

cupore

Kulttuuripoliittisesti relevantti tutkimus Suomessa

Eeva-Liisa Jokela

Cuporen verkkojulkaisuja 10
Kulttuuripoliittisen tutkimuksen edistämissäätiö

© Kirjoittajat ja Kulttuuripoliittisen tutkimuksen edistämissäätiö Cupore
Kannen kuva: © vladgrin - Fotolia.com

ISBN 978-952-5573-37-4
ISSN 1796-9263

Helsinki 2012

SISÄLTÖ

ESIPUHE 6

JOHDANTO: Kartoituksen rajaukset ja rakenne 8

1. TUTKIMUSTA TEKEVÄT TAHOT 10

1.1 YLIOPISTOT 10

Jyväskylän yliopisto 10

Itä-Suomen yliopisto 19

Helsingin yliopisto 22

Lapin yliopisto 34

Tampereen yliopisto 37

Turun yliopisto 45

Oulun yliopisto 54

Vaasan yliopisto 56

Svenska handelshögskolan 58

Åbo Akademi 59

Aalto-yliopisto 61

    Kauppakorkeakoulu 62

    Taideteollinen korkeakoulu (1.1.2012 lähtien Taiteiden ja suunnittelun korkeakoulu) 65

    Perustieteiden korkeakoulu 68

    Insinööritieteiden korkeakoulu 70

Kuvataideakatemia 70

Sibelius-Akatemia 71

Teatterikorkeakoulu 72

Lappeenrannan teknillinen yliopisto 73

Tampereen teknillinen yliopisto 74

1.2 AMMATTIKORKEAKOULUT 75

Humanistinen ammattikorkeakoulu 75

Metropolia Ammattikorkeakoulu 76

Mikkelin ammattikorkeakoulu 76

Seinäjoen ammattikorkeakoulu 77

Yrkeshögskolan Novia 77

Arcada 77

HAAGA-HELIA ammattikorkeakoulu 77

Jyväskylän ammattikorkeakoulu 78

Kajaanin ammattikorkeakoulu 78

Laurea-ammattikorkeakoulu 78

Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulu 78

Savonia-ammattikorkeakoulu 79

Satakunnan ammattikorkeakoulu 79

Turun ammattikorkeakoulu 79

- 1.3 KULTTUURIPOLIITTISTA TUTKIMUSTA TEKEVÄT TUTKIMUSLAITOKSET 80**
Kulttuuripoliittisen tutkimuksen edistämissäitiö Cupore 80
Taiteen keskustoimikunnan tutkimusyksikkö 82
Tilastokeskus 83
- 1.4 SEKTORITUTKIMUSLAITOKSET 84**
- 1.4.1 OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖN ALAISET SEKTORITUTKIMUSLAITOKSET 84**
Kotimaisten kielten tutkimuskeskus (1.1.2012 lähtien Kotimaisten kielten keskus) 84
Museovirasto 84
- 1.4.2 MUUT SEKTORITUTKIMUSLAITOKSET 85**
Kuluttajatutkimuskeskus 85
Valtion teknillinen tutkimuskeskus VTT 86
Suomen ympäristökeskus SYKE 86
Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus ARA 86
Terveyden ja hyvinvoinnin laitos THL 86
Työterveyslaitos 87
Valtion taloudellinen tutkimuskeskus VATT 87
- 1.5 MUUT KULTTUURIPOLIITTISESTI RELEVANTTIA TUTKIMUSTA JA TILASTOINTIA TEKEVÄT JA TEETTÄVÄT ORGANISAATIOT JA TUTKIMUSVERKOSTOT 87**
- 1.5.1 TAITEEN ALOJEN EDITÄMISORGANISAATIOT JA TIEDOTUSKESKUKSET 88**
Kansallinen audiovisuaalinen arkisto KAVA 88
Suomen elokuvasäitiö 88
Audiovisuaalisen kulttuurin edistämiskeskus AVEK 88
Music Export Finland MUSEX 88
Suomalaisen musiikin tiedotuskeskus Fimic 89
Suomalaisen Kirjallisuuden Seura 89
FILI – Suomen kirjallisuuden tiedotuskeskus 89
Sirkuksen tiedotuskeskus 90
Tanssin tiedotuskeskus 90
Teatterin tiedotuskeskus 90
- 1.5.2 MUITA ALAN TUTKIMUS- JA SELVITYSTYÖTÄ TEKEVIÄ ORGANISAATIOITA 90**
Nuorisotutkimusseura ry. / Nuorisotutkimusverkosto 90
Valtion taidemuseon Kehittäminen ja yhteiskuntasuhteet Kehys 91
Suomen valokuvataiteen museo 92
Suomen museoliitto 93
Suomen Kuntaliitto 93
Suomen Tekijänoikeudellinen Yhdistys r.y. 94
Luovien alojen liiketoiminnan kehittämissyhdystys Diges ry 94
Demos Helsinki 95
Helsingin kaupungin tietokeskus 95
Elinkeinoelämän Tutkimuslaitos ETLA 96
Elinkeinoelämän valtuuskunta EVA 96

2. TUTKIMUSTA RAHOITTAVAT TAHOT 97

2.1 VARSINAISET TUTKIMUSTA RAHOITTAVAT TAHOT 97

- Suomen Akatemia 97**
- Suomen Kulttuurirahasto 101**
- Svenska kulturfonden 102**
- Svenska litteratursällskapet i Finland 102**
- Koneen Säätiö 102**
- Jenny ja Antti Wihurin rahasto 103**

2.2 MUUT TUTKIMUSTA RAHOITTAVAT TAHOT 103

- Suomen itsenäisyyden juhlarahasto Sitra 103**
- Teknologian ja innovaatioiden kehittämiskeskus Tekes 104**
- Kunnallisan alan kehittämissäätiö 105**
- Maaseutupolitiikan yhteistyöryhmä 105**
- Matkailun edistämiskeskus MEK 106**

2.3 ESR-RAHOITUSTA KOORDINOIVAT VIRANOMAISET 106

- Opetushallitus 107**
- Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset 108**
- Maakuntien liitot 108**

LIITTEET

Liite 1. Tekstiin linkitetty luettelo kartoituksessa esitellyistä kulttuuripoliittista ja kulttuuripoliittisesti relevanttia tutkimusta tekevästä ja rahoittavista tahoista 109

Liite 2. Julkaisuluettelo 116

ESIPUHE

Opetus- ja kulttuuriministeriö pyysi vuonna 2011 Cuporea tekemään selvityksen maamme kulttuuripoliittisen tutkimuksen tilasta. Pyynnössä viitattiin siihen, että edellisestä selvityksestä, allekirjoittaneen ”Kulttuuripoliittinen tutkimus Suomessa”, oli kulunut jo kymmenen vuotta. Täten uuden selvityksen odotettiin olevan oman työni päivitystä.

Cupore lähti toteuttamaan ministeriön pyyntöä laatimalla alustavan tutkimussuunnitelman ja palkkaamalla tehtävään Eeva-Liisa Jokelan, joka aloitti työnsä 15.4.2011. Melko pian kävi selväksi, että tehtävä oli paljoka muuta kuin pelkkää päivitystä. Kymmenessä vuodessa kulttuuripoliittisesti relevantin tutkimuksen kenttä oli kokenut niin suuren muodonmuutoksen, että edessä oli pikemminkin kokonaan uuden kohteen kartoitus ja selvitys.

Vaikka itse olin noiden menneiden kymmenen vuoden aikana johtanut yhtä alan tutkimuslaitosta, vuonna 2002 perustettua Kulttuuripoliittisen tutkimuksen edistämisyhdistyksen Cuporea, tulokset alkoivat avata kuvaa, joka oli itsellenikin uusi ja yllättävä. Valmis kuva, sellaisena millaiseksi se muodostui Eeva-Liisa Jokelan ahkeran ja oivaltavan työn tuloksena, nosti esiin monia piirteitä joita en ole työtehtävistäni huolimatta – tai ehkä niistä johtuen – pannut merkille. Kenties voidaan sanoa, että olen ollut liian keskellä kenttää ja kohtasin nämä piirteet kokonaiskuvasta irrallaan. Cuporen perustamisen jälkeen varsinaisten kulttuuripoliittista tutkivien tahojen määrä vakiintui neljäksi, eli joukkoon kuului vanhoina jäsenenä tänä vuonna 20-vuotisjuhliiaan viettävä Jyväskylän yliopiston kulttuuripoliittikan oppiaine/cultural management koulutusohjelma, ensi vuonna 30-vuotisjuhliiaan viettävä Taiteen keskustoimikunnan tutkimusyksikkö ja Tilastokeskuksen kulttuuritilastot. Cuporen liittyttyä seuraan vuonna 2002 työnjako näiden neljän kesken vakiintui ja on pysynyt sellaisena. Työnjako on myös perusteltu ja itse asiassa aika ainoalaatuinen yhteiskuvio: yliopiston oppiaine, taiteilija- ja taidepoliittinen tutkimus, kulttuuritilastot ja laajempi kulttuuripoliittinen tutkimus. Näiden laitosten tutkijat ovat myös aktiivisesti osallistuneet vuonna 1999 perustetun alan kansainvälisen toimijan ICCPR (International Conference on Cultural Policy Research) kokouksiin.

Varsinaisen ns. kulttuuri- ja taidepoliittisen tutkijajoukon keskinäinen asemoituminen olikin ainoa vakaisuus, jonka Eeva-Liisa Jokela raportoi. Mitkä ovat sitten ne suurimmat tutkimuksen kentällä tapahtuneet muutokset? Yksi on ilman muuta kulttuuripoliittisesti relevantin tutkimuksen määrän suuri kasvu ja monimuotoisuuden lisääntyminen, mutta vielä yllättävämpiä ovat roolimutokset suhtautumisessa kulttuuripoliittiseen tutkimukseen. Kenties selvin roolimutokset on tapahtunut yliopistokentällä, jossa Jyväskylän yliopiston kulttuuripoliittikan oppiaine oli vuosikausia lähes ainoa kulttuuripoliittista yliopistollista tutkimusta, opetusta ja alan kansainvälisiä yhteistyösuhteita järjestelmällisesti harjoittava ja ylläpitävä laitos. Kulttuuripoliittikan alueen laajeneminen ja kansallisen ja kansainvälisen toimintaympäristön muutos on houkuttellut muidenkin laitosten yliopistotutkijoita ja -tutkijaryhmiä hakeutumaan sellaisten aihepiirien pariin kuin kulttuurinen diversiteetti, monikulttuurisuus, luovat toimialat, luovat alueet ja luova talous ja innovaatioympäristöt. Tämä on itse asiassa merkinnyt kulttuuripoliittisesti relevantin yliopistollisen tutkimuksen voimakasta laajenemista ja teemoittaista eriytymistä, joka on johtanut myös sellaisen erillislaitoksen perustamiseen kuten IPR University Center, joka on immateriaalioikeuden tutkimuksen ja koulutuksen keskeinen instituutti maassamme.

Tätä kulttuuripoliittisesti relevantin tutkimuksen kehitystä ovat tukeneet yliopistolliset maisteriohjelmat ja tutkijakoulut sekä tutkimusintressien voimistuminen ammattikorkeakouluissa. Lisää pontta näille kulttuuripoliittisille tutkimusintresseille tulee varmasti antamaan uusi yliopistolaki ja jo koetut korkeakoulujen ja laitosten yhdistämisprosessit. Esimerkkinä tästä suunnasta voidaan mainita Aalto-yliopiston synty ja sen piirissä syntyneet uudet maisteriohjelmat ja laajat tutkimushankkeet.

Tampereen yliopistoon perustettiin vuonna 2005 Kulttuurintutkimuksen keskus, joka yhdessä Jyväskylän yliopiston Nykykulttuurin tutkimuskeskuksen (perustettu jo vuonna 1983) kanssa on vienyt eteenpäin maamme laaja-alaista ja monitieteistä kulttuurintutkimusta.

Humanistisen tutkimuksen piiristä löytyy yhä enemmän kulttuuripoliittisesti relevanttia tutkimusta, ja uusia koulutusohjelmia on syntynyt esimerkiksi yhteistyössä entisten kauppakorkeakoulujen kanssa ja useiden laitosten ja oppiaineiden yhteistyönä.

Humanistisen tutkimuksen vastakohtana on pidetty kulttuurialan markkinavetoisia konsulttiyrityksiä, joita maassamme vuonna 2001 toimi muutamia. Jotkut niistä ovat joko lopettaneet toimintansa tai myyty suurille kansainvälisille markkinointiyrityksille. Tilalle on tullut Diges ry:n kaltaisia voittoa tavoittelemattomia kehittämis-yhdistyksiä tai sellaisia riippumattomia ajatushautomoita kuin Demos Helsinki.

Diges ja Demos Helsinki ovat sopiva pari johtamaan tarkastelumme siihen tutkimus- ja kehitystyön viidakkoon, joka on syntynyt EU:n kulttuuri- ja mediaohjelmien ja rakennerahastojen rahoitusimpulssien vaikutuksesta. Vaikka tämä rahoitus rajataan tavallisesti koskemaan teemoitettuja ohjelmia ja niiden puitteissa suoritettavia kehittämisprojekteja ja hankkeita, se on synnyttänyt myös Digesin kaltaisia yksiköitä, jotka osallistuvat tutkimushankkeisiin ja itsekin aloittavat niitä. On sanomatta selvää – ja se käy ilmi Jokelan tutkimuksesta – että vaikka EU-rahoitteiset kehittämisohjelmat eivät suosi tutkimushankkeita, ne luovat sekä kansallisella että alueellisella tasolla älyllistä ilmapiiriä, joka rohkaisee muualta rahoituksensa saavaa monimuotoista tutkimustoimintaa. EU:n tieteen puiteohjelmien vaikutus näkyy useimpien yliopistojen tutkimustoiminnassa ja niiden tutkijoiden kansainvälistymisessä.

Jos kulttuuripoliitiikan tutkimus onkin kymmenen viime vuoden aikana läpikäynyt voimakkaan muutosprosessin, samaa ei voida valitettavasti sanoa tutkimuksen rahoituksesta. Rahoittajien kärjessä on yhä Suomen Akatemia. Suomen Kulttuurirahasto ja Svenska kulturfonden ovat edelleen keskeisiä, joskaan eivät kokonaisrahoituksen ja kulttuuripoliittisen tutkimuksen kannalta seuraavaksi suurimpia rahoituksen määrissä. Kun kulttuuripoliittisesti relevantti tutkimus otetaan huomioon tärkeiksi rahoittajiksi nousevat esimerkiksi Sitra ja Tekes, joiden rahoitus kanavoituu yliopistoille ja tutkimuslaitoksille niiden tietoyhteiskunta-, innovaatio- ja vapaa-ajan ohjelmien kautta. Merkittäväksi rahoituksen lähteeksi edellä nostettiin jo EU:n ohjelmat, erityisesti rakennerahasto-ohjelmat ja yliopistojen kohdalla tieteen ja tutkimuksen puiteohjelmat. Merkittäviä relevantin tutkimuksen rahoittajia ovat myös sellaiset säätiöt kuin Kunnallisanalan kehittämissäätiö ja Koneen säätiö.

Edellä esitetettyä ei tule tulkita Jokelan selvitystyön tiivistelmäksi tai sen arvionniksi. Se on, kuten esitykseni alussa ilmoitin, omaa ihmettelyäni siitä voimakkaasta kehityksestä, joka kymmenen viime vuoden aikana on kulttuuripoliittisesti relevantin tutkimuksen kentällä tapahtunut. Jokelan esityksestä löytyy varmasti tutkimuksellisia puutteita ja ongelmia, mutta havainnollistava esitys korvaa niitä. Kun Jokelan selvitys julkaistaan Cuporen kotisivulla, toiveemme on, että lukijat täydentävät sen antamaa kuvaa kulttuuripoliitiikan ja sitä lähellä olevan tutkimuksen kentästä. Cuporen muut, eri yliopistoista ja oppiaineista tulleet tutkijat ovat sen jo tehneet. Interaktiivisen tietopalvelun toteutuminen mahdollistuu lukijan täydentäessä tietoja osoitteeseen info@cupore.fi.

Maaliskuussa 2012
Ritva Mitchell
Tutkimusjohtaja
Cupore

JOHDANTO: Kartoituksen rajaukset ja rakenne

Kartoituksen rajaukset

Tämän kartoituksen tarkoitus on antaa yleiskuva Suomessa viime vuosina tehdystä ja parhaillaan tekeillä olevasta kulttuuripoliittisesti relevantista tutkimuksesta vastaamalla kysymyksiin kuka tutkii ja mitä tutkitaan. Myös tärkeimmät tutkimusta rahoittavat tahot esitellään. Kartoitus päivittää osin Ritva Mitchellin vuonna 2001 tekemää selvitystä *Kulttuuripoliittinen tutkimus Suomessa*¹.

Kulttuuripoliittisesti relevantilla tutkimuksella tarkoitetaan tässä kartoituksessa – samoin kuin vuoden 2001 selvityksessä – tutkimus- ja kehittämistoimintaa, jota ei välttämättä tehdä kulttuuripolitiikan näkökulmasta mutta joka tuottaa kulttuuripoliittisen päätöksenteon ja kulttuurihallinnon sekä kulttuurin ja taiteen kentän ja kansalaisyhteiskunnan toimijoiden kannalta merkityksellistä tietoa. Tiedontuotannon laadun näkökulmasta kulttuuripoliittisesti relevantiksi tutkimukseksi on ymmärretty kaikki luotettavan tiedon tuottamiseen tähtäävät toimintamuodot: tieteellinen tutkimus, selvitykset, arviointitutkimukset, tilastotuotanto, indikaattorit ja ennusteet².

Kartoituksen painopiste on yliopistojen tekemässä humanististen tieteiden ja yhteiskuntatieteiden alojen tutkimuksessa. Kartoitus kattaa kaikki Suomen yliopistot mukaan lukien taideyliopistot ja teknilliset yliopistot, jotka oli rajattu vuoden 2001 selvityksen ulkopuolelle.

Ammattikorkeakouluissa tehtävää tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoimintaa esitellään vain valikoidusti. Kaikkien 25 opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalla toimivan ammattikorkeakoulun kulttuuripoliittisesti relevantin tutkimus- ja kehittämistoiminnan kartoittamista ei nähty tässä yhteydessä tarkoituksenmukaiseksi.

Muut kartoitetut tutkimustahot ovat sellaisia, jotka tekevät tai teettävät kulttuuripoliittista tai kulttuuripoliittisesti relevanttia tutkimusta tai tilastointia ohjelmallisesti ja vakiintuneesti.

Tutkimusta rahoittavista tahoista esitellään keskeisimmät; esimerkiksi kaikkia kulttuuripoliittista tutkimusta rahoittavia säätiöitä ja rahastoja ei voida tämän kartoituksen puitteissa esitellä.

Kartoitus kohdistuu vuoden 2001 jälleen tehtyyn tutkimukseen painottuen viimeisten viiden vuoden aikana toteutettuihin sekä käynnissä oleviin tutkimushankkeisiin. Erilaisia tutkimushankkeita ja väitöskirjatutkimuksia esitellään melko runsaasti mutta kuitenkin esimerkinomaisesti. Pro gradu -tutkielmat on jätetty kokonaan kartoituksen ulkopuolelle, sillä niiden seulominen tässä yhteydessä olisi liian mittava urakka. Kartoitus ei siis kata kaikkea esitellyissä tutkimusorganisaatioissa viime vuosina tehtyä kulttuuripoliittisesti relevanttia tutkimusta.

Kartoitus on tehty lähes yksinomaan tutkimus- ja rahoitustahojen verkkosivuillaan antamien tietojen varassa; joitain annettua tietoa selventäviä ja tarkentavia sähköpostitiedusteluja on tehty. Kartoituksessa esitelty tieto on kerätty touko–marraskuussa 2011. Tämän jälkeen on ilmestynyt muutamia esitelyihin tutkimuksiin liittyviä julkaisuja, jotka on lisätty kartoituksen liitteenä olevaan julkaisuluetteloon.

---

1 Mitchell, Ritva (2001) *Kulttuuripoliittinen tutkimus Suomessa. Nykytila ja kehittämistarpeet opetusministeriön sektoritutkimuksen kannalta*. Kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopolitiikan osaston julkaisusarja Nro 8/2001. Helsinki: Opetusministeriö.

2 *Opetusministeriön hallinnonalan sektoritutkimuksen kehittämislinjaukset 2010*. Opetusministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2006:2. Helsinki: Opetusministeriö.

Kartoituksen rakenne ja ”käyttöohje”

Kartoitus on jaettu kahteen osaan: laajaan tutkimusta tekeviä tahoja ja niiden tekemää tutkimusta esittelevään osaan ja huomattavasti suppeampaan tutkimusta rahoittavia tahoja esittelevään osaan.

Jotta suhteellisen suuresta tekstimassasta olisi mahdollista löytää nopeasti tietoa esimerkiksi tutkimusaloittain, on kartoituksen **liitteenä 1** yksityiskohtainen, tekstiin linkitetty luettelo kartoituksessa esitellyistä tutkimus- ja rahoitustahoista. Esimerkiksi yliopistojen osalta luetteloon on listattu kaikki tiedekunnat, laitokset, tutkimuskeskukset, verkostot ja erillislaitokset, joiden tekemää tutkimusta kartoituksessa esitellään. Luettelo toimii myös tiivistettynä vastauksena kysymyksiin kuka tutkii ja mitä tutkitaan.

Ennen kartoituksen järjestystä noudattavaa luettelo on liitteen alkuun listattu tärkeimmät kulttuuripoliittista tutkimusta ja tilastointia tekevät tutkimuslaitokset ja -yksiköt: Jyväskylän yliopiston kulttuuripoliitiikan koulutusohjelma, Kulttuuripoliittisen tutkimuksen edistämissätiö Cupore, Taiteen keskustoimikunnan tutkimusyksikkö ja Tilastokeskus.

Yliopistot esitellään yhtenevin osin samassa järjestyksessä kuin vuoden 2001 selvityksessä alkaen Jyväskylän yliopistosta, jossa on Suomen ainoa kulttuuripoliitiikan professuuri ja koulutusohjelma.

Konsortion toteuttamat tutkimushankkeet on esitelty tarkemmin hanketta johtavan tai koordinoivan tahon yhteydessä ja lyhyesti muiden hankkeeseen osallistuvien tahojen kohdalla. Hankkeen tärkein rahoittaja tai rahoittajat on yleensä mainittu ja hankkeet on listattu myös rahoittajittain.

Siitä huolimatta, että verkkosivujen osoitteet voivat vaihtua ja sivujen sisältö muuttua, on tekstiin laitettu runsaasti hyperlinkkejä sivuille, joilta tieto on peräisin ja joilta löytyy tarkempaa tietoa esittelystä tutkimuksesta.

Myös kaikki verkkojulkaisut on hyperlinkitetty niin alaviitteissä kuin julkaisuluettelossakin. Julkaisuluettelon linkit on tarkastettu 1.3.2012 ja tekstissä olevat linkit 2.3.2012.

Liitteenä 2 oleva julkaisuluettelo sisältää kaikki alaviitteissä mainitut julkaisut. Siihen on lisätty myös muita relevantteja julkaisuja kuten väitöskirjoja, Cuporen ja Taiteen keskustoimikunnan julkaisuja sekä artikkelikokoelmia. Se on kuitenkin vain otos viimeisten kymmenen vuoden aikana ilmestyneistä kulttuuripoliittisesti relevanteista julkaisuista. Tutkimusartikkeleita julkaisuluetteloon ei aivan muutamaa poikkeusta lukuun ottamatta ole otettu, vaikka ne ovatkin uuden tutkimustiedon keskeinen julkaisukanava, sillä niitä ilmestyy vuosittain suuri määrä.

Julkaisut on jaoteltu tutkimustyypeittäin neljän otsikon alle: • väitöskirjat ja lisensiaatintyöt • muu yliopistoissa ja tutkimuslaitoksissa tehty tutkimus (ml. tutkimushankkeisiin kuuluva tietojenkeruu) sekä muita julkaisuja • selvitykset, arvioinnit ja kehittämishankkeet • keskeiset tilastot.

Tunnuksella [P] merkityistä julkaisuista on olemassa hyperlinkitetyn sähköisen version lisäksi myös painettu laitos, johon bibliografiset tiedot viittaavat. Sähköisten julkaisujen URL-osoitteet on jätetty pois, jotta luettelon pituus pysyisi kohtuullisena.

Kartoituksen pohjalta rakennetaan Kulttuuripoliittisen tutkimuksen edistämissätiö Cuporen toimesta tutkimustietokanta, johon päivitetään säännöllisesti tietoa Suomessa tehtävästä kulttuuripoliittisesta ja kulttuuripoliittisesti relevantista tutkimuksesta. Tietokantaan kehitetään tutkimusalueiden luokitus, joka tästä kartoituksesta jäi uupumaan. Tarkoitus on, että tutkimuksen tekijät informoivat myös itse Cuporea tekemästään tutkimuksesta. Pyrkimyksenä on kehittää tietokannan yhteyteen myös tutkijapankki.

1. TUTKIMUSTA TEKEVÄT TAHOT

1.1 Yliopistot

Jyväskylän yliopisto

Jyväskylän yliopiston profilia ja vahvuuksia heijastaviksi tutkimuksen painoaloiksi on kirjattu • ihmisläheinen teknologia • kielet, kulttuuri ja yhteiskunnalliset muutosprosessit • koulutus, oppiminen ja tulevaisuuden opetustyö • liikunta ja hyvinvointi sekä • luonnon perusilmiöt ja aineen rakenne. Kulttuuripoliittista ja kulttuuripoliittisesti relevanttia tutkimusta tehdään erityisesti yhteiskuntatieteellisessä tiedekunnassa ja humanistisessa tiedekunnassa sekä monitieteisessä Nykykulttuurin tutkimusyksikössä.

Yhteiskuntatieteellinen tiedekunta muodostuu psykologian laitoksesta sekä yhteiskuntatieteiden ja filosofian (YFI) laitoksesta. YFI-laitoksen pääaineet ovat filosofia, sosiaalityö, sosiologia, valtio-oppi, yhteiskuntapolitiikka ja sukupuolentutkimus (31.7.2011 saakka naistutkimus). Kulttuuripoliitiikan maisteriohjelma on yksi laitoksen koulutusohjelmista.

Suomen edelleen ainoa kulttuuripoliitiikan professori perustettiin Jyväskylän yliopiston yhteiskuntatieteelliseen tiedekuntaan vuonna 1996. Professuuria on hoitanut sen perustamisesta lähtien Anita Kangas. Vuonna 1999 käynnistyi kulttuuripoliitiikan maisteriohjelma, jota edelsi Cultural Management -koulutusohjelma (1991–1999). Tällä hetkellä ohjelmassa on professorin lisäksi kolme vakinaista opettajaa, yksi tuntiopettaja ja neljä dosenttia. Lisäksi käytetään muita, myös ulkomaalaisia, tuntiopettajia.

Kulttuuripoliitiikan maisteriohjelma johtaa joko YTM- tai FM-tutkintoon riippuen opiskelijan pääaineesta, joka voi olla sosiologia, yhteiskuntapolitiikka, valtio-oppi tai filosofia (YTM-tutkinto); etnologia, historia, kirjallisuus, musiikkitiede, taidehistoria tai taidekasvatus (FM-tutkinto). Maisteriohjelmaan valitaan valtakunnallisen haun kautta vuosittain enintään 24 opiskelijaa. Opintoja on mahdollista jatkaa tohtoriohjelmassa.

Kulttuuripoliitiikka tutkii monitieteellisesti

- kulttuurin ja kulttuuripoliitiikan asemaa yhteiskunnallisissa muutosprosesseissa ja kestävästä kehityksen kannalta
- kulttuuripoliitiikan historiallisia kehityskulkuja ja tulevaisuutta, erityisnäkökulmina hallinto, toimijuudet ja vaikuttavuus
- monikulttuurisuuden kysymyksiä sekä kulttuuristen tilojen ja paikkojen rakentumista
- taidemaailman toimijoita, teknologian vaikutuksia ja kulttuuriin osallistumista
- vertaillen kulttuuripoliitiikan kansallisia ja kansainvälisiä ohjausjärjestelmiä sekä kulttuurin talouden ilmiöitä.

Kaikilla em. tutkimusalueisilla on tehty tai tekeillä väitöskirjatutkimuksia. Ensimmäiseen tutkimusalueeseen liittyy YFI-laitoksen yhteinen, kansallisesti ja kansainvälisesti verkostoitunut Kehityksen ja kulttuurin politiikat – Sustainability and Social Transformation -tutkimuskeskittyä.

Vuosina 2007–2010 tutkimusalueella toteutettiin kulttuuripoliitiikan koordinoima monitieteellinen, Jyväskylän yliopiston ja Itä-Suomen yliopiston yhteinen tutkijakoulutusohjelma Kulttuurinen kestävyys maaseudulla – KULKEMA. Yliopistojen ja Suomen Kulttuurirahaston rahoittamaan ohjelmaan liittyi yhteensä kahdeksan väitöskirjaan johtavaa tutkimusta. Kulttuuripoliitiikan väitöstutkimuksissa tarkastellaan aktiivisen kylän ja kansalaisuuden rakentumista sekä maaseudun nuorten harrastuksia ja hyvinvointia. Tekeillä on myös taide-

historian väitöskirja taiteen ja visuaalisen kulttuurin tutkimuksen näkökulmista maaseudun kulttuuriseen kestävyteen. Muut väitöskirjatutkimukset ovat yhteiskuntapolitiikan, metsäekonomian ja etnologian aloilta. *KULKEMAN* tulokset on koottu loppuraporttiin.³

Sustainability and Social Transformation -tutkimusalueelle sijoittuu myös kulttuuripolitiikan koordinoima kansainvälinen COST-tutkimusprojekti *Investigating Cultural Sustainability* (2011–2015), jonka keskeisenä tavoitteena on tutkia, ymmärtää ja määritellä kulttuurin roolia kestävä kehityksen kontekstissa. Kulttuuripolitiikan tutkijatohtori Katriina Soini on projektin johtoryhmän puheenjohtaja ja professori Kangas Suomen edustaja.

Kulttuuripolitiikan oppiaine toteuttaa yhteistyössä Jyväskylän yliopiston liikunta- ja terveystieteiden tiedekunnan ja Kulttuuripoliittisen tutkimuksen edistämissätiö Cuporen kanssa *Käyttäjälähtöisyys ja kulttuuri- ja liikuntapalvelujen haasteet muuttuvassa kuntarakenteessa* -tutkimuksen (2010–2012). Tutkimuksen tavoitteena on selvittää, mitkä ovat kunnan tuottamien tai mahdollistamien kulttuuri- ja liikuntapalveluiden tehtävät, asema ja rooli kuntien palvelurakenteissa ja miten ne ovat vuorovaikutuksessa muiden palveluiden kanssa sekä miten erityyppisissä, suomen- ja ruotsinkielisissä kunnissa asuvat suomalaiset arvioivat tuotettujen palvelujen laatua omista kokemuksistaan ja odotuksistaan lähtien.

Hanke jatkuu (2012–2013) Kunnallisalan kehittämissätiön rahoituksella tutkimusprojektilla, jonka päätavoitteena on selvittää, mikä rooli ja merkitys (kuntien) kulttuuri- ja liikuntapalveluilla on kuntalaisten vapaa-ajassa ja hyvinvoinnin edistäjinä. Tavoitteena on siis tutkia kunnan asukkaiden pääsyä kulttuuri- ja liikuntapalveluiden pariin, niihin osallistumisen perusteluja ja muotoja sekä luoda uusia tapoja palvelujen arviointiin ja vaikuttamiseen niiden kehittämisessä.

Kulttuuripolitiikan toimintatutkimuksellisen *Kuulto – Kuntien kulttuuritoiminnan kehittämishankkeen* (2011–2013) tavoitteena on lisätä kansalaisten kulttuuripalveluiden saatavuutta sekä vaikutusmahdollisuuksia toiminnan ja palveluiden kehittämisessä. Hankkeen keskiössä on erilaisten toimintakokeilujen käynnistäminen eri puolilla Suomea, erityisesti kunnissa, jotka käyttävät vähän resursseja yleiseen kulttuuritoiminnan tuottamiseen. Toimintakokeilujen päämääränä on luoda kestäviä palveluiden tuotantotapoja ja -malleja, joita voidaan ottaa käyttöön laajemminkin. Hanke pohjautuu professori Kankaan ja ministeri Kalevi Kivistön keväällä 2011 laatimaan selvitykseen kuntien kulttuuritoiminnan tuki- ja kehittämissätiöstä⁴. Hanketta rahoittaa opetus- ja kulttuuriministeriö.

Yhteistyössä taidehistorian kanssa toteutetussa *Construction and Reconstruction of Authorship in the Arts – COREAA* -hankkeessa on tarkasteltu uuden teknologian aiheuttamaa muutosta taiteilijuuksessa ja taiteen tekijyydessä sekä etsitty metodologisia kontaktipintoja taiteen ja kulttuurin tutkimuksen ja kulttuuripolitiikan tutkimuksen välillä. (Suomen Akatemian rahoitus 2003–2006, tällä hetkellä rahoittaja Sosiaalitieteiden valtakunnallinen jatkokoulutusohjelma SOVAKO.)

Kulttuuripoliittisen tutkimuksen edistämissätiö Cuporen rahoittaman hankkeen *Suomen kulttuuripolitiikan historia* (2004–2010) tavoitteena on ollut selvittää, miten valtiosta ja kunnista tuli kulttuurin ja taiteen rahoittajia ja kulttuuripalvelujen tuottajia Suomessa sekä millaisia kulttuuripoliittisia toimenpiteitä kehitettiin ja miten ne perusteltiin. Tutkimushanke kattaa ajanjakson 1800-luvun alusta 2000-luvulle, ja se on tuottanut useita artikkeleita ja Cuporen julkaisusarjassa julkaistuja monografioita.

---

3 Soini, Katriina & Kangas, Anita: *KULKEMA – kulttuurinen kestävyys maaseudulla. Yhteenvedo tuloksista.*

4 *Kuntien kulttuuritoiminnan tuki- ja kehittämissätiö.*

Kulttuuripolitiikka koordinoi professori Kankaan johdolla Kulttuuripolitiikan monitieteellistä tutkijakoulua, joka on Sosiaalitieteiden valtakunnalliseen jatkokoulutusohjelman SOVAKON jäsenkoulu. Tutkijakoulussa on tällä hetkellä kuusi opiskelijaa; kaikkiaan Jyväskylän yliopiston kulttuuripolitiikan jatkokoulutettavia on 16. Kulttuuripolitiikasta on valmistunut kahdeksan väitöskirjaa⁵ ja liki 90 pro gradu -tutkielmaa vuosina 1997–2011.

Kulttuuripolitiikan opetus ja tutkimus on verkostoitunut eri opetus- ja tutkimustahojen kanssa sekä Suomessa että ulkomailla. Tiedekuntarajat ylittävien hankkeiden lisäksi kulttuuripolitiikka on mukana Jyväskylän yliopiston monitieteisessä Monikulttuurisuus ja vuorovaikutus -osaamiskeskuksessa (ks. etnologia jäljempänä). 6. kansainvälisen kulttuuripolitiikan tutkimuksen konferenssi vuonna 2010 ja 4. pohjoismaisen kulttuuripolitiikan tutkimuksen konferenssi vuonna 2009 järjestettiin kulttuuripolitiikan koordinoimina.

Yhteiskuntatieteiden ja filosofian laitoksella tehtävän tutkimuksen yhteiset painopistealueet ovat • moraalinen ja poliittinen toimijuus (erityisesti kansalaisuus ja kansalaisyhteiskunta, minuus ja subjektiivisuus sekä parlamentarismi ja poliittinen ajattelu) • kestävät yhteiskunnalliset muutosprosessit (erityisesti työn ja talouden, ympäristön ja sekä kulttuurin ja kulutuksen näkökulmista) sekä • hyvinvoinnin muuttuvat politiikat ja käytännöt (erityisesti sukupuoleen, ikään ja perheeseen liittyen sekä hyvinvoinnin professioiden näkökulmasta).

Yhteiskuntapolitiikan tutkimus kohdentuu sosiaalipolitiikkaan, yhteiskunnalliseen tasa-arvoon sekä kulttuuriin ja ympäristöön liittyviin ongelmiin. Työelämää, mm. ajankäyttöä ja elämänlaatua, on tutkittu useissa eri projekteissa. Myös etnisiä vähemmistöjä on tutkittu. Kestävää kehitystä tarkastellaan kahdessa tutkimushankkeessa, ja tutkimusalueelta on valmistunut väitöskirja maaseudun pienimuotoisesta yrittäjyydestä ja lähiruoasta (em. *KULKEMA*-tutkimusohjelman puitteissa)⁶. Matkapuhelimen ja internetin vaikutuksista sosiaaliseen vuorovaikutukseen ja sosiaaliseen tilaan on tehty väitöstutkimus⁷.

Jyväskylän yliopiston **valtio-oppi** keskittyy erityisesti ei-valtiollisen politiikan muotoihin. Akatemiaprofessori Kari Palonen johtaa Suomen Akatemian Poliittinen ajattelu ja käsitteenmuutokset -huippututkimusyksikköä (2006–2011) sekä yhtä sen kolmesta tutkimusryhmästä. Valtio-opin yliassistentti Kia Lindroos on huippututkimusyksikön Politics and the Arts -ryhmän varajohtaja. (Ks. Suomen Akatemia.)

Valtio-opin professori Mika Ojankangas johtaa Helsingin yliopiston Eurooppa-tutkimuksen verkoston rahoittamaa hanketta Rethinking Cultural Diversity in Europe: Beyond Universalism and Particularism (2009–2012), jonka keskiössä on monikulttuurisen yhteiskunnan poliittisen yhteisöllisyyden ongelman teoreettinen uudelleenmuotoilu. Hankkeessa on mukana tutkijoita sekä Jyväskylän että Helsingin yliopistosta.

Sosiologian keskeisimmät tutkimusalat ovat kansalaisyhteiskunnan tutkimus, sosiaaligerontologia, talouden sosiologia ja ympäristösosiologia. Professori Martti Siisiäisen johdolla toteutettiin vuosina 2005–2008 Suomen Akatemian rahoittama monitieteinen tutkimushanke Resurssit, paikallisuus ja elämäntyyli. Hankkeessa tarkasteltiin niitä sääntöjä, joiden mukaan sosiaalisten toimijoiden taloudelliset, kulttuuriset ja sosiaaliset resurssit muodostuvat ja muuntuvat toisikseen toimijoiden arkielämässä.

---

5 Väitöskirjat: Luttinen, Jaana (1997) Fragmentoituva kulttuuripolitiikka: paikallisen kulttuuripolitiikan tulkintakehykset Ylä-Savossa; Loisa, Raija-Leena (2003) The Polysemous Contemporary Concept. The Rhetoric of the Cultural Industry; Kärki, Anita (2004) Sivusta seuraten. Sanomalehti lukijoiden kertomuksissa; Mäkinen, Jarmo (2005) Säätiö ja maakunta. Maakuntarahastojärjestelmän kentät ja verkostot; Pyykkönen, Miikka (2007) Järjestäytyvät diasporat. Etnisyys, kansalaisuus, integraatio ja hallinta maahanmuuttajien yhdistystoiminnassa; Pirnes, Esa (2008) Merkityksellinen kulttuuri ja kulttuuripolitiikka. Laaja kulttuurin käsite kulttuuripolitiikan perusteluna; Aaltonen, Terhi (2010) "Taiteilija ei vanhene". Haastattelututkimus kuvataiteilijoiden ikääntymiskokemuksista taidemaailmassa; Halonen, Katri (2011) Kulttuurituottajat taiteen ja talouden risteyskohdassa.

6 Puupponen, Antti (2009) Maaseutuyrittäjyys, verkostot ja paikallisuus. Tapaustutkimus pienimuotoisen elintarviketuotannon kestävyyydestä Keski-Suomessa.

7 Taipale, Sakari (2009) Transformative Technologies, Spatial Changes. Essays on Mobile Phones and the Internet.

Professori Terhi-Anna Wilska johtaa kolmen yliopiston ja Erikoiskaupan Liiton *Erika2020*-yhteishanketta (2011–2012), jossa tutkitaan erikoiskaupan tulevaisuuskuva kolmessa eri osahankkeessa. Tutkimuksessa kartoitetaan kuluttajien erilaistumista ja elämäntyylien muutoksia sekä niistä lähteviä odotuksia erikoiskaupan palvelujen kehittämiseksi. Tarkastelun kohteena ovat mm. hyvinvointi, vapaa-aika ja elämyksellinen kulutus. Hankkeen päärahoittaja on Tekes.

Professori Wilskan tutkimusalueisiin kuuluvat mm. kulutuksen ja elämäntavan muutokset sekä uuden teknologian sosiaaliset vaikutukset.

Sosiologian väitöskirjatutkimuksissa on tarkasteltu mm. suomalaisten sosiaalista pääomaa ja luottamusta sekä taloudellisten, sosiaalisten ja kulttuuristen resurssien jakautumista suomalaisten keskuudessa⁸.

Monitieteinen **sosiaali- ja psykogerontologia** koordinoi professori Jyrki Jyrkämän johdolla (2006–2011) *Ikään-tyminen, hyvinvointi ja teknologia* -tutkijakoulua, johon kuuluvat Suomen tärkeimmät vanhenemistutkimusta ja alan kehittämistyötä tekevät yliopistot ja muut tutkimusyksiköt. Sosiaaligerontologian (sosiologian) väitöskirjatutkimuksissa on tarkasteltu mm. ikääntyviä tietoyhteiskunnassa sekä ikääntyneiden mäenkielisten tornionlaaksolaisten elettyä, kerrottua arkea ja tulevaisuudennäkymiä⁹.

Sosiaalityön keskeisiä tutkimusalueita ovat mm. lapsuus, lapsipolitiikka ja lasten osallisuus sekä ekososiaalinen sosiaalityö, yhteisönäkökulma ja kansalaisosallistuminen. Näistä aiheista on tehty väitöstudkimuksia.

Filosofian oppiaineessa on valmistunut tekijänoikeuden oikeuttamista oikeusfilosofisesta näkökulmasta tarkasteleva väitöskirja. Siinä sivutaan myös nykytaiteen ongelmia ja tekijänoikeuden kriteereitä, mm. voiko liian tiukka tekijänoikeus rajoittaa luovuuden ilmenemistä yhteiskunnassa.¹⁰

Kulttuuripolitiikan lisäksi YFI-laitoksella on kaksi muuta maisteriohjelmia: englanninkielinen kehitys- ja kansainvälisen yhteistyön asiantuntijoita kouluttava Development and International Cooperation sekä Kansalaisyhteiskunnan asiantuntijuus, joka ovat ainoita alallaan Suomessa. Viimeksi mainittu antaa perustiedot kansalaisyhteiskunnasta ja sen organisaatioista, kansalaistoiminnan ja osallistumisen kansallisista ja kansainvälisistä poliittis-taloudellisista käytännöistä sekä järjestösektorin roolista eri hyvinvointipalveluissa. Kansalaisuutta tarkastellaan yhteiskunnan muutoksen, politiikan ja kulttuurin näkökulmista ja valinnaisopinnoissa voi erikoistua mm. kulttuurin, liikunnan ja sosiaalialan toimintakenttiin ja niiden organisaatioihin.

Psykologian laitoksen Ihmisen kehitys ja sen riskitekijät -huippututkimusyksikön (opetusministeriö 1997–1999, Suomen Akatemia 2000–2005) puitteissa valmistui väitöskirja, jossa analysoidaan tietokonepelejä ja erityisesti niiden väkivaltaisia sisältöjä¹¹.

Humanistinen tiedekunta koostuu kahdeksasta laitoksesta. Tiedekunnan vahvoja tutkimusaloja ovat esimerkiksi kognitiivinen musiikintutkimus ja vertaileva historiantutkimus. Humanistisesta tiedekunnasta johdetaan Monikulttuurisuus ja vuorovaikutus -osaamiskeskusta, jossa tarkastellaan monikulttuurisuutta useista eri näkökulmista (ks. jäljempänä).

---

8 Kankainen, Tomi (2007) *Yhdistykset, instituutiot ja luottamus*; Sanaksenaho, Sanna (2006) *Eriarvoisuus ja luottamus 2000-luvun taitteen Suomessa. Bourdieulainen näkökulma*.

9 Sankari, Anne (2004) *Ikääntyviä tietoyhteiskunnassa. Kulttuuriset ajattelutavat ja sosiaalinen tila*; Tapio, Tarja (2010) *"Meillä on kaikilla samanlaiset tarinat." Tarinankerronnantutkimus tornionlaaksolaisuudesta vanhimpien aapulaisten arjessa ja tulevaisuudessa*.

10 Leppämäki, Laura (2006) *Tekijänoikeuden oikeuttaminen*.

11 Salokoski, Tarja (2005) *Tietokonepelit ja niiden pelaaminen*.

Historian ja etnologian laitoksella on käynnissä etnologian yliopistotutkija Outi Fingerroosin johtama hanke, jossa tutkitaan karjalaisten evakkojen ja Venäjältä toisen maailmansodan jälkeen takaisin Suomeen muuttaneiden integraatioprosessia erityisesti evakoiden ja paluumuuttajien omasta näkökulmasta. *Strangers from the East – Narratives of Karelian Exiles and Re-immigrants from Russia Regarding their Integration in Finland* -hanketta rahoittaa Suomen Akatemia (2009–2012).

Etnologian tutkimusalalla on tehty väitöskirja museoiden ympäristökasvatuksesta¹².

Monikulttuurisuus ja vuorovaikutus -osaamiskeskus on vuonna 2008 toimintansa aloittanut Jyväskylän yliopiston monitieteinen verkosto, joka pyrkii tutkijayhteistyön koordinointiin tavoitteenaan kansainvälinen, korkeatasoinen monikulttuurisuuden ja monikielisuuden tutkimus. Osaamiskeskus järjestää mm. luentosarjoja ja seminaareja sekä ylläpitää listaa osaamiskeskuksen toiminnan piiriin kuuluvista julkaisuista. Osaamiskeskusta koordinoi etnologian yliopistotutkija Outi Fingerroos.

Musiikin laitoksella voi opiskella musiikkitiedettä ja musiikkikasvatusta sekä maisteriohjelmassa musiikkiterapiaa. Laitoksella on myös englanninkielinen maisteriohjelma Music, Mind and Technology, jossa perehdytään musiikin vaikutuksiin musiikkiteknologian ja nykyaikaisten tutkimusmenetelmien avulla.

Laitoksella tehtävä monitieteinen tutkimus voidaan jakaa kahteen pääkategoriaan, jotka ovat kognitiivinen musiikintutkimus sekä kulttuurinen ja yhteiskunnallinen musiikintutkimus. Kulttuurisessa musiikintutkimuksessa tarkastellaan musiikkia ympäröivään kulttuuriin kytkeytyvänä; viime vuosina on tutkittu mm. teknologisia ja visuaalisia tekijöitä nykymusiikissa. Monikulttuurinen musiikkikasvatus lähestyy musiikkikasvatusta painotamalla oppijoiden kulttuurisen taustan huomioon ottamista kasvatustyössä ja opetuksessa. Viime vuosina musiikin laitoksella on valmistunut väitöskirjoja mm. suomalaisesta sinfoniaorkesteriorganisaatiosta johtamisen näkökulmasta, musiikista nuorten tunteiden säätelijänä, musiikista tunneälyn kehittäjänä sekä klassisen musiikin markkinoimisesta nuorille.¹³

Professori Petri Toiviainen johtaa *Monitieteisen musiikintutkimuksen huippuyksikköä* (2008–2013), jossa tutkitaan ihmistä musiikin kuulijana, kokijana ja esittäjänä ja johon kuuluu myös Helsingin yliopiston psykologian laitoksella toimiva tutkimusryhmä. Useat huippuyksikön tutkimusaiheista liittyvät läheisesti musiikin vaikutukseen hyvinvoinnin edistäjänä. Huippuyksikön tutkimustuloksia on julkaistu runsaasti. (Ks. Suomen Akatemia.)

Taiteiden ja kulttuurin tutkimuksen laitoksen oppiaineet ovat hungarologia, kirjallisuus, jossa voi suorittaa myös kirjoittamisen maisteriopinnot, museologia, nykykulttuurin tutkimus, taidehistoria, taidekasvatus sekä englanninkielinen Digital Culture -maisteriohjelma. Laitoksella tehtävän tutkimuksen vahvoja aloja ovat • taiteen ilmaisu, kokeminen ja tulkinta • kulttuuriperintö, nykykulttuuri ja teknologia sekä • lastenkulttuuri ja nuorisokulttuuri. Painoaloilla on toteutettu useita tutkimushankkeita erityisesti Suomen Akatemian rahoituksella.

---

12 Hänninen, Kirsi (2006) *Visiosta toimintaan. Museoiden ympäristökasvatus sosiokulttuurisena jatkumona, säätelymekanismina ja innovatiivisena viestintänä.*

13 Korhonen, Pirkko (2007) *Suomalainen sinfoniaorkesteri: menneisyys, nykyisyys ja tulevaisuus johtamisen näkökulmasta. Tapaustutkimus Jyväskylä Sinfoniasta*; Saarikallio, Suvi (2007) *Music as mood regulation in adolescence*; Uzsály-Pécsi, Rita (2008) *Die Förderung der emotionalen Intelligenz durch Musik. Darstellung einer musikpädagogischen Erziehungskonzeption*; Váradi, Judit (2010) *Hogyan neveljünk értő közönséget a komolyzenének? How to Educate an Audience to Acquire a Taste for Classical Music?*

Kirjallisuuden tutkimus tarkastelee erityisesti suomalaista ja eurooppalaista modernismia sekä kirjallisuuden yhteyttä filosofiaan ja teknologioihin. Myös sosiologista kirjallisuudentutkimusta tehdään: mm. valtion apurahojen merkitystä kirjailijoille on tarkasteltu väitöskirjatutkimuksessa¹⁴. Tuore väitöskirja kirjoittamisen opettamisesta on toinen kirjoittamisen alalta Jyväskylän yliopistossa ja Suomessa valmistunut väitöstutkimus¹⁵.

Museologian oppiaine oli mukana valtakunnallisessa museohistoriahankkeessa (2005–2010). Kysymyksessä oli aineistonkeruu-, tutkimus- ja koulutushanke, jonka kuluessa järjestettiin myös laajoja museohistoriaseminaareja. Museologian professori Janne Vilkuna oli hankkeen koulutus ja seminaarit -työryhmän puheenjohtaja, ja ensimmäinen hankkeeseen liittyvä laajempi museohistoriaseminaari järjestettiin Jyväskylän yliopistossa tammikuussa 2007. (Ks. Suomen museoliitto.)¹⁶

Jyväskylän yliopiston museologian oppiaineessa on viime vuosina valmistunut Suomen kolme ensimmäistä museologian väitöskirjaa¹⁷.

Nykykulttuurin tutkimuskeskuksen monitieteisen kulttuurintutkimuksen painoaloja ovat • narratiivinen kulttuurintutkimus • sosiologinen kulttuurintutkimus • lasten ja nuorten mediakulttuuri sekä • digitaalinen kulttuuri. Reseptitutkimuksella ja median käyttötutkimuksella samoin kuin elämäkertatutkimuksella on ollut tärkeä asema.

Vuosina 2008–2011 tutkimuskeskus oli mukana Nuorisotutkimusverkon koordinoimassa hankkeessa, jossa tutkittiin Suomen Kulttuurirahaston *Myrsky*-hankkeen vaikutuksia: miten kulttuuri, erityisesti taide, voi toimia nuorten hyvinvoinnin tukena¹⁸. (Ks. Suomen Kulttuurirahasto ja Nuorisotutkimusverkosto).

Nykykulttuurin tutkimuskeskus koordinoi dosentti Sirkku Kotilaisen johdolla kansainvälistä vertailevaa tutkimusta nuorten mediaosallistumisesta. Suomen Akatemian rahoittamassa *Global Aspects of Youth Media Participation* -projektissa (2009–2011) tutkitaan, kuinka nuoret osallistuvat ja saavat äänensä kuuluville median välityksellä. Tutkimus liittyy laajemmin keskusteluihin viestinnän roolista sosiokulttuurissa muutoksissa köyhien, naisten sekä lasten ja nuorten keskuudessa.

Tutkimuskeskuksessa on tehty lasten mediakasvatushankkeiden arviointia sekä viestintäministeriölle selvitys television lastenohjelmatarjonnasta.

Nykykulttuurin tutkimuksen jatkokoulutusohjelma käynnistyi syksyllä 2006, ja ohjelma on ainoa Suomessa, jossa voi suorittaa alan lisensiaatin ja tohtorin tutkinnot. Nykykulttuurin valmistuneissa väitöskirjoissa on tutkittu mm. suomalaisia science fiction -faneja, taiteen merkityksiä naisten elämässä sekä kuvamedioita ja lapsuutta¹⁹. Tekeillä olevissa väitöstutkimuksissa tarkastellaan mm. digitaalista kirjallisuutta, verkostoitumisprosesseja (tutkimuskohteina Lasten ja nuorten kulttuurikeskus Kulttuuriaitta, Keski-Suomen Järjestöareena ja Keski-Suomen elokuvakeskuksen mediakoulutusverkosto) sekä kulttuurituottajien ammatti-identiteettiä.

---

14 Jokinen, Elina (2010) *Vallan kirjailijat. Valtion apurahoituksen merkitys kirjailijoille vuosituhannen vaihteen Suomessa.*

15 Ekström, Nora (2011) *Kirjoittamisen opettajan kertomus. Kirjoittamisen opettamisesta kognitiiviselta pohjalta.*

16 Hankkeen tuloksena syntynyt teos: Petterson, Susanna & Kinanen, Pauliina (2010) *Suomen museohistoria.*

17 Valtonen, Hannu (2006) *Tavallisesta kuriositeetiksi. Kahden Keski-Suomen Ilmailumuseon Messerschmitt Bf 109 -lentokoneen museoarvo;* Kecskeméti, Istvan (2008) *Papyruksesta megabitteihin. Arkisto- ja valokuvakokoelmien konservoinnin prosessin hallinta;* Knuutinen, Ulla (2009) *Kulttuurihistoriallisten materiaalien menneisyys ja tulevaisuus. Konservoinnin materiaalitutkimuksen heritologiset funktiot.*

18 Siivonen, Katriina; Kotilainen, Sirkku & Suoninen, Annikka (2011) *Iloa ja voimaa elämään. Nuorten taiteen tekemisen merkitykset Myrsky-hankkeessa.*

19 Hirsijärvi, Irma (2009) *Faniuden siirtymä. Suomalaisen science fiction -fandomin verkostot;* Saresma, Tuija (2007) *Omaelämäkerran rajapinnoilla. Tekstuaalisuus, subjektiivisuus ja sukupuoli taideomaelämäkerrassa;* Suoninen, Annika (2004) *Sata lapsuuden maailmaa* (julkaistu nimellä *Mediakielitaidon jäljillä. Lapset ja nuoret valikoivina mediakäyttäjinä*).

Nykykulttuurin tutkimuskeskuksella on monitieteinen Nykykulttuuri-julkaisusarja, jossa ilmestyy tutkimuksia nykykulttuurista ja kulttuuriteoriasta sekä kulttuuri- ja sosiaalishistoriallisia tutkimuksia. Tutkimuskeskuksesta on organisoitu valtakunnallisen Kulttuurintutkimuksen seuran toimintaa: yhteistyössä järjestetään vuosittain alan kesäkoulu, ja tutkimuskeskus on vahvasti mukana Kulttuurintutkimuksen seuran julkaiseman Kulttuurintutkimus-lehden toimittamisessa.

Taidehistorian professori Heikki Hanka johti kansainvälistä, EU:n Kulttuuri 2000 -ohjelman rahoittamaa hanketta *3D-Bridge – Transferring of Cultural Heritage with New Technology* (2005–2006), jonka tavoitteena oli kehittää uuteen 3D-teknologiaan perustuvia välineitä Euroopan kulttuuriperinnön tutkimukseen ja tallennukseen²⁰.

Professori Annika Waenerberg oli mukana kulttuuripolitiikan ja taidehistorian yhteisessä *COREAA*-hankkeessa (ks. kulttuuripolitiikka edellä).

Taidehistorian tutkijakoulutettavien tutkimusalueita ovat mm. yritysten taidekokoelmat ja ohjelmat, julkinen taide, Euroopan kulttuuripääkaupungit ja kulttuurinen kestävä kehitys. Taidehistorian yhteydessä toimii myös Kirkkotaiteen ja -arkkitehtuurin tutkimusinstituutti.

Taidekasvatuksen oppiaineessa tehtävä tutkimus linkittyy erityisesti taiteen ilmaisuun, kokemiseen ja tulkintaan sekä lasten- ja nuortenkulttuurin tutkimukseen. Professori Pauline von Bonsdorffin johdolla oppiaineessa toteutettiin useista osaprojekteista koostunut Suomen Akatemian rahoittama hanke *Spaces for children. Artistic practices, children's life-world and agency* (2007–2010). Hankkeen osaprojekteissa tarkasteltiin kerrottuja lapsuuksia (lasten ja lapsuuden representaatioita), lasten ympäristökokemuksia, luokanopettajaa taidekasvattajana ja taidelähtöisiä menetelmiä taidekasvatuksessa.

Oppiaineessa on tehty väitöskirja monikulttuurisesta taidekasvatuksesta²¹.

Taiteen ja kulttuurin tutkimuksen laitokselle perustettiin syksyllä 2005 kansainvälisestikin erityislaatuinen Digital Culture -maisteriohjelma vastaamaan myös perinteisiä kulttuuri- ja taidealoja koskevan digitalisoitumiskehityksen synnyttämiin kysymyksiin. Englanninkielisessä maisteriohjelmassa tarkastellaan kriittisesti taiteen, kulttuurin ja teknologian välisiä suhteita sekä kulttuuria ja sen digitalisoitumista eri näkökulmista. Tarkastelualueeseen kuuluvat niin visuaaliset kuin tekstuaaliset ilmaisumuodot. Ohjelman puitteissa järjestetään myös jatkokoulutusta sekä tehdään uutta mediaa ja digitaalikulttuuria koskevaa tutkimusta.

Digital Culture -ohjelma osallistuu *Digitaalisten pelikulttuurien synty Suomessa* (2009–2012) -konsortiohankkeeseen professori Raine Koskimaan johdolla. Suomen Akatemian rahoittamassa hankkeessa tutkitaan digitaalisia pelejä, niiden pelaajia ja pelikulttuureita. Jyväskylän yliopiston osahankkeessa peliä tarkastellaan yhtenä taidemuotona ja tutkitaan, millaisia vaikuttamisen muotoja peleihin sisältyy. (Ks. Tampereen yliopisto.)

Viestintätieteiden laitoksella voi opiskella mm. kulttuurienvälistä viestintää, jonka opetuksen ja tutkimuksen edelläkävijöitä Suomessa Jyväskylän yliopisto on. Sillä on myös tämän alan kansallinen jatkokoulutusvastuu. Viestintätieteiden tutkimuksen yksi painoala on vuorovaikutus, viestintä ja kulttuuri. Laitoksella on tehty väitöskirja mm. pakolaisten vuorovaikutussuhteista ja sopeutumisesta²².

Vuonna 2011 laitoksella on toteutettu Sitran rahoittama hanke *Maiseman tuotteistamisen strateginen hallinta ja kriittiset menestystekijät paikkamarkkinoinnissa*.

---

20 *3D-Bridge* -hankkeen loppuraportti: <http://www.arthis.jyu.fi/bridge/tir.html>

21 Pääjoki, Tarja (2004) *Taide kulttuurisena kohtaamispaikkana taidekasvatuksessa*.

22 Kokkonen, Lotta (2010) *Pakolaisten vuorovaikutussuhteet. Keski-Suomeen muuttaneiden pakolaisten kokemuksia vuorovaikutussuhteistaan ja kiinnittymisestä uuteen sosiaaliseen ympäristöön*.

Kasvatustieteiden tiedekunnan tutkimustoiminnan tutkimusstrategiassa on nimetty kolme vahvuusaluetta, joista yksi on kasvatuskulttuuri, lapsuus ja hyvinvointi. Sen piirissä tutkitaan mm. lasten toimijuuden, osallistumisen ja kuulemisen edellytyksiä ja käytäntöjä lasten jokapäiväisissä toimintaympäristöissä sekä hyvinvoinnin tuotantoprosesseja ja politiikkoja.

Lapset, nuoret ja kasvamisen ympäristöt – LaNKA on kasvatustieteellisen tiedekunnan alaisuudessa toimiva monitieteinen osaamiskeskittymä. LaNKA toimii verkostomaisesti virtuaalisena LaNKA-tutkijafoorumina, joka perustettiin osaamiskeskittymän järjestäytymisseminaarissa 2007. Osaamiskeskittymän ohjausryhmän puheenjohtaja on varhaiskasvatuksen professori Leena Alanen. LaNKAn ensimmäinen hanke oli Itsenäisyyden juhluvuoden lastenrahaston säätiön kanssa käynnistetty valtakunnallinen lapsuudentutkimuksen verkostointihanke. Vuoden 2009 lopulla päättyneen hankkeen toimintaa jatkaa vuonna 2008 perustettu **Lapsuudentutkimuksen seura ry.**, joka pyrkii edistämään monitieteistä lapsi- ja lapsuudentutkimusta järjestämällä keskustelutilaisuuksia, seminaareja ja konferensseja sekä harjoittamalla tieteellistä julkaisutoimintaa. Seuran puheenjohtaja on professori Maarit Alasuutari Tampereen yliopistosta.

Jyväskylän yliopiston kauppakorkeakoulu perustettiin vuonna 2010. Kauppatieteellistä koulutusta on kuitenkin tarjottu jo vuodesta 1967 lähtien ensin filosofisen tiedekunnan kasvatustieteellisessä osastossa, sitten yhteiskuntatieteellisessä tiedekunnassa. Vuonna 1997 perustettu itsenäinen taloustieteen osasto virallistettiin vuonna 1999 taloustieteen tiedekunnaksi.

Kauppakorkeakoulun pääaineet ovat kansantaloustiede, johtaminen ja ympäristöjohtaminen, laskentatoimi, markkinointi ja yrittäjyys. Markkinoinnin tutkimuksen painopistealueita ovat mm. kuluttajamarkkinointi sekä ICT- ja palveluliiketoiminta. Kansantaloustieteen painopistealueisiin kuuluu aluetaloustiede, ja alalla on tehty lisensiaatintutkimus ja väitöskirja kulttuuritapahtumien merkityksestä aluetaloudelle²³.

Jyväskylän yliopiston erillislaitokset

Agora Center on innovatiivisen tietoyhteiskunnan sekä ihmislähtöisten tieto- ja viestintäteknologian tutkimushankkeiden verkottunut tutkimusyksikkö. Sen sisällä toimii useita monitieteisiä toimintaympäristöjä, laboratorioita, joista jokainen keskittyy tiettyyn tutkimusalueeseen.

Agora Game Laboratory (AGL) on digitaalisten pelien suunnitteluun, kehittämiseen ja tutkimukseen sekä pelikoulutukseen keskittyvä yksikkö, jonka tutkimuksen teema-alueita ovat muun muassa teknologian rooli lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämässä sekä digitaaliset pelit ja pelikulttuuri. AGL on mukana *Digitaalisten pelikulttuurien synty Suomessa* -hankkeessa (ks. Digital Culture edellä sekä Tampereen yliopisto).

Agora Centerin johtajan, innovaatiotoiminnan tutkimusprofessori Antti Hautamäen tutkimuksen painopisteitä ovat käyttäjäkeskeinen innovaatiotoiminta, innovaatioiden ekosysteemit sekä innovaatioprosessien kognitiiviset ja sosiaaliset ehdot, mm. luovuus, oppiminen ja kommunikaatio. Hän johti Jyväskylän yliopiston ja Demos Helsingin yhteistä *Metropolin hyvinvointi* -hanketta (2009–2010). Espoon kaupungin tilaamassa ja rahoittamassa hakkeessa tutkittiin, millaista politiikkaa metropolialueen kunnilta ja valtiolta edellytetään Metropolialueen kilpailukyvyyn vahvistamiseksi²⁴.

23 Tohmo, Timo (2007) *Regional Economic Structures in Finland. Analyses of Location and Regional Economic Impact*; Tohmo, Timo (2002) *Kulttuuri ja aluetalous – vaikutukset ja käyttäjien kokema hyöty*.

24 *Metropolin hyvinvointi*. Tutkimusraportti 2010.

Professori Hautamäen johdolla on toteutettu myös Jyväskylän yliopiston ja Sitran yhteinen *Käyttäjäkeskeisten innovaatioiden tutkimushanke* (2009–2011), jossa on keskitytty innovaation strategian kannalta keskeisiin kysymyksiin käyttäjäkeskeisestä innovaatiotoiminnasta erityisesti palvelujen alueella sekä innovaatiotoiminnan alueellisista edellytyksistä ja malleista (ekosysteemin dynamiikka ja innovaatiokeskittymät, living lab -tyyppiset alueelliset lähestymistavat).

Professori Hautamäki on kirjoittanut yhdessä tutkija Kaisa Oksasen kanssa Eduskunnan tulevaisuusvaliokunnan raportin *Tulevaisuuden kulttuuriosaajat. Näkökulmia moderniin elämään ja työhön* (2011).

Kokkolan yliopistokeskus Chydenius on hallinnollisesti Jyväskylän yliopistoon kuuluva erillislaitos, joka on kuitenkin toiminnallisesti Jyväskylän, Oulun ja Vaasan yliopistojen yhteinen yksikkö. Yliopistokeskuksessa tehtävä tutkimus keskittyy emoyliopistojen erityisosaamisaloille. Kulttuuripoliittisesti relevanttia tutkimusta tehdään erityisesti yhteiskuntatieteellisellä alalla, joka muodostuu alue-, maaseutu- ja kulttuurintutkimuksesta sekä sosiaalityön tutkimuksesta.

Palvelutehtävän mukaisesti yliopistokeskuksen tutkimusosaamista hyödynnetään paitsi keskuksen opetuksessa myös Keski-Pohjanmaan kehittämistyössä. Perus- ja kehittämistutkimuksen lisäksi tehdään arviointiselvityksiä ja konsultointeja.

Kulttuuri-, maaseutu- ja aluetutkimuksen (KMA) tutkimustiimi tarkastelee kulttuuria, paikallisia ja alueellisia muutoksia, ongelmia ja vahvuuksia. Tiimi on toteuttanut vuosina 2009–2010 maaseutumaisia kulttuuri-tapahtumia tarkastelevan tutkimuksen, jota varten haastateltiin 24 tapahtumajärjestäjää Suomesta ja kolmesta muusta maasta²⁵. Tutkimuksen rahoitti Maaseutupolitiikan yhteistyöryhmä YTR.

Tällä hetkellä KMA-tiimi tutkii mm. miten maaseudun hiljaisuutta voidaan hyödyntää, Keski-Pohjanmaan omintakeista kulttuuriperintöä ja erityisesti ekologisesti kestävään ja spirituaaliseen matkailuun soveltuvia paikkoja²⁶ sekä kansalaisten maksuhalua maaseudun ominaisuuksien suhteen. Myös ikääntyvien valmiuksia ja halukkuutta olla mukana kehittämässä ja luomassa maaseutukulttuuria on tutkittu²⁷.

Sosiaalityön tutkimusalueella on toteutettu *KAMPA*-hankkeita, joissa kehitetään maaseudun hyvinvointipalveluita kansalaisosallistumisen ja yhteisöllisyyden pohjalta. Hankkeissa hyvinvointipalveluja tarkastellaan keskeisenä osana paikallistason taloudellista, kulttuurista ja sosiaalista kehitystä.

Hyvinvointipalvelujen ja kansalaisosallistumisen välistä suhdetta tutkitaan myös Suomen Akatemian rahoittamassa hankkeessa *Palko – Palvelut ja kansalaisosallistuminen* (2011–2014), joka keskittyy erityisesti kaikkein vähiten osallistuvien kansalaisten osallistumismahdollisuuksiin osallistavan toimintatutkimuksen lähestymistapaa soveltaen. Sekä KAMPA- että Palko -hankkeita johtaa professori Aila-Leena Matthies.

Jyväskylän yliopiston erillislaitoksena toimiva **Koulutuksen tutkimuslaitos** on valtakunnallinen koulutustutkimuksen keskus. Se tutkii koko koulutusjärjestelmää ja myös oppimista koulutusjärjestelmän ulkopuolella. Tutkimuslaitos on erikoistunut laajoihin kansainvälisiin vertailututkimuksiin, joista tunnetuin on PISA, mutta tekee myös kansallisia, alueellisia ja yksittäisten koulujen oppimista ja toimintaa edistäviä tutkimuksia. PISA-tutkimukset tuottavat mm. tietoa suomalaislasten lukutaidosta ja lukemisharrastuksesta. Tutkimuslaitoksessa on tutkittu myös esi- ja alkuopetusikäisten lasten mediakulttuuria sekä sen hyödyntämistä kouluissa²⁸.

---

25 Ilmonen, Kari; Luoto, Ilkka & Rosenqvist, Olli (2010) *Maaseutumaisen kulttuuritapahtuman olemus, kehitys ja menestys. Kymmenen kehityskertomusta Suomesta, Skotlannista, Norjasta ja Uudesta-Seelannista*.

26 Luoto, Ilkka (2011) *Genius loci – Paikkoja, kertomuksia ja kulttuuria. Kartoitussivun tuloksia*.

27 Järvelä, Pirkko & Rosenqvist, Olli (2007) *Ikääntyvien kulttuuritoiminta maaseutukuntien voimavarana*.

28 Pohjola, Kirsi & Johnson, Elina (2009) *Lasten mediakulttuuri ja koulu vuoropuheluun*.

Itä-Suomen yliopisto

Joensuun ja Kuopion yliopistot yhdistyivät Itä-Suomen yliopistoksi vuoden 2010 alussa. Joensuun ja Kuopion lisäksi yliopistolla on kampus myös Savonlinnassa. Itä-Suomen yliopiston tutkimuksen vahvuusalat ovat • metsä ja ympäristö • terveys ja hyvinvointi sekä • uudet teknologiat ja materiaalit. Lisäksi yliopisto on valinnut laaja-alaisen Venäjä-osaamisen ja tietyt opettajankoulutuksen alueet kansallisesti ja alueellisesti merkittäviksi aloiksi, joiden tutkimusta ja koulutusta vahvistetaan.

Yhteiskuntatieteiden ja kauppatieteiden tiedekunnassa kulttuuripoliittisesti relevanttia tutkimusta tehdään erityisesti yhteiskuntatieteiden laitoksella, mutta myös historia- ja maantieteiden laitoksella sekä kauppatieteiden laitoksella on kulttuuripoliittisesti kiinnostavia tutkimushankkeita.

Yhteiskuntatieteiden laitos toimii sekä Joensuussa että Kuopiossa. **Yhteiskuntapolitiikkaa** opetetaan molemmilla kampuksilla eri painoituksin. Joensuussa opiskelija voi erikoistua mm. kansalaistoimintaan, kulttuurin organisointiin ja migraatioon.

Yhteiskuntapolitiikan emeritaprofessori Pirkkoliisa Ahposen asiantuntija-alueisiin kuuluvat mm. kulttuuripolitiikka, elämäkertatutkimus ja monikulttuurinen kansalaisuus. Hänen ohjauksessaan on tällä hetkellä muutamia kulttuuripoliittisesti relevantteja väitöskirjatutkimuksia, esimerkiksi tutkimukset Ilosaari-rockin organisoitumisesta, suomalaismiesten kanssa avioituneista venäläisistä maahanmuuttajanaيسista sekä Pohjois-Kaukasukselta Pietariin ja Petroskoihin muuttaneiden nuorten kulttuuri-identiteetistä ja toiseudesta. Yhteiskuntapolitiikassa on valmistunut kulttuuripoliittisia väitöskirjoja taiteilijan asemasta ja sen arvioinnin taidepoliittisesta tehtävästä sekä Pohjois-Karjalan alueen kulttuurimuokkauksesta kulttuuripoliittisena strategiana²⁹.

Myös **sosiologiaa** voi opiskella sekä Joensuussa että Kuopiossa. Joensuun kampuksella tutkitaan erityisesti koulutusta, työelämää, sukupuolta ja monikulttuurisuutta, Kuopiossa puolestaan sosiaaliseen hyvinvointiin liittyviä kysymyksiä mutta myös monikulttuurisuuden teemoja, kuten maahanmuuttajien kotoutumiseen liittyviä haasteita, etnistä syrjintää ja rasismia sekä itärajan läheisyyteen liittyviä kysymyksiä.

Sosiaalipedagogiikan oppiaineessa Kuopiossa tutkitaan mm. yhteiskunnallisen osallisuuden ja osallistumisen ehtoja.

Historia- ja maantieteiden laitoksen maantieteen ja yhteiskuntamaantieteen tutkimus painottuu alueelliseen kehitykseen ja yhdyskuntiin, Itä-Suomeen ja raja-alueisiin sekä ympäristö- ja maaseutututkimukseen.

Yhteiskuntamaantiede on mukana eurooppalaisten kaupunkien tulevaisuutta ja elinvoimaisuutta tarkastelevassa COST-ohjelmassa Cities Regrowing Smaller. Fostering Knowledge on Regeneration Strategies in Shrinking Cities across Europe (2009–2012).

Historian ja maantieteen laitoksella (yhteiskuntamaantiede) ja yhteiskuntatieteiden laitoksella (sosiologia) toteutettava kansainvälinen maisteriohjelma Border Crossing: Local and Global Societies in Transition aloittaa toimintansa syksyllä 2012. Ohjelma käsittelee moniulotteista rajatemaatiikkaa osallistuen keskusteluun identiteeteistä, liikkuvuudesta, muuttoliikkeistä, monikulttuurisuudesta ja kansalaisuudesta sekä globaalien muutoksen vaikutuksista hallintoon, kansalaisiin, heidän hyvinvointiinsa ja yhteiskunnalliseen elämäänsä.

---

29 Karttunen, Sari (2002) *Taiteilijan määrittely. Refleksiivisyyden esteitä ja edellytyksiä taidepoliittisessa tutkimuksessa*; Häyrynen, Simo (2002) *Kansakunnan ja maakunnan välissä. Pohjois-Karjalan alueyhteisön rakentuminen kulttuuripoliittisen edunvalvonnan keskus/periferiasuhteessa*.

Kauppatieteiden laitoksella tehtävä tutkimus tapahtuu neljässä eri tutkimusryhmässä. Liiketoiminta ja arjen hyvinvointi -tutkimusryhmä tarkastelee liiketoiminnan ja arjen hyvinvoinnin välisiä suhteita erityisesti luovilla aloilla sekä matkailu-, ravitsemis- ja vapaa-ajan liiketoiminnassa.

Vuosina 2009–2010 yhdessä Sibelius-Akatemian kanssa toteutetussa *Luovain*-hankkeessa tarkasteltiin Pohjois-Savon luovien alojen nykytilannetta ja liiketoiminnan laajuutta sekä sen aluetaloudellista merkitystä. Hanke oli osa ESR-rahoitteista Art Hub -hankekokonaisuutta (2009–2011), jolla pyritään parantamaan luovan toimialan toimintaedellytyksiä sekä kehittämään ja vahvistamaan alueellisia taidetoimikuntia. (Ks. myös *Luova Suomi*.)

Aikaisemmin organisatorisesti erillislaitoksena toiminut **Karjalan tutkimuslaitos** on nykyään Itä-Suomen yliopiston yhteiskuntatieteiden ja kauppatieteiden tiedekunnan yksikkö. Tutkimuslaitoksessa tehdään Itä-Suomen, Karjalan ja Luoteis-Venäjän henkiseen ja aineelliseen kehitykseen liittyvää monitieteistä humanistista ja yhteiskuntatieteellistä tutkimusta, jonka painoalat ovat • aluekehitys ja maaseutu • etnisyys ja kulttuuri sekä • raja ja Venäjä. Toimeksiantoihin perustuva tutkimus tapahtuu tutkimuslaitoksen osana toimivassa **Alue- ja kuntatutkimuskeskus Spatiassa**.

Karjalan tutkimuslaitos koordinoi valtakunnallista raja- ja raja-alue-tutkimuksen tohtoriohjelmaa Venäjä Euroopassa, jota johtaa professori Ilkka Liikanen ja rahoittavat opetus- ja kulttuuriministeriö ja Suomen Akatemia. Tutkimuslaitos on myös EU-alueen aluesuunnittelua, aluekehitystä ja niihin liittyvää yhteistyötä edistävän ESPON-tutkimusohjelman kansallinen vastuutaho vuosina 2008–2014.

Tutkimuslaitoksessa on käynnissä ja toteutettu useita kulttuuripoliittisesti kiinnostavia hankkeita, joissa on tutkittu mm. karjalaisen perinteen välittymistä Suomessa, kuntaliitosten vaikutuksia ja haasteita Itä-Suomen kirkonkylille ja kyläkeskittymille, karjalaisten identiteetin kehittymistä 1800-luvulta nykypäivään sekä raja-seudun kirjoituskulttuuria ja traditioita Suomen ja Venäjän sekä Viron ja Venäjän rajaseuduilla.

Suomen Akatemian rahoittamassa tutkijatohtoriprojektissa *Culture Stayed. The declining mining community of Outokumpu as an intermediary of cultural capital* (2007–2009) seurattiin Outokummun kaupungin kehitystä kaivostoiminnan jälkeen kulttuurisesta näkökulmasta, mm. miten kaupunki hyödyntää kaivosimagoa strategioissaan³⁰.

Suomen Akatemia on rahoittanut Karjalan tutkimuslaitoksen ja Petroskoissa toimivan Karjalan tiedekeskuksen Kielen, kirjallisuuden ja historian instituutin yhteishankkeita. *Paikallisuuden representointi Neuvostoliiton ja Venäjän kontekstissa. Kieli-, kirjallisuus- ja musiikkitoiminta karjalaisuuden konstruoinnina* (2007–2010) tarkasteli Neuvostoliiton ja Venäjän yleisen kulttuuripolitiikan vaikutuksia paikallistason toimintaan ja kulttuuri-toiminnan ruohonjuuritasoon Karjalan alueella 1920-luvulta 2000-luvun alkuun³¹.

Joustavat etnisyydet: Etnisyysprosessit Petroskoissa ja Karjalan tasavallassa 2010-luvulla -hankkeen (2011–2015) tutkimus kohdistuu monikulttuuristuvan Petroskoin kansallista kulttuuria tukeviin musiikkiryhmiin ja kansalaisjärjestöihin sekä kieltä elvyttäviin tahoihin selvittäen etnisyyksien mukautumista ja uudelleen muotoutumista nyky-Venäjällä.

Tutkimuslaitos koordinoi EU:n seitsemänten puiteohjelmaan kuuluvaa projektia *EUROBORDERREGIONS* (2011–2015), jossa tarkastellaan Euroopan Unionin ulkorajojen yli tapahtuvan kanssakäymisen vaikutusta raja-alueiden kehitykseen.

30 Häyrynen, Simo (2010) *Kulttuuri jää. Outokumpu kaivosteollisuuden jälkeen*.

31 Suutari, Pekka & Shikalov, Yury (2010) *Karelia Written and Sung. Representations of Locality in Soviet and Russian Context*.

Yhteiskuntatieteiden ja kauppatieteiden tiedekuntaan kuuluvat myös Savonlinnassa sijaitseva **Matkailualan opetus- ja tutkimuslaitos MOT** sekä **Hyvinvointitutkimuskeskus KWRC** Kuopiossa. MOT on erikoistunut matkailu- ja vapaa-ajantutkimukseen, ja kulttuurimatkailu on yksi tutkimuksen painopistealuista. Laitoksessa on tutkittu mm. itäsuomalaista tapahtumamatkailua, sen sosiokulttuurista ja taloudellista vaikuttavuutta sekä asiakkaita. Tällä hetkellä käynnissä on hanke, jonka tavoitteena on luoda linnoista koostuva kulttuurimatkailuverkosto Itä-Suomeen ja Pietarin alueelle sekä kehittää Suomen ja Venäjän välistä kulttuurimatkailuyhteistyötä. Matkailualan opetus- ja tutkimuslaitos toimii myös monitieteisen **Matkailualan verkostoyliopiston** koordinaatioyksikkönä. Matkailualan sivuaineopintojen lisäksi verkostoyliopisto järjestää tutkijakouluna alan monitieteistä jatkokoulutusta.

Neljästä osastosta koostuva **filosofinen tiedekunta** sijaitsee pääasiassa Joensuussa, mutta soveltavan kasvatustieteen ja opettajankoulutuksen osasto toimii myös Savonlinnassa.

Humanistisen osaston suomen kielen ja kulttuuritieteiden oppiaineryhmään kuuluvat suomen kieli ja kirjallisuus sekä kulttuurintutkimuksen koulutusohjelma, jonka opiskelijat valitsevat opintojen kuluessa maisteritutkintonsa pääaineeksi kirjallisuuden, perinteentutkimuksen tai kulttuurintutkimuksen. Koulutusohjelman kandidaatin tutkinnon pääaineita ovat lisäksi kulttuuriantropologia, mediakulttuuri ja viestintä, musiikkitieteet, naistutkimus ja taiteensosiologia. Ne ovat myös kulttuurintutkimuksen syventävien opintojen erikoitumisvaihtoehtoja. Kulttuurintutkimusta maisteriopintojen pääaineena voi Suomessa opiskella ainoastaan Itä-Suomen yliopistossa.

Suomen kielen ja kulttuuritieteiden yhteisiä tutkimusnäkökulmia ovat • kieli- ja kulttuurikontaktit • kirjallisuus- ja taidejärjestelmät sekä • ympäristö, sukupuoli ja rajat. Oppiaineryhmässä on tehty väitöskirjoja mm. etnisyydiskursseista, Kokkolan kaupungin kulttuuripolitiikasta ja suomalaisen kirjallisuusjärjestelmän rakentumisesta sekä liseniaattitutkimukset kuvataiteilijuuudesta ja vanhusten lukupiiristä³².

Kulttuurintutkimuksen alueella tehtävä tutkimus painottuu erikoistumisalojen mukaan populaari- ja media-kulttuuriin, äänimaisemiin ja ympäristökulttuuriin sekä ylijärjestyksen ja kulttuurien sukupuolittuneisuuteen.

Professori Helmi Järviluoma-Mäkelä johtaa Suomen Akatemian rahoittamaa hanketta *Äänimaiset, kulttuurin kestävyys ja paikallisen toiminnan strategia* (2009–2012), jonka käytännön tavoitteena on mm. tuottaa yhdyskuntasuunnittelijoiden käyttöön tietoa äänimaisemien merkityksellisyydestä erityisesti lasten ja nuorten elämissä ympäristöissä.

Perinteentutkimus kohdistuu erityisesti folkloreen ja muistitietoon sekä menneisyyden kulttuuriin merkitäisiin ja niiden nykyisiin representaatioihin.

Perinteentutkimuksen professori Seppo Knuutila ja yksi perinteentutkimuksen jatko-opiskelija sekä ympäristöestetiikan professori Yrjö Sepänmaa ovat mukana Suomen Akatemian rahoittamassa hankkeessa *Taiteistuminen ja sen vaikutukset taiteeseen* (2009–2012), jota johtaa Aalto-yliopiston taideteollisen korkeakoulun tutkimuspäällikkö Ossi Naukkarinen (ks. Taideteollinen korkeakoulu).

Suomen Akatemia on myöntänyt rahoituksen myös hankkeelle *Sivuuttaa, mukautua, käyttää hyväksi vastustaa? Miten taidemaailma on reagoinut markkinaperusteiseen tai uusliberalistiseen käännteeseen yhteiskunta- ja kulttuuripolitiikassa 1980-luvulta lähtien. Suomen tapaus* (2011–2014), jossa tarkastellaan nimen

32 Davydova, Olga (2009) *Suomalaisena, venäläisenä ja kolmantena. Etnisyysdiskursseja transnationaalissa tilassa*; Purontaus, Sampo (2008) *Toiveiden tynnyri. Osallisuus Kokkolan kaupungin kulttuuripoliittisessa suunnittelussa*; Turunen, Risto (2003) *Uhon ja armon aika. Suomalainen kirjallisuusjärjestelmä, sen yhteiskuntasuhteet ja rakentuminen vuosina 1944–1952*; Longén, Anne (2007) *Kuvataiteilijuus – ihanteita ja odotuksia. Kuvataiteilijoiden konstruointuminen ja suhde moderneihin taidekäsitteisiin Taide-lehdessä ja Helsingin Sanomien kulttuuri-sivuilla vuosina 2000–2005*; Nietosvuori, Leena (2004) *Tukea ja voimaa arkipäivään. Toimintatutkimus vanhusten lukupiiristä*.

mukaisesti sitä, miten suomalainen taidemaailma on reagoinut Suomessa 1980-luvulla käynnistyneeseen markkinaperusteiseen käänteeseen. Hanketta johtaa kirjallisuuden professori Erkki Sevänen. Suomalaisen tutkijoiden lisäksi hankkeeseen osallistuu myös ulkomaisia tutkijoita, jotka tarkastelevat suomalaista taidemaailmaa omista näkökulmistaan. Hankkeen puitteissa järjestettiin kansainvälinen seminaari marraskuussa 2011 Itä-Suomen yliopistossa.

Soveltavan kasvatustieteen ja opettajankoulutuksen osaston Savonlinnan opettajankoulutus painottuu taito- ja taideaineisiin, ja integroiva taide- ja taitokasvatusta on osastolla tehtävän tutkimuksen nouseva ala. Sen piirissä tutkitaan taide- ja taitokasvatuksen muuntuvia merkityksiä, kulttuureihin ja medioihin liittyviä ilmiöitä, taiteiden ja tieteiden yhteyksiä sekä subjektien välisiä merkitysverkostoja.

Savonlinnan **käsityötieteessä** tutkitaan mm. käsityökulttuuria; tutkimuksen nousevia aloja ovat monikulttuurisuus ja vaatetuksen historia sekä verkostoituminen. Käsityötieteen alalta on valmistunut väitöskirja, jossa tutkitaan käsityökulttuuria liveroolipelaajien ja historianharrastajien yhteisöissä yhteisön jäsenten muodostaman verkoston, käsityötaitojen sekä elämyksellisyyden kautta³³.

Itä-Suomen yliopiston **Koulutus- ja kehittämispalvelu Aducate** toteutti Euroopan sosiaalirahaston rahoittaman *Työhyvinvointia kulttuurista* -hankkeen (2009–2011), jonka tavoitteena oli työhyvinvointia tukevan kulttuuritoiminnan kehittäminen, pilotointi ja arviointi yhteistyössä maakunnan kulttuurialan toimijoiden ja yhdistysten kanssa. Hankkeessa kehitettyä työhyvinvointia tukevaa toimintaa vakiinnutetaan Aducaten *Taiten tuottoa* -hankkeessa (2011–2013).

Helsingin yliopisto

Helsingin yliopistossa tehtävälle tutkimukselle on valittu vuodeksi 2011 kymmenen painoalaa, joita ovat muun muassa • kieli ja kulttuuri (mm. identiteettejä ja kulttuureita sekä Suomen kulttuuria ja sen muuttumista monikulttuurisuuden vaikutuksesta koskeva tutkimus) • yhteiskunnan oikeudenmukaisuus (mm. pohjoismaista hyvinvointiyhteiskuntaa, etnisiiteettiä ja eettisiä järjestelmiä koskeva tutkimus) • globalisaatio ja yhteiskunnan muutos (globaalisuutta ja lokaalisuutta koskeva yhteiskuntatieteellinen tutkimus sekä Eurooppa-tutkimus ja Venäjä-tutkimus) sekä • ajatteleva ja oppiva ihminen (mm. innovaatioita koskeva tutkimus). Tiedekunnat ja laitokset tarkentavat omat painoalansa, ja niitä tarkistetaan vuosittain.

Helsingin yliopistossa kulttuuripoliittista ja kulttuuripoliittisesti relevanttia tutkimusta tehdään useiden tiedekuntien ja laitosten lisäksi erillisillä laitoksilla sekä monitieteisissä tutkimusverkostoissa ja -yksiköissä.

Humanistisessa tiedekunnassa on neljä laitosta: filosofian, historian, kulttuurin ja taiteiden tutkimuksen laitos, maailman kulttuurien laitos, nykykielten laitos sekä suomen kielen, suomalais-ugrilaisten ja pohjoismaisten kielten ja kirjallisuuksien laitos.

Filosofian, historian, kulttuurin ja taiteiden tutkimuksen laitoksella voi opiskella 13 pääainetta: arkeologiaa, estetiikkaa, folkloristiikkaa, kansatiedettä, musiikkitiedettä, taidehistoriaa, teatteritiedettä ja yleistä kirjallisuustiedettä sekä filosofiaa ja historia-aineita. Muita aineita ovat mm. elokuva- ja televisiotutkimus, museologia, sukupuolentutkimus sekä taiteet käytäntöön -sivuainekokonaisuus, jossa tarkastellaan taidemaailman rakenteita ja toimijoita, taiteen kulutusta ja markkinointia, kritiikkiä sekä taidehallintoa ja tuottamista. Laitoksen tutkimuksen nousevia tutkimussuuntauksia ovat mm. • humanistinen ympäristötutkimus • kaupunkitutkimus • sukupuolentutkimus sekä • visuaalisen kulttuurin, esittävien taiteiden ja kerronnan tutkimus.

---

33 Vartiainen, Leena (2010) *Yhteisöllinen käsityö. Verkostoja, taitoja ja yhteisiä elämyksiä.*

Estetiikan tutkimuksessa perinteisten taiteeseen ja kauneuteen liittyvien filosofisten kysymysten rinnalle ovat viime aikoina nousseet erialaiset ympäristön ja arkielämän ilmiöt. Ympäristöestetiikka pohtii esteettisten arvojen merkitystä elinympäristön kokonaisuudessa. Tutkimuksen piiriin kuuluvat keskeisesti myös populaarikulttuurin ilmiöt sekä kysymykset kulttuurin estetisoinnista.

Folkloristiikan oppiaineessa toteutettiin Suomen Akatemian Muuttuva Venäjä-tutkimusohjelmaan kuulunut hanke *The Other Russia. Cultural Multiplicity in the Making* (2004–2007), jossa tarkasteltiin Pohjois-Venäjän ja Länsi-Siperian kulttuurisen monimuotoisuuden rakentamista Neuvostoliiton jälkeisellä aikakaudella, erityisesti 'tradition' käyttämistä kulttuuripolitiikan välineenä. Hanketta johti professori Anna-Leena Siikala.

Musiikkitieteen tutkimuksen kolme painopistettä ovat yleinen musiikkitiede, etnomusikologia ja tietokoneavusteinen musiikintutkimus.

Professori Pirkko Moisalan johdolla käynnistyi vuonna 2007 Svenska litteratursällskapetin rahoittama tutkimushanke *Finlandssvenskhet framställd genom musik*, jossa tarkasteltiin suomenruotsalaisuuden rakentumista musiikin kautta. Vuonna 2010 päättyneessä hankkeessa oli mukana tutkijoita Åbo Akademiasta, Itä-Suomen yliopistosta ja Svenska litteratursällskapetista.

Professori Moisala johtaa myös *Ethnomusicology of Indigenous Modernities* -hanketta (2010–), jossa tutkitaan alkuperäiskansojen nykyestetiikkaa teatterissa, musiikissa ja multimediassa, erityisesti sellaista musiikkia, joka käsittelee konkreettisia yhteiskunnallisia aiheita. Hanke toteutetaan yhteistyössä kanadalaisen University of British Columbian kanssa, ja tutkimuskohteina ovat Norjan, Ruotsin, Suomen ja Venäjän rajaseuduilla asuvien saamelaisten musiikki ja teatteri, Pohjois-Amerikan alkuperäiskansojen musiikkia, tanssia ja elokuvaa yhdistävä teatteri sekä Nepalilainen sherpa- ja gurunväestöjen musiikki- ja tanssiesitykset.

Oppiaineessa on valmistunut orkesterinjohtamisen institutionaalista ja koulutuksellista rakentumista Suomessa tarkasteleva väitöskirja³⁴. Tällä hetkellä tohtorikoulutettavat tutkivat mm. nykymusiikin estetiikan institutionaalista muutosta 1980–1990-luvuilla, Suomen musiikkioppilaitostoiminnan vaiheita sekä teknologialähtöisiä musiikkituotantoprosesseja.

Taidehistoria tutkii laaja-alaisesti visuaaliseen kulttuuriin ja rakennettuun ympäristöön liittyviä aiheita sekä historian että nykypäivän näkökulmasta. Yksi tutkimuksen vahvoista aloista on kaupunkitutkimus, jonka tavoitteena on mm. tuottaa tietoa kaupunkien konkreettisen kehittämisen avuksi sekä kehittää kriteereitä kaupunki- ja rakennussuojelulle.

Suomen Akatemian ja opetusministeriön rahoituksella vuodesta 1999 alkaen toiminutta Taidehistorian valtakunnallista tohtoriohjelmaa johtaa Helsingin yliopiston taidehistorian yliopistonlehtori Renja Suominen-Kokkonen.

Teatteritieteessä tutkitaan paitsi teatteria myös tanssia, musiikkiteatteria ja yleisötyötä. Tekeillä olevien väitöskirjojen aiheita ovat esimerkiksi sensuuri, esittämisen politiikka sekä suomalainen lasten- ja nuorten-teatteri, ja oppiaineessa on väitelty mm. teatterijohtajuudesta³⁵.

Elokuva- ja televisiotutkimuksen professori Henry Baconin tutkimushanke *Transnationaalinen suomalaisen elokuvan historia* on saanut Suomen Akatemian rahoituksen (2011–2014). Hankkeessa tutkitaan, kuinka elokuvien tuotanto-, maahantuonti-, vienti- ja levityskäytännöt ovat muovautuneet kansainvälisten poliittisten ja taloudellisten olosuhteiden puitteissa.

---

34 Konttinen, Anu (2008) *Conducting Gestures. Institutional and Educational Construction of Conductorship in Finland 1973–1993*.

35 Häti-Korkeila, Marjatta (2010) *Teatterijohtamisen dramaturgiaa. Keskeiset tehtävät, arjen ongelmat ja rakenteelliset muutostarpeet*.

Helsingin yliopiston sukupuolentutkimusyksikkö Kristiina-instituutti liittyi 1.1.2010 **sukupuolen tutkimuksen oppiaineena** osaksi humanistisen tiedekunnan filosofian, historian, kulttuurin ja taiteiden tutkimuksen laitosta.

Vuosina 2007–2010 Kristiina-instituutissa toteutettiin Suomen Akatemian rahoittama, monitieteinen tutkimusprojekti *Luonnon, maiseman ja sukupuolen esittäminen ja aistiminen*, jossa tarkasteltiin luonnon, kulttuurin ja sukupuolen välisiä suhteita niin eri taidelajeissa kuin asuinympäristössäänkin. Projektin johtaja professori Kirsi Saarikangas ja muut projektin jäsenet ovat tuottaneet aihepiiristä useita julkaisuja³⁶.

Suomen Akatemian rahoittaman *Poliittinen ajattelu ja käsitemuutokset* -huippututkimusyksikön *Sukupuolen ja filosofian politiikan tutkimusryhmä* on toiminut kevästä 2009 alkaen Kristiina-instituutissa ja tammikuusta 2010 lähtien sukupuolentutkimuksen oppiaineessa. Ryhmää johtaa professori Tuija Pulkkinen, joka on myös huippuyksikön varajohtaja.

Sukupuolentutkimuksella on oma maisteriohjelma, ja oppiaine johtaa ja koordinoi Naistutkimuksen valtakunnallista tohtorikoulua professori Saarikankaan johdolla (vuoden 2012 alusta lähtien *Sukupuolentutkimuksen tohtoriohjelma*, jota johtaa akatemiaprofessori Tuija Pulkkinen). Tohtorikoulussa työskentelee tohtorikoulutettavia sekä opetus- ja kulttuuriministeriön että muun rahoituksen turvin.

Syksyllä 2009 käynnistyi filosofian, historian, kulttuurin ja taiteiden tutkimuksen laitoksen ja Helsingin (nyk. Aalto-yliopiston) kauppakorkeakoulun johtamisen ja markkinoinnin laitoksen yhteinen maisteriohjelma *The Master's Degree Programme in Art Theory, Criticism and Management*. Ohjelma yhdistää taiteen ja liiketalouden tutkimusta, ja siinä tarkastellaan myös kansallista ja kansainvälistä taidepolitiikkaa.

Maailman kulttuurien laitokselle perustettiin syyslukukauden 2011 alussa uusi oppiaine, **alue- ja kulttuurintutkimus**. Siihen yhdistyivät alueellisina opintosuuntina Euroopan, Latinalaisen Amerikan, Pohjois-Amerikan, Pohjoismaiden ja Venäjän ja Itä-Euroopan tutkimuksen aluekokonaisuudet sekä Aleksanteri-instituutin koordinoima Itäisen Keski-Euroopan, Balkanin ja Baltian tutkimus. Oppiaine jatkaa Helsingin yliopistossa vuosina 1968–2009 toimineessa Renvall-instituutissa kehitettyä monitieteistä opetusta, ja sen alueellisissa opintosuunnissa perehdytään kulttuurien ja niiden kohtaamisten tutkimukseen eri yhteiskunnissa. Oppiaineen piirissä toimii myös englanninkielinen Intercultural Encounters -maisteriohjelma.

Uskontotiede on sekä maailman kulttuurien laitoksen että teologisen tiedekunnan oppiaine. Yksi uskontotieteellisen tutkimuksen painopistealueista on uskonnollinen pluralismi ja yhteiskunnallinen muutos, ja tällä hetkellä oppiaineessa tutkitaan mm. islamia Euroopassa sekä uusia uskonnollisia liikkeitä ja käytäntöjä.

Oppiaineessa on käynnissä Suomen Akatemian rahoittama projekti *The Governance of Transnational Islam. The Case of Finland, Ireland and Canada* (2010–2013), jossa selvitetään muslimien maahanmuuttoa länsimaihin, haasteita joita islam näille maille asettaa sekä toimintatapoja, joilla näihin haasteisiin on pyritty vastaamaan Suomessa, Irlannissa ja Kanadassa. Hanketta johtaa teologisen tiedekunnan professori Tuula Sakaranaho, jonka yleiset tutkimusintressit painottuvat nykyislamiin ja monikulttuurisuuteen.

Maailman kulttuurien laitokseen kuuluu **Pohjoismaiden tutkimuksen keskus CENS**, joka tekee vertailevaa ja monitieteellistä tutkimusta pohjoismaisista kokemuksista ja käytännöistä. Keskuksen koordinoimana toimii mm. Pohjoismaiden ministerineuvoston alaisen NordForskin rahoittama verkosto, joka tutkii eurooppalaisia vapaaehtoisjärjestöjä sekä vertailevasta että historiallisesta näkökulmasta. Verkosto järjestää vuosittain monitieteisen seminaarin sekä kaksi workshopia tohtorikoulutettaville, ja se tulee julkaisemaan kaksi antologiaa.

---

36 Esim. Saarikangas, Kirsi (2006) *Eletyt tilat ja sukupuoli. Asukkaiden ja ympäristön kulttuurisia kohtaamisia*.

Pohjoismaisten kielten ja pohjoismaisen kirjallisuuden laitos, suomalais-ugrilainen laitos sekä suomen kielen ja kotimaisen kirjallisuuden laitos yhdistyivät vuoden 2010 alussa **suomen kielen, suomalais-ugrilaisen ja pohjoismaisten kielten ja kirjallisuuksien laitokseksi**. Laitos koordinoi Kirjallisuudentutkimuksen valtakunnallista tohtorihjelmaa, jota johtaa professori Pirjo Lyytikäinen. Kirjallisuudentutkimuksen nousevia aloja ovat mm. (oma)elämäkerrallisuuden tutkimus, ekokritiikki, paikan ja tilan tutkimus sekä populaari-kirjallisuuden lajien tutkimus.

Suomalais-ugrilaisella laitoksella käynnistyi vuonna 2001 saamelaiskulttuurin ensyklopediahanke, jolle myönnettiin kaksivuotinen EU-rahoitus. Hankkeen tarkoituksena oli kartoittaa ja systematisoida tietoa saamelaisten kulttuurista yli valtakunnanrajojen sekä tuottaa verkkoon monipuolinen ja laaja elektroninen tietopankki, **Saamelaiskulttuurin ensyklopedia**. Ensyklopedian painopiste on uusimmassa tutkimustiedossa ja saamelaisten itsensä tuottamassa tiedossa ja dokumenteissa. Perusartikkeleissa esitellään saamen kieltä, historiaa, mytologiaa, folklorea, kirjallisuutta, musiikkia, taloutta, luontoa ja elinkeinoja, medioita, oikeuksia, koulutusta, taidetta, yhteiskunnallisia oloja jne. Helsingin yliopiston yhteistyökumppaneina hankkeessa toimivat Tromssan yliopisto, Uumajan yliopisto, Kotimaisten kielten tutkimuskeskuksen Algu-hanke ja Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.

Humanistisen tiedekunnan **Amerikkojen, Lähi-idän, Pohjois-Euraasian ja Venäjän tutkimuksen yksiköiden Kulttuuridiversiteetti-tutkimushanke** tuottaa uutta tutkimustietoa ja kulttuuritietoutta maailmanpoliittisesti ajankohtaisista kulttuurialueista suomalaisen yhteiskunnan – esimerkiksi kaupankäynnin, matkailun ja maahanmuuttajien sopeuttamisen – käyttöön.

Käyttätymistieteellinen tiedekunta muodostuu käyttätymistieteiden laitoksesta ja opettajankoulutuslaitoksesta. Tiedekunnassa tehtävä tutkimuksen tavoitteena on tuottaa uutta tietoa kulttuurisen ja sosiaalisen pääoman lisäämiseksi ja syrjäytymisen ehkäisemiseksi.

Yhteiskunnallinen kasvatustutkimus on yksi **käyttätymistieteiden laitoksen** painopistealueista, ja sen piirissä tehdään mm. kulttuurista ja feminististä kasvatustutkimusta sekä tarkastellaan sitä, miten kulttuurinen diversiteetti vaikuttaa identiteettien ja yhteisöjen kehittymiseen sekä formaalin oppimisen, kuten koulun, että informaalin oppimisen, kuten nuoriso- ja populaarikulttuurin, piirissä.

Opettajankoulutuslaitoksella toimii maantieteen ja ympäristökasvatuksen tutkimusryhmä. Sen päätehtävä maantieteen didaktiikan ohella on ympäristökasvatuksen tutkimus, jossa huomioidaan ympäristön erilaiset ulottuvuudet, myös kulttuurinen, esteettinen ja eettinen ympäristö. Ympäristökasvatukseen liittyviä tutkimusteemoja ovat mm. ympäristön sosiaaliset ja kulttuuriset ulottuvuudet sekä ympäristökasvatuksen ja monikulttuurisuuskasvatuksen yhteydet. Käynnissä olevissa hankkeissa tutkitaan esimerkiksi ympäristön merkityksiä lasten ja nuorten arkielämässä, lasten ja nuorten arkisia kaupunkiympäristöjä ja niiden visuaalista havainnointia sekä kulttuurienvälistä ymmärrystä, sosiaalista oikeudenmukaisuutta ja lasten arkea Helsingin eriytyvissä kouluympäristöissä.

Vuoden 2010 alussa **oikeustieteellinen tiedekunta** luopui laitosjaosta ja tiedekunta muodostuu oppiaineista.

Tiedekunnan yhteydessä toimii myös kaksi tutkimusinstituuttia, nimestään huolimatta monialaista tutkimusta tekevä **Kansainvälisen talousoikeuden instituutti (KATTI)** sekä **Erik Castrén -instituutti (Erik Castrén Institute of International Law and Human Rights)**, jonka tutkimus keskittyy kansainvälisen oikeuden kysymyksiin. Lisäksi tiedekunnan yhteydessä toimii viiden yliopiston yhteinen immateriaalioikeuteen erikoistunut laitos, IPR University Center (ks. jäljempänä).

Kansainvälisen talousoikeuden instituutti KATTI perustettiin vuonna 1991 tutkimaan erityisesti Euroopan taloudelliseen integraatioon liittyviä oikeudellisia kysymyksiä. Sittemmin KATTI on laajentanut tutkimustoimintaansa oikeuden eri aloille, ja toiminnassa painottuvat sekä oikeuden eurooppalaistumisen että globalisoitumisen vaikutukset.

KATTIN viestintäoikeuden tutkimusalalla on käynnissä useita tutkimushankkeita, joissa tarkastellaan tekijänoikeutta eri konteksteissa, esimerkiksi yhteistyössä IPR University Centerin kanssa toteutettava projekti *Uusi mediaympäristö – haasteet tekijänoikeudelle* (2010–2011).

Viestintäoikeuden ajankohtaista tutkimusta käsitellään julkaisussa *Tekijän oikeudet? Viestintäoikeuden vuosikirja 2010*. Kirjassa on mm. väitöstutkimukseen perustuva artikkeli älykkäiden koneiden kehittämiseen ja toimintaan (esimerkiksi konemusiikin ”tekijöinä”) liittyvistä tekijänoikeudellisista kysymyksistä³⁷. Tiedekunnan tutkimuksen yhdeksi nousevaksi alaksi onkin määritelty teknologia, innovaatiot ja oikeus.

Immateriaalioikeuksiin liittyvä tutkimus ylittää oppiaineiden rajat, mutta se on myös yksi kauppaoikeuden oppiaineen neljästä opetusalaista.

IPR University Center

IPR University Center on Helsingin yliopiston, Turun yliopiston, Aalto-yliopiston sekä Svenska handelshögskolanin yhteinen immateriaalioikeuden instituutti, joka koordinoi ja edistää immateriaalioikeuteen liittyvien kysymysten tutkimusta ja alan koulutusta sekä tarjoaa immateriaalioikeutta koskevaa tietopalvelua. Instituuttia johtaa professori Niklas Bruun (Helsingin yliopiston kauppaoikeus ja Hanken), ja hän on myös Instituutissa toimivan *Innovation Incentives and the Regulatory Infrastructure – INNOCENT* -tutkijakoulun johtaja.

Tutkijakoulussa on viisi opiskelijapaikkaa vuosina 2007–2011. Tutkijakoulutettavat tarkastelevat mm. tietokoneohjelmien immateriaalioikeuksia eurooppalaisessa ja amerikkalaisessa kontekstissa, tekijänoikeuden (copyright) ja teknisten suojoitosten asianmukaista käyttöä digitaalisessa online-ympäristössä sekä tuotemerkkiä, joka on suojattu sekä tekijänoikeudella (copyright) että mallioikeudella (design right). Tutkijakoulussa on valmistunut mm. väitöskirja teknologisen muutoksen ja tekijänoikeuden vuorovaikutuksesta ja kehityksestä, joka on johtanut muiden kuin perinteisten yksinoikeuspohjaisten lisensiointijärjestelmien kehitykseen³⁸.

Instituutti tekee myös tilaustutkimuksena immateriaalioikeuteen liittyviä tutkimuksia, ja se laati Suomen kansalliseen teollis- ja tekijänoikeuksien (IPR) strategiaan liittyvän selvityksen, jossa kartoitetaan teollis- ja tekijänoikeuksien infrastruktuuria³⁹. Tutkijakoulu tekee yhteistyötä Bayreuthin yliopistossa toimivan tutkijakoulun kanssa.

IPR University Center toimii myös alansa tutkimustiedon julkaisijana, ja verkkosivuille kootaan linkkejä verkossa julkaistuihin immateriaalitutkimuksiin.

Valtiotieteellisessä tiedekunnassa on kaksi laitosta: Poliitiikan ja talouden tutkimuksen laitos ja Sosiaalitieteiden laitos.

---

37 Huttunen, Annina: *Onko älyllä väliä? Oikeudelliset reunaehdot älykkäiden järjestelmien kehittämisessä ja toiminnassa*. Väitöskirjan tutkimussuunnitelma.

38 Huuskonen, Mikko (2008) *Copyright, Mass Use and Exclusivity. On the Industry Initiated Limitations to Copyright Exclusivity, Especially Regarding Sound Recording and Broadcasting*.

39 Mansala, Marja-Leena (2009) *Suomen teollis- ja tekijänoikeuksien toimintakenttä. Suomen IPR-strategian perusselvitys*.

Politiikan ja talouden tutkimuksen laitoksen oppiaineita ovat kehitysmaatutkimus, käytännöllinen filosofia, poliittinen historia, talous- ja sosiaalhistoria, taloustiede (1.8.2011 saakka kansantaloustiede) ja yleinen valtio-oppi.

Kehitysmaatutkimuksen tutkimustoiminta keskittyy neljälle temaattiselle osa-alueelle, joissa tarkastellaan mm. kehitysmaiden valtio-, yhteiskunta- ja kulttuurijärjestelmien käytännön toimintaa, kehityksen globaaleja ja lokaaleja rakenteita ja instituutioita sekä Suomen kehitysmaasuhteita. Oppiaine koordinoi vuonna 2003 toimintansa aloittanutta Kehitysmaatutkimuksen valtakunnallista tutkijakoulua Devestua, jota johtaa professori Juhani Koponen yhdessä dosentti Jeremy Gouldin kanssa.

Yhteiskuntahistorian tutkimusalue sisältää sekä poliittisen historian että talous- ja sosiaalhistorian tutkimuksen. **Poliittisen historian** tutkimus liikkuu usein lähimenneisyydessä, joten sillä on elävä poliittinen yhteys nykypäivään mm. tarkastellessaan, miten menneisyyttä koskevat käsitykset vaikuttavat nyky-yhteiskunnassa. **Talous- ja sosiaalhistoria** on kiinnostunut erityisesti Suomen teollisen yhteiskunnan synnystä ja modernisoitumisesta, taloudellisen ja sosiaalisen eriarvoisuuden taustoista sekä suomalaisen kuluttajuuden rakentumisesta⁴⁰.

Vuosina 2005–2009 suomalaista kulutuskulttuuria tutkittiin erityisesti Helsingin yliopiston rahoittamassa Kulutussyhteiskunnan muutoksen tutkijakoulussa, joka syntyi yhteistyössä maatalous- ja metsätieteellisen tiedekunnan silloisen kuluttajaekonomian oppiaineen kanssa. Tutkijakoulua johtivat professori Visa Heinonen ja professori Matti Peltonen. Tutkimustuloksia on esitelty lukuisissa julkaisuissa.

Yhteiskuntahistorian tutkimusalueella on tekeillä väitöskirja, jossa tutkitaan suomalaisen muotoilun kulta-kautta ja sen seurauksia modernisoituvassa kulutussyhteiskunnassa, mm. suomalaiseen muotoiluun kiinnittyneitä kansallisia merkityksiä sekä 'hyvän maun' kehittymistä ja muokkaamista⁴¹.

Yhteiskuntahistoria koordinoi professori Pauli Kettusen johdolla Pohjoismaisen hyvinvointivaltiotutkimuksen huippuyksikköä The Nordic Welfare State – Historical Foundations and Future Challenges (NordWel) (2007–2012). Pohjoismaisen ministerineuvoston alaisen NordForskin rahoittaman yksikön tehtävä on edistää pohjoismaisen hyvinvointivaltion historiallis-yhteiskuntatieteellistä tutkimusta ja sen kansainvälistä näkyvyyttä. Yksikköön kuuluu yhteensä seitsemän yliopistoa kaikista Pohjoismaista, Suomesta Helsingin yliopiston lisäksi Jyväskylän yliopisto ja Åbo Akademi.

Taloustieteen yksikkö toimii samassa rakennuksessa kuin Aalto-yliopiston ja Hankenin taloustieteen laitokset, mikä mahdollistaa yliopistorajat ylittävän opetus- ja tutkimusyhteistyön. Rakennuksessa sijaitsee myös Valtion taloudellinen tutkimuskeskus VATT. Taloustutkimus on laaja-alaista ja kohdistuu mm. julkistalouteen ja poliittiseen taloustieteeseen. Julkistalous tutkii kansalaisten hyvinvointiin vaikuttavia ulkoisia tekijöitä, joihin voidaan vaikuttaa yhteiskunnan tasolla. Poliittinen taloustiede puolestaan tarkastelee yhteiskunnan päätöksentekojärjestelmiä ja poliittista koneistoa. Oppiaineen tutkimuksissa on käsitelty mm. maahanmuuttoa. Viime vuosina on valmistunut väitöskirjat esimerkiksi tuotekehitystukipolitiikasta sekä informaatiohyödykkeiden ja tekijänoikeuksien taloustieteestä. Jälkimmäisessä tarkastellaan erityisesti kaupallista piratismia.⁴²

Yleinen valtio-oppi jakaantuu yleisten tutkimusintressien mukaan kolmeen opintolinjaan: politiikan (myös ei-valtiollisen politiikan) tutkimukseen, hallinnon ja organisaatioiden tutkimukseen ja maailmanpolitiikan tutkimukseen. Tyypillisiä tutkimusaiheita ovat mm. politiikan instituutiot ja poliittinen käyttäytyminen,

---

40 Esim. Ahlqvist, Kirsti (2010) Kulutus, tieto, hallinta. Kulutuksen tilastoinnin muutokset 1900-luvun Suomessa.

41 Autio, Jaakko: Suomalaisen muotoiluyritysten strateginen sopeutuminen kansainväliseen kilpailuun 1960-luvulta 1980-luvun loppuun. Tekeillä oleva väitöskirjatutkimus.

42 Einiö, Elias (2010) Essays on Innovation Policy, Technology, and Skills; Kiema, Ilkka (2008) Essays on the Economics of Intellectual Property Rights.

Euroopan integraatio, globalisaatio ja kansainvälinen talous sekä julkiset organisaatiot ja johtaminen. Myös etnisyyttä, monikulttuurisuutta ja pluralismia on tutkittu tarkastelemalla kulttuurisen erilaisuuden organisoimista Alankomaissa, Belgiassa ja Suomessa kahdella viime vuosisadalla. Valtion taiteilijatuken merkitystä taiteilijuiden määrittelyssä on tarkasteltu väitöskirjatutkimuksessa⁴³.

Valtio-opin tilaustutkimuksen tutkimushankkeita ovat olleet esimerkiksi sisäasiainministeriön tilaama selvitys EU:n rakennerahasto-ohjelmien hankepäätösten syntyisestä ohjelmakaudella 2000–2006 (osa yleisen valtio-opin ohjelmaa Eurooppalainen politiikka ja päätöksenteko) sekä ympäristöministeriön tilaama tutkimus Venäjän pohjoisten alkuperäiskansojen perinteisistä elinkeinoista, elinoloista ja kulttuurista alkuperäiskansojen oman tulkinnan mukaan.

Sosiaalitieteiden laitoksella voi opiskella sosiaali- ja kulttuuriantropologiaa, sosiaalipsykologiaa, sosiaalityötä, sosiologiaa, tilastotiedettä, viestintää ja yhteiskuntapolitiikkaa (1.8.2011 saakka sosiaalipolitiikka). Yhteiskuntapolitiikan oppiaineessa voi suorittaa erilliset opintokokonaisuudet ympäristöpolitiikassa, kaupunkitutkimuksessa ja vanhenemisen tutkimuksessa.

Yhteiskuntapolitiikassa on käynnissä sosiaalitieteiden laitoksen johtajan, professori Keijo Rahkosen johtama tutkimushanke *Cultural capital and social differentiation in contemporary Finland: An international comparison (Kulttuuripääoma ja sosiaalinen differentiaatio 2000-luvun Suomessa: kansainvälinen vertailu)*. Hankkeen tarkoituksena on tuottaa Suomea koskevaa kansainvälisesti vertailukelpoista tietoa kulttuuriharrastuksista, vapaa-ajanviettotavoista ja vallitsevista sosiaalisen eriytymisen muodoista sekä analysoida näiden erojen taustalla vaikuttavia tekijöitä Suomessa. Hankkeen puitteissa on valmistunut kaksi väitöskirjaa⁴⁴ sekä lukuisia muita julkaisuja. Tutkimus tehdään yhteistyössä Manchesterin yliopiston kanssa. Helsingin yliopisto rahoitti hanketta vuosina 2005–2007 ja Suomen Akatemia vuosina 2007–2009. Tällä hetkellä hanke jatkaa toimintaansa tutkijoiden henkilökohtaisilla rahoituksilla.

Professori J. P. Roosin johdolla on tutkittu suuria (1945–50 syntyneitä) ikäluokkia, heidän sukupolvikokemustaan ja sukupolvien välistä vuorovaikutusta. Suomen Akatemian rahoittamassa hankkeessa *Sukupolvien ketju – Tutkimus sukupolvien välisestä vuorovaikutuksesta Suomessa* (2005–2009, 2011–2015) seurataan samoja tutkittavia useita vuosikymmeniä.

Yhteiskuntapolitiikan alalla on tutkittu myös mm. lähiöelämää Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus ARAN *Lähiöistä kaupunginosiksi* -ohjelman (2008–2011) puitteissa sekä taide- ja kulttuurilähtöistä lähiökehittämistä⁴⁵.

Valtiotieteellinen tiedekunta (yhteiskuntapolitiikan tutkija Jussi Kulonpalo) koordinoi **Kaupunkitutkimus- ja metropolipolitiikka -yhteistyöohjelmaa** (KatuMetro) 2010–2014, jonka tavoitteena on edistää monitieteistä, kansainvälisesti korkeatasoista ja metropolialueen erityispiirteistä lähtevää kaupunkitutkimusta ja kehittämistoimintaa. Ohjelma koostuu neljästä teemakokonaisuudesta, jotka toteutetaan kotipesäkorkeakouluissa kärkihankkeiden kautta: • elinympäristö ja kaupunkirakenne / Aalto-yliopiston insinööritieteiden korkeakoulu • monikulttuurisuus ja maahanmuutto (ml. ulkomaalaisten kulttuuritapahtumat) / Diakonia-ammattikorkeakoulu • hyvinvointipolitiikat ja -palvelut / Helsingin yliopisto ja Metropolia Ammattikorkeakoulu sekä • talous ja kilpailukyky (ml. kulttuurin kuluttajat, kulttuuripalvelut ja -tarpeet) / HAAGA-HELIA ammattikorkeakoulu ja Aalto-yliopiston kauppakorkeakoulu. Em. korkeakoulujen lisäksi ohjelmassa ovat mukana Hanken, Espoon, Helsingin ja Vantaan kaupungit, liikenne- ja viestintäministeriö, työ- ja elinkeinoministeriö, ympäristöministeriö sekä opetus- ja kulttuuriministeriö.

43 Heikkinen, Merja (2007) *Valtion taiteilijatuki taiteilijan määrittelijänä. Määrittelyvallan ehtoja ja ulottuvuuksia pohjoismaisen tukimallin suomalaisessa muunnelmassa.*

44 Heikkilä, Riie (2011) *Bättre folk, bättre smak? Suomenruotsalaisten maku ja kulttuuripääoma*; Kahma, Nina (2011) *Yhteiskuntaluokka ja maku.*

45 Kesänen, Juha (2009) *Asumisviihtyvyys sekä taide- ja kulttuurilähtöinen lähiökehittäminen: tapaustutkimus Siiliteltä.*

Sosiaalipsykologian oppiaineen tutkimusalueita ovat mm. ryhmien väliset suhteet, maahanmuuttajat ja identiteetti. Tutkimuksen kohteita ovat sekä etniset vähemmistöryhmät (maahanmuuttajat, kieli- ja kulttuuri-vähemmistöt) että valtaväestö ja yhteiskunnan monikulttuurisuus. Tutkimuksessa tarkastellaan mm. etnistä identiteettiä, maahanmuuttajien integraatiota sekä valtaväestön ennakkoluuloja ja stereotyyppioita.

Oppiaineessa on käynnissä tutkimushanke, jonka tavoitteena on tuottaa kouluille sopiva menetelmä, ns. interventiomalli, jolla voidaan vaikuttaa nuorten etnisiin asenteisiin. Kehitettävän interventiomallin juuret ovat 1990-luvulla sosiaalipsykologian laitoksella professori Karmela Liebkindin johdolla toteutetussa interventio-tutkimuksessa. Tutkimushanke on osa laajempaa *MONNI – Monikulttuurisempi koulu* -hanketta, joka toteutetaan yhteistyönä Helsingin yliopiston sosiaalipsykologian oppiaineen sekä Koulutus- ja kehittämiskeskus Palmenian kanssa.

Vuosina 2003–2006 oppiaineessa toimi Helsingin yliopiston Etnisten suhteiden ja kulttuurien kohtaamisen (Ethnic Relations and Cultural Diversity) tutkijakoulu. Tällä hetkellä sosiaalipsykologia on mukana valtiovieteellisen tiedekunnan ja Svenska social- och kommunalhögskolanin englanninkielisessä Etnisten suhteiden maisteriohjelmassa (Ethnic Relations, Cultural Diversity and Integration – ERI).

Sosiaalipsykologia tekee myös yhteiskuntatieteellistä maaseutututkimusta osana valtakunnallista Rural Studies -verkostoa sekä yhteistyössä Rurality-insituutin kanssa (ks. jäljempänä).

Sosiaalityön tutkimuskohteita ovat esimerkiksi yhteisöt, yksilöiden muuttuvat identiteetit, marginalisoituminen ja syrjäytyminen. Myös vanhuuden ja lapsuuden tutkimus sekä erilaiset vähemmistökysymykset ja naistutkimus kuuluvat sosiaalityön tutkimusalueisiin. Sosiaalityön alalta valmistui vuonna 2002 Hanna-Liisa Liikasen väitöskirja *Taide kohtaa elämän – Arts in Hospital-hanke ja kulttuuritoiminta itäsuomalaisten hoito-yksiköiden arjessa ja juhlassa*.

Sosiologian tutkimusalueella tarkastellaan mm. lapsuutta ja nuoruutta, monia yhteiskunnallisia instituutioita kuten perhettä, kaupunkia ja hyvinvointivaltiota sekä kansalaisten liikehdintää ja osallistumista. Kaupunkikulttuurista ja -politiikasta on tehty sekä väitöstutkimus että muuta tutkimusta⁴⁶.

Oppiaineessa tehdään myös taiteensosiologista tutkimusta mm. eri taiteenalojen yleisöistä sekä taiteentekijöiden ja kokijoiden elämyksistä⁴⁷. Tuoreessa väitöstutkimuksessa tarkastellaan taiteilijan, taideteoksen ja taiteen vastaanottajan kohtaamiskokemusta⁴⁸.

Risto Alapuron akatemiaprofessorikauden (2005–2009) tutkimushankkeessa Spaces of Democracy tutkittiin kansainvälisesti vertailevasta näkökulmasta kansalaisyhteiskuntaa ja sen sisällä toimivia yhdistyksiä. Hankkeen tavoitteena oli selvittää, mitä suomalaiselle demokratialle ja yhdistysten toiminnalle tapahtuu globalisaatio aikakaudella, taloudellisen, poliittisen ja kulttuurisen globalisaation kontekstissa.

Sosiaalitieteiden laitos (sosiologia) koordinoi YUNET – Nuorisotutkimuksen yliopistoverkostoa, johon kuuluvat Helsingin yliopiston lisäksi Itä-Suomen, Jyväskylän, Tampereen ja Turun yliopistot ja Åbo Akademi sekä Nuorisotutkimusseuran piirissä toimiva Nuorisotutkimusverkosto. YUNET organisoimaan maanlaajuisia nuorisotutkimuksen opetusta ja edistää alan tutkimusta.

---

⁴⁶ Mäenpää, Pasi (2005) Narkissos kaupungissa. Tutkimus kuluttaja-kaupunkilaisesta ja julkisesta tilasta.

⁴⁷ Esim. Linko, Maaria (2007) "Ilman festivaaleja stadi ei olisi stadi." Festivaalit pääkaupunkiseudun asukkaiden silmin; Silvanto, Satu; Linko, Maaria & Cantell, Timo (2008) From enlightenment to experience: cultural centres in Helsinki neighbourhoods.

⁴⁸ Yli-Mäyry, Soile (2011) Esteettinen kokemus kulttuurisiltana. Soile Yli-Mäyryn taide kiinalaisen, japanilaisen ja suomalaisen kokemana.

Viestinnän tutkimuksen ja opetuksen painopiste on joukkoviestinnässä ja organisaatioviestinnässä. Viime vuosien nouseva ala on ollut verkkoviestintä. Oppiaineen opettajilla ja tutkijoilla on omia tutkimushankkeita, minkä lisäksi tutkimusta kehittää ja koordinoi **Viestinnän tutkimuskeskus CRC**, joka myös tarjoaa tutkimuspalveluita yrityksille ja julkisen sektorin organisaatioille.

Tutkimuskeskuksen osaamisalueisiin kuuluu mm. verkkoviestintä ja sosiaalinen media. Esimerkiksi tuoreessa Helsingin Sanomien Säätiö rahoittamassa tutkimuksessa *Charlie bit my finger! Mitä uutismedia voi oppia YouTubesta?* (2010–2011) selvitettiin, millainen sosiaalinen media YouTube on kiinnittämällä erityistä huomiota siihen, millaisten sisältöjen ympärille YouTubessa syntyy yhteisöllistä liikehdintää. Tutkimuksessa pohdittiin, mitä nämä sisällöt paljastavat ihmisten tarpeista nykypäivänä ja kertovat tavoista rakentaa yhteenkuuluvaisuuden tunnetta.

Viestinnän oppiaine (silloinen laitos) osallistui Suomen Akatemian rahoittamaan *INTERMEDIA*-hankkeeseen (2008–2010), jossa tutkittiin eri medioiden välistä intermediaarisuutta ja analysoitiin suomalaisen median taloudellisia, teknologisia ja kulttuurisia rakenteita. Hanketta johdettiin Tampereen yliopiston tiedotusopin laitoksella. (Ks. Tampereen yliopisto.)

Myös perinteisen ja sosiaalisen median käyttöä, käyttömotiveja ja sisällön tuottamisen motiiveja on tutkittu⁴⁹.

Sosiaalitieteiden laitoksella toimii myös emeritaprofessori Marja Häyrynen-Alestalon johdolla Vertailevan sosiologian tutkimusryhmä. Ryhmä kuuluu Helsinki Institute of Science and Technology Studies (HIST) -yksikköön, joka on Helsingin yliopistossa ja Aalto-yliopistossa toimiva verkostopohjainen tieteen ja teknologian tutkimukseen keskittyvä instituutti (ks. jäljempänä). Vertailevan sosiologian tutkimusryhmä on kiinnostunut erityisesti tieteen, teknologian ja yhteiskunnan rajapinnasta valtion ideologioiden ja hallintatapojen muutosten kontekstissa. Tällä hetkellä tutkitaan mm. julkisten palveluiden yksityistämiseen ja palveluiden markkinointiin liittyviä kysymyksiä.

Svenska social- och kommunalhögskolan (Soc&kom) on valtiotieteellisen tiedekunnan erillinen ruotsinkielinen yksikkö, jonka pääaineita ovat journalistiikka, sosiaalityö ja sosiaalipolitiikka, sosiaalipsykologia ja psykologia, sosiologia, valtiooppi sekä oikeustiede.

Soc&komin tutkimuslaitoksella (Forskningsintituter FISS) ja kahdessa tutkimuskeskuksessa (CEREN ja FO-RUM) tehtävä monitieteinen tutkimus on jaettu neljään pääalueeseen, jotka ovat • journalismi • hyvinvointi ja yhteiskuntapalvelut • kehitys ja sosialisaatio sekä • terveys ja yhteiskunta. Tutkimushankkeissa keskitytään usein Suomen ruotsinkielistä väestöä koskettaviin yhteiskunnallisiin kysymyksiin; esimerkiksi journalismin teema-alueella on tutkittu median roolia kulttuurisen monimuotoisuuden ylläpitäjänä tavoitteena tuottaa ymmärrystä kaksikielisyyden, identiteetin ja medioiden välisestä suhteesta. Tutkimus on erityisesti pohjoismaisesti mutta myös kansainvälisesti verkostoitunutta.

Etnisten suhteiden ja nationalismin tutkimuskeskus CEREN tekee ja tukee laaja-alaisesti fokusalueensa yhteiskunnallista ja humanistista tutkimusta ja selvitystyötä. Tutkimustoiminnan keskeisiä teemoja ovat rasmin ja muukalaispelon vastustaminen, nationalismi sekä etnisiä suhteita koskevat kysymykset kansallisen valtion tulevaisuuden näkökulmasta.

Euroopan tiedesäätiön rahoittamassa kansainvälisessä verkostohankkeessa *Responding to Complex Diversity in Europe and Canada – RECODE* (2010–2014) tutkitaan jälkiteollisten yhteiskuntien 'monimutkaista monimuotoisuutta': niitä uusia yhteiskunnallisia konflikteja, joita transnationalisoituminen, muuttoliike, uskonnol-

---

49 Martikainen, Janne (2009) *Sosiaalisen ja perinteisen median rajalla*.

linen liikehdintä ja kulttuurinen erilaistuminen tuovat mukanaan. Tavoitteena on tuottaa asiantuntemusta, jonka avulla 'monimutkaisen monimuotoisuuden' haasteisiin voidaan vastata eri instituutioiden toiminnassa ja julkisessa politiikassa sekä kulttuurin keinoin. Hanketta johtaa etnisten suhteiden professori Peter A. Kraus.

Suomen Akatemian Valta Suomessa -tutkimusohjelmaan (2007–2010) kuuluneessa hankkeessa *Challenging power: Equality, Diversity and the Integration of Ethnic and National Minorities in Finland* tarkasteltiin kriittisesti etnisiin vähemmistöihin usein liitettyjä vallan, valtaistamisen, integraation ja osallisuuden käsitteitä. Useista osaprojekteista koostunutta hanketta johti professori Kraus.

CEREN on mukana kuudentoista Euroopan maan yhteishankkeessa *Eurosphere – Diversity and the European Public Sphere. Towards a Citizens' Europe* (2007–2012), jonka päätavoitteena on tunnistaa ne tekijät, jotka edistävät tai estävät kansalaisia osallistavan ja moninaisuuden sallivan eurooppalaisen julkisen tilan toteutumista. Hankkeen rahoittaa EU:n kuudes puiteohjelma.

Tutkimus- ja yhteistyökeskus FO-RUMin toiminta keskittyy julkis- ja semijulkishallintoon, ympäristön-suojeluun sekä paikalliseen ja alueelliseen kehitykseen. Tutkimus painottuu kolmelle alueelle: • hallinnon uudet päätös- ja ohjailumuodot (erityisesti siirtymä säännellyistä epävirallisiin yhteistyö- ja ohjausmuotoihin) • ympäristökysymykset ja kestävä kehitys sekä • uudet maaseudun elinkeinot ja kaupungin ja maaseudun suhteet. FO-RUM oli mukana tutkimushankkeessa (2002–2005), jossa vertailtiin viiden Euroopan maan kaupunginläheisen maaseudun kehitystä, erityisesti valmiutta tuottaa ja markkinoida uusia tuotteita ja palveluja, kuten eko-tuotteita ja luontoelämyksiä.

Matemaattis-luonnontieteellisen tiedekunnan geotieteiden ja maantieteen laitoksella tehdään paitsi luonnontieteellistä myös yhteiskuntatieteellistä tutkimusta. Maantieteen koulutusohjelmassa voi opiskella pääaineina maantiedettä, johon kuuluu mm. kulttuurimaantiede sekä aluetiedettä, jonka erikoistumisalat ovat kaupunkimaantiede, kehitysmaantiede, matkailumaantiede ja suunnittelumaantiede.

Yhteiskunta, kulttuuri ja rakennettu ympäristö on yksi laitoksen seitsemästä tutkimusalasta. Alan tutkimuskohteita ovat kulttuuriin, politiikkaan, talouteen ja väestöön liittyvät ilmiöt: mm. kaupunkien alueellinen erilaistuminen ja kaupunkisuunnittelu, innovaatioiden synty ja leviäminen, muuttoliike ja maahanmuutto, vähemmistöt, nationalismi sekä rajat ja rajaseudut.

Kaupunkimaantieteen professori Mari Vaattovaara ja kolme jatko-opiskelijaa olivat mukana EU:n rahoittamassa nelivuotisessa tutkimushankkeessa *ACRE – Accommodating Creative Knowledge – Competitiveness of European Metropolitan Regions within the Enlarged Union* (2006–2010). Hankkeessa tutkittiin 'luovien tietoalueiden' ('creative knowledge regions') luomisen tai stimuloimisen edellytyksiä ja olosuhteita laajenevan Euroopan Unionin kontekstissa: mitkä metropolialueet saattavat kehittyä 'luoviksi tietoalueiksi' ja mitkä eivät. Tutkittavat metropolialueet olivat Amsterdam (hankkeen koordinointi), Barcelona, Birmingham, Budapest, Dublin, Helsinki, Leipzig, Milano, München, Poznan, Riika, Sofia ja Toulouse. Hankkeen tuloksia on esitelty kahdessa kirjassa, useissa raporteissa sekä verkkojulkaisuissa⁵⁰.

Kulttuurimaantieteen professori Tommi Inkinen johtaa Suomen Akatemian rahoittamaa hanketta *Geography and Innovative Competitiveness? Finnish Knowledge Regions in European and Global Economy* (2009–2012), jossa tutkitaan, missä määrin alueelliset innovaatiojärjestelmät vaikuttavat alueelliseen kasvuun.

---

50 Esim. Kepsu, Kaisa; Vaattovaara, Mari; Bernelius, Venla & Itälähti, Mikko (2010) *Vetävä Helsinki. Luovien ja tietointensiivisten alojen osaajien näkemyksiä seudusta – kotimainen ja kansainvälinen näkökulma*; Musterd, Sako & Murie, Alan (eds.) (2010) *Making Competitive Cities*.

Bio- ja ympäristötieteellisen tiedekunnan Kilpisjärven biologisella asemalla on toiminut vuodesta 2008 lähtien arktiseen ympäristöön keskittyvä, Suomen Biotaitaitteen Seuran ja Kilpisjärven biologisen aseman yhteinen taide&tiede-ohjelma *Ars Bioarctica*. Ohjelmalla halutaan edistää sellaisia taiteilijoiden ja tieteentekijöiden yhteisprojekteja, jotka kehittävät uudenlaista tieteellistä ja taiteellista ajattelua ja tätä kautta osallistuvat keskusteluun ihmiskunnan ja luonnon välisestä suhteesta. *Ars Bioarctica* tavoitteena on luoda Suomeen yleinen taide&tiede-ohjelma yhteistyössä niiden tahojen kanssa, jotka ovat kiinnostuneita taide&tiede-yhteistyöstä tai jo tekevät sitä. Tällä hetkellä Suomen Biotaitaitteen Seura valmistelee yhteistyötä Helsingin yliopiston Ympäristötutkimuksen ja -opetuksen yksikön (HENVI) kanssa. *Art&HENVI* on osa *World Design Capital Helsinki 2012* -hanketta.

Helsingin yliopiston erilliset laitokset

Aleksanteri-instituutti on valtakunnallinen Venäjän ja itäisen Euroopan tutkimuskeskus, joka palvelee tutkimusalueensa opetusta ja tutkimusta erityisesti yhteiskuntatieteiden ja humanististen tieteiden alalla. Instituutin tutkimustoiminta keskittyy viidelle painopistealueelle, joita ovat mm. • kulttuurin sosiaalinen konstituointi (sisältäen mm. identiteetit, kulttuurien kohtaamisen sekä kulttuurin keskukset ja periferiat) • hyvinvointiyhteiskunta sekä • demokratiakehitys. Painopistealueiden tutkimus tapahtuu laajoissa, yhdestä tai useammasta tutkimusprojektista koostuvissa monitieteisissä tutkimusohjelmissa. Hankkeissa on tutkittu mm. historian poliittista käyttöä identiteettipolitiikan välineenä ja Pohjois-Venäjän pieniä alkuperäiskansoja ja heidän oikeuksiaan. Tutkimuksia, artikkeleita ja oppikirjoja julkaistaan kolmessa referoidussa sarjassa.

Kansainvälisen soveltavan estetiikan instituutti KSEI on osa Helsingin yliopiston estetiikan oppiainetta, ja se on toiminut vuoden 2010 alusta osana Koulutus- ja kehittämiskeskus Palmeniaa (ks. jäljempänä). Palmenian Lahden yksikössä sijaitsevan instituutin toiminta painottuu erityisesti ympäristöestetiikkaan sekä muuhun humanistiseen ympäristötutkimukseen. Tutkimustoiminnan lisäksi KSEI järjestää koulutusta sekä kotimaisia ja kansainvälisiä seminaareja ja julkaisee alansa kirjallisuutta kolmessa omissa julkaisusarjassa.

Ruralia-instituutti on maaseudun kehittämiseen erikoistunut yksikkö, joka toimii Mikkelin ja Seinäjoen yliopistokeskuksissa. Instituutin toiminta erillisenä laitoksena alkoi vuonna 2004, jolloin Mikkeliin ja Seinäjoella sijainneet Maaseudun tutkimus- ja koulutuskeskukset yhdistettiin. Ruralian tehtävänä on maaseudun elinkeinojen ja elinolojen edistäminen, ja sen osaamisalat ovat • luomu, luonnonvarat ja elintarvikkeet • maaseutu ja yhteiskunta sekä • yrittäjyys ja osuustoiminta.

Maaseutu ja yhteiskunta -osaamisalan tutkimuksen painotus on maaseutupolitiikassa, innovaatiojärjestelmissä sekä kaupungin ja maaseudun vuorovaikutuksessa. Maa- ja metsätalousministeriö, Mikkelin kaupunki ja Helsingin yliopisto rahoittavat vuosina 2008–2013 (sosiaalipsykologian laitokselle sijoitetun) yhteiskuntatieteellisen maaseutututkimuksen professuurin, jonka opetus- ja tutkimusala on maaseudun ihmisten ja yhteisöjen toiminta, vuorovaikutus ja hyvinvointi.

Osaamisalalla on toteutettu yhteistyössä Vaasan yliopiston aluetieteen oppiaineen ja Levón-instituutin kanssa kylätoiminnan muutosta, nykytilaa ja tulevaisuuden suuntia tarkasteleva tutkimushanke (2009–2010), jonka rahoitti maa- ja metsätalousministeriö⁵¹.

Kunnallisanalan kehittämissäätiön rahoituksella toteutettiin *Kolmas sektori kunta- ja palvelurakenteen muutoksessa* -tutkimushanke (2008–2010), jossa tarkasteltiin kansalaisjärjestöjen roolia toimijana maaseutumaisissa kunnissa palvelu- ja kuntarakenteen muuttuessa ja väestön ikääntyessä⁵². Maaseutupolitiikan yhteistyöryhmä (YTR) osallistui sekä hankkeen toteutukseen että rahoitukseen.

51 Hyyryläinen, Torsi; Katajamäki, Hannu; Piispanen, Sirkku; Pylkkänen, Päivi & Rouhiainen, Vesa (2011) *Kylätoiminnan tila 2010*.

52 Pihlaja, Ritva (2010) *Kolmas sektori maaseutukunnissa*.

Muissa tutkimushankkeissa on tarkasteltu mm. EU:n tavoiteohjelmien vaikutusta talouteen ja työllisyyteen, innovaatiotoiminnan edistämistä maaseudulla (yhdessä Tampereen yliopiston Alueellisen kehittämisen tutkimusyksikkö Senten ja Itä-Suomen yliopiston Alue- ja kuntatutkimuskeskus Spatian kanssa) sekä maaseudun maahanmuuttajia.

Maaseutu ja yhteiskunta -osaamisala laati Maaseutupolitiikan yhteistyöryhmän kulttuuriteemaryhmän toimeksiannosta maaseudun kulttuuriohjelman 2010–2014.

Muita kulttuurialan hankkeita ovat LEADER+ -ohjelmaan liittyvä hanke *Kulttuuriyrittäjyys osana hyvinvointia ja kansainvälistä yhteistyötä*⁵³, selvitykset Inarin Saamelaiskulttuurikeskus -hankkeen aluetaloudellisista vaikutuksista sekä kulttuuritapahtumien paikallistaloudellisista merkityksistä maaseutukunnille ja kaupungeille. Ruralia-instituutti [julkaisee](#) runsaasti tutkimuksia ja selvityksiä sähköisessä muodossa.

Vuonna 2001 perustettu [Tutkijakollegium](#) tekee humanistis-yhteiskuntatieteellistä tutkimusta, edistää tieteiden välistä yhteistyötä ja vuorovaikutusta sekä kehittää ja ylläpitää edustamiensa alojen kansainvälisiä suhteita ja suomalaisen tutkimuksen kansainvälistä näkyvyyttä. Toiminta kattaa humanistiset tieteet, yhteiskuntatieteet, teologian, oikeustieteen ja käyttäytymistieteet.

Tutkijakollegiumissa työskentelee akateemisen uran eri vaiheissa olevia tutkijoita useista eri maista 1–3 vuoden mittaisissa tutkimusjaksoissa. Kollegiumilla on Jane ja Aatos Erkon säätiön tukema ajankohtaisen yhteiskuntatutkimuksen professori. Professuuria hoitaa vuosina 2010–2012 professori Alan Warde (Manchesterin yliopisto), jonka tutkimusalaan kuuluu mm. kulutussosiologia, kulttuurisosiologia, kestävä kuluttaminen ja ruoka.

Kollegiumilla on myös yhteistyössä Alfred Kordelinin säätiön, Nuoren Voiman Liiton ja Goethe-instituutin kanssa järjestettävä kirjailijaohjelma, jonka tavoitteena on vahvistaa tutkimuksen ja taiteen välistä vuorovaikutusta. Kirjailijaohjelma kutsuu vuosittain kaksi kirjailijaa työskentelemään kollegiumissa. Ensimmäiset kirjailijat aloittavat ohjelmassa vuonna 2012.

Koulutus- ja kehittämiskeskus Palmenia tarjoaa täydennyskoulutusta Helsingin yliopiston tieteenaloilla sekä toteuttaa ja koordinoi käytännönläheisiä kehittämis- ja tutkimushankkeita, jotka tähtäävät usein asiakasorganisaation tai alueen toiminnan ja osaamisen kehittämiseen. Etelä-Suomessa viidellä paikkakunnalla toimiva Palmenia tekee tiivistä yhteistyötä kuntien ja muiden paikallistoimijoiden kanssa. Kansainvälistä yhteistyötä tehdään erityisesti Venäjän ja EU-alueen yhteistyökumppaneiden kanssa.

Palmenian kehitys- ja tutkimustoiminta on jaettu kahdeksaan teema-alueeseen, joita ovat mm. • hyvinvointi ja hyvinvointipalvelut • luovat alat • monikielisyys ja monikulttuurisuus sekä • verkko ja verkkoviestintä.

Palmenia koordinoi ja myös toteutti *TAIKA – Taide kohtaamisalustana sektorirajat ylittävälle kulttuurisille innovaatioille 2008–2011* -hanketta⁵⁴, joka pyrki juurruttamaan taidelähtöisiä menetelmiä hoitoalan työyhteisöjen arkeen ja viemään niitä myös uusille toimialoille. Palmenia on myös jatkohankkeen *TAIKA II – Taide työelämän laadun ja innovaatiokykyisyyden kehittäjänä* päätoteuttaja. Molempien hankkeiden osatoteuttajia ovat Diakonia-ammattikorkeakoulu, Lahden ammattikorkeakoulu, Lapin yliopisto, Teatterikorkeakoulun koulutus- ja kehittämispalvelut sekä Turun ammattikorkeakoulun Taideakatemia. *TAIKA*-hankkeet liittyvät opetus- ja kulttuuriministeriön valtakunnalliseen ESR-kehittämishjelmaan *Innovaatio- ja osaamisjärjestelmien kehittäminen*.

53 Suutari, Timo (2007) [Kulttuuriyrittäjyyden kehittäminen ja luovien alojen klusteroituminen kulttuurikeskus Vanhassa Paukussa](#).

54 Heimonen, Kirsi & al.: [TAIKA – Taide kohtaamisalustana sektorirajat ylittävälle kulttuurisille innovaatioille](#). *TAIKA*-hankkeen loppuraportti.

Verkostot ja muut yksiköt

Vuonna 2002 perustetun **Eurooppa-tutkimuksen verkoston** tehtävänä on kaikkien Helsingin yliopistojen tiedekuntien ja laitosten puitteissa harjoitettavan Eurooppa-tutkimuksen koordinointi ja vahvistaminen. Verkoston keskeisiä toimintamuotoja ovat tutkimushankkeiden tukeminen, tutkijakoulutus, tieteelliset seminaarit sekä muut toiminnot, jotka lisäävät yhteistyötä tutkijoiden ja tutkimusprojektien välillä myös kansainvälisellä tasolla. Verkostolla on sekä omia hankkeita että hankkeita, joissa se toimii rahoittajana (kuten *Rethinking Cultural Diversity in Europe*, ks. Jyväskylän yliopisto).

Helsinki Institute of Science and Technology Studies HIST on vuonna 2004 perustettu tieteen ja teknologian tutkimukseen keskittyvä verkostopohjainen yksikkö, johon kuuluu kaikkiaan yhdeksän Helsingin yliopistossa ja Aalto-yliopistossa toimivaa tutkimusryhmää. Helsingin yliopistoon on lisäksi perustettu tieteen- ja teknologia-tutkimuksen professuuri. Verkostoa koordinoidaan Helsingin yliopiston sosiaalitieteiden laitoksella. Tutkimuksen päämääränä on syventää ymmärrystä tieteen, teknologian ja innovaatioiden perusedellytyksistä, syntyprosesseista sekä niiden laajemmista taloudellisista, sosiaalisista ja ympäristöllisistä vaikutuksista.

Kaupunkitutkimusverkoston tavoitteena on kehittää kaupunkitutkimuksen yhteistyötä Helsingin metropoli-alueella. Verkostohankkeen ydin ovat alun perin määräämälliset kaupunkitutkimusprofessorit, joita on täytetty vaiheittain vuodesta 1998 lähtien. Osa professuureista on vakainaistettu hankkeena aikana. Parhailaan verkoston muodostavissa Helsingin yliopistossa ja Aalto-yliopistossa työskentelee yhdeksän professoria, jotka kaupunkitutkimuksen opetuksen lisäksi johtavat tutkimusryhmiä ja -hankkeita sekä toimivat kansainvälisissä yhteistyöverkostoissa. Kaupunkitutkimusverkostoa koordinoidaan valtiotieteellisessä tiedekunnassa.

Lapin yliopisto

Lapin yliopiston tutkimuksen profiilialueet ovat • kansainvälinen arktisen ja pohjoisen tutkimus sekä • laaja-alainen matkailututkimus. Profiilialueiden sisällä tutkimuksessa korostuu kolme monitieteistä painoalaa: • palvelumuotoilu • pohjoinen hyvinvointi ja muuttuva työ sekä • kestävä kehitys, oikeus ja oikeudenmukaisuus (erityisesti kestävään matkailuun ja alkuperäiskansoihin liittyvät teemat). Yliopistolla on valtakunnallinen vastuu saamelaisuuteen liittyvästä yhteiskuntatieteellisestä sekä saamelaisoikeuden tutkimuksesta.

Taiteiden tiedekunnan koulutusohjelmat ovat audiovisuaalinen mediakulttuuri, graafinen suunnittelu, kuvataidekasvatus, tekstiili- ja vaatetusala sekä teollinen muotoilu. Sivuaineena voi opiskella mm. kulttuurihistoriaa, kuvataidetta, mediatiedettä, multimediaa, taidehistoriaa ja videoilmaisua. Pohjoisten alueiden moniarvoiseen ja -kulttuuriseen taiteeseen ja muotoiluun painottuvalle tutkimukselle on ominaista taiteen ja tieteen vuorovaikutus, ja esimerkiksi monet väitöstutkimukset sisältävät tieteellisen tutkimuksen ohella taiteellisen osion. Tutkimushankkeet ovat usein myös kehittämistutkimuksia, joilla pyritään luomaan innovatiivisia ratkaisuja pohjoisen palveluiden tarpeisiin.

Kuvataidekasvatuksen tutkimus kohdistuu kaikkiin visuaalisen kulttuurin alueisiin. Yksi keskeinen tutkimuskohde on kuvataidekasvatuksen yhteiskunnalliset ja ympäristölliset merkitykset. Kuvataidekasvatuksen koulutusohjelmassa on tekeillä ja tehty useita kulttuuripoliittisesti relevantteja väitöstutkimuksia lasten ja nuorten visuaalisesta kulttuurista ja kuvataideopetuksesta, joissa tarkastellaan esimerkiksi yhteisöllistä taidekasvatusta, pohjoisen poikien kuvataideharrastusta⁵⁵ ja Oulun kaupungin peruskoulujen kulttuuriopetus-

---

55 Hiltunen, Mirja (2009) *Yhteisöllinen taidekasvatus. Performatiivisesti pohjoisen sosiokulttuurisissa ympäristöissä*; Vanhatapio, Tuula (2010) *Poikavoimaa kuvataideharrastukseen. Pohjoinen näkökulma poikien ja lasten vanhempien näkemyksiin kuvataideharrastuksesta ja kuvataideopetuksesta*.

suunnitelmaa pyrkimyksenä löytää uusia malleja koulujen ja kulttuurilaitosten yhteistyölle (tekeillä). Tekeillä olevissa väitöstutkimuksissa tutkitaan lisäksi mm. ympäristötaiteen, yhteisöllisen taidekasvatuksen ja aluekehityksen yhteistyötä pohjoisissa yhteisöissä sekä postmodernia taidekasvatusajattelua.

Kuvataidekasvatus oli yhteiskunnallisen tiedekunnan sosiaalityön oppiaineen ohella keskeisenä toimijana totuttamassa Pohjois-Suomen sosiaalialan osaamiskeskuksen hallinnoimaa hanketta *Nuorten hyvinvoinnin ankkurit Lapissa* (2008–2010). Hankkeessa edistettiin lappilaisten nuorten hyvinvointia yhteisöllisen taidekasvatuksen keinoin sekä tuotettiin tietoa lappilaisten nuorten hyvinvoinnin rakentumisesta. Hanke toimi Lapin ELY-keskuksen myöntämällä ESR-rahoituksella. Rahoitukseen osallistui neljä kuntaa, joissa toteutettiin taidetoimintaprojekteja. Hankkeen toimintaa ja tuloksia on esitelty mm. kahdessa Lapin yliopiston julkaisussa⁵⁶.

Taiteiden tiedekunnassa on valmistunut mediakasvatuksen etiikkaa tarkasteleva väitöskirja⁵⁷.

Uusien innovaatioiden kehittäminen on keskeinen osa **teollisen muotoilun** monitieteistä tutkimusta. Tällä hetkellä tutkimuksen vahvoja teemoja ovat hyvinvointi (ikäntyneiden ja terveydenhuollon näkökulmasta) sekä muotoilun kulttuuriset piirteet (luksuksen sekä innovaatioiden ja teknologian näkökulmista). Tutkimus- ja kehityshankkeissa kiinnitetään huomiota muotoilun ekologiseen, taloudelliseen, kulttuuriseen ja sosiaaliseen kestävyys.

Lapin yliopistolla ja Aalto-yliopiston taideteollisella korkeakoululla (koordinoiva taho) on yhteinen *Muotoilun kytkenät* -tutkijakoulu, jonka toiminta käynnistyi vuonna 2007 opetusministeriön ja Suomen Akatemian rahoituksella.

Lapin yliopisto toteuttaa yhteistyössä Kemi-Tornion ammattikorkeakoulun kanssa Soveltavan kuvataiteen maisteriohjelman. Se kouluttaa taiteilijoita, jotka voivat mm. suunnitella ja toteuttaa matkailualan yrittäjille paikalliseen kulttuuri- ja kertomaperinteeseen perustuvia elämösympäristöjä sekä kehittää niihin liittyviä palvelutuotteita.

Lapin yliopiston **kasvatustieteiden tiedekunnassa** oli Suomen ainoa mediakasvatuksen professuuri vuoteen 2010 saakka, jolloin Tampereen yliopisto sai lahjoituksena alan viisivuotisen professuurin. Lapin yliopisto on edelleen ainoa yliopisto, jossa mediakasvatusta voi opiskella pääaineena.

Vuonna 2001 Lapin yliopistoon perustettiin **Mediapedagogiikkakeskus (MPK)** tukemaan mediakasvatuksen sekä tieto- ja viestintätieteiden opetus- ja tutkimusta ja kehittämistyötä. Vuonna 2003 MPK siirrettiin kasvatustieteiden tiedekuntaan, jonka virallinen yksikkö se on ollut vuodesta 2005 lähtien.

Kasvatustieteiden tiedekunnassa toimii myös **sukupuolentutkimusyksikkö**, joka järjestää naistutkimuksen sivuaineopintoja ja jossa tehdään sekä väitöskirjatutkimusta että muuta teoreettista ja empiiristä tutkimusta. Yksikkö tekee yhteistyötä yliopiston eri tiedekuntien kanssa; esimerkiksi taiteiden tiedekunnassa on viime vuosina tehty kaksi väitöskirjaa, joissa yhdistyvät valokuvatutkimus ja naistutkimus⁵⁸.

Yhteiskuntatieteiden tiedekunnan pääaineita ovat mm. politiikatieteet ja sosiologia sekä matkailututkimus, jota voi Suomessa opiskella pääaineena ainoastaan Lapin yliopistossa. Tiedekunnassa tehtävää tutkimusta ohjaavat yleiset teemat ovat pohjoiset yhteisöt ja yhteiskunnan muutos sekä matkailu sosiaalisesti, kulttuurisesti, taloudellisesti ja ekologisesti kestävä toimintana.

---

⁵⁶ Hiltunen, Mirja & Huhmarniemi, Maria (toim.) (2010) *Rälläkkä ja sivellin – taidetoimintaa nuorten hyvinvoinnin tueksi*; Sutinen, Riikka (2010) *”Loistava perhe, mahtavat kaverit ja koulussa menee hyvin!” Lappilaisten nuorten hyvinvoinnin ankkurit*.

⁵⁷ Kupiainen, Reijo (2005) *Mediakasvatuksen eetos. Fenomenologinen tutkimus mediakasvatuksen etiikasta*.

⁵⁸ Autti, Mervi (2010) *Etsimässä neitikulttuuri. 1900-luvun alun valokuvaajanaaisia Rovaniemellä*; Mäkiranta, Mari (2008) *Kerrotut kuvat. Omaelämäkerralliset valokuvat yksilön, yhteisön ja kulttuurin kohtaamispaikkoina*.

Pohjoisia yhteisöjä ja yhteiskuntaa tutkitaan vuonna 2008 perustetussa **Pohjoisen yhteiskunnan tutkimus-**
instituutti LAPPEssa. Monitieteinen tutkimusyksikkö kokoaa yhteen yhteiskuntatieteellisen tiedekunnan eri
oppiaineiden tutkimus- ja kehittämistoimintaa ja pyrkii tunnistamaan ja ennakoimaan erityisesti pohjoisen
yhteiskunnan keskeisiä ilmiöitä.

LAPPEAN piirissä toteutettiin *TAIKA – Taide kohtaamisalustana sektorirajat ylittävälle kulttuurisille innovaatioille*
-osahanke *TaikaLappi* (2009–2010). Hankkeen tavoitteena oli korostaa taiteen, kulttuurin ja taideteollisuuden
sosiaalisia, yhteisöllisiä ja taloudellisia merkityksiä pohjoisten yhteisöjen hyvinvoinnille ja tulevaisuudelle.
(*TAIKA*-hankeesta ks. Helsingin yliopisto, Palmenia).⁵⁹

Matkailututkimuksen opetuksessa painottuvat matkailun liiketoimintaosaaminen, matkailun kulttuuri-
ja yhteiskuntatutkimus sekä luontomatkailu. Matkailun tutkimusta tehdään matkailututkimuksen oppi-
aineen lisäksi erityisesti **Matkailualan tutkimus- ja koulutusinstituutissa**, johon kuuluvat Lapin yliopiston
matkailututkimuksen lisäksi Rovaniemen ammattikorkeakoulun matkailu-, ravitsemis- ja talousala sekä Lapin
matkailuopisto.

Matkailututkimuksessa toteutettiin professori Soile Veijolan johdolla laaja *Turismi työnä* -tutkimusprojekti,
jonka tavoitteena oli tuottaa tietoa matkailusta työnä, ammatteina ja taitoina sekä yhteiskuntapoliittisen
päätöksenteon ja liiketaloudellisten sovellutusten kohteena. Projektissa oli mukana niin senioritutkijoita kuin
väitöskirja- ja pro gradu -tekijöitäkin, ja sen puitteissa tuotettiin useita julkaisuja.

Kansainvälisen European Master in Arts, Culture and International Management – EMACIM-maisteriohjelman
opiskelijoiden pääaine on joko matkailututkimus tai audiovisuaalisen mediakulttuuri. Ohjelmassa tarkastel-
laan kulttuuriteollisuutta ja -tuotantoa mm. matkailun, taiteen, muotoilun, johtamisen ja kestävän kehityksen
näkökulmista.

Markkinointia voi opiskella yhteiskuntatieteellisessä tiedekunnassa sivuaineena, ja sen opetuksen paino-
pistealue on palvelu- ja mediamarkkinointi. Markkinoinnin professori Anu Valtosen tutkimusalueisiin kuuluu
mm. markkinoinnin, kuluttamisen ja turismin tarkastelu kulttuurisesta näkökulmasta.

Oikeustieteiden tiedekunnan tutkimuksen painoaloja ovat mm. • pohjoisen alueen erityiskysymykset • yhteis-
kunnan muutoksiin, teknologiseen kehitykseen ja globalisaatioon liittyvä tutkimus sekä • matkailuoikeus. Nousevia
aloja ovat ympäristöoikeuteen liittyvä tutkimus sekä saamelaisoikeus, jonka tutkimuksesta Lapin yliopistolla on
valtakunnallinen vastuu. Saamelaisoikeuden kysymyksistä on julkaistu kirja, jossa käsitellään myös saamelaisten
perinteisen kulttuurin oikeudellista suojaa⁶⁰.

Oikeustieteiden tiedekunnan alaisessa **Varallisoikeuden instituutissa** tehdään luovan alan immateriaalioikeuksia
koskevan tutkimus- ja kehittämistoiminnan tutkimusta. Lapin ELY-keskuksen myöntämän ESR-rahoituksen
turvin toteutettavan *Lapin luovien alojen IPR-osaajaverkosto* -hankkeen (2011) tavoitteena on lisätä luovien
alojen immateriaalioikeuksiin ja sopimustoimintaan liittyvää osaamista. Hankkeessa kehitetään osaaja-
verkosto ja tuotetaan myös verkkoressurssi – www.luovalappi.fi – jonka pääsisältönä on aineetonta varalli-
suutta, immateriaalioikeuksia ja sopimusoikeutta koskeva informaatio erityisesti luovan toimialan yritysten
näkökulmasta jäsennettynä.

---

59 Rantala, Päivi; Linjakumpu, Aini; Wallenius-Korkalo, Sandra & Kraatari, Eliza (2010) *Ihmisen kokoinen kehitys. Taide ja kulttuuri hyvin-*
voinnin katalysaattoreina Lapissa. TaikaLappi-osahankkeen loppuraportti.

60 Kokko, Kai T. (toim.) (2010) *Kysymyksiä saamelaisten oikeusasemasta.*

Arktisuuteen ja pohjoisuuteen liittyvää tutkimusta tehdään paitsi kaikissa neljässä tiedekunnassa, erityisesti **Arktisessa keskuksessa**, joka on Lapin yliopiston monitieteinen arktisen tutkimuksen ja tiedonvälityksen keskus. Arktisen keskuksen kansainvälinen tutkimus keskittyy ihmisen ja ympäristön vuorovaikutukseen. Tutkimus tapahtuu kolmessa tutkimusryhmässä, joista Kestävän kehityksen tutkimusryhmä tutkii mm. alkuperäiskansojen perinnetietoa, saamelaispolitiikkaa ja identiteettiä.

Tampereen yliopisto

Tampereen yliopistossa on käynnissä kokonaisvaltainen sekä hallintomallin että koulutussisältöjen uudistus. Vuoden 2011 alusta yliopiston kuusi tiedekuntaa ja lähes kolmekymmentä laitosta yhdistyivät yhdeksäksi tieteenala-yksiköksi, ja uudet tutkinto-ohjelmat aloittavat toimintansa syyslukukaudella 2012.

Tampereen yliopiston tutkimuksen vahvoja aloja ovat yhteiskunnan, terveyden ja hyvinvoinnin tutkimus. Tieteenala-yksiköissä tehtävän tutkimuksen lisäksi tutkimusta tehdään monitieteisissä tutkimusyksiköissä ja -keskuksissa. Vuosina 2010–2012 yliopisto toteuttaa kolme monitieteisen tutkimuksen kehittämishanketta, joiden teemat ovat

- ihmisen ja teknologian vuorovaikutus
- julkisrahoitteiset palvelut ja julkisen ja yksityisen sektorin rajapinta sekä
- kulttuurin, tiedon ja yhteiskunnan muutos.

Informaatiotieteiden yksikössä voi opiskella pääaineena mm. informaatiotutkimusta ja interaktiivista mediaa sekä vuorovaikutteista teknologiaa.

Tieteenalayksikössä toimii kaksi tutkimuskeskusta: **Informaatiotutkimuksen ja interaktiivisen median tutkimuskeskus TRIM** sekä **Vuorovaikutteisen teknologian tutkimuskeskus TAUCHI**. Interaktiivisen median tutkimuksen painoalueita ovat avoimen tietoyhteiskunnan ja sosiaalisen median palvelujen tutkimus sekä pelitutkimus. Pelitutkimus keskittyy aiemmin hypermedialaboratorioon, joka fuusioitui informaatiotutkimuksen laitoksen kanssa vuoden 2009 alussa informaatiotutkimuksen ja interaktiivisen median laitokseksi (nyt oppiaine). Hypermedialaboratoriossa tehdyn tutkimuksen tuloksia on julkaistu laboratorion kahdessa verkkojulkaisusarjassa⁶¹.

Professori Frans Mäyrä koordinoi Suomen Akatemian rahoittamaa kolmen yliopiston konsortiohankkeetta *Digitaalisten pelikulttuurien synty Suomessa* (2009–2012). Hankkeessa tutkitaan digitaalisia pelejä, niiden pelaajia ja pelikulttuureita. Professori Mäyrän johtama pelitutkimusryhmä tekee hankkeen puitteissa erityisesti sosiokulttuurista peli- ja pelaajatutkimusta selvittäen, mitä pelikulttuurisia muotoja ja pelaajaryhmiä on olemassa ja mitä peliyhteisöllisyys on. Jyväskylän yliopistossa tutkimusta tekevät digitaalisen kulttuurin oppiaine ja Agora Game Lab -keskus. Digitaalisen kulttuurin tutkijat tarkastelevat pelejä yhtenä taidemuotona ja tutkivat, millaisia vaikuttamisen muotoja peleihin sisältyy. Agora Game Lab -keskuksessa tutkitaan erityisesti oppimis- ja hyötypelisovelluksia. Turun yliopiston Porin yksikön digitaalisen kulttuurin tutkijat selvittävät digitaalisten pelikulttuurien historiallisia ulottuvuuksia ja kytköksiä media- ja televisiotodellisuuteen mm. osallistuvan havainnoinnin ja virtuaalietnografian keinoin. Hankkeeseen liittyvä suomalaisten suhdetta erilaisiin pelaamisen muotoihin luotaava *Pelaajabarometri 2011* -tutkimus julkistettiin lokakuussa 2011⁶².

Yksikössä on toteutettu myös suomalaista peliteollisuutta ja sen tulevaisuuden haasteita nopeasti muuttuvalla globaalilla pelialalla käsittelevä tutkimus projektipäällikkö Olli Sotamaan johdolla. Tekesin rahoittaman *Future Play* -hankkeen tulokset on julkaistu tutkimusraportissa⁶³.

61 Esim. Pehkonen, Marika (2003) *Kulttuuri ja tietoyhteiskunta. Esitutkimus digitaalisen median käytöstä taideinstituutioissa*; Ermi, Laura, Heliö, Satu & Mäyrä, Frans (2004) *Pelien voima ja pelaamisen hallinta. Lapset ja nuoret pelikulttuurien toimijoina*.

62 Karvinen, Juho & Mäyrä, Frans (2011) *Pelaajabarometri 2011: Pelaamisen muutos*.

63 Sotamaa, Olli; Tyni, Heikki; Toivonen, Saara; Malinen, Tiina & Rautio, Erkki (2011) *New Paradigms for Digital Games. The Finnish Perspective*.

TRIM-tutkimuskeskuksen puitteissa toimii vuonna 2007 perustettu Yhteiskunnan muistifunktioiden tutkijakoulutusverkosto Memornet, jonka tavoitteena on vahvistaa yhteiskunnan muistifunktioiden tutkimusta ja siihen liittyvää tutkijakoulutusta. Erityistä huomiota kiinnitetään digitalisoitumisen ja verkottumisen aiheuttamiin periaatteellisiin ja käytännöllisiin muutoksiin muistifunktioiden toiminnassa. Memornetissa on jäseninä 12 muistiorganisaatiota ja yliopistojen ainelaitosta. Suomen Akatemia on myöntänyt verkostolle tohtori-ohjelman rahoituksen vuosiksi 2012–2015. Valtakunnallista Memornet-tohtoriohjelmaa koordinoi Tampereen yliopisto ja sitä johtaa professori Eero Sormunen.

Organisaatiouudistus kokoaa johtamistieteiden, oikeustieteiden, politiikan tutkimuksen, taloustieteiden ja yhdyskuntatieteiden laitokset sekä kauppa- ja hallintotieteiden tiedekunnan **Johtamiskorkeakouluksi**. Syksystä 2012 alkaen opiskelijat valitaan pääaineiden sijasta tutkinto-ohjelmiin, joita on kolme: hallintotieteet, kauppätieteet ja politiikan tutkimus.

Johtamistieteiden laitoksella vuosina 2006–2009 professori Arja Ropon johdolla toteutetussa *Johtajuus luovassa taloudessa* -projektissa tutkittiin, millaiset organisoitumiskäytännöt edistävät luovuutta ja innovaatioita sekä luovuuden ja innovaatioiden kehittämistä liiketoiminnaksi. Tutkimusprojektin teemat olivat johtajuus kulttuuriorganisaatioissa, akateeminen johtajuus ja johtajuuden muotoutuminen *Luova kaupunki* -hankkeessa. Projektin tuloksia on julkaistu kirjassa, jossa tarkastellaan johtamisen, luovuuden ja taiteen yhteyttä⁶⁴. Projekti oli osa Suomen Akatemian Liiketoimintaosaamisen tutkimusohjelmaa (Liike2), ja se sai rahoitusta myös Työsuojelurahastosta.

Laitoksella on tehty myös sinfoniaorkesterin ja teatterin johtamista käsittelevät väitöskirjat⁶⁵.

Politiikan tutkimuksen laitoksella aloitti toimintansa tammikuussa 2007 valtakunnallinen Politiikan tutkimuksen tutkijakoulu Politu, jota johtaa professori Tuomas Forsberg. Politu on mukana myös politiikan tutkimusta ja tutkijakoulutusta edistävän The European Consortium for Political Research (ECPR) -järjestön toiminnassa. Tutkijakoulussa on tekeillä väitöskirjoja mm. Suomen maabrandäyspolitiikasta, monikulttuurisuudesta ”hyvän valtion” ideologiasta ja Suomen romaniväestön poliittisesta toimijuudesta.

Yhdyskuntatieteiden laitoksella on tehty runsaasti aluetieteen, ympäristöpolitiikan ja kunnallispolitiikan tutkimusta eri ryhmissä, joita yhdistäviä tutkimusteemoja ovat mm. • hallintamekanismit ja -käytännöt • demokratia ja osallistuminen • instituutiot ja niiden muutos sekä • johtaminen, johtajuus ja verkostot.

Tällä hetkellä käynnissä on mm. Suomen Akatemian Lasten ja nuorten hyvinvointi ja terveys – SKIDI-KIDS -tutkimusohjelmaan kuuluva hanke *Lasten marginalisoitumisen ehkäisy paikkalähtöisen osallistumisen keinoin* (2010–2013). Professori Jouni Häklin johtamassa hankkeessa selvitetään, miten kuntien lapsi- ja nuorisopoliittiset strategiat tunnistavat syrjäytyvien lasten ja nuorten erityisryhmiä ja miten osallistumista tukevat hankkeet onnistuvat tavoittamaan heidät. (Ks. Suomen Akatemia.)

Entisen yhdyskuntatieteiden laitoksen Alueellisen kehittämisen tutkimusyksikkö Sente jatkaa toimintaansa Johtamiskorkeakoulussa Alueellisen kehittämisen tutkimusryhmän nimellä. Tutkimusryhmän johdossa on Johtamiskorkeakoulun johtaja, professori Markku Sotarauta. Sente on erikoistunut aluekehityksen ja kehittämisen tutkimukseen sekä innovaatiopolitiikkaan, innovaatioympäristöihin ja -järjestelmiin.

---

⁶⁴ Sauer, Erika; Salovaara, Perttu; Mikkonen, Anne-Maria & Ropo, Arja (2010) *Johtajuuden uusi taide*.

⁶⁵ Koivunen, Niina (2003) *Leadership in Symphony Orchestra. Discursive and Aesthetic Practices*; Sauer, Erika (2005) *Emotions in Leadership. Leading a Dramatic Ensemble*.

Tällä hetkellä on käynnissä hanke, jossa tutkitaan Riksbanken Jubileumsfondin rahoituksella (2010–2012) uutta laaja-alaista alueellista innovaatiopolitiikkaa ja osaamiskeskusohjelmia. Tutkimuksen kohteena on kansallisten osaamiskeskusohjelma-tyyppisten työkalujen toimiminen laaja-alaisen innovaatiopolitiikan välineinä. Suomesta mukana on mm. Elintarvikekehityksen osaamisklusteri ja Etelä-Pohjanmaan osaamiskeskus. Konsortiohankkeessa ovat mukana Lundin yliopisto Ruotsista ja Adgerin yliopisto Norjasta.

EU:n ESPON 2013 -ohjelma rahoittaa konsortiohanketta, jossa tutkitaan kehittyvien kaupunkien (secondary cities) haasteita ja mahdollisuuksia aluekehittämisessä (2010–2012).

Sentessä on tutkittu myös luovaa taloutta erityisesti kulttuuritoimintojen näkökulmasta hankkeessa *Kulttuuri-teollisuus luovan kaupungin menestystekijänä* (2004–2005), johon liittyvät Kimmo Kainulaisen väitöskirja sekä Senten julkaisusarjassa ilmestynyt raportti⁶⁶. Sarjassa on julkaistu runsaasti kaupunkikehittämiseen, innovaatioihin ja innovaatioympäristöihin liittyviä tutkimuksia, raportteja ja työpapereita⁶⁷. Innovaatioympäristöjä eri näkökulmista tarkastellaan myös Senten 10-vuotisjuhlakirjassa⁶⁸.

Yhteiskunnallisen ympäristöalan valtakunnallisen tutkijakoulun YHTYMÄN vastuullinen johtaja on ympäristöpolitiikan professori Yrjö Haila. Tutkijakoulun toiminta käynnistyi vuoden 2002 alussa. YHTYMÄN opetus ja ohjaus on organisoitu neljään moduuliin, joista yhden painopiste on Luonto, kulttuuri ja ympäristö merkityskamppailujen kohteena. Moduulin tutkimusasetelman taustalla on tietoisuus luonnon ja kulttuurin perustavanlaatuisesta yhteenkietoutumisesta.

Euroopan Komissio myönsi vuonna 2011 rahoituksen uudelle Johtamiskorkeakouluun sijoittuvalle **Jean Monnet -keskukselle**. Keskus on verkosto-organisaatio, joka keskittyy erityisesti eurooppalaiseen politiikkaan ja Eurooppa–Venäjä-suhteisiin liittyvän koulutuksen ja tutkimuksen tukemiseen. Se edistää myös vuodesta 2000 toimineen edeltäjänsä tavoin laajempaa Eurooppaan ja EU:hun liittyvää koulutusta ja tutkimusta. Uuden keskuksen johtajana jatkaa Jean Monnet -professori Pami Aalto.

Kasvatustieteiden yksikkö sisältää entisen kasvatustieteellisen tiedekunnan laitokset ja koulutusalat. Yksikössä tehtävän tutkimuksen teemat ovat kasvatuksen yhteiskunnalliset kytkennät, pedagogiset kytkennät sekä viestinnälliset ja kulttuuriset kytkennät.

Kasvatustieteiden laitoksen tutkimustoiminnan vahvuusalueisiin on kuulunut mm. monimuotoistuva kansalaisuus ja monikulttuurisuuskasvatus. Laitos johti kansainvälistä Siirtolaisuuden, transnationaalisuuden ja kehityksen tutkimusverkostoa (Research Centre on Migration, Transnationalism and Development – DeMi) sekä koordinoi ja toteutti sen puitteissa tehtyä kansainväliseen ja ylirajaiseen liikkuvuuteen ja kehityspolitiikkaan liittyvää tutkimusta.

Sulkeutuuko Suomi? Kulttuurien välinen vuorovaikutus kohtaamisen areenoilla -hankkeessa (2008–2010) selvitettiin Helsingin, Tampereen ja Joensuun kaupunkien suhtautumista kansalliseen ja kulttuuriseen monimuotoisuuteen eri alojen työ- ja toimintaympäristöissä mukaan lukien kulttuuriala. Hanketta rahoittivat Suomen Akatemia,

---

66 Kainulainen, Kimmo (2005) *Kunta ja kulttuurin talous. Tulkintoja kulttuuripääoman ja festivaalien aluetaloudellisista merkityksistä*; Kainulainen, Kimmo (2005) *Kulttuuriala kaupunkien menestystekijänä. Visioita ja näköaloja Jyväskylästä, Oulusta, Porista, Tampereelta ja Turusta*.

67 Esim. Anttiroiko, Ari-Veikko (2010) *Luova kaupunkikehittäminen – Kaupunkikonseptit innovatiivisen kaupunkikehittämisen apuna*; Hynynen, Ari & Kolehmainen, Jari (2011) *Keskikokoinen metapolis? Näköaloja osaamisvetoiseen kehittämiseen Seinäjoella*; Ruokolainen, Olli (2011) *Strategic Development of the Regional Cultural Economy: Four Forms of Cultural Capital*.

68 Mustikkamäki, Nina & Sotarauta, Markku (toim.) (2008) *Innovaatioympäristön monet kasvot*.

opetusministeriö ja Kuntaliitto. Tampereen yliopiston lisäksi hanketta toteuttivat Itä- Suomen yliopiston suomen kielen ja kulttuuritieteiden oppiaineryhmä ja Väestöliiton väestöntutkimuslaitos. Hankkeen pohjalta on julkaistu tutkimusta johtaneen professori Pirkko Pitkäsen toimittama kirja⁶⁹.

Professori Pitkänen johti myös Euroopan komission 7. puiteohjelman rahoittamaa kolmivuotista, keväällä 2011 päättynyttä kansainvälistä yhteistyöhanketta *Transnationalisation, Migration and Transformation: Multi-Level Analysis of Migrant Transnationalism (TRANS-NET)*. Hankkeessa selvitettiin ihmisten, erityisesti työ- ja perheperusteisten ja humanitaaristen muuttajien sekä kansainvälisten tutkinto-opiskelijoiden ylijäisiä poliittisia, taloudellisia ja sosio-kulttuurisia aktiviteetteja ja verkostoja Suomessa, Virossa, Ranskassa, Saksassa, Intiassa, Marokossa, Turkissa ja Britanniassa. Analyysin kohteina olivat myös kansalliset ja kansainväliset politiikat ja poliittiset asiakirjat.

Kieli-, käännös- ja kirjallisuustieteiden yksikkö koostuu entisestä kieli- ja käännöstieteiden laitoksesta sekä Suomen kirjallisuuden ja yleisen kirjallisuustieteen oppiaineista, jotka kuuluivat taideaineiden laitokseen. Oppiaineissa tehtävää tutkimustyötä koordinoi monitieteinen kieli-, käännös- ja kirjallisuustieteiden tutkimusyksikkö *Plural*. Yksikössä tutkitaan mm. paikallishistoriaa inkerinsuomalaisten maahanmuuttajien näkökulmasta, etnisten ja kansallisten vähemmistöjen kirjallisuutta, maahanmuuttajien kirjallisuutta ja monikulttuurisuutta.

Viestinnän, median ja teatterin yksikköön kuuluvat puheviestinnän, tiedotusopin, teatterityön sekä teatterin ja draaman tutkimuksen oppiaineiden lisäksi Journalismin, viestinnän ja median tutkimuskeskus COMET ja Tutkivan teatterityön keskus T7. Yksikön yhteydessä toimii myös pohjoismainen tietokeskus NORDICOM, joka kerää ja välittää akateemista tutkimustietoa viestinnästä ja mediasta. Viidestä kansallisesta keskuksista muodostuvan tietokeskuksen päämaja sijaitsee Göteborgin yliopistossa.

Yksikössä koordinoidaan valtakunnallista *Viestintätieteiden tohtoriohjelmaa (CORE)*, jota johtaa professori Pekka Isotalus. Vuoden 2012 alusta lähtien ohjelma toimii nimellä *VITRO*, ja sitä johtaa professori Mikko Lehtonen. Tohtoriohjelma kouluttaa viestinnän asiantuntijoita, jotka pystyvät tunnistamaan yhteiskunnalliset muutokset viestinnän kentässä ja reagoimaan niihin. Kaudella 2007–2011 tohtoriohjelmassa on tutkittu mm. populaarikulttuurin pornoistumista (TY, mediatutkimus), kulttuuriteollisuutta ja talouden kulttuuria moderneissa yhteiskunnissa (VY, viestintätieteet), valokuvataiteen tekijyyttä ja vastaanottoa (Aalto TAIK, valokuvataide) ja lasta valokuvaajana (Aalto TAIK, valokuvataide). Kaudella 2010–2013 tutkitaan mm. etnisyyden visuaalisia representaatioita mainoksissa (LY, visuaalinen viestintä) ja luottamuksen kehittymistä virtuaalisten harrastajayhteisöjen vuorovaikutuksessa (TaY, puheviestintä).

Tiedotusopin keskeisiä tutkimusalueita ovat mm. joukkoviestinnän ja mediakulttuurin rakenteet, sisällöt ja käyttö sekä mediakritiikki. Väitöstutkimuksia on tehty esimerkiksi tietokonepelikulttuurista, median markkinoinnista ja televisioitumisesta sekä yhteisöllisestä digitelevisiosta⁷⁰. Tiedotusopin tutkimusprojektit tehdään pääosin kesällä 2011 perustetussa **Journalismin, viestinnän ja median tutkimuskeskuksessa COMET**issa, jota edelsi vuonna 1996 perustettu Journalismin tutkimusyksikkö.

Tutkimuskeskuksessa on käynnissä Suomen Akatemian rahoittama hanke *CAPCULT, kulttuurin hyötykäyttö – Capitalizing culture (2010–2012)*, jossa tarkastellaan kulttuurin ja talouden suhteiden uudelleenjärjestymistä, kulttuurin ja taiteen kapitalisoitumista ja tavarautumista. Hanketta johtaa professori Mikko Lehtonen ja tutkimusryhmään kuuluu Tampereen yliopiston lisäksi tutkijoita Aalto-yliopiston kauppakorkeakoulusta, Helsingin, Lapin ja Vaasan yliopistoista, Tilastokeskuksesta sekä Suomen Lontoon instituutista.

69 Pitkänen, Pirkko (toim) (2011) *Kulttuurien kohtaamisia arjessa*.

70 Sotamaa, Olli (2009) *The Player's Game. Towards Understanding Player Production Among Computer Game Cultures*; Herkman, Juha (2005) *Kaupallisen television ja iltapäivälehtien avoliitto. Median markkinointuminen ja televisioituminen*; Kangaspunta, Seppo (2006) *Yhteisöllinen digi-tv. Digitaalisen television uusi yhteisöllisyys, yhteisöllisyyden tuotteistaminen ja yhteisötelevision vaihtohehto*.

Kulttuurin valta ja hyväksynnän tuottaminen (The Power of Culture in Producing Common Sense – POWCULT) toteutettiin professori Lehtosen johdolla. Tämä Suomen Akatemian Valta Suomessa – VALTA (2007–2010) -tutkimusohjelman osahanke tarkasteli suomalaisia valtarakenteita tutkimalla hyväksynnän tuottamista kulttuurin, median ja taiteen kentillä 1990-luvun alkupuolelta lähtien. Monitieteinen hanke sisälsi useita itsenäisiä projekteja. (Ks. Suomen Akatemia.)

Professori Lehtonen johtaa myös *Uudet lukemisyhteisöt, uudet lukutavat* -hanketta (2010–2012), jossa tutkitaan nk. uutta lukemista, eli siirtymää yksilöllisestä lukemisesta yhteisölliseen lukemiseen ja kirjoittamiseen kulttuuriin. Uudet lukemisyhteisöt muotoutuvat ja määrittyvät suhteessa sosiaaliseen mediaan, e-lehtiin ja -kirjoihin sekä digitaalisiin kirjastoihin. Hanketta rahoittaa Helsingin Sanomain Säätiö.

Tutkimuskeskuksessa (ja sitä edeltäneessä tutkimusyksikössä) on toteutettu lasten mediakasvatusta tarkastelevia tutkimuksia: *Mediakasvatuksen kehittämistarpeet* (2004–2005) kokosi tietoa alan keskeisistä toimijoista, niiden tarjoamasta mediakasvatuksesta ja alan kehittämistarpeista. Mediamuffinssi-arviointiprojektissa (2006) arvioitiin alle 8-vuotiaille tuotetun mediakasvatusmateriaalin vaikuttavuutta sekä kehitettiin ja testattiin tällaisessa arvioinnissa tarvittavaa mittaristoa⁷¹.

Vuonna 2007 käynnistyi Suomen Akatemian rahoittama lasten ja nuorten mediaympäristön muuttumista kartoittava seurantatutkimus *Nuoret, lukutaito ja muuttuva mediaympäristö*, jossa seurataan samoja lapsiryhmiä tietty ajanjakso. Tutkimuksen yhteistyötaho on Helsingin Sanomain Säätiö ja sen ensimmäisen ja toisen vaiheen tulokset on julkaistu omissa raporteissaan⁷².

Tiedotusoppi koordinoi professori Tarmo Hujasen johdolla Suomen Akatemian rahoittamaa *INTERMEDIA – From Convergence to Intermediality: Continuity and Change in the Development of Finnish Media* -hanketta (2008–2010), jossa tutkittiin eri medioiden välistä intermediaarisuutta Suomessa television alkuvaiheesta nykyiselle digitalisoitumisen aikakaudelle. Hankkeen osaprojekteissa analysoitiin suomalaisen median taloudellisia, teknologisia ja kulttuurisia rakenteita. Tavoitteena oli kartoittaa ja analysoida eri viestintävälineiden suhteissa tapahtuneita muutoksia ja jatkuvuuksia sekä tarkastella intermediaarisuuden historiaa suhteessa käynnissä olevaan median digitalisoitumiseen ja median tulevaisuuden rakentumiseen. Hankkeessa olivat mukana myös Helsingin yliopiston viestinnän ja Turun yliopiston kulttuurihistorian oppiaineet (silloiset laitokset) sekä Oregonin yliopisto.

Suomen Akatemian rahoituksella on tutkittu myös maahanmuuttajanuorten median käyttöä tavoitteena tuottaa tietoa median merkityksestä ja määrittelyvallasta nuorten maahanmuuttajien arjessa (2007–2009).

Tampereen yliopisto on saanut lahjoituksena viisivuotisen (2011–2015) mediakasvatuksen professuurin⁷³, joka mahdollistaa mediakasvatuksen opetuksen ja tutkimuksen kehittämisen. Professuuria hoitaa Sirkku Kotilainen. Tutkimusta kehitetään yhteiskunnallisesta ja kulttuurisesta näkökulmasta, jossa mediakasvatusta tarkastellaan osana mediamaisen, koulutuksen sekä lasten ja nuorten elämänympäristön muutosta.

71 Kotilainen, Sirkku & Sintonen, Sara (toim.) (2005) *Mediakasvatus 2005. Kansalliset kehittämistarpeet*; Kupiainen, Reijo; Niinistö, Hanna; Pohjola, Kirsi & Kotilainen, Sirkku (2006) *Mediakasvatusta alle 8-vuotiaille. Keväällä 2006 toteutetun Mediamuffinssi-kokeilun arviointia*.

72 Noppari, Elina; Uusitalo, Niina; Kupiainen, Reijo & Luostarinen, Heikki (2008) *"Mä oon nyt online!" Lasten mediaympäristö muutoksessa*; Uusitalo, Niina; Vehmas, Susanna & Kupiainen, Reijo (2011) *Naamatusten verkossa. Lasten ja nuorten mediaympäristön muutos, osa 2*.

73 Lahjoittajat: C.V. Åkerlundin säätiö, Suomen evankelis-luterilainen kirkko ja Kirkon mediasäätiö, Helsingin Sanomain Säätiö sekä Viestinnän Keskusliitto.

Viestinnän, median ja teatterin yksikkö koordinoi Muuttuva yleisöys, muuttuvat yhteiskunnat – Transforming audiences, transforming societies -yhteistyöverkoston Suomen toimintaa. Verkostoa rahoittaa EU:n COST-ohjelma, ja sen toiminnan lähtökohtana on havainto teknologian digitalisoitumisen myötä muuttuvista yleisökäytännöistä. Verkostotoiminnassa kartoitetaan ihmisten mediasuhteisiin kohdistuvaa tutkimusta eri Euroopan maissa ja luodaan yhteyksiä ihmisten mediasuhteiden muutoksista kiinnostuneiden tutkijoiden välille.

Tutkivan teatterityön keskus aloitti toimintansa vuonna 2007. Sen toimintaan osallistuvat myös teatterin ja draaman tutkimus, teatterityö (Näty) ja Tampereen ammattikorkeakoulu. Keskuksessa kehitetään teattereiden taiteelliseen, tuotannolliseen ja tekniseen toimintakulttuuriin liittyviä käytäntöjä sekä tuotetaan yliopistotason tutkimusta ja julkaisuja osana perus- ja jatkotutkimuksia. Yhteistyöhankkeita toteutetaan yhdessä teatterialan koulutuksen, tutkimuksen ja ammattiteattereiden kanssa. Yhteistyö on alueellista, kansallista ja kansainvälistä, ja projekteilla on selkeä yhteys työelämään.

Keskuksessa on toteutettu useita ESR-rahoitteisia hankkeita: mm. ESR-ohjelmakauden 2000–2006 jatkoaikahanke *Voimavara!* (2009), jossa luotiin uusia sektorirajat ylittäviä yhteistyömalleja luovan alan ja hoiva-alan välille, valtakunnallinen *Ylös*-hanke (2008–2010), jonka tavoitteena oli vakiinnuttaa ammattimainen yleistyöjärjestelmä suomalaisiin teattereihin, kehittää teattereiden yhteistyötä ja lisätä tietämystä teatterin soveltavista muodoista sekä *Sosiaalinen sirkus* -hanke (2009–2011), jolla haluttiin vakiinnuttaa sosiaalinen sirkus pysyväksi osaksi sirkusalaa ja kuntien ostamia hyvinvointipalveluja Suomessa⁷⁴. Hanke ja sen esiselvitys kuuluivat *Kolmas lähde* -hankekokonaisuuteen (ks. Teatterikorkeakoulu).

Sosiaalisen sirkuksen kehittäminen jatkuu valtakunnallisessa ESR-rahoitteisessa *Vaikuttava sirkus* -hankkeessa (2011–2014), joka kehittää ja testaa sirkusten käyttöön sirkuksen hyvinvointivaikutusten tutkimukseen ja vaikutusten todentamiseen tarvittavaa metodologiaa.

Muissa käynnissä olevissa hankkeissa tutkitaan mm. teatteriesitysten erilaisia tallennusmahdollisuuksia, taidelähtöisten menetelmien käyttöä hyvinvointialalla (yhteistyössä Laurea-ammattikorkeakoulun sosiaalialan koulutusohjelman kanssa) sekä kiinteiden ammattiteattereiden ja vapaiden ryhmien kiertuejärjestelmän ja yhteistoiminnan kehittämistä.

Yhteiskunta- ja kulttuuritieteiden yksikköön siirtyi kuusi laitosta, Tampereen yliopiston Porin yksikkö sekä kolme tutkimuskeskusta ja -yksikköä Yhteiskuntatutkimuksen instituutista.

Entisen musiikintutkimuksen laitoksen pääoppiaine etnomusikologia kuuluu yhteiskunta- ja kulttuuritieteiden yksikköön. **Etnomusikologian** tutkimuskohteena on kaikki musiikillinen ja tanssiin liittyvä toiminta.

Äänimaisematutkimus on etnomusikologian tutkimuksen painopistealueita, ja oppiaine on mukana Suomen Akatemian rahoittamassa hankkeessa *Äänimaisemat, kulttuurinen kestävyys ja paikallisen toiminnan strategia* (2009–2012), jota johtaa Itä-Suomen yliopisto (ks. Itä-Suomen yliopisto). Oppiaineessa on valmistunut myös ensimmäinen äänimaisematutkimuksen alaan kuuluva väitöskirja Suomessa⁷⁵.

Myös populaarimusiikin tutkimus on vahvasti edustettuna, ja oppiaineen tutkija on mukana *CAPCULT*-tutkimusprojektissa, jossa tarkastellaan mm. sitä, miten musiikkikulttuuria merkityksellistetään luovassa taloudessa (ks. Viestinnän, median ja teatterin yksikkö edellä).

Entisen sosiaalitutkimuksen laitoksen oppiaineet naistutkimus, sosiaaliantropologia, sosiaalipolitiikka, sosiaalipsykologia ja sosiologia ovat Yhteiskunta- ja kulttuuritieteiden yksikön pääaineita. Sosiaalitutkimuksen laitokselle vuonna 2009 perustettu **Sosiaalitutkimuksen keskus** (Centre for Social Research – SOCRU) jatkaa

74 Hankkeen tuloksia on koottu julkaisuun Hyttinen, Hilka & al. (2011) *Sosiaalisen sirkuksen hyvien käytäntöjen opas*.

75 Uimonen, Heikki (2005) *Ääntä kohti. Ääniympäristön kuuntelu, muutos ja merkitys*.

toimintaansa organisaatiomuutoksen jälkeen. Keskukseen tutkimus jakautuu viiteen osa-alueeseen: • kansalliset ja transnationaalit muutosprosessit • työ, hyvinvointia ja sukupuoli • lapsuus ja perhe • vuorovaikutus ja kulttuuri sekä • tieto, tiede ja teknologia.

Kansallisten ja transnationaalien muutosprosessien tutkimus kohdistuu Suomen ja muiden yhteiskuntien kulttuuristen muutosten tarkasteluun (myös vertailevasta näkökulmasta) sekä muuttoliikkeiden mukanaan tuomiin metodisiin ja yhteiskunnallisiin haasteisiin. Tutkimuksen kohteina ovat diasporat ja yhteisöllisyyden uudet muodot, monipaikkainen elämä ja paikan muuttuvat merkitykset sosiaalisissa suhteissa ja kulttuurien murroksessa sekä ylijäräinen perhe, sukupuoli ja monikulttuurisuus. Suomen Akatemia on rahoittanut useita tutkimusalan hankkeita.

Lapsuuden ja perheen tutkimuksen kohteina ovat lapset sosiaalisissa ympäristöissään sekä lapsuuteen ja perheeseen liittyvät yhteiskunnalliset käytännöt, kuten lasta ja lapsuutta koskeva julkinen keskustelu. Tutkimusalalla on toteutettu vuodesta 2003 lähtien sosiaalipsykologian professori Anja Riitta Lahikaisen johdolla tukimusta alle kouluikäisten lasten hyvinvoinnista median kyllästävässä yhteiskunnassa ja median osuudesta lasten hyvinvoinnin säätelijänä. Usean eri tahon rahoittamassa hankkeessa on tuotettu runsaasti julkaisuja⁷⁶. Tutkimus jatkuu edelleen Suomen Akatemian rahoittamassa hankkeessa *Media, perheen vuorovaikutus ja lasten hyvinvointi* (2011–2014), jota professori Lahikainen niin ikään johtaa.

Tiedon, tieteen ja teknologian tutkimus tarkastelee sitä, miten tiede ja teknologia muokkaavat modernien yhteiskuntien sosiaalista järjestystä niin paikallisesti kuin globaalisti. Akatemiaprofessori Pertti Alasuutari johtaa Suomen Akatemian *MOTIVE*-tutkimusohjelmaan kuuluvaa hanketta *Jokapaikan tietotekniikan kotouttaminen* (2009–2012), jossa vertaillaan eri maista kerättävää tutkimusaineistoa (ks. Suomen Akatemia).

Sosiologian professori Matti Hyvärinen johtaa Suomen Akatemian Poliittinen ajattelu ja käsittelemukset -huippututkimusyksikköön (2006–2011) kuuluvaa *Politics and the Arts*-ryhmää. Ryhmän tutkimuksen lähtökohta on taiteen lukeminen poliittisesti ja tavoitteena määritellä uudelleen politiikan liikkuma-ala ja poliittisen käsite tuomalla taide takaisin politiikkaan ja poliittiseen ajatteluun. (Ks. Suomen Akatemia.)

Sosiaalitutkimuksen keskus koordinoi *Sosiaalitieteiden valtakunnallista jatkokoulutusohjelmaa SOVAKO*a, jonka johtajana toimii professori Risto Heiskala. Keskus johtaa myös vuodesta 2001 alkaen toiminutta Lapsuuden ja perheen tutkimuksen yksikköä (PerLa), joka kokoaa yhteen, vahvistaa ja edistää yhteiskuntatieteellisesti painottunutta lapsuuden ja perheen tutkimusta.

Sosiaalitieteitä (sosiaalipolitiikka, sosiaalityö, sosiologia) voi opiskella myös Tampereen yliopiston Porin yksikössä, jonka opintotarjontaan kuuluu lisäksi Hyvinvointipalvelujen järjestämisen maisteriohjelma. Ohjelmalla on yhteisiä opintojaksoja Turun yliopiston kauppakorkeakoulun Porin yksikön Hyvinvointialan liiketoimintaosaamisen maisteriohjelman kanssa.

Yhteiskuntatutkimuksen instituutista Yhteiskunta- ja kulttuuritieteiden yksikköön siirtyivät Rauhan- ja konfliktitutkimuskeskus TAPRI, Tieteen-, teknologian- ja innovaatiotutkimuksen yksikkö TASTI sekä Työelämän tutkimuskeskus WRC.

Tieteen-, teknologian- ja innovaatiotutkimuksen yksikkö TASTI syntyi vuonna 2002, kun kaksi aiemmin erillisinä toiminutta tutkimusryhmää sulautettiin yhteen. Yksikkö harjoittaa tutkimusta, joka vastaa tietoyhteiskuntakehityksen ja globalisaation haasteisiin. Tutkimus jakautuu kolmelle teema-alueelle: • tutkimusyhteisöt ja -organisaatiot • innovaatiotoiminta ja -ympäristöt sekä • tiede- ja innovaatiopolitiikka.

76 Esim. Lahikainen, Anja Riitta; Punamäki, Raija-Leena & Tamminen, Tuula (toim.) (2008) *Kulttuuri lapsen kasvattajana*; Lahikainen, Anja Riitta & al. (2005) *Lapsuus mediamaailmassa. Näkökulmia lasten tietoyhteiskuntaan*.

Työelämän tutkimuskeskuksessa tehdään monitieteistä tutkimusta tavoitteena akateemisen perustutkimuksen ja yhteiskunnan ajankohtaisia tiedontarpeita palvelevan sopimustutkimuksen läheinen vuorovaikutus. Tutkimuksen teema-alueet ovat • yhteiskunnallinen muutos, työorganisaatiot ja verkostot • työmarkkinat ja työvoimapolitiikka • hyvinvointi, sosiaaliset suhteet ja sukupuoli työelämässä sekä • organisatoriset käytännöt ja muutokset työelämässä. Työelämän tutkimuskeskuksen johdolla toteutettiin mm. laaja, useiden eri tahojen rahoittama *Lapset ja tietoyhteiskunta* -tutkimushanke (2001–2003), jonka osaprojekteissa analysoitiin eri tieteenalojen näkökulmasta lasten asemaa suomalaisessa tietoyhteiskunnassa.

Vuonna 1965 perustettu **Kansanperinteen arkisto** toimii nykyisin omana kokonaisuutenaan osana Yhteiskunta- ja kulttuuritieteiden yksikköä. Kansanperinteen arkistoon kuuluvat äänite- ja valokuva-arkisto sekä käsikirjoitus- ja asiakirjakokoelma. Arkisto palvelee tutkijoita ja muita tiedon hakijoita.

Tampereen yliopiston monitieteiset tutkimuskeskukset ja erillisyksiköt

Yhteiskuntatutkimuksen instituutti YTI edistää Tampereen yliopistossa tehtävää tutkimusta ja tieteenalojen välistä vuorovaikutusta. Instituuttiin kuuluu tutkijakoulu, joka koordinoi tohtoriohjelmaa ja vastaa niiden yhteisestä koulutuksesta sekä tutkijakollegium, jota johtaa professori Risto Heiskala.

YTIin kuuluu myös monitieteisiä tutkimusryhmiä. Liikkuva maailma -tutkimuksen kehittämisohjelman keskiössä ovat yhteiskuntaa koskevan tiedon muodostuminen, käyttötavat ja vaikutukset, ja se kokoaa yhteen humanistisia ja yhteiskuntatieteiden tutkijoita. Ohjelman piirissä tutkitaan mm. uusien vähemmistöjen tutkimisen epistemologisia haasteita sekä transnationaalista identiteettiä.

Tampereen yliopiston kulttuurintutkimuksen keskus (Tampere Centre for Cultural Studies TACS) perustettiin vuonna 2005. Tieteenalarajat ylittävän keskuksen tavoitteena on lisätä vuorovaikutusta ja edistää kulttuurintutkimusta eri tieteenalojen ja tutkimushankkeiden välillä. Keskuksen toimintaan kuuluvat mm. seminaarimuotoiset tutkimusryhmät. Niistä yksi on *Lapset & politiikka -tutkijafoorumi*, joka toimii yhteistyössä Valtakunnallisen lapsudentutkimuksen verkoston kanssa ja tekee yhteistyötä myös Nuorisotutkimusseuran kanssa. Tutkijafoorumi kerää yhteen lasten poliittisuuden, lapsipolitiikan ja lasten politiikkojen tutkijoita kaikilta ihmistieteiden aloilta, ja se pyrkii toimimaan myös kansainvälisesti. Pitkällä tähtäimellä foorumin tavoitteena on koota eri yliopistojen ja tutkimusalojen tutkijoita yhteisiin tutkimushankkeisiin. Foorumin toimintaa koordinoi Tampereen yliopiston tutkijatohtori Kirsi Pauliina Kallio.

Kulttuurintutkimuksen keskuksen yhteydessä toimii myös monitieteinen tutkimusyhteisö **Research Network on Transnational Socio-Cultural Processes TRAP**, jossa on viisi eri tieteenalan tutkimusryhmää: sosiologinen, aluetieteellinen, tiedotusopin, mediakulttuurinen ja historian tutkimuksen tutkimusryhmä.

Tutkimusyhteisö tarkastelee transnationaaleja ilmiöitä, sitä miten kansallisvaltioiden toiminta ja kansainvälinen kehitys nivoutuvat yhteen. Tutkimushankkeet kohdistuvat suomalaiseen yhteiskuntaan, mutta Suomea tarkastellaan osana maailmanlaajuisia muutoksia. Esimerkiksi mediakulttuurisessa tutkimusryhmässä tutkitaan talouden ja populaarikulttuurin kohtaamista kolmessa maassa: Japanissa, Isossa-Britanniassa ja Suomessa. Tutkimusyhteisö on tuottanut runsaasti julkaisuja. Tutkimusyhteisön johtajana toimii professori Pertti Alasuutari ja sen varajohtaja on professori Anssi Paasi Oulun yliopistosta.

Tampereen yliopiston erillisyksikkö **Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto** arkistoi ja välittää valtakunnallisesti koti- ja ulkomaisia elektronisia tutkimusaineistoja ensisijaisesti yhteiskuntatieteiden tutkimukseen, opetukseen ja opiskeluun. Soveltuvien osien arkistoidaan myös humanististen alojen, kasvatustieteiden ja terveystieteiden aineistoja. Tietoarkisto edistää tieteen avoimuutta ja olemassa olevan tiedon tehokasta tutkimuskäyttöä. Lisäksi se mm. organisoii alansa liittyvää tutkimusta ja opetusta sekä harjoittaa alansa liittyvää julkaisutoimintaa.

Tietokeskuksesta löytyvät mm. Eurobarometrit sekä World Values Survey (wvs) ja European Values Study (EVS). Aineistojen teemoja ovat mm. • Eurooppa ja Euroopan unioni • lapsuus, lapset ja perhe • liikunta ja liikuntapalvelut • maahanmuutto, ulkomaalaiset ja rasismi • median tutkimus • nuorisotutkimus ja • sosiaalinen pääoma.

Tampereen yliopisto koordinoi **Seinäjoen yliopistokeskuksen** yliopistotoimintoja. Yliopistokeskukseen kuuluvat Tampereen, Helsingin ja Vaasan yliopistot, Sibelius-Akatemia sekä Tampereen teknillinen yliopisto. Lisäksi yhteistyöhön osallistuvat Turun yliopisto, Seinäjoen ammattikorkeakoulu, alueen kehittäjäorganisaatiot sekä lukuisia yrityksiä. Toiminta painottuu soveltavaan tutkimukseen ja kehittämistyöhön. Tutkimusalat ovat • alueet ja hyvinvointi • informaatioteknologia • liiketoimintaosaaminen sekä • elintarvikeala ja materiaalitekniikka.

Turun yliopisto

Turun yliopisto ja Turun kauppakorkeakoulu yhdistyivät vuoden 2010 alusta uudeksi Turun yliopistoksi. Yliopisto on kirjannut vahvoiksi tutkimusalueikseen muun muassa • oppimisen ja koulutuksen • tulevaisuudentutkimuksen sekä • instituutiosuunnittelun ja yhteiskunnalliset mekanismit.

Turun yliopiston **humanistisessa tiedekunnassa** tehtävän tutkimuksen painoaloja ovat mm. • Itämeren piiri • Suomen ja sukukansojen kielet ja kulttuurit • kulttuurien välinen vuorovaikutus • kielellinen viestintä • eri taiteenalojen modernismi sekä • Suomen yhteiskuntaolot ja niiden kehitys.

Tiedekunnassa on kaksi laitosta: Kieli- ja käännöstieteiden laitos sekä Historian, kulttuurin ja taiteiden tutkimuksen laitos. Jälkimmäisen oppiaineet on jaettu neljään ryhmään: historia-aineet, kulttuurien tutkimus, taiteiden tutkimus sekä Porin yliopistokeskuksessa toimiva kulttuurituotannon ja maisematutkimuksen koulutusohjelma.

Historian, kulttuurin ja taiteiden tutkimuksen laitoksella koordinoidaan kolmea valtakunnallista tutkijakoulua. Opetus- ja kulttuuriministeriö rahoittamaa **Arkeologian valtakunnallista tutkijakoulua** johtaa professori Jussi-Pekka Taavitsainen vuoden 2012 loppuun. Tutkijakoulussa ovat Turun lisäksi mukana Oulun ja Helsingin yliopistot.

Itämeren alueen integraation ja vuorovaikutuksen tutkijakoulua johtaa yliopiston rehtori, kulttuurihistorian professori Keijo Virtanen vuoden 2011 loppuun. Koulussa tutkitaan Itämeren alueen kulttuurisia, sosiaalisia, poliittisia ja taloudellisia integraatio- ja vuorovaikutusprosesseja. Samoihin teemoihin keskittyy myös humanistisen tiedekunnan Baltic Sea Region Studies -maisteriohjelma. Opetus- ja kulttuuriministeriön lisäksi tutkijakoulua rahoittaa Suomen Akatemia.

Turun yliopisto vastaa vuosina 2009–2011 **Kulttuuristen tulkintojen tutkijakoulusta**, jota johtaa folkloristiikan professori Pekka Hakamies. Ensisijaisesti folkloristiikan ja uskontotieteen jatko-opiskelijoille tarkoitettua tutkijakoulussa ovat mukana Itä-Suomen yliopisto (vastuuyliopisto vuosina 2007–2008, johtaja professori Seppo Knuuttila), Jyväskylän yliopisto ja Åbo Akademi. Sen keskeisiä teemoja ovat kansalliset kulttuurit sekä henkisen kansanperinteen vanhat ja uudet ilmentymät ja pääasiallinen empiirinen kenttä Euraasian pohjoisosassa, erityisesti Itämeren alueen maat ja kansat.

Historia-aineiden – kulttuurihistorian, Suomen historian ja yleisen historian – tutkimus suuntautuu yhteiskunnan ja kulttuurin vuorovaikutusprosesseihin. Tutkimuksen painopisteitä ovat ympäristöhistoriaan liittyvät kysymykset, vieraan kohtaaminen historiallisena ongelmana sekä arkipäivän ja populaarin historia, ennen kaikkea liikkuvuuden, koulutuksen ja mediakulttuurin historia. Vahvuusalueeksi on kirjattu myös sukupuolihistorian tutkimus.

Kulttuurihistorian oppiaine koordinoi professori Hannu Salmen johtamaa, vuonna 2006 perustettua kansainvälistä monitieteistä populaarikulttuurin tutkimusyksikköä [The International Institute for Popular Culture \(IIPC\)](#). Instituutin perustivat Turun yliopiston kulttuurihistoria, mediatutkimus ja musiikkitiede, Itä-Suomen yliopiston kulttuurintutkimus ja Åbo Akademin musiikkitiede. IIPC:n tavoitteena on edistää populaarikulttuurin tutkimusta ja toimia kansainvälisenä yhdysiteenä alan tutkijoille. Sen toiminta kattaa laajasti populaarikulttuurin eri alueet: paitsi vanhat ja uudet mediat myös festivaalit ja kaupunkikulttuurin, nuoriso- ja alakulttuurit, kulttuuriteollisuuden, kuluttamisen ja materiaalisen kulttuurin, urheilun sekä tähteyden ja fanitutkimuksen. Erityisiä painopistealueita ovat populaarikulttuuri perinteenä ja populaarikulttuurin yhteiskunnallinen rooli.

Professori Salmi johtaa myös vuoden 2012 alussa käynnistyvää [Populaarikulttuurin tutkimuksen tohtori-ohjelmaa](#), johon kuuluvat lisäksi Itä-Suomen yliopisto, Jyväskylän yliopisto ja Åbo Akademi.

Kulttuurihistoria oli mukana Suomen Akatemian rahoittamassa [INTERMEDIA](#)-hankkeeseessa (2008–2010), jossa tutkittiin eri medioiden välistä intermediaarisuutta ja analysoitiin suomalaisen median taloudellisia, teknologisia ja kulttuurisia rakenteita. Hanketta johdettiin Tampereen yliopiston tiedotusopin laitoksella (ks. Tampereen yliopisto).

Kauppa- ja teollisuusministeriön ja Tekesin rahoittamaan teknologian, elinkeinoelämän ja yhteiskunnan vuorovaikutuksen [ProACT-tutkimusohjelmaan](#) (2001–2005) liittyvässä tutkimushankkeessa *Tietotekniikka toisen maailmansodan jälkeen: toimijat ja kokemukset* tarkasteltiin tietotekniikan historiaa Suomessa toisen maailmansodan jälkeen ja erityisesti sitä, miten tietotekninen toimijuus syntyi ja muuttui. Professori Salmen johtamassa hankkeessa tutkittiin mm. digitaaliaikakauden kansallisia puhetapoja ja siihen osallistui kulttuurihistorian lisäksi tutkijoita myös digitaalisen kulttuurin ja mediakulttuurin oppiaineista. Hankkeeseen liittyi mm. kaksi väitöstutkimusta, ja tutkijat julkaisivat myös yhteisteoksen⁷⁷.

Yleisen historian oppiaineessa on tutkittu erityisesti matkailua ja siirtolaisuutta sekä ulkomaisuuden ja vierauden kokemista. Matkailun tutkimus on keskittynyt nykyaikaisen matkailun muotojen syntyyn ja eriytymiseen, vieraita maita ja kulttuureja koskevien mielikuvien muotoutumiseen sekä virtuaalimatkailuun. Myös matkailupolitiikkaa ja matkailua elinkeinona on tutkittu. Oppiaineen piirissä on julkaistu teokset mm. kirjan historiasta, turismista ja (kulttuuri)matkailusta sekä maailmankulttuurin synnystä⁷⁸.

Yleisen historian professori Auvo Kostiainen johtaa [Monikulttuurisen ja yhteiskunnallisen vuorovaikutuksen tutkimusverkostoa](#), joka kokoaa yhteen ja vahvistaa eri tieteenaloilla tehtävää monikulttuurisuuteen ja kulttuurien kohtaamiseen liittyvää tutkimusta.

Kulttuurien tutkimuksen pääaineet ovat arkeologia, folkloristiikka, kansatiede ja uskontotiede. Museologiassa, jonka opetusta Turun yliopisto tuottaa yhteistyössä Åbo Akademin kanssa, voi suorittaa aineopinnot. Lisäksi kulttuurien tutkimukseen kuuluu [Kalevala-instituutti](#), jonka tehtävänä on edistää Kalevalaan ja maailman muihin eepoksiin ja eppisiin traditioihin kohdistuvaa tutkimusta.

Folkloristiikan keskeisiä tutkimuskohteita 1990-luvulta lähtien ovat olleet muistitietotutkimus ja kokemuskerronta.

Kansatieteessä on tutkittu erityisesti urbaania kulttuuria, maaseudun muutosta ja kulttuurien kohtaamisiin liittyviä kysymyksiä. Oppiaineessa on toiminut vuodesta 2005 lähtien [Gendered Rural Spaces](#) -tutkimusverkosto, jonka piirissä maaseudun tilojen ja paikkojen erilaisia merkityksiä tarkastellaan sukupuolen näkökulmasta⁷⁹.

77 Salmi, Hannu; Paju, Petri; Parikka, Jussi; Saarikoski, Petri; Sihvonen, Tanja & Suominen, Jaakko (2006) *Välimuistiin kirjoitettu. Lukuja Suomen tietoteknistymisen kulttuurihistoriasta*.

78 Koivunen, Leila & Tunturi, Janne (2008) *Papyrksesta PDF:ään. Tutkielmia kirjan historiasta*; Koivunen, Leila; Syrjämaa, Taina & Söderholm, Ilse-Mari (2006) *Turistin tilat. Tilallisuus modernin matkustajan kokemuksena*; Kuparinen, Eero (toim.) (2004) *Maailmankulttuurin synty*.

79 Olsson, Pia & Ruotsala, Helena (2009) *Gendered Rural Spaces*.

Oppiaineessa on käynnissä Suomen Akatemian rahoittama hanke *Rajalla. Etnologinen tutkimus ylirajaisesta arjesta ja identiteettien konstruoinnista Tornio-Haaparannan kaksoiskaupungissa* (2009–2014), jossa tutkitaan Tornio-Haaparannan arjen kulttuurisia ulottuvuuksia, käytänteitä ja suhteita. Hankkeella on kansainvälisiä yhteistyökumppaneita Ruotsista, Sveitsistä, Saksasta ja Pohjois-Irlannista, ja sitä johtaa akatemiattutkija Helena Ruotsala.

Museologiasta voi opiskella Turun yliopiston ja Åbo Akademin yhteistyönä toteutettavat perusopinnot sekä Turun yliopiston tarjoamat aineopinnot. Museologia oli mukana Suomen museohistorian kirjoittamiseen tähtäävässä *valtakunnallisessa museohistoriahankkeessa* tutkimalla Turun museoiden näyttelyhistoriaa (ks. Suomen museoliitto).

Taiteiden tutkimuksen oppiaineryhmään kuuluvat kotimainen kirjallisuus, mediatutkimus, musiikkitiede, sukupuolentutkimus, taidehistoria ja yleinen kirjallisuustiede. Luovassa kirjoittamisessa on mahdollista suorittaa perus- ja aineopintotasoisia opintoja.

Oppiaineryhmässä on käynnissä kaikki oppiaineet kattava Suomen Akatemian rahoittama hanke *Säännellyt vapaudet taiteessa ja kulttuurissa 1960-luvulta lähtien* (2009–2012). Sukupuolen tutkimuksen professori Marianne Liljeströmin johtamassa projektissa tarkastellaan taiteen vapauden ongelmaa kolmella tasolla: taiteilijan vapaus, taiteen ”itsensä” vapaus ja vapaus taideteoksen teemana tai representaationa. Hanke koostuu kahdeksasta osatutkimuksesta, joiden tutkimusaineistona on kokoelma 1960-luvulta lähtien tuotettua kulttuuria ja taidetta sekä kulttuuripolitiikasta käytyä mediakeskustelua.

Kotimaisen kirjallisuuden tutkimuksen vahvuusalue on suomalaisen kirjallisuuden historia. Tutkimuksen painoaloja ovat feministinen kirjallisuudentutkimus, kulttuurintutkimus ja lyriikan tutkimus.

Oppiaineen professori Lea Rojola toimi vuosina 2006–2009 toteutetun *Kuviteltu kansa, Kuviteltu sivistyneistö – suomalaisen omakuvan murros* -tutkimushankkeen johtajana. Tutkimuksen keskiössä olivat erilaiset valtapelit suomalaisen kulttuurin kentällä 1900-luvun alussa ja tavoitteena ajan mullistusten poliittisten ja kulttuuristen vaikutusten arvioiminen. Hankkeessa oli mukana tutkijoita myös kulttuurihistorian ja taidehistorian oppiaineista, ja se oli osa laajaa Koneen Säätiön rahoittamaa hanketta *1905 – suuren murroksen ulottuvuudet*.

Turun yliopiston **mediatutkimus** yhdistää humanistista ja yhteiskuntatieteellistä tutkimusperinnettä. Mediakulttuuria ja sen eri osa-alueita tutkitaan niin esteettisinä ja teknologisina kuin historiallisina ja yhteiskunnallisinkin ilmiöinä. Oppineessa on valmistunut väitöskirja, jossa tarkastellaan suosituksen The Sims -tietokonepelin modausta eli muokkaamista pelaajan tarpeita vastaavaksi ja tätä kautta laajempaa digitaalista kulttuuria määrittävää dynamiikkaa: sitä, miten kulttuurituotteet tulevat olemassa oleviksi vasta vuoro-vaikutuksessa käyttäjiensä kanssa. Työssä pohditaan myös pelaajan aktiivisen toiminnan osuutta kulttuuri-tuotantoon ja peliteollisuuteen⁸⁰.

Mediatutkimus ja taidehistoria toteuttavat yhteishankkeen *Turku 2011 päältä katsoen*, jossa tutkitaan Turussa kulttuuripääkaupunkivuonna 2011 toteutettavia, kaupunkitilaan sijoittuvia julkisen taiteen projekteja. Tutkimusta johtavat taidehistorian professori Altti Kuusamo ja mediatutkimuksen professori Jukka Sihvonen.

Mediatutkimus keskittyy tutkimuksessaan mediataiteen rooliin julkisen tilan rakenneosana. Hankkeeseen liittyy viisi pro gradu -tutkimusta. Tutkimustyön lisäksi hankkeeseen kuuluu tapahtumiin osallistuvaa asiantuntijuutta sekä dokumentointia, ja se päättyy tammikuussa 2012 pidettävään kansainväliseen symposiumiin *Taide julkisessa tilassa*.

---

80 Sihvonen, Tanja (2009) *Players Unleashed! Modding The Sims and Culture of Gaming*.

Musiikkitieteen tutkimuksen erikoisaloihin lukeutuvat musiikkiteknologian ja digitaalisen kulttuurin tutkimus, ekomusikologia sekä musiikin ja identiteetin väliset kytkökset, jossa tarkastellaan mm. musiikin suhdetta etnisyyteen, kansallisiin, alueellisiin ja paikallisiin identiteetteihin sekä moni- ja transkulttuurisuuteen. Ekomusikologia on kansainvälisesti kasvava kulttuurisen musiikintutkimuksen suuntaus, jonka erityishuomion kohteina ovat musiikin ja musiikintutkimuksen yhteiskunnallisesti, kulttuurisesti ja poliittisesti keskeiset ympäristö(vastuu)kysymykset. Ekomusikologisessa tutkimuksessa kysytään mm. mikä merkitys taiteella ja populaarikulttuurilla on ihmisten ympäristötietoudelle.

Musiikkitieteen tutkija Antti-Ville Kärjän tutkimushankkeessa *Cultural Industries in Finland 1945–2000: Concepts, Practices, Values* tarkasteltiin niitä olosuhteita, joissa käsite 'kulttuuriteollisuus' muuttui negatiivisesta positiiviseksi toisen maailmansodan jälkeisessä Suomessa. Hankkeeseen liittyi osaprojekti, jossa tutkittiin lasten musiikkivideoiden avulla 2000-luvun alussa tapahtunutta 'lastenkulttuurin' ja 'aikuistenkulttuurin' erottelun voimakasta hämärtymistä⁸¹. Hanke toteutettiin Jenni ja Antti Wihurin rahaston vuonna 2006 myöntämän apurahan turvin.

Turun yliopiston **sukupuolentutkimuksen** tutkimuksellinen painopistealue on humanistinen tieteenala ja erityisesti kulttuurin ja taiteen tutkimus. Syksyllä 2007 käynnistynyt nais- ja sukupuolentutkimuksen maisteriohjelma on profiloitunut samoin.

Sukupuolentutkimuksen yliopisto-opettaja, dosentti Taru Leppänen johtaa Suomen Akatemian rahoittamaa folkloristiikan, musiikkitieteen ja sukupuolentutkimuksen yhteishanketta *Sukupuolten tuottaminen lasten kulttuureissa* (2008–2011). Hankkeessa tutkitaan eri-ikäisten lasten sukupuolikulttuureja eli sukupuolten tuottamisen tapoja ja sukupuolijärjestyksiin kasvamista lasten keskinäisissä kulttuureissa. Hankkeen tutkijoiden aiheita ovat mm. alle kouluikäisten lasten musiikkikulttuuri⁸² ja 7–13-vuotiaiden lasten omaehtoinen ryhmätoiminta ja kerhot.

Taidehistorian tutkimuksen painopistealueita ovat mm. suomalainen nykyaide, visuaalinen kulttuuri ja julkinen taide. Taidehistorian ja mediatutkimuksen yhteishankkeessa *Turku 2011 päältä katsoen* taidehistoria tutkii julkisen taiteen viimeisiä saavutuksia (ks. mediatutkimus edellä).

Kulttuurituotannon ja maisematutkimuksen koulutusohjelma toimii Porin yliopistokeskuksessa. Koulutusohjelman pääaineet ovat digitaalinen kulttuuri, kulttuuriperinnön tutkimus ja maisematutkimus, joilla on yhteiset maisteriopinnot, sekä sivuaineet kulttuuri- ja elämysmatkailu, kulttuurituotannon suunnittelu ja museologia. Koulutusohjelmassa valmistuneet opinnäytetyöt on listattu oppiaineen mukaan.

Digitaalisen kulttuurin opetuksen ja tutkimuksen painopisteet ovat teknologian kulttuurinen muutos, pelikulttuurit sekä verkkoyhteisöt. Tutkimusta tehdään usein laajoissa kotimaisissa tai kansainvälisissä yhteistyöhankkeissa.

Oppiaine osallistuu Suomen Akatemian rahoittamaan konsortiohankkeeseen *Digitaalisten pelikulttuurien synty Suomessa* (2009–2012) tutkimalla professori Jaakko Suomisen johdolla digitaalisten pelikulttuurien historiallisia ulottuvuuksia ja kytköksiä media- ja televisiotodellisuuteen mm. osallistuvan havainnoinnin ja virtuaali-etnografian keinoin. (Ks. Tampereen yliopisto.)

Yhteistyössä Tampereen teknillisen yliopiston Porin yksikön ja Tampereen yliopiston kanssa oppiaineessa on tutkittu elämyksiä ja kokemuksia, jotka voivat syntyä paitsi tapahtuman (esim. konsertin tai urheilukilpailun) tuottajan palveluprosessien kautta, myös yleisön omasta toiminnasta ja fyysisen tilan lisäksi myös sosiaalisissa ja virtuaalisissa tiloissa. Tämän Tekesin ja seitsemän yrityskumppanin rahoittaman hankkeen *COEX: Yhteisöllistä*

⁸¹ Hankkeen artikkelijulkaisu esim. Kärjä, Antti-Ville (2009) Kuvaajia ja faneja, muttei muusikoita. Lasten toimijuus musiikkivideoissa.

⁸² Leppänen, Taru (2010) *Vallatonta musiikkia. Lastenmusiikkikulttuuri 2000-luvun Suomessa*.

tekemistä tukevat tilat kokemusten jakamisessa (2009–2011) tavoitteena oli tuottaa tapahtumien järjestäjille tietoa siitä, miten kokemusten jakamisen tiloja voidaan tarkoituksellisesti tuottaa ja miten tällaisten tilojen kautta voidaan tuottaa lisäarvoa tapahtuman kävijöille ja yhteistyökumppaneille. Hankkeesta on julkaistu artikkelikokoelma⁸³.

Digitaalisen kulttuurin oppiaine, Aalto-yliopiston taideteollisen korkeakoulun taiteen ja median Porin osasto ja Tampereen teknillisen yliopiston Advanced Multimedia Center ovat kehittäneet tutkimusyhteistyötä, jolla on pyritty edistämään monitieteistä tutkimusta ja tutkijakoulutusta visuaalisen kulttuurin, tekniikan ja digitaalisen kulttuurin aloilla sekä tuottamaan tietoa uusien teknologioiden sovellusmahdollisuuksista ja niiden hyödyntämisestä suomalaisessa elinkeinoelämässä ja kulttuurissa.

Yhteistyön puitteissa on toteutettu useita tutkimushankkeita. *Käyttäjyhteisöt ja tuotekonseptit visuaalisen viestinnän ja uusien verkkopalvelujen mahdollistajina* -hankkeessa (2005–2007) tutkittiin käyttäjyhteisön roolia uuden teknologian tuottamisessa ja muokkaamisessa. Keskeinen lähtökohta oli kysymys, miten tietoyhteiskunnan palveluja voitaisiin kehittää erilaisiin yhteisöihin kuuluvien käyttäjien palautteen avulla entistä helppökäyttöisemmiksi, monipuolisemmiksi ja tarvelähtöisemmiksi. Hanketta rahoittivat Tekes ja kolme yritystä, ja sen pohjalta on julkaistu antologia, jossa tarkastellaan uuden teknologian, visuaalisuuden ja yhteisöllisyyden välistä suhdetta nykykulttuurissa⁸⁴.

Niin ikään Tekesin ja yrityspartnereiden rahoittamassa hankkeessa *Mobile Social Media – Video applications for entertainment and learning* (2008–2010) tuotettiin sosiaalisen median mobiilipalvelukehittäjille tietoa siitä, miten käyttäjät omaksuvat palvelut arkikäyttöön ja millaisia palveluja käyttäjät odottavat. Porin yhteistyöverkoston lisäksi hankkeessa oli mukana Stanfordin yliopisto⁸⁵.

Kulttuuriperinnön tutkimus tarkastelee aineellisen ja aineettoman kulttuuriperinnön syntyä, muutosta, välittymistä, käyttöä ja asemaa osana ihmisten arkea, kommunikaatiota ja identiteettiä. Painopistealueita ovat Itämeren alueen kulttuuriperintöprosessit, teollinen kulttuuriperintö ja rakennusperintö sekä kulttuurien kohtaamista valottava yllirajaisuus, tavat, menneisyyspolitiikka ja muisti.

Oppiaineessa on käynnissä Svenska Kulturfonden i Björneborgin rahoittama, professori Outi Tuomi-Nikulan johtama hanke *Ruotsinkieliset Porissa* (2011–2012), joka kartoittaa Porin ruotsinkielisten identiteettiä, kulttuuria ja kohtaamia valtakulttuurin kanssa.

Satakunnan ELY-keskus rahoittaa valtakunnalliseen *Nature Craft Finland* -hankekokonaisuuteen kuuluvaa *Nature Craft Satakunta* -hanketta (2010–2013), jonka tavoitteena on parantaa satakuntalaisten käsityö-, matkailu- ja elintarvikealan tuotekehitys- ja markkinointiosaamista sekä edistää niiden kansainvälistymistä ja toimialat ylittävää verkottumista.

Oppiaineessa on tutkittu myös mm. perinteistä satakuntalaista käsityötä, käsityö- ja kulttuurialan yrittäjien yhteistyötä, satakunnan taidetoimikuntien vaikuttavuutta sekä Suomen Kulttuurirahaston Satakunnan rahaston historiaa ja kulttuurista vaikuttavuutta⁸⁶. Tutkimusprojektien puitteissa tehdään runsaasti pro gradu -opinnäytteitä.

---

⁸³ Suominen, Jaakko & al. (2011) *Kokemuksen jaetut tilat. Näkökulmia yhteisöllisyyteen ja vuorovaikutukseen.*

⁸⁴ Multisilta, Jari; Seppä, Anita & Suominen, Jaakko (toim.) (2007) *Käyttäjyhteisöt ja tuotekonseptit. Tutkimuksia ihmiskeskeisestä teknologiasta ja visuaalisuudesta.*

⁸⁵ Multisilta, Jari; Mäenpää, Marjo & Suominen, Jaakko (toim.) (2010) *Yhdessä ja liikkeellä. Mobiili sosiaalinen media.*

⁸⁶ Heikkilä, Suvi (2010) *Viisi vuosikymmentä vaikuttamista – Suomen Kulttuurirahaston Satakunnan rahasto 1959–2009.*

Humanistisesta näkökulmasta ympäristöä tarkastelevan **maisematutkimuksen** kohteina ovat perinteinen ja uusi kaupunkiympäristö, teollisuusmaisemat, maaseudun kulttuurimaisemat sekä luonnonsuojelualueet. Oppiaine tarjoaa ainoana Suomessa maisemaan keskittyvää yliopistotasosta tutkintokoulutusta, ja se luo käytännön valmiuksia etenkin rakennettua ympäristöä ja kulttuurimaisemaa koskeviin selvityksiin ja hankkeisiin.

Oppiaineessa on käynnissä professori Maunu Häyrysen johtama *Pohjanlahden Rantatie* -hanke (2011–2012), jonka tavoitteena on kehittää vanhasta rantatiestä matkailutie ja siten luoda edellytyksiä Pohjanlahden maaseudun elinvoimaisuuden säilyttämiselle ja kehittämiseksi. Hanketta rahoittavat Varsinais-Suomen, Satakunnan, Pohjanmaan, Pohjois-Pohjanmaan ja Lapin ELY-keskukset sekä matkailutien kunnat.

Vuosina 2004–2006 niin ikään professori Häyrysen johdolla toteutettu *Menneisyyden politiikka* -hanke tutki Suomen kansallisen kulttuuriperinnön ja kulttuuriperintöinstituutioiden viime sotien jälkeistä uudelleenmuotoutumista⁸⁷. Hankkeen rahoitti Emil Aaltosen säätiö, ja siihen osallistui tutkijoita myös Helsingin ja Jyväskylän yliopistoista ja Teknillisestä korkeakoulusta.

Yhdessä Turun yliopiston Rauman opettajankoulutuslaitoksen kanssa on toteutettu projekti *Satakunnan ympäristökoulu: Kulttuuriympäristö koulutuksessa ja kasvatuksessa* (2008–2010). Projektia rahoittivat Satakuntaliitto (EAKR), Porin, Rauman ja Kankaanpään kaupungit sekä Köyliön kunta (2009).

Historia-aineilla ja Kulttuurituotannon ja maisematutkimuksen koulutusohjelmalla on yhteinen maisteriohjelma European Heritage, Digital Media and the Information Society. Humanistisia tieteitä ja informaatioteknologiaa yhdistävä maisteriohjelma kouluttaa asiantuntijoita, jotka kykenevät rakentamaan yhteyksiä kulttuurisen sisällön, historiallisen perinteen ja informaatioteknologian välille. Ohjelmalla on partneriyliopistot Portugalissa, Italiassa ja Saksassa. Ohjelman piirissä on tutkittu mm. internetin kulttuurista omaksumista, Satakunnan kulttuuriperintöä ja historian käyttöä turismissa.

Kasvatustieteiden tiedekunnassa koordinoidaan Kasvatuksen, koulutuksen ja oppimisen valtakunnallista tohtoriohjelmaa, jota rahoittavat opetus- ja kulttuuriministeriö ja Suomen Akatemia. Monitieteinen, professori Risto Rinteen johtama tutkimuskonsortio rakentuu neljän osaohjelman varaan, joista yksi on Kasvatus, tieto ja kulttuuri. Sen alueella tutkitaan mm. kansalaisuutta, kansallisuutta, monikulttuurisuutta ja sukupuolta erojen ja yhteisöllisyyden tuottajina. Osaohjelman puitteissa on tehty useita monikulttuurisuutta, suomalais- ja maahanmuuttajanuorten suhteita ja rasismia kouluissa käsitteleviä väitöstutkimuksia. Myös sukupuolen rakentumista koulun kuvataideopetuksessa, taidekasvatusta Suomessa ja Kanadassa sekä musiikkikasvatuksen terapeuttisia mahdollisuuksia on tutkittu⁸⁸.

Turun yliopiston **lääketieteellisen tiedekuntaan** on sijoitettu Turun kaupungin vuonna 2011 lahjoittama, Suomessa ainutlaatuinen kulttuurisen terveys- ja hyvinvointitutkimuksen professuuri. Professuurin tarkoituksena on rakentaa tieteiden ja taiteiden välinen uusi tutkimusohjelma, joka vastaa hyvinvoinnin nykyaasteisiin tuottamalla poikkitieteellisesti uutta tietoa terveydestä, sairaudesta ja hyvinvoinnista. Tarkoituksena on myös kouluttaa kulttuurin ja hyvinvoinnin asiantuntijoita työyhteisöihin, joissa tarvitaan monipuolista ammatillista osaamista. Professuuriin on nimitetty Marja-Liisa Honkasalo vuoden 2013 loppuun päättyväksi kaudeksi.

Matemaattis-luonnontieteellisen tiedekunnan maantieteen ja geologian laitokset yhdistyivät yhdeksi laitokseksi vuoden 2011 alussa. Turun yliopiston maantieteen tutkimuksen vahvoja aloja ovat mm. kaupunkitutkimus ja alueellinen kehittyneisyystutkimus, joiden alueella tehtävä tutkimus on usein myös kannanotto alue- ja kaupun-

⁸⁷ Hankkeen julkaisuja mm. Fewster, Derek (2006) *Visions of Past Glory. Nationalism and the construction of early Finnish history* (väitöskirja); Häyrynen, Maunu (2005) *Kuvitettu maa. Suomen kansallisten maisemakuvastojen rakentuminen*.

⁸⁸ Kankkunen, Tarja (2004) *Tytöt, pojat ja 'erojen leikki'. Sukupuolen rakentuminen koulun kuvataideopetuksen arjessa*; Ketovuori, Mikko (2007) *Two Cultures of Arts Education, Finland and Canada? An integrated view*; Lilja-Viherlampi, Liisa-Maria (2007) *"Minunkin sisällä soi!" – musiikin ja sen parissa toimimisen terapeuttisia merkityksiä ja mahdollisuuksia musiikkikasvatuksessa*.

kipolitiikkaa käsittelevään yhteiskunnalliseen keskusteluun. Laitoksella on useita eri aiheisiin erikoistuneita tutkimusryhmiä, ja siellä koordinoidaan opetus- ja kulttuuriministeriön rahoittamaa Maantieteen valtakunnallista tohtoriohjelmää, jota johtaa professori Harri Andersson.

Ihmismaantieteen tutkimusryhmä HuGen (Human Geography Research Group) keskeisiä tutkimusteemoja ovat poliittinen maantiede, kaupunkitutkimus sekä ihmismaantieteen teoria ja metodologia. Käynnissä on mm. ympäristöministeriön lähiohjelmaan kuuluva hanke Joo mun takapihalle! Kokeilevan osallistumisen lähiö, joka toteutetaan Turun Varissuolla vuosina 2010–2011. Hankkeessa haetaan esittävän ja soveltavan draaman keinoin toimintamalleja kaikenikäisten asukkaiden kaupunkiympäristön ja julkisten tilojen käyttömahdollisuuksien parantamiseksi.

Julkisen tilan kysymyksiä tarkastellaan myös Street Life -kokonaisuudessa, jonka kohteena on Turun kulttuuri-pääkaupunkivuoteen kuuluva Eurocultured-katukulttuurifestivaali. Kokonaisuuteen kuului myös toukokuussa järjestetty kansainvälinen katuelämää käsitellyt seminaari.

Oikeustieteellisen tiedekunnan kauppa oikeuden oppiaineen vahvoihin aloihin lukeutuu immateriaalioikeuden opetus ja tutkimus, joka on tuottanut myös kulttuuripoliittisesti kiinnostavia lisensiaatintöitä⁸⁹.

Tiedekunnassa on myös englanninkielinen Law and Information Society -maisteriohjelma, jossa perehdytään immateriaaliin erityiskysymyksiin tietoyhteiskunnassa. Turun yliopisto on yksi IPR University Centerin perustajajäsenistä.

Yhteiskuntatieteellisen tiedekunnan politiikan tutkimuksen laitoksen yhteydessä toimii vuonna 2002 perustettu Eduskuntatutkimuksen keskus sekä vuonna 2006 perustettu Itä-Aasian tutkimus- ja koulutuskeskus, joka tarjoaa laaja-alaisia opintoja Itä-Aasian yhteiskunnista, kulttuureista, historiasta ja politiikasta. Keskuksessa on sekä Aasian tutkimuksen maisteriohjelma että tohtoriohjelma. Laitoksen valtio-opin oppiaineessa on kaksi linjaa: poliittisten järjestelmien linja, jossa tutkitaan mm. yhteiskunnallista oikeudenmukaisuutta, kohtuutta ja tehokkuutta sekä kansainvälisen politiikan linja, jonka tutkimustoiminta kohdistuu erityisesti globaaliongelmien ja niiden hallintaan.

Sosiaalitieteiden laitoksen oppiaineet ovat sosiaalipolitiikka, sosiaalityö, sosiologia, taloussosiologia (pääaineena myös Turun kauppar korkeakoulussa) ja tilastotiede. Lisäksi laitos koordinoi kaupunkitutkimuksen, monikulttuurisuuden ja sosiaaligerontologian sivuainekokonaisuuksia. Laitoksella on huomattava määrä suuria tutkimusaineistoja, joiden avulla voidaan tutkia vertailevista näkökulmista hyvinvoinnin ja kansalaisyhteiskunnan vuorovaikutusta.

Sosiologian oppiaineessa on tekeillä Ruisrock-festivaalia tarkasteleva väitöstutkimus, jonka keskeisiä kysymyksiä on populaarikulttuurin aseman määrittely ja sen muuttuminen yhtäältä suhteessa kansalliseen kulttuuriin ja identiteettiin, toisaalta kaupunkien poliittisiin ja taloudellisiin strategioihin. Jatkotutkimusta tehdään myös sosiologisen nuorisotutkimuksen alalla kohteena 15–17-vuotiaiden turkulaisnuorten kokemien elämysten yksilölliset ja yhteisölliset merkitykset.

EU-rahoitteisen PROFIT-hankkeen (2004–2007) pohjalle rakentuvassa, professori Harri Melinin johtamassa projektissa on tutkittu periytyvää sosiaalista eriarvoisuutta ja paikallista hyvinvointipolitiikkaa Suomen Akatemian rahoituksella (2008–2010).

---

⁸⁹ Aarola, Lasse (2007) *Within the idioms of art, authorship and technological neutrality as a representation of copyright and culture*; Turunen, Juha (2004) *On the acceptability and justification of intellectual property*.

Taloussosiologiaa voi opiskella pääaineena sekä yhteiskuntatieteellisessä tiedekunnassa että kauppa-
korkeakoulussa. Taloussosiologian tutkimus keskittyy erityisesti kulutuskäyttäytymiseen sekä matkailuun ja
kulttuuriin. Tutkimuksen vahvuusalueita ovat mm. kulutus ja elämäntapa sekä media ja teknologia. Valtaosa
tutkimuksista tehdään kansainvälisillä vertailuaineistoilla.

Professori Pekka Räsänen johdolla tehdään vertailevaa tutkimusta suomalaisten ja yhdysvaltalaisien makujen
ja kulutuskäyttäytymisen muutoksesta myöhemmällä iällä. *Cultural Capital, Consumption, and Social Networks
among Older Adults* -hankkeen (2010–2011) tutkimuskysymykset käsittelevät musiikkia ja taiteita, informaatio-
teknologiaa, mediaa ja muita vapaa-ajan aktiviteetteja sekä terveyttä ja taloudellista hyvinvointia. Partnereina
Liikesivistysrahaston rahoittamassa hankkeessa ovat Virginia Tech ja Brown University.

Syksyllä 2009 Turun kauppakorkeakoulun taloussosiologian oppiaine ja Turun yliopiston sosiologian
laitos keräsivät postikyselyaineiston *Suomi 2009 – kulutus ja elämäntapa* (2010–2011), jonka tavoitteena oli
kartoittaa suomalaisten elämäntapoja ja kulutustottumuksia. Aineisto on jatkoa vuosina 1999 ja 2004 kerä-
tyille kyselyaineistoille.

Turun kauppakorkeakoulun ja Turun yliopiston konsortio aloitti toimintansa vuonna 2008 ja yliopistot yhdis-
tyivät vuonna 2010. Kauppakorkeakoulussa voi opiskella sekä liiketaloustieteellisiä aineita että muita kauppa-
tieteellisiä aineita, esimerkiksi talousmaantiedettä ja taloussosiologiaa.

Markkinoinnin tutkimuksen vahvuusalueita tai vahvasti kehittyviä alueita ovat mm. innovatiivinen liike-
toiminta ja brändien johtaminen. Yritysten ja kulttuuriorganisaatioiden sponsorisuhteista on tehty väitöskirja⁹⁰.

Talousmaantiede tutkii talouden ilmiöitä alueellisesta näkökulmasta. Tällä hetkellä tehdään mm. matkai-
luun, vastuulliseen liiketoimintaan ja kestäväan kulutukseen liittyvää tutkimusta. Tutkimuskysymyksiä ovat
esimerkiksi, miksi innovatiivisten toimialojen yritykset keskittyvät alueellisesti, missä erilaiset ihmisryhmät
kuluttavat arkena ja vapaa-aikana ja millainen on vetovoimainen matkailukohde.

Talousmaantieteen yksikkö on mukana erikoiskaupan tulevaisuuskuvia selvittävässä *Erikaz2020*-hankkeessa
keskittyen erityisesti hyvinvointiin, vapaa-aikaan ja elämykselliseen kulutukseen, kaupan brändeihin sekä
ostopaikan valintaan ja kulutustiloihin. (Ks. Jyväskylän yliopisto.)

Taloussosiologian alalta on valmistunut väitöskirja, jossa selvitetään kulttuurin kuluttamisen erilaisten
muotojen ja kuluttajien sosio-ekonomisten taustojen välistä yhteyttä 15 EU-maassa⁹¹. Myös kulutuskulttuurin
digitalisoitumisesta on tehty väitöskirja, jossa virtuaalikuluttamista tarkastellaan mm. sen taloudellisten ja
ekologisten vaikutusten näkökulmasta⁹².

Kauppakorkeakoulun Porin yksikkö toimii Porin yliopistokeskuksessa. Porin yksikössä tehtävä tutkimus
painottuu erityisesti hyvinvointialaan ja julkisiin palveluihin, luovaan talouteen ja johtamiseen, yrittäjyyteen
sekä aluetaloudelliseen tutkimukseen. КТМ-tutkintoon johtavien pääaineiden lisäksi Porin yksikkö on järjes-
tänyt vuodesta 2006 yhteistyössä Tampereen yliopiston Porin yksikön kanssa Hyvinvointialan liiketoiminta-
osaamisen maisteriohjelmaa sekä yhteistyössä Aalto-yliopiston taideteollisen korkeakoulun Porin taiteen
ja median osaston kanssa monitieteistä Luovan talouden ja johtamisen maisteriohjelmaa vuodesta 2009.
Ohjelma kouluttaa liiketoiminnan ja designprosessien asiantuntijoita luovan talouden tarpeisiin.

---

90 Olkkonen, Rami (2002) *On the Same Wavelength? A Study of the Dynamics of Sponsorship Relations Between Firms and Cultural Organizations*.

91 Virtanen, Taru (2007) *Across and Beyond the Bounds of Taste. On Cultural Consumption Patterns in the European Union*.

92 Lehdonvirta, Vili (2009) *Virtual Consumption*.

Turun yliopiston erilliset laitokset

BID Innovaatiot ja yrityskehitys on Turun yliopiston erillinen laitos kauppakorkeakoululla. BID-keskus seuraa ja ennakoii osaamisintensiivisten toimialojen muutoksia ja haasteita sekä tutkii innovaatioita, yrittäjyyttä ja uusia liiketoimintamalleja.

Tulevaisuuden tutkimuskeskus perustettiin vuonna 1992 Turun kauppakorkeakoulun yhteyteen. Vuoden 2010 alusta lähtien tutkimuskeskus on toiminut Turun yliopiston erillislaitoksena, ja sillä on toimipisteet myös Helsingissä ja Tampereella. Tulevaisuuden tutkimuskeskus ja Turun yliopiston kauppakorkeakoulun yhteinen tulevaisuuden-tutkimuksen Futures Studies -maisteriohjelma aloitti toimintansa syksyllä 2005. Kansainväliseksi ja englanninkieliseksi maisteriohjelma muuttui vuonna 2007. Yhdessä kauppakorkeakoulun taloussosiologian oppiaineen kanssa järjestetään Tulevaisuudentutkimuksen jatkokoulutusohjelma, jossa opiskelija perehtyy tulevaisuudentutkimukseen taloussosiologian jatko-opintojensa yhteydessä.

Tutkimuskeskuksessa tehdään sekä akateemista tutkimusta että räätälöityjä koulutus- ja kehittämisprojekteja. Keskus on mukana myös kansainvälisissä tutkimus- ja kehittämissankkeissa. Akateeminen tutkimus painottuu erityisesti ennakointiin, ympäristö- ja energiatutkimukseen, innovaatio toimintaan, sosiokulttuuriseen tutkimukseen sekä luovaan talouteen. Turun yliopisto on myöntänyt keskukselle strategisen rahoituksen vuosille 2010–2011 tulevaisuusorientoituneisiin ja markkinoilla syntyviin uudenlaisiin organisoitumisen tapoihin keskittyvän hybriditalouden tutkimukseen.

Sosiokulttuurisen tutkimuksen alalla on toteutettu viime vuosina useita kulttuuriin ja luovaan talouteen (esim. innovatiiviset kulttuuri-, hyvinvointi- ja matkailupalvelut) liittyviä tutkimus- ja kehittämissankkeita sekä alueellisia kulttuuristrategioita.

Tulevaisuuden tutkimuskeskus on ollut ohjaajana mm. Varsinais-Suomen luovien toimialojen strategia-prosessissa, jossa analysoitiin myös luovan talouden arvoketjuja ja toimijoita.

Tekesin rahoittaman hankkeen *Suomen aineeton pääoma kansallisen talouden ajurina – SAIKA* (2010–2011) tavoitteena on rakentaa luotettava teoria-, indikaattori- ja laskentaperusta aineettoman pääoman taloudellisten vaikutusten mittaamiselle kansallisella tasolla. Tulevaisuuden tutkimuskeskuksen koordinoima hanke toteutetaan yhteistyössä Tampereen teknillisen yliopiston kanssa.⁹³

Tulevaisuuden tutkimuskeskus osallistui vuosina 2009–2011 Suomen Kulttuurirahaston *Myrsky*-hankkeen tuloksia tutkivaan *Nuoret taiteen tekijöinä* -hankkeeseen, jota koordinoi Nuorisotutkimusverkosto. Tutkimuskeskuksen erikoistutkija Katriina Siivonen toimi ensin hankkeen tutkijana ja vuoden 2010 alusta lähtien hankkeen vastaavana tutkijana. Tutkimuksella pyrittiin mm. edesauttamaan taidehankkeiden hyväksi todettujen toimintamuotojen juurruttamista nuorisopolitiikan käytänteisiin ja siten takaamaan niille jatkuvuutta.⁹⁴ (Ks. Suomen Kulttuurirahasto ja Nuorisotutkimusverkosto.)

Turun kulttuuripääkaupunkivuoden hyviä käytäntöjä ja uusia toimintatapoja pyritään juurruttamaan alueen tulevaisuuteen omassa tutkimus- ja kehittämissankkeessaan (2009–2012).

Turun kauppakorkeakoulussa toiminut viestinnän ja medialiiketoiminnan kehitykseen ja tulevaisuuden haasteisiin keskittyvä akateeminen yhteisö **Media Futures Network** (MFN) (aik. Mediaryhmä) siirtyi vuonna 2010 osaksi Tulevaisuuden tutkimuskeskusta. Yhteisöä johtaa viestintäliiketoiminnan professori Saara Taalas.

⁹³ Stähle, Pirjo (2011) SAIKAN välituloksia 10.11.2011.

⁹⁴ Siivonen, Katriina; Kotilainen, Sirkku & Suoninen, Annikka (2011) *Iloa ja voima elämään. Nuorten taiteen tekemisen merkitykset Myrsky-hankkeessa.*

MNF tutkii mm. luovan talouden haasteita yhteistyössä alan toimijoiden kanssa ja on mukana Tulevaisuuden tutkimuskeskuksen hybriditalouden tutkimuksessa. Mediaryhmä osallistui mm. työ- ja elinkeinoministeriön Luovan talouden strategisen hankkeen tutkimus- ja selvitystyöhön⁹⁵.

Professori Taalas johtaa MFN:n ja Åbo Akademin *Hybridioorganisaatio*-konsortiohanketta, jossa tarkastellaan kriittisesti brändien ympärillä tehtävää työtä. Lähtökohtana on näkemys brändityöstä yritysten ja aktiivisten yleisöjen kiistanalaisena yhteistuottajuuden tilana. Hanketta rahoittaa Suomen Akatemia (2011–2012).

Tulevaisuuden tutkimuskeskus koordinoi **Tulevaisuudentutkimuksen Verkostoakatemiaa** (TVA), joka on valtakunnallinen yliopistojen tulevaisuudentutkimuksen opetus- ja tutkimusverkosto. TVA:n tavoitteena on tulevaisuuteen suuntautuneen tiedon ja osaamisen lisääminen ja välittäminen päättäjien ja muiden kohderyhmien käyttöön. Siihen kuuluu 16 suomalaista jäsenyliopistoa. TVA:n tutkimustoiminta sisältää tutkijatapaamisia ja kansainvälisiä seminaareja. Se järjestää tulevaisuudentutkimuksen opintokokonaisuuden yhdessä jäsenyliopistojen kanssa ja tarjoaa valtakunnallisen jatkokoulutusohjelman jäsenyliopistojensa jatko-opiskelijoille. Väitöskirjat tehdään johonkin yliopistoon ja niitä yhdistää tulevaisuudentutkimuksen orientaatio⁹⁶.

Turun yliopisto koordinoi **Turun lapsi- ja nuorisotutkimuskeskusta**, joka aloitti toimintansa vuoden 2007 alussa turkulaisten korkeakoulujen alueellisen kehittämisen strategian (2006–2012) kärkihankkeena. Tutkimuskeskuksen jäsenkouluja ovat kaikki kuusi Varsinais-Suomessa toimivaa korkeakoulua: Turun yliopisto, Åbo Akademi, Diakonia-ammattikorkeakoulu, Humanistinen ammattikorkeakoulu, Turun ammattikorkeakoulu ja Yrkehögskolan Novia. Tutkimuskeskus edistää lapsiin ja nuoriin kohdistuvaa, tiederajat ylittävää tutkimusta jäsenkouluissaan sekä harjoittaa monitieteistä lapsi- ja nuorisotutkimusta.

Oulun yliopisto

Oulun yliopiston tutkimus profiloituu neljälle painoalalle: • biotieteet ja terveys • informaatioteknologia • kulttuurinen identiteetti ja vuorovaikutus sekä • ympäristö, luonnonvarat ja materiaalit.

Humanistisessa tiedekunnassa opetetaan ja tutkitaan historia- ja perinnetieteitä, kirjallisuutta, informaatio-tutkimusta ja kielitieteitä. Tiedekunnassa tehtävä tutkimus kiinnittyy erityisesti kulttuurisen identiteetin ja vuorovaikutuksen painoalaan, ja tiedekunnan yhteinen Kulttuurin ja vuorovaikutuksen tutkijakoulu kattaa valtaosan kaikissa tiedekunnan oppiaineissa tehtävästä jatkokoulutustutkimuksesta. Sen piirissä tutkitaan mm. Pohjois-kalotin vähemmistöä, kieliä ja identiteettiä, koulukirjastoa tietoyhteiskunnassa, kulttuuriperinnön arvottamista, käsityön muuttumista ja arvoja sekä saamelaista kulttuurimaisemaa.

Humanistisen tiedekunnan silloisella taideaineiden ja antropologian laitoksella toteutettiin vuosina 2005–2007 monitieteinen sisältöliiketoimien luovien prosessien tutkimus-, kehitys- ja koulutushanke *Cream – Creative Processes and Content Business Management*, joka tähtäsi sisältöalan toimintaedellytysten vahvistamiseen koulutuksen, tutkimuksen ja yritysten piirissä. Hanketta rahoittivat Oulun lääninhallituksen sivistysosasto (Manner-Suomen ESR-ohjelma) ja Oulun kaupunki. Hankkeen puitteissa on julkaistu mm. artikkelikokoelma, joka sisältää hankkeen yhteydessä syntyneitä tekstejä sekä Oulun yliopiston, Lapin yliopiston ja Taideteollisen korkeakoulun yhteishankkeena syntynyt luovia toimialoja käsittelevä teos⁹⁷.

⁹⁵ Turun kauppakorkeakoulu, Mediaryhmä (2007) *Luovan kentän yritystoiminta. Elinkelpoisuus ja kehitysuunnat*.

⁹⁶ Esim. Siivonen, Katriina (2008) *Saaristoidentiteetit merkkien virtoina. Varsinaissuomalainen arki ja aluekehitystyö globalisaation murroksessa*.

⁹⁷ Inkinen, Sam & Karkulehto, Sanna (toim.) (2007) *Puhepidot Tornissa ja muita näkökulmia luovien toimialojen nykyhetkeen*; Inkinen, Sam; Karkulehto, Sanna; Mäenpää, Marjo & Timonen, Eija (toim.) (2006) *Minne matka, luova talous?*

Oulun yliopiston erityisenä valtakunnallisena tehtävänä on saamen kielen ja kulttuurin opetus ja tutkimus, mitä tehtävää hoitamaan perustettiin vuonna 2001 **Giellagas-instituutti**. Instituutti on toiminut Oulun yliopiston humanistisen tiedekunnan erillisenä yksikkönä vuodesta 2004 lähtien, jolloin myös vanhasta saamen kielen ja kulttuurin oppiaineesta syntyi kaksi erillistä pääainetta: saamen kieli ja saamelainen kulttuuri. Saamelaisen kulttuurin professorina toimii Veli-Pekka Lehtola. Vuonna 2004 perustettiin myös Giellagas-instituutin tutkijakoulu. Instituutin tutkimustoiminta tähtää laaja-alaisesti saamelaisten kieliä, historiaa, yhteiskuntaa ja muita kulttuuri-ilmiöitä koskevan tiedon lisäämiseen, ja se tekee runsaasti yhteistyötä muiden saman alan, niin koti- kuin ulkomaistenkin, tutkimusinstituuttien kanssa.

Saamelaistutkimusta on tehty myös historian oppiaineessa: professori Jouko Vahtolan johdolla toteutettiin vuosina 2002–2005 Suomen Akatemian rahoittama hanke *Saamelaisten historiaa Suomessa erityisesti kulttuurien kohtaamisen näkökulmasta*.

Kasvatustieteiden tiedekunnan kasvatustieteiden ja opettajankoulutuksen yksikön **musiikkikasvatus** koordinoi EU:n seitsemännen puiteohjelman rahoittamaa neljän maan (Iso-Britannia, Kreikka, Sveitsi, Suomi) yhteishanketta *Usability of Music for Social Inclusion of Children – UMSIC* (2008–2011). Suomesta ovat mukana myös Jyväskylän yliopiston musiikin laitos ja Lappeenrannan teknillisen yliopiston tietoliikennelaboratorio. Hankkeessa kehitetään luova musiikin oppimisympäristö, jonka tavoitteena on ehkäistä lasten syrjäytymistä ja edistää yhteistyötaitoja, yhteisöllisyyttä ja emotionaalista hyvinvointia. Hankkeeseen osallistuvien 3–12-vuotiaiden lasten joukossa on myös maahanmuuttajaperheiden lapsia ja lapsia, joilla on keskittymiseen liittyviä ongelmia.

Luonnontieteellisen tiedekunnan maantieteen laitoksen tutkimuskokonaisuuksia ovat mm. kulttuurimaantiede, matkailumaantiede, maaseutututkimus sekä aluepolitiikka ja aluekehitys.

Kulttuurimaantieteen tutkimuksen keskeisiä teemoja ovat alueiden rakentuminen, alueiden ja rajojen merkitysten muotoutuminen sekä identiteettipolitiikka, joka ilmenee politiikassa, kulttuurissa, taloudessa ja hallinnossa. Edellä mainittuja teemoja on tutkittu mm. kahdessa Suomen Akatemian rahoittamassa hankkeessa: akatemiaprofessori Anssi Paasin johtamassa *Region-building, boundaries and identity in a globalizing world* (2008–2012) sekä *Crossing borders, building identities: new regionalizations, tourism and everyday life in Northern Europe* (2005–2009)⁹⁸.

Kulttuurimaantieteen tutkijat tekevät läheistä yhteistyötä matkailumaantieteen kanssa, jonka keskeisiä tutkimuskohteita ovat matkailun ja aluekehityksen suhde, matkailun vaikutukset, ympäristö ja kestävä matkailu sekä matkailun, matkailualueiden, paikalliskulttuurien ja alue- ja paikkaidentiteettien vuorovaikutus.

Teknillisen tiedekunnan arkkitehtuurin osasto on profiloitunut pohjoisen ympäristön suunnitteluun ja tutkimukseen. Laitoksella on tekeillä väitöstutkimuksia mm. kulttuuriympäristön integriteetistä ja laatutekijöistä, kulttuurimaisemasta (eri näkökulmista), kulttuuriekologisesta restauroinnista, modernista rakennusperinnöstä osana kaupunkisuojelua sekä arkkitehtuurimatkailusta. Historiallisesta puukaupungista suojelukohteena ja elinympäristönä on tehty väitöstutkimus⁹⁹.

---

⁹⁸ Hankkeeseen liittyvä väitöskirja: Prokkola, Eeva-Kaisa (2008) *Making Bridges, Removing Barriers. Cross-border Cooperation, Regionalization and Identity at Finnish-Swedish Border*.

⁹⁹ El Harouny, Elisa (2008) *Historiallinen puukaupunki suojelukohteena ja elinympäristönä. Esimerkkeinä Vanha Porvoo ja Vanha Raahe. Osa 1. / Historiallinen puukaupunki suojelukohteena ja elinympäristönä. Esimerkkeinä Vanha Porvoo ja Vanha Raahe. Osa 2.*

Oulun yliopiston tutkimusyksiköt ja erilliset laitokset

Ympäristöön, luonnonvaroihin ja pohjoisuuteen keskittyvässä **Thule-instituutissa** tutkitaan mm. pohjoisten alueiden sosiaalisia ja kulttuurisia muutoksia, luonnonvaroja ja resurssitaloutta. Thulen monitieteisen ja pohjoista näkökulmaa painottavan tutkijakoulutuksen piirissä on valmistunut väitöskirja, jossa tarkastellaan etnistä rajankäyntiä saamelaisten ja muun paikallisen väestön keskuudessa¹⁰⁰.

Thule-instituutin Kuusamossa sijaitseva alueyksikkö **Oulangan tutkimusasema** tarjoaa mm. matkailun opetusta ja tekee alan tutkimusta. Tutkimusasemalla on tutkittu viime aikoina mm. ekologisesti kestävä matkailua sekä matkailua ja aluekehitystä.

Kulttuuriin, pohjoisuuteen ja itäyhteistyöhön suuntautunut Lönnrot-instituutti sekä Kajaanin yliopistokeskuksen Aluekehitysyksikkö ja maaseudun kehittäminen yhdistettiin vuonna 2005. Vuoden 2011 alussa Lönnrot-instituutin toiminnot yhdistettiin Kajaanin yliopistokeskuksen **Aikuis- ja täydennyskoulutuspalveluihin (AIKOPA)**. Monitieteisen AIKOPAN tutkimusryhmän painopistealaja ovat aluetutkimus sekä maaseudun tutkimus ja kehittäminen. Aluetutkimuksen ajankohtaisia erityisteemoja ovat Suomen maaseudun asuminen ja palvelut, innovaatioympäristöjen aluerakenteen historiallinen ja ennakoitavissa oleva muutos sekä Kainuun innovaatioympäristöjen alueellinen vaikuttavuus. Valtakunnallisena painopisteenä ovat harvaan asutun maaseudun erityiskysymykset. Käynnissä on myös kansainvälisiä tutkimushankkeita.

Oulun yliopiston **koulutus- ja tutkimuspalvelu KOTU** johtamassa ESR-rahoitteisessa viiden korkeakoulun *Dime-ke*-yhteishankkeessa (2009–2011) kehitetään digimedia-alan yritysten tarinnallista tuotekehitysosaamista. Hankkeen kohteita ovat pelituotanto, verkkopalvelut, sosiaalinen media sekä elokuva- ja tv-tuotannot.

Vaasan yliopisto

Vaasan yliopiston kolmessa tiedekunnassa voi opiskella hallinnon, kielten, liiketalouden ja tekniikan aloja. Yliopistossa tehtävän tutkimuksen painoaloja ovat mm. • monikielisyyden ja -kulttuurisuuden vahvistaminen sekä • organisaatioiden johtaminen ja asiakaslähtöinen uudistaminen. Tutkimus on organisoitu tieteenalakohtaisiksi ja monitieteisiksi tutkimusryhmiksi, jotka toteuttavat tutkimushankkeita ja ohjaavat tohtorikoulutettavia.

Filosofisen tiedekunnan hallintotieteiden tiedealueen oppiaineet ovat aluetiede, filosofia, julkisjohtaminen, julkisoikeus, sosiaali- ja terveyshallintotiede sekä sosiologia.

Aluetieteen opetus ja tutkimus kohdentuu aluetalouden rakenteisiin, toimijoihin ja toimintaan, ja sen tutkimus on koottu kahdeksi tutkimusryhmäksi. *Aluetalouden muutokset globalisoituvassa maailmassa* -ohjelmassa tutkitaan muun muassa alueellisia innovaatioympäristöjä, yrityksiä alueellisten toimintaympäristöjen muovaajina sekä paikallisten identiteettien ja kulttuurien muodostumista kestävä kehityksen näkökulma huomioon ottaen. Tutkimusryhmässä käynnissä olevissa hankkeissa, joiden puitteissa tehdään myös väitöskirjatutkimusta, tarkastellaan Vaasan Palosaaren kehitystä satamasta ja teollisuusalueesta jälkiteollisen tietoyhteiskunnan paikaksi, Merenkurkun maailmanperintökohdetta yksilön luonto- ja paikkakokemuksena ja alueen potentiaalisen imagoressurssina sekä median luomia representaatioita maakunnassa toimivista laitostattereista.

---

¹⁰⁰ Pääkkönen, Erkki (2008) *Saamelainen etnisyyttä ja pohjoinen paikallisuus. Saamelaisten etninen mobilisaatio ja paikallisperustainen vastaliike*. (Lapin yliopisto, yhteiskuntatieteiden tiedekunta.)

Kielet ja viestintä tiedealueen pohjoismaisten kielten yksikön professori Nina Pilke johtaa hanketta, jossa tutkitaan, millainen toimintakulttuuri ja millaiset toimintaehdot parhaiten tukevat kaksikielisyyttä monikulttuuristuvassa Suomessa. Svenska litteratursällskapetin rahoittama hanke *Tvåspråkigheten och det mångkulturella Finland – möjligheter och utmaningar i ett framtidsperspektiv* (2010–2014) toteutetaan yhteistyössä Oulun yliopiston kanssa.

Kauppateollisen tiedekunnan markkinoinnin oppiaineessa työskentelee kulutusta ja kuluttajakäyttäytymistä tutkiva ryhmä. Ryhmä on kirjannut *Kulutustutkimus ja asiakasarvon luonti* -ohjelman erityiseksi tavoitteeksi analysoida kulutuksen merkityksellistymistä ja kontekstisidonnaisuutta tuotteiden ja palvelujen kilpailukyyn ja kuluttajien hyvinvoinnin rakennusaineina yhteiskunnallisesti kestävällä tavalla. Ohjelman painopisteet ovat kulutuksen merkityksmaailma, asiakasarvon tunnistaminen erilaisissa (uusissa) tuote- ja palvelukonsepteissa sekä kulutuksen kontekstisidonnaisuus. Tällä hetkellä Eurooppaan verkostoitunutta tutkimusohjelmaa rahoittavat Suomen Akatemia, Tekes ja EU.

Johtamisen yksikön tutkimuksen vahvuusalue on johtamisen ja verkostoitumisen tutkimus haastavissa ympäristöissä kuten voimakkaasti kehittyvillä toimialoilla tai asiantuntijaorganisaatioissa. Yksikössä tutkitaan myös kulttuuriorganisaatioita¹⁰¹.

Kansantaloustieteen oppiaineen vuonna 2008 käynnistyneen *Aineettoman pääoman tutkimusohjelman* tavoitteena on tuottaa uutta tietoa aineettomasta pääomasta ja arvioida sen kykyä luoda kasvua sekä yritystasolla että kansallisella tasolla. Keskeinen osa ohjelmaa on EU:n seitsemännen puiteohjelman rahoittama *INNODRIVE*-hanke (2008–2012), joka toteutetaan yhteistyössä talousoikeuden oppiaineen ja teknillisen tiedekunnan tuotantotalouden oppiaineen kanssa. Vaasan yliopiston koordinoimaan hankkeeseen osallistuu yhdeksän tutkimuslaitosta ja yliopistoa Euroopassa.

Talusoikeuden yksikön keskeisiin tutkimusalueisiin kuuluu mediaoikeus. *ICT-oikeuden tutkimusohjelma* on kirjannut yhteiskunnalliseksi tavoitteekseen tyydyttää erityisesti tietotekniikka- ja teletoiminta-alan sekä yleisesti liiketoiminnan ja julkishallinnon laajenevia tiedontarpeita oman alansa oikeudellisesta sääntelystä ja lainsäädännön kehittämistarpeista. Tutkimusohjelmassa on tehty kulttuuripoliittisesti relevantteja väitöskirjoja, joissa tarkastellaan esimerkiksi moraalisia tekijänoikeuksia sähköisessä viestinnässä sekä digitaalisten musiikkiteosten tekijänoikeuksia internet-markkinoinnissa¹⁰².

Vaasan yliopiston erillislaitos **Levón-instituutti** on koulutus- ja tutkimuskeskus, joka organisoii ulkopuolisella rahoituksella hoidettavia tutkimus-, koulutus- ja kehittämisspalveluita sekä koordinoi Vaasan yliopiston toimintaa Seinäjoen yliopistokeskuksessa. Instituutissa toimii *Uuden maaseudun tutkimusryhmä*, jonka tavoitteena on vaikuttaa maaseutukehitykseen tunnistamalla maaseudun uuden toiminnallisuuden mahdollisuuksia ja kehittämällä keinoja niiden edistämiseksi.

Keskeisiä tutkimusteemoja ovat muun muassa uudenlainen yrittäjyys, maaseutu asumisen paikkana, maaseudun paikallinen hallinta sekä yhteiskunnallisten päätösten maaseutuvaikutusten arviointi. Käynnissä olevissa hankkeissa tutkitaan esimerkiksi kuntaliitoksia, hallintouudistuksen vaikutuksia maaseudun paikallisyhteisöihin, suomalaisen kylätoiminnan nykytilaa (yhteistyössä Helsingin yliopiston Ruralia-instituutin kanssa) sekä maahanmuuttajien kotouttamista maaseudulle kolmannen sektorin yhteistyönä.

101 Koivunen, Niina & Wennes, Grete (2011) *Show us the sound! Aesthetic leadership of symphony orchestra conductors*.

102 Streng, Alfred (2007) *Ideella rättigheter i digital miljö*; Herler, Brita (2001) *Upphovrättsligt skydd av digitala musikaliska verk vid marknadsföring i Internet*.

Vuonna 2011 on tehty Pohjanmaan taidetoimikunnan rahoittama selvitys taidetoimikunnan toiminta-alueen taiteen ja kulttuurin aluekeskusten keskinäisen sekä alueellisten kulttuuritoimijoiden välisen yhteistoimintamallin kehittämiseksi¹⁰³.

Levón-instituutilla on [julkaisusarja](#), jossa on julkaistu useita maaseudun kulttuuripalveluja tarkastelevia tutkimuksia.

Svenska handelshögskolan – Hanken

Svenska handelshögskolan eli Hanken on pohjoismaiden vanhimpia kauppakorkeakouluja, ja sillä on Helsingin lisäksi kampus myös Vaasassa. Hankenin tutkimuksen neljä vahvuusalueita ovat • immateriaalioikeus • johtaminen ja organisaatiot • palvelu- ja suhdemarkkinointi sekä • rahoitustiede.

Laskentatoimen ja kauppaoikeuden laitos (Redovisning och handelsrätt) toimii sekä Helsingissä että Vaasassa. Yksikössä työskentelee kaksi immateriaalioikeuksiin erikoistunutta professoria, kauppaoikeuden professori Niklas Bruun ja immateriaalioikeuden professori Marcus Norrgård. Professori Bruun on myös Helsingin yliopiston yksityisoikeuden professori sekä IPR University Centerin ja sen sisällä toimivan immateriaalioikeuden tutkijakoulun INNOCENTin johtaja. (Ks. IPR University Center Helsingin yliopiston yhteydessä.) Laitoksen tohtorikoulutettavista yksi tekee väitöstutkimustaan INNOCENTin piirissä aiheenaan tietokoneohjelmien immateriaalisuoja Euroopan ja Amerikan kontekstissa.

Laskentatoimen ja kauppaoikeuden laitos hallinnoi syksyllä 2007 käynnistynyttä englanninkielistä Intellectual Property Law -maisteriohjelmaa, jossa yhdistyvät lainopilliset ja liiketaloudelliset opinnot. Maisteriohjelma tekee läheistä yhteistyötä IPR University Centerin kanssa.

Johtamisen ja organisaation laitoksella (Företagsledning och organisation) on tehty väitöstutkimus organisaatio-identiteetin rakentumisesta taideorganisaatioissa – tarkemmin oopperaorganisaatioissa – sekä taiteellisten ja teknisten että hallinnollisten toimijoiden näkökulmasta¹⁰⁴.

Markkinoinnin laitoksen (Marknadsföring) opetuksen ja tutkimuksen vahvuusalue on palvelu- ja suhdemarkkinointi. Alueen tutkimusta tehdään keskitetysti [Centre for Service Marketing and Relationship Management CERS](#) -osaamiskeskuksessa. Keskuksessa on tekeillä väitöskirja verkostopääomasta ja arvonmuodostuksesta ääniteteollisuudessa.

Vaasan markkinoinnin yksikön apulaisprofessori Peter Björkin tutkimusintressit ovat matkailumarkkinointi, kestävä matkailu ja ekomatkailu sekä kuluttajakäyttäytyminen keskittyen erityisesti kokemuksiin ja emotioihin.

Vaasassa on toteutettu yhteispohjoismaista matkailua ja turismia (mm. hyvinvointimatkailua) tarkastelevia tutkimushankkeita, joita on rahoittanut Norden (Nordic Innovation). Tällä hetkellä on käynnissä [hanke](#), jossa tutkitaan Tornio–Haaparanta-kaksoiskaupungin ylijäräistä innovaatioiden ja tiedon siirtymistä.

Kansantaloustieteen laitoksella (Nationalekonomi) on valmistunut väitöskirja, jossa tarkastellaan kriittisesti klusteridiskurssia: klusteri-käsitteen liittämistä voimakkaasti luovuuteen, taiteeseen, taiteilijoihin ja kulttuuriin yleensä, vaikka se ensisijaisesti luo merkityksensä suhteessa (alueelliseen) kilpailukykyyn¹⁰⁵.

---

103 Salomäenpää, Ilkka (2011) [Yhteistyöllä eteenpäin. Selvitys taiteen ja kulttuurin aluekeskusten ja alueellisten toimijoiden yhteistyön kehittämisestä](#).

104 Vilén, Tanja (2010) [Being in Between. An Ethnographic Study of Opera and Dialogical Identity Construction](#).

105 Solitander, Nikodeemus (2011) [Designing Creativity Through Clusters. A periodisation of cluster discourse](#).

Åbo Akademi

Åbo Akademiassa on vuonna 2010 suoritetun organisaatiomuutoksen jälkeen kolme tiedekunta-alaa ja niissä yhteensä 12 tiedekuntaa tai laitosta. Laitoksia on Turun lisäksi myös Vaasassa ja Pietarsaareissa.

Humanistisen tiedekunnan oppiaineita ovat mm. etnologia, folkloristiikka, historia, kirjallisuustiede, musiikkitiede ja uskontotiede sekä taiteentutkimus, jossa tutkitaan visuaalista kulttuuriperintöä: maalausta, kuvanveistoa, arkkitehtuuria, taideteollisuutta ja muotoilua. Tiedekunnassa on käynnissä oppiainerajat ylittävä tutkimushanke *The Cultural Mediation Project*, jossa tutkitaan kulttuurien välisiä sovitteluprosesseja ja erityisesti ”kolmannen osapuolen”, kuten kirjallisuuden ja elokuvan, mahdollista roolia kulttuurien välisten kommunikaatioprosessien helpottamisessa.

Etnologian tutkimusalueita ovat mm. museologia ja materiaallinen kulttuuri, Suomen vähemmistökuulttuurit ja etnisuus. Etnologian alalla on tehty väitöstutkimus nk. kulttuuriperintöprosessista, tarkemmin kahden historiallisen puukaupunkialueen muotoutumisesta kulttuuriperinnöksi¹⁰⁶. Myös ulkoilmamuseoita on tutkittu¹⁰⁷.

Folkloristiikan keskeisiä tutkimusalueita ovat mm. identiteetti, kulttuuriperintö ja populaarikulttuuri. Svenska litteratursällskapet rahoittaa folkloristiikan tutkimusprojektia *Bitar av samma pussel? Intersektionella perspektiv på det svenska i Finland* (2010–2013), jossa tarkastellaan ruotsalaisuuden rakentumista Suomessa, ”suomenruotsalaisuuden” monitahoisia ja monimerkityksisiä todellisuuksia. Projektia johtaa folkloristiikan dosentti Sven-Erik Klinkmann.

Aineettomasta kulttuuriperinnöstä käsitteenä ja prosessina on tehty väitöstutkimus¹⁰⁸.

Myös **historian** oppiaineessa on tutkittu ruotsalaisuutta Suomessa tutkimus- ja julkaisuhankkeessa *Svenskt i Finland – en lång historia* (2002–2010). Hankkeen taustalla ovat ajankohtaiset kysymykset enemmistöistä ja vähemmistöistä, kansakunnista ja nationalismista, ryhmäsuhteista ja etnisiteetistä. Hanke käynnistyi Svenska kulturfondenin aloitteesta, ja sitä ovat rahoittaneet Föreningen Konstsamfundet, Stiftelsen för Åbo Akademi, Svenska litteratursällskapet ja Svenska kulturfonden. Åbo Akademin ja Helsingin yliopiston yhteishanketta johtivat pohjoismaiden historian professori Nils Erik Villstrand ja yleisen historian professori Max Engman Åbo Akademiä ja Helsingin yliopiston historian professori Henrik Meinander.

Historian oppiaine on mukana pohjoismaisessa huippuyksikössä The Nordic Welfare State – Historical Foundations and Future Challenges, jota koordinoidaan Helsingin yliopiston politiikan ja talouden tutkimuksen laitoksella (ks. Helsingin yliopisto).

Musiikkitieteen professori Johannes Brusila oli mukana Svenska litteratursällskapetin rahoittamassa tutkimushankkeessa *Finlandssvenskhet framställd genom musik* (ks. Helsingin yliopisto). Hän on erikoistunut mm. suomenruotsalaisen populaarikulttuurin tutkimukseen sekä musiikkia ja identiteettiä käsitteleviin kysymyksiin.

Yliopisto on valinnut vuosiksi 2010–2014 neljä yliopiston sisäistä huippututkimusyksikköä, joita Åbo Akademin säätiö tukee merkittävästi. *Post-secular Culture and a Changing Religious Landscape in Finland* -yksikkö **uskontotieteessä** tarkastelee laajasti uskonnon sosiaalisia ja kulttuurisia merkityksiä nyky-Suomessa, joka

---

¹⁰⁶ Lillbroända-Annala, Sanna (2010) *Från kåk till kulturarv. En etnologisk studie av omväderingen av historiska trädadsområden i Karleby och Ekenäs.*

¹⁰⁷ Sjöberg-Pietarinen, Solveig (2004) *Museer ger mening. Friluftsmuseerna Klosterbacken och Amuri som representationer.*

¹⁰⁸ Björkholm, Johanna (2011) *Immateriellt kulturarv som begrepp och process. Folkloristiska perspektiv på kulturarv i Finlands svensksbygger med folkmusik som exempel.*

on muuttunut ja muuttumassa nopeasti globaalien talouden, ylikansallisten kulttuurivirtausten ja kansainvälisen muuttoliikkeen vuoksi. Tutkimusyksikköä johtaa professori Peter Nynäs, ja siihen kuuluu tutkijoita Åbo Akademin lisäksi Helsingin yliopistosta ja Tukholman yliopistosta.

Yhteiskuntatieteellinen tiedekunta-ala koostuu kauppakorkeakoulusta, sosiaalitieteiden laitoksesta, valtiotieteiden laitoksesta ja oikeustieteiden laitoksesta.

Yhteiskuntatutkimuksen instituutti (Institutet för samhällsforskning – Samforsk) on **valtiotieteiden laitoksen** erillisyksikkö, joka syntyi suomenruotsalaisen yhteiskuntatutkimuksen instituutin (Institutet för finlandssvensk samhällsforskning) ja vertailevan pohjoismaisen politiikan ja hallinnon instituutin (Institutet för jämförande nordisk politik och förvaltning) yhdistyttyä vuoden 2010 alussa.

Instituutti koordinoi Åbo Akademin *Democracy: A Citizen Perspective* -huippututkimusyksikköä, joka tarkastelee modernin demokratian kehittymistä luokka- ja puolueperustaisesta demokratiasta kohti kansalaisdemokratiaa, tämän kehityksen seurauksia kansalaisen näkökulmasta sekä sitä, millaisia toimenpiteitä muutos mahdollisesti vaatii. Tutkimusta johtaa valtio-opin professori Lauri Karvonen.

Lisäksi Samforskissa tehdään vaalitutkimusta ja mielipidetutkimusta Suomen ruotsinkielisen väestön parissa. Vuosittainen barometritutkimus sisältää mm. kulttuurin kulutukseen liittyviä kysymyksiä.

Sosiaalitieteiden laitoksella voi opiskella mm. naistutkimusta, sosiaalipolitiikkaa, sosiologiaa, ja maaseutututkimusta.

Naistutkimuksen oppiaineessa tehdään mm. postkolonialistista tutkimusta sekä tutkitaan maahanmuuttajaisia ja etnisyyttä.

Kulttuurisosiologia, kaksikielisyys, vähemmistöt, uskonto, organisoituminen, alakulttuurit, etnisuus ja mediat kuuluvat **sosiologian** oppiaineen tutkimuskenttään. Sosiologian professori Mikko Lagerspetzin tutkimusalueeseen kuuluu myös kulttuuripolitiikka. Hän osallistuu Euroopan maiden kulttuuripolitiikkoja vertailevaan *Compendium of Cultural Policies and Trends in Europe* -hankkeeseen ja on tehnyt vuonna 2011 opetus- ja kulttuuriministeriölle selvityksen Suomen virolaisten maahanmuuttajien osallistumisesta kulttuuri- ja yhdistyselämään¹⁰⁹.

Professori Susan Sundbackin johdolla oppiaineessa on syksyllä 2011 käynnistetty tutkimusprojekti kansalaisjärjestökentän muutoksesta.

Vaasan yksikössä toimivan poikkitieteellisen **nuorisotutkimuksen** piirissä tutkitaan mm. lapsi- ja nuorisopolitiikkaa sekä etnisiä suhteita. Vaasan yksikössä toimii myös vuonna 2010 käynnistynyt sosiaalitieteiden ja kasvatustieteiden tiedekunnan yhteinen sosiaaligerontologian maisteriohjelma, jossa tarkastellaan mm. vanhenemisen sosiaalisia ja yhteiskunnallisia merkityksiä sekä vanhenevaa yhteiskuntaa.

Niin ikään Vaasassa tehtävä **maaseutututkimus** kiinnittyy ajankohtaiseen keskusteluun eurooppalaisen maaseudun uusista funktioista globalisoituvassa maailmassa. Tutkimuksessa tarkastellaan suomalaisen maaseudun yhteiskunnallisia, kulttuurisia ja taloudellisia muutoksia. Maaseutututkimuksen alueella on tekeillä väitöskirja Merenkurkun maailmanperintökohteesta.

Kauppakorkeakoulun informaatiotutkimuksen oppiaineessa tutkitaan mm. sosiaalista mediaa ja julkisia kirjastoja sekä kirjaston ammattilaisten että käyttäjien näkökulmasta.

---

¹⁰⁹ Lagerspetz, Mikko (2011) *Vironkielisten maahanmuuttajien osallistuminen kulttuuri- ja yhdistyselämään*.

Kansantaloustieteessä tehdään tutkimusta mm. luovan työn kaupallistamisesta. Tutkimuksen tuloksia voidaan soveltaa kaikkeen luovaan, myös taiteelliseen, työhön.

Organisaatiot ja johtaminen -oppiaineessa on kehitteillä luovuuteen, luoviin infrastruktuureihin ja luoviin toimialoihin liittyviä projekteja. Oppiaineessa tutkitaan myös visuaalisia kulttuureita, taidetta ja luovuutta sekä tavarataloja, shoppailua ja kuluttamista.

Professori Alf Rehlin johdolla kulttuuripääkaupunki Turkuu konkreettisesti ja luovaa kaupunkia käsitteellisesti tutkiva *Creatin'*-hanke pitää sisällään myös kolme, mm. muotia ja nuorisokulttuuria tarkastelevaa, väitöskirjatutkimusta. Hankkeen tuloksista on tarkoitus julkaista artikkeleita sekä *Scandinavian Journal of Public Administrationin* erikoisnumero, jonka teema on 'Managing the Creative City'.

Åbo Akademin erillislaitokset

Vuonna 1985 perustettu **Ihmisoikeusinstituutti** (Institutet för mänskliga rättigheter) on Åbo Akademin erillislaitos, joka toimii läheisessä yhteydessä oikeustieteiden laitokseen. Instituutin tutkimuksen pääalueita ovat mm. taloudelliset, sosiaaliset ja kulttuuriset oikeudet, vähemmistöjen ja alkuperäisväestöjen oikeudet sekä osallisuus ja demokratia.

MediaCity on Vaasassa sijaitseva erillislaitos, joka toimii digitaalisen mediasisällön kehitysyksikkönä sekä tarjoaa tutkimus- ja kehityspalveluja myös ulkopuolisille yhteistyökumppaneille. Keskeinen toiminta kohdistuu käyttäjäkokemusten tutkimukseen ja kehitystyöhön sekä muuhun yleisötutkimukseen. Lisäksi tehdään medioiden välistä sisältö- ja formaattikehitystä.

MediaCity on tehnyt esiselvityksen alakohtaisista kehitys- ja innovaatiotarpeista luovassa taloudessa osana valtakunnallista *Luova Suomi* -hanketta (ks. Aalto-yliopiston kauppakorkeakoulu, Pienyrityskeskus).

Skärgårdsinstitutet vid Åbo Akademi (SIÅÅ) on erillinen tutkimuslaitos, joka keskittyy suomenruotsalaista rannikkoseutua ja saaristoa koskeviin asioihin. Laitos on toteuttanut yhteistyössä useiden eri toimijoiden kanssa saariston elinvoimaisuutta, tulevaisuutta ja kestäväää kehitystä tukemaan pyrkiviä projekteja. Se julkaisee myös neljä kertaa vuodessa ilmestyvää Skärgård-aikakauslehteä, jossa esitellään ajankohtaista saaristotutkimusta ja ruotsinkielistä rannikkoseutua koskevia kysymyksiä.

Aalto-yliopisto

Aalto-yliopisto aloitti toimintansa 1.1.2010, jolloin Helsingin kauppakorkeakoulu, Taideteollinen korkeakoulu ja Teknillinen korkeakoulu yhdistyivät. Vuoden 2011 alussa Teknillinen korkeakoulu jakautui neljäksi tekniikan alan korkeakouluksi.

Aalto-yliopistossa tehtävän monialaisen tutkimuksen vahvuusalueet ovat • laskenta ja mallinnus • materiaalitutkimus • muotoilu sekä • ICT ja media. Lisäksi jokainen korkeakoulu on määrittänyt oman tutkimuksensa painoalat. Korkeakoulujen yhteisinä tutkimus- ja oppimisympäristöinä toimivat nk. **factoryt**: tuotekehitykseen keskittyvä Design Factory, mediaa laaja-alaisesti tutkiva Media Factory ja palvelualojen tutkimusta tekevä Service Factory.

Kauppakorkeakoulu

Kauppakorkeakoulu on kirjannut tutkimuksensa vahvuusalueiksi • sovelletun mikrotaloustieteen • rahoituksen (erityisesti sijoittajakäyttäytymisen) sekä • päätöksenteon teorian, mallit ja sovellukset. Yhteiskunnallisiksi tärkeiksi painopistealueiksi määritellään strategia ja palvelutalous.

Markkinoinnin laitoksella kulttuuripoliittisesti relevanttia tutkimusta on tehty erityisesti kuluttajatutkimuksen ja verkostotutkimuksen alueilla.

Markkinoinnin emeritaprofessori Liisa Uusitalon keskeinen tutkimusalue on kuluttajakäyttäytyminen ja kulttuurin kuluttaminen sosiaalisesta ja ympäristönäkökulmasta tarkasteltuna. Viimeksi hän on johtanut Helsingin Sanomain Säätiön rahoittamaa hanketta *Kuluttaja ja viestintä tietotaloudessa* (2008–2011), jossa tarkastellaan markkinoiden muutosten, erityisesti digitalisoitumisen ja globalisoitumisen vaikutusta kuluttajien media- ja viestintäkäyttäytymiseen sekä media-alan yrityksiin ja palveluihin. Hankkeen osatutkimuksista ja julkaisuista on julkaistu yhteenveto¹¹⁰.

Kuluttamista ympäristönäkökulmasta ja kestävän kehityksen kontekstissa on tarkasteltu väitöskirjatutkimuksissa¹¹¹.

Väitöstutkimuksissa on tarkasteltu myös kulttuurisia muutoksia kuluttajien vastarintamuodoissa sekä nopeasti kehittyneen viestintäteknologian ja kansainvälisten kulttuuristen virtausten synnyttämiä kuluttajamarkkinoiden uusia muotoja, erityisesti kulutuksen ympärille rakentuneita verkko- ja harrastusyhteisöjä¹¹².

Professori Uusitalon johdolla on tutkittu myös yritysten kulttuuriosaamista ja kulttuurisia kompetensseja, joka tarkoittaa kuluttajien kulttuurisen taustan ymmärtämistä, esteettistä ja visuaalista osaamista ja kykyä puhutella ihmisiä eri kulttuureissa¹¹³.

Taiteen ja kulttuurin kuluttamisen ja markkinoinnin tutkimus on tuottanut viime vuosina kaksi väitöskirjaa, joissa on tarkasteltu elämispalvelujen ja niihin liittyvien kokemusten rakentumista markkinoilla (erityisenä kohteena elämysten rakentuminen messuilla ja nykytaidenäyttelyissä) ja kuluttajien roolia tässä prosessissa sekä taideorganisaation markkinaorientaatiota ja sen ilmenemistä taideorganisaation ohjelmistosuunnittelussa¹¹⁴.

Museoiden ja muiden visuaalisen taiteen organisaatioiden johtamista ja kuluttamista käsittelevistä tutkimusartikkeleista on koottu ja julkaistu kirja¹¹⁵.

Kehittämispäällikkö Annukka Jyrämä jatkaa 1990-luvulla tekemäänsä kansainvälisen nykytaidekentän tutkimusta vuonna 2008 käynnistyneessä hankkeessa *Nykytaidemarkkinoiden rakenne, toimintatavat ja arvomuodostus* keskittyen erityisesti verkostoihin ja nykytaidegallerioihin sekä taidemessujen rooliin nykytaide-

---

110 Uusitalo, Liisa (2011) *Consumer Behavior in Information Society COBI*.

111 Markkula, Annu (2011) *Consumers as Ecological Citizens in Clothing Markets*.

112 Mikkonen, Ilona (2010) *Consumer Resistance as Struggle over Subjectivity. Essays on Consumer Resistance to Marketplace Ideologies and Marketer-constructed Consumer Subjectivities*; Rokka, Joonas (2010) *Exploring the Cultural Logic of Translocal Marketplace Cultures. Essays on New Methods and Empirical Insights*

113 Uusitalo, Liisa & Joutsenvirta, Maria (toim.) (2009) *Kulttuuriosaaminen—Tietotalouden taitolaji*.

114 Ahola, Eeva-Katri (2007) *Producing Experience in Marketplace Encounters. A Study of Consumption Experience in Art Exhibitions and Trade Fairs*; Sorjonen, Hilppa (2005) *Taideorganisaation markkinaorientaatio. Markkinaorientaation edellytykset ja ilmeneminen esitystaideorganisaation ohjelmistosuunnittelussa*.

115 Uusitalo, Liisa (toim.) (2008) *Museum and visual art markets*.

kentällä. Tutkimuksessa identifioidaan ja analysoidaan taidemarkkinoiden uusia toimintatapoja ja markkinoilla tapahtuneiden muutosten vaikutuksia. Tutkimustuloksia voidaan hyödyntää suomalaisten taidemarkkinoiden kehittämisessä ja kansainvälistymisessä.¹¹⁶

Helsingin Musiikkitalon identiteetin, brändin ja imagon rakentumista tutkitaan Annukka Jyrämän ja Sibelius-Akatemian aineryhmäjohtaja Tanja Vilénin pitkäaikaisessa tapaustutkimuksessa (2010–2013). Tutkimuksessa analysoidaan talossa sijaitsevan kolmen itsenäisen kulttuuritoimijan ja sitä hallinnoivan osakeyhtiömuotoisen palveluyhtiön muodostaman uuden monitoimijaorganisaation organisaatioidentiteetin, imagon ja brändin rakentumista.¹¹⁷

Annukka Jyrämä toimii myös Kaupunkitutkimus ja metropolipolitiikka -ohjelmaan liittyvän *Metropolibrändi* -hankkeen tutkijana ja toisena vastuullisena johtajana (ks. HAAGA-HELIA ammattikorkeakoulu).

Verkostoitunut liiketoiminta -tutkimusalueen keskeisiä tutkimusteemoja ovat mm. strategiset verkostot ja allianssit sekä liiketoiminnan uudistamiseen ja kokonaan uusien alojen syntyyn vaikuttavat innovaatioverkostot. Tutkimusalueella on käynnissä Tekesin rahoittama *CityInnoNets*-projekti (2011–2012), joka on osa Helsingin metropolialueen kaupunkien ja valtion yhteistä *Kaupunki-innovaatitot* -ohjelmaa. Ohjelman avulla pyritään tunnistamaan ja juurruttamaan eri aloilla syntyneitä yhteiskunnallisesti lupaavia kaupunki-innovaatioita käytäntöön. *CityInnoNets* tutkii arverkostojen muodostumista ja niiden hyödyntämistä kaupunki-innovaatioiden leviämisessä, pyrkii tukemaan käytäntö- ja käyttäjälähtöisen toimintamallin rakentamista ja toteuttamista sekä luomaan rajapintaa kansainväliseen innovaatio- ja arverkkotutkimukseen. Projektin vastuullisena johtajana toimii kehittämisspäällikkö Jyrämä.

Käsityöyrittäjien verkosto-osaamista on tarkasteltu väitöskirjatutkimuksessa¹¹⁸.

Johtamisen ja kansainvälisen liiketoiminnan laitoksen tutkimus tuo kauppatieteisiin yhteiskuntatieteellisiä humanistisia näkökulmia ja tutkimusperinteitä. Tutkimus pyritään kokemaan laitoksen tutkimuksellisesti vahvoiksi tunnistettuihin teema-alueisiin, joita ovat mm. • yrittäjyys, innovaatio ja muotoilu • sukupuoli, diversiteetti ja kulttuuri • kansainvälinen liiketoiminta, strategia ja instituutiot • inhimilliset resurssit, yhteisöt ja johtajuus sekä • kestävä kehitys ja etiikka. Tarkoituksena on, että laitoksen eri tutkimusryhmät ja -projektit linkittyvät teema-alueisiin.

Tieteen ja teknologian tutkimusryhmän yhtenä keskeisenä tutkimuskohteena on ns. sosio-tekniikka. Alueen hankkeet käsittelevät uusien teknologioiden juurtumista ja juurruttamista sekä käyttäjien tekemiä innovaatioita ja sopeuttamistyötä.

Vastuullisen liiketoiminnan tutkimusryhmän tavoitteena on tuottaa tietoa kestävästä kehityksestä edistävistä liiketoimintamalleista ja kulutuskäytännöistä.¹¹⁹ Sen piirissä tarkastellaan tällä hetkellä mm. vaihtoehtoisia tapoja ajatella ja toteuttaa taloudellista toimintaa, joka ei vaadi jatkuvaa taloudellista kasvua.

Liike-elämän etiikan tutkimusryhmä pyrkii selvittämään, millaisten yritysten asema yhteiskunnassa on eettisesti perusteltua. Uusi kasvava tutkimusala yhdistää liike-elämän etiikkaa ja poliittista filosofiaa.

Suomalaisen design-teollisuuden kansainvälistä kilpailukykyä ja kansainvälistymistä on tarkasteltu väitöskirjassa¹²⁰.

116 Jyrämä, Annukka & Äyväri, Anne (2010) Marketing Contemporary Visual Art.

117 Jyrämä, Annukka & Vilén, Tanja (2011) *Helsinki Music Centre. Reflections on the processes of creating organizational identity, image and brand in a cultural joint venture.*

118 Äyväri, Anne (2006) *Käsityöyrittäjien verkosto-osaaminen.*

119 Pesonen, Sinikka (2006) *Luonto liiketoiminnassa ja ekologia elämäntavassa: kertomuksia muutoksen mahdollisuudesta ja mahdottomuudesta.*

120 Salimäki, Markku (2003) *Suomalaisen design-teollisuuden kansainvälinen kilpailukyky ja kansainvälistyminen.*

Aalto-yliopisto tarjoaa myös kaikille kouluilleen yhteisiä, poikkeusteollisia opinto- ja tutkimuskokonaisuuksia. Englanninkielinen International Design Business Management (IDBM) -ohjelma kouluttaa muotoilua ja teknologiaa hyödyntävien globaalien liiketoimintakonseptien suunnittelun ja toteutuksen asiantuntijoita. Syksyllä 2010 käynnistynyt IDBM-maisteriohjelma perustuu jo vakiintuneelle sivuaineyhteistyölle korkeakoulujen välillä. Ohjelman puitteissa tehtävää tutkimusta koordinoidaan Kauppakorkeakoulun johtamisen ja kansainvälisen liiketoiminnan laitoksella.

Tällä hetkellä ohjelmassa tutkitaan mm. suomalaisen rock-viennin ja kansainvälistymisen rakenteita ja toimintatapoja sekä rock-musiikkia kulttuuriviennin ja kulttuurisen yrittäjyyden osa-alueena. Suomen Akatemian rahoittamassa hankkeessa Suomalaisen rock-viennin toimintatavat – SuoRoviot (2009–2012) tarkastellaan erityisesti suomalaista metallimusiikki-ilmiotä kansainvälisillä markkinoilla.

Tieto- ja palvelutalouden laitoksen tietojärjestelmätieteen aineessa on valmistunut suomalaisen peliteollisuuden menestystekijöihin ja kasvumahdollisuuksiin liittyvä väitöskirja, jossa tarkastellaan, miten digitaalisen pelin tuotemerkki ja aikaisempi tuotekokemus toimivat ainutlaatuisina, kuluttajan tuotearviointiin vaikuttavina arvotekijöinä¹²¹.

Kauppakorkeakoulun muut yksiköt

Kauppakorkeakoulun **Pienyrityskeskus** toimii Mikkelin yliopistokeskuksessa, Helsingin Töölön kampuksella sekä Pietarissa ja Tallinnassa. Pienyrityskeskus toteuttaa pienten ja keskisuurten yritysten toimintaa tukevaa tutkimusta ja konsultointia, ja se palvelee paitsi yritysten myös julkisen sektorin tutkimus- ja kehittämistarpeita.

Pienyrityskeskus hallinnoi sekä *Luova Suomi-* että *Kolmas lähde* -hanketta, jotka koordinoivat opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnoimia Euroopan sosiaalirahaston (ESR) ohjelmakauteen 2007–2013 kuuluvia valtakunnallisia kehittämisohjelmia.

Luova Suomi koordinoi Luovien alojen yritystoiminnan kasvun ja kansainvälistymisen kehittämisohjelmaa¹²². Pienyrityskeskus toteuttaa yhteistyössä Mikkelin ammattikorkeakoulun kanssa myös *Luova Suomi Etelä-Savossa* -hankkeen (2011–2012), jonka puitteissa tuotetaan mm. alueen Pietari-osaamista vahvistava selvitys sekä selvitys luovien alojen Venäjä-yhteistyöstä.

Kolmas lähde puolestaan koordinoi kehittämisohjelmaa Kulttuuri-, liikunta- ja nuorisalojen kolmas sektori hyvinvointipalvelujen tarjoajana. Pienyrityskeskus hallinnoi sen toista kautta 2011–2013¹²³. *Kolmas lähde* tuottaa mm. kaksi koulutusohjelmaa kulttuuri-, liikunta- ja nuorisalojen yhdistysten hyvinvointipalvelujen käytännön toteuttajille ja tuottajille sekä kehittäjille ja johtajille.

---

121 Storgårds, Jan Henrik (2011) Brand Equity of Digital Games. The Influence of Product Brand and Consumer Experience as Sources of Unique Value.

122 *Luovan Suomen* osatoteuttajia ovat Tampereen ja Helsingin kaupungit, Sibelius-Akatemia sekä Jyväskylän seudun kehittämissyhtiö Jykes Oy, ja sitä rahoittavat EU ja Hämeen ELY-keskus ja kuntarahoittajina Helsingin, Tampereen ja Seinäjoen kaupungit sekä Jykes Oy. Hankkeen verkkosivulle on mm. koottu luoviin toimialoihin liittyvää tutkimustietoa teemoittain, strategioita ja selvityksiä sekä *Luovan Suomen* julkaisuja.

123 *Kolmannen lähteen* osatoteuttajia ovat Suomen Nuorisoyhteistyö – Allianssi, Suomen Liikunta ja Urheilu SLU ry, Teatterikorkeakoulun Kokos-palvelut sekä Sosiaalikehitys Oy, ja sitä rahoittavana viranomaisena toimii Lapin ELY-keskus. Hankkeen verkkosivulle on mm. koottu selvitykset ja raportit kolmannen sektorin hyvinvointipalvelutoiminnasta sekä hankkeen ensimmäisen kauden päätösjulkaisu.

Pienyrityskeskus ja Kansainvälisten markkinoiden tutkimuskeskus toteuttivat yhteistyössä opetusministeriön ESR-varoin rahoittaman *Luovien alojen yritysten kansainvälistymisen ja rahoituksen selvityshankkeen* (2009)¹²⁴.

Kansainvälisten markkinoiden tutkimuskeskus CEMAT (Center for Markets in Transition) on kauppakorkeakoulun tutkimus- ja opetusyksikkö, jonka tekemä tutkimus palvelee nopeasti kehittyvillä markkinoilla – Venäjällä, Baltiassa, Aasiassa ja Latinalaisessa Amerikassa – toimivia suomalaisyrityksiä sekä edistää pääkaupunkiseudun kilpailukykyä osana Itämeren talousaluetta. CEMAT on tutkinut mm. luovaa taloutta ja luovien alojen yritys-toimintaa Itämeren alueella¹²⁵ sekä Itämeren alueen filmialan kansainvälistymistä¹²⁶.

Tiedon ja innovaatioiden tutkimuskeskus CKIR (Center for Knowledge and Innovation Research) on kauppa-korkeakoulun monitieteinen tutkimuslaitos, joka perustettiin 1999 vahvistamaan tieto- ja innovaatiopohjaisiin yrityksiin ja talouteen liittyvää tutkimusta osana suomalaista ja eurooppalaista innovaatiojärjestelmää. CKIR:ssä on kaksi tutkimustiimiä, joista toinen on erikoistunut tutkimaan kokeellisesti ihmisen vuorovaikutuksesta ICT:n, median ja palveluiden kanssa. Tiimi osallistuu tieto ja viestintäteknikan strategisen huippuosaamisen keskittymän *Next Media* -tutkimusohjelmaan (ks. Tekes) ja tutkii mm. digitaalisia viihde- ja oppimispelejä (*serious games*). CKIR tekee yhteistyötä Aalto-yliopiston eri korkeakoulujen, laitosten ja tutkijoiden kanssa.

Taideteollinen korkeakoulu

Aalto-yliopiston taideteollinen korkeakoulu ja Insinööritieteiden korkeakoulun arkkitehtuurin laitos muodostavat yhdessä uuden Aalto-yliopiston taiteiden ja suunnittelun korkeakoulun, joka aloittaa toimintansa 1.1.2012.

Tätä kartoitusta tehtäessä Aalto-yliopiston taideteollinen korkeakoulu tarjoaa opetusta viidellä eri laitoksella. Helsingin Arabianrannassa sijaitsevat elokuvataiteen ja lavastustaiteen laitos ELO, median laitos, muotoilun laitos sekä taiteen laitos. Porin taiteen ja median laitos toimii Porin yliopistokeskuksessa. Lisäksi Taideteollisella korkeakoululla on Vaasan yliopiston kanssa yhteinen erillislaitos, Länsi-Suomen muotoilukeskus Muova, joka sijaitsee Vaasassa. Taideteollisen korkeakoulun yhteydessä toimiva Mediakeskus Lume on kansallinen audio-visuaalisen alan koulutus-, tutkimus- ja tuotantokeskus, joka palvelee myös muita yliopistoja ja korkeakouluja, tutkimuslaitoksia sekä yrityksiä ja yhteisöjä.

Taideteollisessa korkeakoulussa tehtävä tutkimus perustuu tieteen, taiteen ja muotoilun vuorovaikutukseen, ja sitä tehdään usein yhteistyössä elinkeinoelämän ja kulttuurilaitosten kanssa. Tutkimusaiheet sijoittuvat muotoilun, taidekasvatuksen, visuaalisen kulttuurin ja audiovisuaalisen esittämisen sekä digitaalisen median alueille. Kokoava teema on kestävä kehitys. Lisäksi jokainen laitos määrittelee oman tutkimuksensa painopistealueet.

Elokuvataiteen ja lavastustaiteen tutkimuksen fokusalue on elokuvan ja lavastuksen ilmaisukeinojen tutkiminen ja kehittäminen sekä tekemisen eri vaiheet ja prosessit.

---

124 Nikula, Pia; Penttilä, Anu; Kupi, Otto; Urmas, Juhana & Kommonen, Kirsi (2009) *Sirpaleisuudesta kilpailukyvyyn keskiöön. Asiantuntijoiden näkemyksiä luovien alojen kansainvälistymisestä*; Urmas, Juhana; Kupi, Otto; Nikula, Piia; Penttilä, Anu & Kommonen, Kirsi (2009) *"Kannattaa ottaa pienikin siivu" – Luovien alojen yritysten näkemyksiä kansainvälistymisestä*; Handelberg, Jari & Karhunen, Päivi (toim.) (2009) *Suomalaisella luovuudella läpimurto maailmalle? Luovien alojen yritysten kansainvälistymisen ja rahoituksen selvityshankkeen yhteenvetoraportti*.

125 Ruutu, Katja; Panfilo, Alexander & Karhunen, Päivi (2009) *Cultural Industries in Russia. Northern Dimension Partnership on Culture*.

126 *The BaltMet Promo Story. Concrete steps towards joint regional marketing*. Hankkeen loppuraportti.

ELON tohtorikoulutus yhdistää teoreettista, käytännöllistä ja taiteellista ajattelua, ja tohtoritutkintoihin voi tutkimuksellisen osan lisäksi kuulua käytännön produktioita. Tällä hetkellä laitoksella on kirjoilla nelisenkymmentä tohtorikoulutettavaa, jotka tutkivat mm. suomalaisen dokumenttielokuvatuotannon kulttuuriviennin politiikkaa 2000-luvulla, digitaalista elokuvatuotantoa, uusien teknologioiden vaikutusta Suomen elokuvatuotantoon sekä audiovisuaalisen alan rahoitus- ja ansaintalogiikkaa.

Elokuvataiteen ja lavastustaiteen laitokselta johdetaan myös valtakunnallista audiovisuaalisen alan tutkimuksen Elomedia-tohtoriohjelmaa, johon kuuluu seitsemän suomalaista jäsenyliopistoa sekä ulkomaalaisena liitännäisjäsenenä Tallinnan yliopisto. Elomedian johtaja on VTT Jukka Kortti, ja sitä rahoittavat Opetus- ja kulttuuriministeriö sekä Suomen Akatemia.

Median laitos syntyi vuoden 2010 alussa, kun graafisen suunnittelun osasto, medialaboratorio ja valokuvataiteen osasto yhdistyivät. Laitoksen opetus tapahtuu vanhan osastojaon mukaisissa koulutusohjelmissa. Myös tutkimus ja sitä tekemään perustetut tutkimusryhmät noudattavat vanhaa osastojakoa.

Graafisen suunnittelun tutkimus painottuu tohtorikoulutukseen sekä median tarkasteluun eri näkökulmista. Mediakonseptien tutkimusryhmä työskentelee tällä hetkellä Tekesin rahoittaman Next Media -ohjelman parissa tutkien digitalisoitumisen vaikutuksia painettuun mediaan, graafiseen suunnitteluun sekä käyttäjien mediakokemuksiin. (Ks. Tekes.)

Medialaboratoriossa toimii useita tutkimusryhmiä. Esimerkiksi vuodesta 1996 lähtien toiminut monialainen Arki-ryhmä tarkastelee digitaalisen teknologian ja arkielämän käytäntöjen toisiinsa kietoutuvaa kehittymistä muotoilun näkökulmasta.

Valokuvataiteen tutkimus kiinnittyy vahvasti tohtorikoulutukseen. Valokuva voi olla niin tutkimuskohde, tutkimusväline kuin tutkimustuloskin.

Laitoksella viime vuosina valmistuneet väitöstutkimukset tarkastelevat mm. kulttuuristen ja taiteellisten virtausten muodostumista internetissä, osallistavien teosten ja mekanismien suunnittelua museoihin sekä taiteellisten kokemusten luomista ja jakamista ubiteknologiassa eli jokapaikan tietotekniikassa¹²⁷.

Muotoilun laitoksen maisteritutkintoon johtavia koulutusohjelmia ovat kalustus suunnittelu, taideteollinen muotoilu, tekstiilitaide, teollinen muotoilu, tilasuunnittelu sekä vaatesuunnittelu ja pukutaide.

Laitoksen tutkimusalaan kuuluvat pääasiassa käyttäjäkeskeinen muotoilu (mm. suunnitteluun osallistuminen ja muotoiltujen tuotteiden kulutus), kulttuurinen muotoilu (humanistinen muotoilun tutkimus, mm. muotoilun historia, muotoilun arvot ja ammatillaisuus, kulttuurien väliset kytkennät sekä taiteellisten työtapojen ja muotoilun rajapinta) sekä uutena tutkimusalueena kestävä kehitys (materiaalit, kulutuskäyttäytyminen ja tuote-palvelu-järjestelmät).

Muotoilun laitos koordinoi Taideteollisen korkeakoulun ja Lapin yliopiston yhteistä, vuonna 2007 käynnistynyttä Muotoilun kytkennät -tutkijakoulua. Tutkijakoulua johtaa professori Turkka Keinonen, ja sitä rahoittavat opetus- ja kulttuuriministeriö sekä Suomen Akatemia. Tekeillä olevat tutkimukset tarkastelevat mm. muotoilun ammatillaisuutta ja yrittäjyyttä verkostoitumisen ja kansainvälistymisen kontekstissa, moniammatillisen ja tieteidenvälisen muotoiluyhteistyön prosesseja ja tuotoksia kestävyys kontekstissa sekä kestävä muotoilua ja tulevaisuusskenaarioita.

---

127 Goryunova, Olga (2007) *Art Platforms. The Constitution of Cultural and Artistic Currents on the Internet*; Salgado, Mariana (2009) *Designing for an Open Museum. An Exploration of Content Creation and Sharing through Interactive Pieces*; Scheible, Jürgen (2010) *Empowering Mobile Art Practice. A Recontextualization of Mobile and Ubiquitous Computing*.

Muotoilun laitos koordinoi myös syksyllä 2010 alkanutta Taideteollisen korkeakoulun, Kauppakorkeakoulun ja Insinööritieteiden korkeakoulun yhteistä englanninkielistä Creative Sustainability -maisteriohjelmaa. Monialainen ympäristön, talouden ja sosio-kulttuurisen näkökulman yhdistävä ohjelma kouluttaa kestävien ratkaisujen luomiseen erikoistuneita asiantuntijoita arkkitehtuurin, liiketalouden, muotoilun, maisema suunnittelun ja kaupunkisuunnittelun aloille.

Taiteen laitos kouluttaa nykytaiteen ammattilaisia, asiantuntijoita ja taidealan pedagogeja taidekasvatukseen, nykytaiteeseen, taiteen kuratointiin sekä ympäristötaiteeseen suuntautuissa koulutusohjelmissa.

Taiteen laitoksen tutkimuksen painoalat ovat taiteen ja kasvatuksen suhde, nykytaiteen merkitykset yhteiskunnassa, taiteellisten ja pedagogisten interventoiden merkitys sekä taiteellisen tutkimuksen metodologia. Perustutkimuksen asemaa pyritään vahvistamaan eri alojen kotimaisten ja ulkomaisten tukijoiden yhteistyöllä.

Taidekasvatuksessa on tekeillä väitöstutkimuksia mm. taiteen merkityksestä syrjäytyneen elämässä, taiteesta hyvinvoinnin tekijänä, monikulttuurisesta taidekasvatuksesta sekä pojista ja taidekasvatuksesta. Taidekasvatuksen tutkimuksen kotimaisten taideyliopistojen yhteistyö tapahtuu Hollo-instituutissa.

Hollo-instituutti on vuonna 2009 perustettu asiantuntijoiden muodostama yhteistyöverkosto, jonka tavoitteena on edistää taiteiden pedagogista tutkimusta sekä vahvistaa taidepedagogiikan yhteiskunnallista vaikuttavuutta. Yhteistyöverkostoon kuuluvat Taideteollisen korkeakoulun taiteen laitoksen (koordinoiva taho) lisäksi Kuvataideakatemia, Sibelius-Akatemian musiikkikasvatuksen osasto, Teatterikorkeakoulun tanssi- ja teatteripedagogiikan laitos, Jyväskylän yliopiston taidekasvatuksen oppiaine ja musiikkikasvatus, Lapin yliopiston kuvataidekasvatus sekä Oulun yliopiston musiikkikasvatus.

Taiteen laitos koordinoi Taideteollisen korkeakoulun ja Hampurin yliopiston yhteistä maisteriohjelmaa ePedagogy Design – Visual Knowledge Building, jonka tavoitteena on kohottaa visuaalisen alan korkeakoulutuksen laatua, vahvistaa eurooppalaista tutkimusyhteistyötä sekä edistää opiskelija- ja opettajavaihtoa Euroopan unionin alueella.

Taiteen laitoksen tutkimuspäällikkö Ossi Naukkarinen johtaa Suomen Akatemia rahoittamaa hanketta *Taiteistuminen ja sen vaikutukset taiteeseen* (2009–2012). Hankkeessa tutkitaan, miten jokin, mitä ei perinteisesti ole pidetty taiteena, muuttuu taiteeksi tai taiteen kaltaiseksi.

Porin taiteen ja median laitos (joka sulautuu yhdeksi taiteen laitoksen yksiköksi 1.1.2012) opettaa ja tutkii visuaalisen kulttuurin ja luovan talouden prosesseja. Laitoksella voi suorittaa taiteen maisterin tutkinnon visuaalisen kulttuurin maisteriohjelmassa sekä Creative Business Management -maisteriohjelmassa, joka toteutetaan yhteistyössä Turun yliopiston kauppakorkeakoulun Porin yksikön kanssa.

Taiteen ja median laitoksen tutkimustoiminnan ydinalueita ovat visuaalisen kulttuurin teoreettinen tutkimus, taiteellisia ja mediaproduktioita tarkasteleva tutkimus, mediakulttuurin ja -tuotannon tutkimus sekä luovuutta tukevan johtamisen tutkimus. Taiteen tohtorin tutkintoon johtava jatkokoulutus käynnistyi laitoksella syksyllä 2006.

Tutkimusta tehdään myös yhteistyössä Porin yliopistokeskuksen muiden toimijoiden, erityisesti Turun yliopiston digitaalisen kulttuurin oppiaineen ja Tampereen teknillisen yliopiston Advanced Multimedia Centerin kanssa.

Yhteistyön puitteissa on toteutettu Tekesin ja yrityspartnereiden rahoittama hanke *Mobile Social Media – Video applications for entertainment and learning* (2008–2010), jossa tuotettiin sosiaalisen median mobiilipalvelu-kehittäjille tietoa siitä, miten käyttäjät kokevat palvelut ja millaisia palveluja käyttäjät odottavat. Porin taiteen ja median laitos toimi hankkeen vastuuyksikkönä, ja hankkeessa oli mukana myös Stanfordin yliopisto.¹²⁸

Vastaavanlainen yhteistyöhanke oli niin ikään Tekesin ja yritysten rahoittama *Käyttäjyhteisöt ja tuotekonseptit visuaalisen viestinnän ja uusien verkkopalvelujen mahdollistajina* (2005–2007, ks. Turun yliopisto).¹²⁹

Taideteollisen korkeakoulun muut yksiköt

Länsi-Suomen Muotoilukeskus Muova on Aalto-yliopiston taideteollisen korkeakoulun ja Vaasan yliopiston yhteinen tutkimus- ja kehityskeskus. Muovan tutkimus- ja kehittämisprojektit liittyvät markkinalähtöiseen muotoiluun ja luovaan osaamiseen yrityksiä tarpeista lähtien. Tutkimusteemat ovat tuotteiden konseptointi ja visiointi, palvelumuotoilu, luovuus innovaatioinnossa, brändin rakentaminen sekä digitaalisuus ja virtuaaliympäristöt. Hankkeita toteutetaan sekä kansallisissa että kansainvälisissä yhteistyöverkostoissa.

Muova on mukana EU:n Kulttuuriohjelmaan kuuluvassa hankkeessa *Dream – Design Recherche Europe Art Métiers (Design and Research for the European Art and Craft Professions, 2010–2011)*, jonka tavoitteena on palauttaa käsi- ja taideteollisuusammateille se merkitys ja vetovoima, joka niillä perinteisesti on Euroopassa ollut. Hankkeessa on Suomen lisäksi mukana toimijoita Espanjasta, Italiasta, Ranskasta (hankkeen koordinointi) ja Romaniasta, ja sen tuloksiin voi tutustua [online-galleriassa](#) ja [verkkojulkaisussa](#).

Innovaatiokeskus Designium toteuttaa kansallisen muotoilustrategian edistämistä ja uuden liiketoiminnan kehittämistä edistävää tutkimus- ja kehitystoimintaa yhteistyössä Taideteollisen korkeakoulun osastojen ja yksiköiden sekä eri asiantuntijoiden kanssa.

Perustieteiden korkeakoulu

1.1.2011 toimintansa aloittaneen Aalto-yliopiston perustieteiden korkeakoulun perustana on Teknillisen korkeakoulun informaatio- ja luonnontieteiden tiedekunta. Perustieteiden korkeakoulussa kulttuuripoliittisesti relevanttia tutkimusta tehdään mediatekniikan laitoksella sekä Tietotekniikan tutkimuslaitos HII:ssä, joka on Aalto-yliopiston ja Helsingin yliopiston yhteinen laitos.

Mediatekniikan laitoksen toimialaan kuuluu digitaalinen media kaikissa muodoissaan, niin julkaisualustana kuin vuorovaikutteisena ympäristönäkin. Laitoksella toimii viisi tutkimusryhmää. Laitoksen johtajan professori Tapio Takalan johtama poikkitieteellinen Art & Magic -tutkimusryhmä tutkii teknologian käyttöä taiteellisissa sovelluksissa. Suomen Akatemian rahoittama tutkimusprojekti *Enactive Media* (2009–2011) pyrkii käsitteellistämään, toteuttamaan teknisesti ja analysoimaan sellaisia kerronnallisia systeemejä, joissa osallistuja on mukana ruumiillisesti ja paikkasidonnaisesti. Tutkimus avaa uutta akateemista käsitteistöä, ja sen tuloksia voidaan mahdollisesti hyödyntää sekä teknologisesti että taloudellisesti.

---

¹²⁸ Multisilta, Jari; Mäenpää, Marjo & Suominen, Jaakko (toim.) (2010) *Yhdessä ja liikkeellä. Mobiili sosiaalinen media*.

¹²⁹ Multisilta, Jari; Seppä, Anita & Suominen, Jaakko (toim.) (2007) *Käyttäjyhteisöt ja tuotekonseptit. Tutkimuksia ihmiskeskeisestä teknologiasta ja visuaalisuudesta*.

Professori Eero Hyvönen johtaa The Semantic Computing -tutkimusryhmä (SeCo), johon kuuluu myös tutkijoita Helsingin yliopiston tietojenkäsittelytieteen laitokselta. Ryhmän tutkimuskohteena ovat semanttiset mediatekniikat, kuten semanttinen web (*semantic web*) ja älykkäät verkkopalvelut. Tutkimuksen ja julkaisujen lisäksi ryhmä kehittää myös prototyyppisiä sovelluksia, joilla voidaan demonstroida semanttisten teknologioiden uusia mahdollisuuksia.

Tutkimusryhmä on ollut kuuden muun eurooppalaisen yliopiston ja tutkimuspartnerin kanssa kehittämässä SmartMuseum -järjestelmää, jonka ideana on tarjota museossa kävijälle tietoa ja opastusta kokoelmakohteista älykkäästi ja personoidusti paikan päällä.

Laajan kansallisen, pääosin Tekesin rahoittaman, Suomalaisen semanttisen webin ontologiat -projektin (2003–2012) puitteissa tutkimusryhmä on ollut kehittämässä semanttisia portaaleja myös kulttuurin alueelle. MuseoSuomi on prototyyppi semanttisesta yhteisportaalista ja kansallisesta julkaisukanavasta, jonka avulla Suomen eri museot ja muut kulttuurisillän tuottajat voivat julkaista yhdessä kokoelmiaan ja muita aineistojaan (semanttisessa) webissä. Kulttuurisampo puolestaan on portaali ja julkaisukanava suomalaiselle kulttuuriperinnölle.¹³⁰

Professori Pirkko Oittisen johtama visuaalisen median tutkimusryhmä pyrkii visuaalisia teknologioita ja visuaalisen informaation laatua kehittämällä luomaan tehostettuja käyttäjäkokemuksia erilaisissa käyttökonteksteissa. Tutkimusryhmä yhdistää tieteellistä tutkimusta tutkimustulosten käytännön sovelluksiin yhteistyössä yritysten kanssa.

Tietotekniikan tutkimuslaitos HIIT (Helsinki Institute for Information Technology) harjoittaa monitieteistä tietotekniikan perus- ja soveltavaa tutkimusta. Sen yhteistyökumppaneita ovat useat suomalaiset ja kansainväliset yritykset sekä yliopistot ja tutkimuslaitokset. HIIT:n tutkimus on organisoitu neljäksi tutkimusohjelmaksi, joista jokaisessa työskentelee useita tutkimusryhmiä.

Network Society -tutkimusohjelma kehittää ihmiskeskeistä ubiikkia (jokapaikan) informaatioteknologiaa ja ennakoii sen vaikutusta arkielämään. Ohjelman piirissä toimivan Digital Content Communities (DCC) -tutkimusryhmä keskittyy yhteisölliseen tietojenkäsittelyyn, jolla tarkoitetaan yhteisöllistä luovuutta mahdollistavia ja tukevia informaatioteknologiaa, osallistumiselle avointa mediaa ja jaettua ongelmanratkaisua. Tutkimuksen päämääränä on mm. mahdollistaa ihmisten kuulumisen sisällöntuottajien yhteisöihin sekä ymmärtää, millaisia uusia liiketaloudellisia mahdollisuuksia ja rakenteita yhteisöllisesti luodun sisällön ja teknologian ympärille kehittyi.

Empirical Law and Economy (ELE) -ryhmä tutkii tällä hetkellä mm. immateriaalioikeuksia, erityisesti tekijänoikeutta, ohjelmistopatentteja ja tietokantasuojausta, hyödykkeiden vapaata jakelua ja vapaan jakelun mahdollistavia lisenssejä, lakiin kohdistuvia seurauksia liikuttaessa tavaroista ja tuotteista kohti ubiikkeja käyttäjäohjautuvia palveluja sekä virtuaalitaloutta ja virtuaalista kuluttamista.

Self-Made Media (SMM) -ryhmä tutkii sosiaaliseen kanssakäymisen välineenä toimivaa informaatio- ja kommunikaatioteknologiaa. Kehitetyt teknologiat, niiden käyttö ja kaupalliset intressit johtavat sekä uudenlaiseen sosiaaliseen kanssakäymiseen että mahdollisiin konflikteihin koskien yksityisyyttä, tekijänoikeutta ja ilmaisunvapautta. Tällä hetkellä tutkimusryhmän painopistealueet ovat ei-ammattimainen valokuvaus¹³¹, käyttäjien osallistuminen palvelumuotoiluun sekä konfliktit teknologiavälitteisessä sosiaalisessa kanssakäymisessä.

Ubiquitous Interaction (UIX) -ryhmä tutkii jokapaikan ja liikkuvan tietotekniikan mahdollisuuksia yhdistäen uusien käyttöliittymien suunnitteluun käyttäjätutkimusta. Tavoitteena on tuoda teknologiseen kehitykseen entistä syvällisempää inhimillisen näkökulman ymmärtämistä.

---

130 Seco-tutkimusryhmän MuseoSuomi ja Kulttuurisampo -sivut.

131 Esim. Sarvas, Risto & Frolich, David M. (2011) *From Snapshot to Social Media – The Changing Picture of Domestic Photography*.

Insinöörیتieteiden korkeakoulu

Aalto-yliopiston insinöörیتieteiden korkeakoulun perustana on Teknillisen korkeakoulun insinöörیتieteiden ja arkkitehtuurin tiedekunta. 1.1.2012 lähtien insinöörیتieteiden korkeakoulun arkkitehtuurin laitos siirtyi osaksi Aalto-yliopiston taiteiden ja suunnittelun korkeakouluu.

Arkkitehtuurin laitoksella tutkitaan laajasti arkkitehtuurin, kaupunki- ja yhdyskuntasuunnittelun sekä maisema-arkkitehtuurin alueita. Tutkimuksen painopistealueita ovat sosiaali- ja terveydenhuollon rakentaminen sekä yhdyskunta- ja kaupunkisuunnittelu. Myös kulttuuriympäristön muutosta sekä kulttuuriympäristön diskursiivista muodostumista on tarkasteltu väitöskirjatutkimuksissa¹³².

Laitoksella on tutkittu mm. matkailualueiden kestävyden ulottuvuuksia rakennetun ympäristön näkökulmasta Tekesin *Kestävä yhdyskunta* -ohjelman (2007–2012) puitteissa.

Alue- ja yhdyskuntasuunnittelun ja kaupunkitutkimuksen tutkimusta ja koulutusta on harjoittanut myös insinöörیتieteiden korkeakoulun erillislaitos Yhdyskuntasuunnittelun tutkimus- ja koulutuskeskus YTK, joka yhdistyy 1.1.2012 maanmittaustieteiden laitoksen kanssa uudeksi maankäyttötieteiden laitokseksi. YTK Yhdyskuntasuunnittelun tutkimus- ja koulutusryhmä on yksi maankäyttötieteiden laitoksen kolmesta tutkimusryhmästä. Se tekee sekä akateemista että soveltavaa ja asiakaslähtöistä tutkimusta, joka palvelee yhdyskuntasuunnittelua sekä kaupunki- ja aluepolitiikkaa. Tutkimusteemoja ovat strateginen kaupunki- ja aluesuunnittelu, kaupunkitila ja asuminen, paikkakokemus ja elinympäristön laatu sekä suurkaupunkien ja alueiden hallinta. YTK:lla on lukuisia kotimaisia ja kansainvälisiä yhteistyökumppaneita.

Aalto University Professional Development – Aalto PRO on Aalto-yliopiston koulutus- ja palveluyksikkö, johon yhdistyivät TKK Dipoli, TKK:n Lahden keskuksen täydennyskoulutus, Taideteollisen korkeakoulun koulutus- ja kehittämisspalvelut sekä Aalto-yliopiston avoin yliopisto. Aalto PRO on mukana erilaisissa tutkimus-, kehitys- ja koulutushankkeissa päävastuullisena toteuttajana, koordinaattorina tai hankepartnerina. Aalto PRO hallinnoi *Orkesterointi-Inno*-hanketta (2008–2011), joka koordinoi opetus- ja kulttuuriministeriön ESR-kehittämishanketta Innovaatio- ja osaamisjärjestelmien kehittäminen. Ohjelmasta on rahoitettu mm. taiteen työelämäyhteyksiin liittyvää *TAIKA*-hanketta.

Kuvataideakatemia

Kuvataideakatemiassa on mahdollista opiskella • kuvanveistoa • liikkuvaa kuvaa • maalaustaidetta • paikka- ja tilasidonnaista taidetta • taidegrafiikkaa ja • valokuvataidetta.

Vuodesta 1997 lähtien Kuvataideakatemiassa on voinut suorittaa jatkotutkintona kuvataiteen tohtorin tutkinnon. Tohtorikoulutusta koordinoi erillinen *Tohtorikoulutusohjelma*. Tohtorikoulutuksessa yhdistyvät taiteellinen työskentely ja kuvataiteellinen tutkimus, ja sen tavoitteena on perehdyttää opiskelija kuvataiteelliseen tutkimukseen ja sen yhteiskunnalliseen merkitykseen siten, että opiskelija pystyy myös soveltamaan kuvataiteellisen tutkimuksen menetelmiä oman alansa kehittämiseen. Ensimmäinen kuvataiteen tohtori valmistui vuonna 2001, ja kymmenen vuoden aikana Kuvataideakatemiasta on valmistunut yhteensä seitsemän tohtoria.

---

132 Aarrevaara, Eeva (2009) *Maaseudun kulttuuriympäristön muutos ja suunnitteluprofessio 1900-luvulla*; Teräväinen, Helena (2006) *Lapuan Vanha Paukku – uudeksi rakennettu ja puhuttu. Kulttuuriympäristön diskursiivinen muodostuminen tapaustutkimuksessa*.

Kuvataideakatemia koordinoi EU-projektia *Changing Identities and Context in the Arts: Artistic Research as the New European Paradigm for the Arts – CICA* (2010–2012). Projektin tavoitteena on avata dialogia taiteilijaidentiteetissä tapahtuvista muutoksista ja siitä luovasta potentiaalista, jota erilaiset, muuttuvat taiteilijaidentiteetit antavat yhteiskunnalle. Hankkeessa on mukana yhteensä seitsemän tahoja Suomesta, Ruotsista ja Isosta-Britanniasta.

Kuvataideakatemia kuuluu myös kansainväliseen taiteellista tutkimusta edistävään tutkimusverkostoon *EARN – European Artistic Research Network*, johon kuuluu yhteensä kymmenen taidealan oppilaitosta eri puolilla Eurooppaa. Useat verkoston jäsenet ovat olleet myös perustamassa uutta yhteistyömuotoa, joka tuo yhteen suuren joukon eurooppalaisia taiteen alan tohtorikoulutusohjelmia.

Kuvataideakatemialla ja Teatterikorkeakoululla on yhteinen Aasian esitys- ja kuvataiteeseen keskittyvä tutkimushanke, jota johtaa Teatterikorkeakoulun taiteellisen tutkimuksen professori Esa Kirkkopelto (ks. Teatterikorkeakoulu).

Sibelius-Akatemia

Sibelius-Akatemia vastaa musiikin alan ylimmästä opetuksesta Suomessa. **Musiikkikasvatuksen** aineryhmässä on toteutettu ja käynnissä useita kulttuuripoliittisesti relevantteja projekteja, joiden puitteissa on tutkittu mm. musiikin käyttöä muistisairaiden hoidossa ja kuntoutuksessa, musiikin verkkoyhteisöä, tekijyyttä ja nykuteknologioiden käyttömahdollisuutta, monikulttuurista musiikkikasvatusta sekä luovaa toimijuutta ja demokraattista osallisuutta musiikkikasvatuksessa.

Sibelius-Akatemia koordinoi valtakunnallista Musiikin ja näyttämötaiteen tutkijakoulua professori Vesa Kurkelan johdolla. Tammikuussa 2007 käynnistynyt tutkijakoulu on yhteistyöverkosto, johon Sibelius-Akatemian lisäksi kuuluvat Teatterikorkeakoulu, Helsingin yliopisto, Tampereen yliopisto, Turun yliopisto, Itä-Suomen yliopisto ja Jyväskylän yliopisto ja jota rahoittavat Suomen Akatemia ja opetus- ja kulttuuriministeriö.

Tekeillä olevat väitöskirjat tarkastelevat muun muassa suomalaisen tanssin lähihistoriaa, laulamisen, muistamisen ja identiteetin välisiä kytköksiä vienalaisten naisten laulussa, paikan ja paikallisuuden merkitystä Suomirockissa, erilaisten opetus- ja musiikkikulttuurien kohtaamisista sekä julkisten ja yksityisten äänimaisemien rakentumisesta Suomessa ja Turkissa (osa Suomen Akatemian rahoittamaa hanketta *Äänimaisemat, kulttuurinen kestävyys ja paikallisen toiminnan strategiat*, 2009–2012, ks. Itä-Suomen yliopisto.)

Jo aiemmin käynnistynyt *Kansanmusiikin ja populaarimusiikin tohtoriohjelma* on osa Musiikin ja näyttämötaiteen tutkijakoulua. Tohtoriohjelman pääpaino on musiikin historian ja kulttuurin muutosten tutkimuksessa.

Musiikkiopintojen lisäksi Sibelius-Akatemia tarjoaa myös taidehallinnon maisterikoulutusta: Helsingissä käynnistyi vuonna 1997 englanninkielinen Arts Management -maisteriohjelma ja Kuopion osastossa syksyllä 2004 rinnakkainen suomenkielinen ohjelma. Ohjelmien opetussisällöt käsittelevät monipuolisesti muitakin taidealoja kuin musiikkia. Helsingissä koulutus painottuu taideorganisaatioiden johtamiseen ja Kuopiossa kulttuuri-liiketoimintaan. (Kuopion koulutusohjelmaan ei järjestetty opiskelijavalintaa vuonna 2011.)

Sibelius-Akatemian täydennyskoulutus paitsi järjestää nimensä mukaisesti erilaista täydennyskoulutusta musiikkialan ammattilaisille toteuttaa myös alan kehittämishankkeita. Täydennyskoulutus hallinnoi *Taidealojen erityispätevyyspaletti* -hanketta (2010–2011), jonka tavoitteena on selvittää, mitä erityispätevyyksiä eri taidealojen ammattiteissa tarvitaan lähivuosina. Hankkeessa ovat mukana Aalto-yliopiston taideteollinen korkeakoulu, Helsingin yliopiston Palmenia, Kuvataideakatemia, Lapin yliopiston täydennyskoulutuspalvelut ja Teatterikorkeakoulu. Hanketta rahoittaa opetus- ja kulttuuriministeriö.

Sibelius-Akatemia koordinoi ESR-osarahoitusta saavaa *Musiikkialan toimintaympäristöt ja osaamistarve – Toive* -hanketta (2008–2011), jossa kartoitettiin musiikkialan toimintaympäristön muutoksia ja niistä kumpuavia huomisen osaamistarpeita¹³³. Muina hankekumppaneina toimivat Kulttuuripoliittisen tutkimuksen edistämissäätiö Cupore, Metropolia Ammattikorkeakoulu ja Suomen konservatorioliitto.

Sibelius-Akatemian koordinoi myös *Tapahtumatuotannon johtajaosaamisen kehittämishanketta JOHDE* (2010–2013), joka kuuluu *Luova Suomi* -ohjelmaan (ks. Aalto-yliopiston kauppakorkeakoulu, Pienyrityskeskus). Hankkeen tavoitteena on luoda uusi valtakunnallinen luovien alojen johtamiskoulutusohjelma ja koulutusjärjestelmämalli, joka palvelee tapahtumatuotannon kasvavaa osaamistarvetta. Hankkeen toteuttavat Sibelius-Akatemian täydennyskoulutus ja Seinäjoen yksikkö yhteistyössä Aalto-yliopiston kauppakorkeakoulun Pienyrityskeskukseen ja Turun yliopiston kauppakorkeakoulun Porin yksikön kanssa. Mukana olevat Helsingin, Oulun, Porin ja Seinäjoen kaupungit osallistuvat myös hankkeen rahoitukseen.

Teatterikorkeakoulu

Teatterikorkeakoulu antaa Suomessa ylintä tanssi- ja teatterialan opetusta näyttelijäntyyön laitoksella, ruotsinkielisen näyttelijäntyyön laitoksella, tanssitaiteen laitoksella, teatteritaiteen laitoksella, tanssi- ja teatteripedagogiikan laitoksella sekä valo- ja äänisuunnittelun laitoksella. Viiden laitoksen lisäksi Teatterikorkeakoulussa on yhteisen opetuksen keskus sekä esittävien taiteiden tutkimuskeskus, jotka järjestävät opetusta, taiteellista toimintaa ja tutkimusta.

Teatterikorkeakoulun tutkimuksesta ja jatkokoulutuksesta vastaa **esittävien taiteiden tutkimuskeskus Tutke**. Vuosille 2010–2012 laaditun strategian mukaan Teatterikorkeakoulun jatkotutkintokoulutuksen tarkoituksena on kouluttaa tutkijoita, jotka tekevät taiteellista, taiteilijälähtöistä ja taidepedagogista tutkimusta läheisessä yhteydessä kotimaiseen ja kansainväliseen taide- ja yliopistokenttään. Tutkimustoiminnan painopiste on esittävät taiteet yhteiskunnassa, ja tutkimuksen avulla perustellaan taiteiden muuttuvia yhteiskunnallisia merkityksiä ja taiteellista toimijuutta. Tulevaisuudessa Teatterikorkeakoulu pyrkii lisäämään tutkimuksen yhteiskunnallista vuorovaikutusta ja hyödyntämään tutkimusrahoituksessa laajasti eri tahojen tarjoamia rahoitusmahdollisuuksia.

Vuoden 2010 alkuun mennessä Teatterikorkeakoulussa on valmistunut 19 teatteritaiteen tai tanssitaiteen tohtoria, ja vuoden 2010 syyslukukauden alussa Tutkessa oli 50 jatko-opiskelijaa. Tohtorintöiden lisäksi Tutkessa tehdään myös hanketutkimuksia.

Vuosina 2008–2010 toteutetun hankkeen *Liikkuvaksi Mosaiikiksi – Tanssinopettajien kollegiaalisuus ammatillisenä opetuskuulttuurin tunnistamisen ja uudistamisen välineenä* taustalla vaikutti laki taiteen perusopetuksesta ja sen mukanaan tuomat muutokset tanssin opetuksessa ja tanssinopettajan työssä. Hankkeen vastuullisena vetäjänä toimi tutkijatohtori Teija Löytönen, ja sen rahoittivat Suomen Akatemia ja Työsuojelurahasto.¹³⁴

Suomen Akatemia rahoittaa Teatterikorkeakoulun ja Kuvataideakatemian yhteistä tutkimushanketta *Shifting Dialogues: Asian Performance and Fine Arts* (2011–2014). Konsortion tutkimuksissa tarkastellaan aasialaisen esitys- ja kuvataiteen filosofisia ja sosio-kulttuurisia osatekijöitä sekä niiden pedagogista siirtymistä. Hanketta johtaa professori Esa Kirkkopelto Teatterikorkeakoulusta.

---

¹³³ Muukkonen, Minna; Pesonen, Mirja & Pohjannoro, Ulla (toim.) (2011) *Muusikko eilen, tänään ja huomenna. Näkökulmia musiikkialan osaamistarpeisiin*. Toive-hankkeen loppuraportti.

¹³⁴ Löytönen, Teija (2010) *Moving Mosaic. Exploring collegial collaboration as a way of identifying and transforming the culture of dance teaching*. Hankkeen loppuraportti.

Teatterikorkeakoulun koulutus- ja kehittämispalvelut Kouke ja esitystekniikan suunnittelutoimisto Teakon yhdistyivät syksyllä 2010 **Kokos-palveluiksi**. Kokos tarjoaa koulutus-, suunnittelu- ja kehittämispalveluja yrityksille, yhteisöille ja ammattilaisille. Kokoksen tutkimus- ja kehittämistyön kohteita ovat muun muassa taiteen sovellukset ja taidelähtöiset menetelmät, taideorganisaatioiden toiminnan ja palvelujen kehittäminen sekä kulttuurin hyvinvointivaikutukset.

Kokos on partnerina kahdessa eurooppalaisessa hankkeessa. *European Network for Continuing Education in Performing Arts* -hanke (2010–2012) tukee esittävien taiteiden ammattilaisten liikkuvuutta Euroopassa kehittämällä esittävien taiteiden täydennyskoulutusta sekä ylläpitämällä kansainvälistä täydennyskoulutustarjontaa esittävien taiteiden ammattilaisille. Hanketta koordinoi Tanskan valtion Teatterikoulu ja siinä on mukana taidekorkeakouluja Ruotsista, Norjasta, Tanskasta, Islannista, Virossa ja Ranskasta.

Quality of Life: Creative Pathways for Family Learning -hanke (2009–2011) kehittää taidelähtöisiä menetelmiä muistisairaiden hoidon tueksi. Hankkeen rahoittaja on EU:n Elinikäisen oppimiseen ohjelmaan kuuluva Grundtvig-ohjelma.

Kokos oli opetus- ja kulttuuriministeriön Kulttuuri-, liikunta- ja nuorisoalojen kolmas sektori hyvinvointipalveluiden tarjoajana -ohjelmaa koordinoivan *Kolmas lähde* -hankkeen ensimmäisen kauden (2008–2010) hallinnoija yhteistyössä Allianssin ja Suomen Liikunta ja Urheilu SLU:n kanssa¹³⁵. Kulttuuripoliittisen tutkimuksen edistämissätiö Cupore toimi tämän ajan hankkeen tutkimuspartnerina.

Kokos oli mukana myös Helsingin yliopiston koulutus- ja kehittämiskeskus Palmenian hallinnoimassa *TAIKA*-hankkeessa sekä rakensi yhteistyössä Tampereen Työväen Teatterin kanssa TheatreWorks -kehittämiskeskustoa (2010–2011). Verkosto vahvistaa teattereita kunta- ja palvelurakenteen sekä luovan talouden muutosten tuottamassa murroksessa. Kehitystyön lisäksi hankkeessa tuotettiin laadullista tutkimustietoa teattereiden toimintakonseptin kehittämiseksi. Hanketta rahoitti työ- ja elinkeinoministeriön Työelämän kehittämisohjelma Tykes.

EU:n kulttuuriohjelma myönsi maaliskuussa 2011 tukea kaksivuotiselle *Training Artists for Innovation* -hankkeelle, jossa Kokos-palvelut on mukana. Hankkeessa tutkitaan ja kehitetään toiminta- ja koulutusmalleja taiteilijoiden, kulttuurikentän ja elinkeinoelämän yhteistyön edistämiseksi. Kokos toteuttaa laadullisen tutkimuksen, jossa analysoidaan taiteilijoiden ja yritysten välisiä yhteistyökokemuksia ja jo olemassa olevaa koulutusta. Se myös suunnittelee ja kehittää yhteistyöverkon kanssa Suomeen Artists in Business-täydennyskoulutusohjelman. Hanketta johtaa ja koordinoi alankomaalainen säätiö Cultuur-Ondenemen. Suomen lisäksi hankkeessa on mukana toimijoita Tanskasta, Ruotsista, Espanjasta ja Itävallest.

Tammikuussa 2012 käynnistyy Teatterikorkeakoulun, Kuvataideakatemia, Sibelius-Akatemia ja Aalto-yliopiston taideteollisen korkeakoulun yhteinen *Taiteellisen tutkimuksen tohtoriohjelma*, jota johtaa professori Esa Kirkkopelto. Se on ensimmäinen taideyliopistojen välinen pelkästään taiteelliseen tutkimukseen keskittynyt tohtorikoulutusohjelma, jossa tutkimuksen lähtökohtina ovat taiteen käytännöt sekä taiteellinen ajattelu, havainto ja toiminta.

Lappeenrannan teknillinen yliopisto

Lappeenrannan teknillisen yliopiston erillislaitos **Etelä-Karjala-instituutti** perustettiin vuonna 2002 tukemaan Etelä-Karjalan kehitystä; instituutissa tehtävä tutkimus keskittyykin Etelä-Karjalan maakuntaa ja sen lähialueita koskeviin aiheisiin. Instituutti tuo yhteiskuntatieteellisen ja humanistisen näkökulman tekniikan ja talouden

---

¹³⁵ *Kolmas lähde* -hankkeen ensimmäisen kauden päätösjulkaisu: Koivisto, Nelli & al. (toim.) (2010) *Kolmannella lähteellä. Hyvinvointipalveluja kulttuurin, liikunnan ja nuorisotyön aloilta*.

alueisiin erikoistuneen yliopiston opetus- ja tutkimustarjontaan, ja vaikka sen tutkimusohjelma on alueellisesti kohdennettu, on raja-alueisiin sekä niiden yhteiskunnallisiin, kulttuurisiin ja ympäristökysymyksiin suuntautunut tutkimus myös yleisesti kiinnostavaa.

Instituutin tutkimusohjelman kolme päälinjaa ovat • raja (kulttuurikonflikti, Venäjä, maahanmuuttajat ja kieli) • vesi (mm. ympäristönsuojelu ja matkailu) ja • identiteetti (mm. imago, kieli ja kulttuuri).

Instituutissa on toteutettu useita kulttuuri- ja sivistyshankkeita. Esimerkkinä voidaan mainita vuosina 2006–2007 yhdessä Etelä-Karjalan ammattikorkeakoulun Imatran matkailuyksikön kanssa toteutettu *Kulttuurimaisema elämymatkailukohteena* -hanke, jossa tutkittiin kulttuurimaisemien hyödyntämistä elämymatkailussa.

Instituutti on toteuttanut Kaakkois-Suomen visuaalisten alojen taiteilijoiden yhteistyöverkoston edellytyksiä selvittävän hankkeen yhteistyössä Etelä-Karjalan Taiteilijaseura ry:n kanssa¹³⁶.

Instituutti koordinoi tutkijayhteisöä, joka kokoaa yhteen maakunnassa asuvat eri tieteenaloja edustavat tutkijat.

Lappeenrannan teknillisen yliopiston Venäjään liittyvää tutkimusta ja toimintaa koordinoi **Pohjoisen ulottuvuuden tutkimuskeskus NORDI** (Northern Dimension Research Centre). Se on ollut keskeisenä toimijana perustamassa Suomalais-venäläistä innovaatioyliopistoa (Finnish-Russian Innovation University – FRIU). Yhteistyöverkoston kuuluu viisi pietarilaista yliopistoa sekä Suomesta Lappeenrannan teknillisen yliopiston lisäksi Tampereen teknillinen yliopisto ja Aalto-yliopiston taideteollinen korkeakoulu. Verkoston tavoitteena on tuottaa huippukoulutusta ja -tutkimusta tekniikan, talouden ja muotoilun aloilla.

Tampereen teknillinen yliopisto

Vuonna 1972 perustetun Tampereen teknillisen korkeakoulun nimi muutettiin vuonna 2003 Tampereen teknilliseksi yliopistoksi. Yliopisto keskittyy tekniikan ja arkkitehtuurin opetukseen ja tutkimukseen, jonka kärkialoja ovat • signaalinkäsittely • nanofotoniikka ja • älykkäät koneet.

Rakennetun ympäristön tiedekunnan arkkitehtuurin laitoksella tutkitaan ja opetetaan arkkitehtuurin ja arkkitehtuurin historian lisäksi muun muassa arkkitehtuuri- ja kaupunkitutkimusta sekä yhdyskuntasuunnittelua ja yhdyskuntasuunnittelun teoriaa. Laitoksen tutkimusta koordinoi EDGE Arkkitehtuuri- ja kaupunkitutkimuslaboratorio, ja yksi tutkimuksen uusista painopistealueista on tilan käyttäjakeskeinen suunnittelu.

Laitoksella johdetaan opetus- ja kulttuuriministeriön rahoittamaa *Kids Out!*-hanketta (2010–2013), jossa tutkitaan lasten ja nuorten fyysisen aktiivisuuden, kaupunkiympäristön ja ylipainon yhteyksiä yhteistyössä Aalto-yliopiston, UKK-instituutin ja Seattlessa sijaitsevan University of Washingtonin kanssa.

Yhdessä Tampereen yliopiston yhdyskuntatieteiden laitoksen ja psykologian laitoksen kanssa toteutettavassa *Urban Diversity* -hankkeessa (2010–2012) tutkitaan, kuinka kaupunkiluonto voidaan ottaa rakentamisen ja kaupunkitilan tuottamisen lähtökohdaksi ja luoda näin uudenlaisia käyttäjakeskeisiä tiloja, jotka edistävät hyvinvointia ja kaupunkiluonnon monimuotoisuutta. Hanketta rahoittavat Tekes, useat yritykset sekä Espoon, Tampereen ja Vantaan kaupungit.

Päättäneistä projekteista voidaan mainita esimerkiksi vuosina 2005–2009 toteutettu Ylä-Pirkanmaan seutuyhdistys ry:n rahoittama hanke *Kytkylä – Kytkeytyvän maaseudun suunnittelu*. Siinä tutkittiin asutus- ja palvelurakenteeltaan harvanevaa maaseutua verkostorakenteena.

---

¹³⁶ Korjonen-Kuusipuro, Kristiina (2011) *Samaa seittä kutomaan. Visuaalisten alojen ammattitaiteilijoiden verkostoitumisedellytykset Kaakkois-Suomessa*.

Tampereen teknillisen yliopiston Porin yliopistokeskuksessa toimivan **Porin yksikön** tutkimuksen painoaloja ovat mm. ohjelmistotuotanto ja ohjelmistomenetelmät, sosiaalinen media, oppimispelit ja mobiilisovellukset, internetin verkkoteknologiat ja -palvelut sekä palvelutuotanto ja palvelutalous. Tutkimusta tehdään myös yhteistyössä Porin yliopistokeskuksen muiden toimijoiden kanssa.

Porin yksikön Advanced Multimedia Center (AMC) on toteuttanut tutkimushankkeita yhteistyössä Turun yliopiston digitaalisen kulttuurin oppiaineen ja Aalto-yliopiston taideteollisen korkeakoulun taiteen ja median laitoksen kanssa. Yhteistyöhankkeita ovat olleet mm. mobiilien verkkopalvelujen omaksumista tarkastellut *Mobile Social Media – Video applications for entertainment and learning* (2008–2010) ja käyttäjäyhteisön roolia uuden teknologian tuottamisessa ja muokkaamisessa tutkinut *Käyttäjyhteisöt ja tuotekonseptit visuaalisen viestinnän ja uusien verkkojen mahdollistajina* (2005–2007). (Ks. Turun yliopisto.) Molempia hankkeita rahoittivat Tekes ja yrityspartnerit.¹³⁷

1.2 Ammattikorkeakoulut

Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalla on 25 ammattikorkeakoulua¹³⁸. Niissä tehtävä tutkimus on ensisijassa työelämän tarpeista lähtevää soveltavaa tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoimintaa (TKI-toiminta), joka liittyy tiiviisti opetukseen ja jota toteutetaan usein yhteistyössä paikallisten toimijoiden kanssa tavoitteena tukea alueen kehitystä, elinkeinoja ja työelämää.

Kulttuuripoliittisesti relevantteja tutkimus- ja kehittämishankkeita toteutetaan erityisesti niissä ammattikorkeakouluissa, joissa on kulttuurituotannon koulutusohjelma. Ne ovat Humanistinen ammattikorkeakoulu HUMAK, Metropolia Ammattikorkeakoulu, Mikkelin ammattikorkeakoulu, Seinäjoen ammattikorkeakoulu ja Yrkeshögskolan Novia.

Humanistinen ammattikorkeakoulu (HUMAK) on verkostoammattikorkeakoulu, jolla on kampus yhdeksällä paikkakunnalla. **Kulttuurituotantoa** voi opiskella Jyväskylässä, Kauniaisissa ja Turussa. HUMAKin tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoimintaa toteutetaan sekä kampuksilla että keskitetysti viidessä osaamiskeskuksessa. Osaamiskeskuksista kaksi, Turun Meri ja Imatran Voima, ovat erikoistuneet kulttuurituotantoon sekä luovien alojen yrittäjyyden edistämiseen.

HUMAK toteuttaa sekä alueellisia että valtakunnallisia projekteja ja osallistuu myös kansainvälisiin hankkeisiin. Viimeaikaiset hankkeet käsittelevät mm. tapahtumatuotantoa, osallistavaa teatteria, osaamisen tuotteistamista sekä luovien alojen toimijoiden yhteistoimintaa.

HUMAK koordinoi syksyllä 2011 käynnistyneen hankkeen *Step Up – Cross Border City in Action* kulttuurin toimintaohjelmaa. Kolmivuotisen hankkeen tavoitteena on kehittää Suomen ja Venäjän välisen rajan ylittävää yhteistyötä, tapahtumatuotannon koulutusta ja tapahtumatuottajien verkostoja sekä toteuttaa yhteismarkkinointia. Hankkeessa ovat mukana Lappeenrannan, Imatran, Viipurin ja Svetogorskin kaupungit.

---

¹³⁷ Hankkeiden julkaisut: Multisilta, Jari; Mäenpää, Marjo & Suominen, Jaakko (toim.) (2010) *Yhdessä ja liikkeellä. Mobiili sosiaalinen media*; Multisilta, Jari; Seppä, Anita & Suominen, Jaakko (toim.) (2007) *Käyttäjyhteisöt ja tuotekonseptit. Tutkimuksia ihmiskeskeisestä teknologiasta ja visuaalisuudesta*.

¹³⁸ Lisäksi Ahvenanmaalla on Högskolan på Åland, ja Poliisiammattikorkeakoulu toimii sisäasiainministeriön alaisuudessa.

Metropolia Ammattikorkeakoulun kulttuurin ja luovan alan korkeakouluyksikössä voi opiskella sekä kulttuurituottaja (AMK)- että ylempään kulttuurituottaja (YAMK) -tutkinnon. Kulttuurituottaja YAMK-koulutus toteutetaan yhteistyössä Humanistisen ammattikorkeakoulun kanssa. Ylempään ammattikorkeakoulututkinnon voi suorittaa lisäksi konservoinnissa, mediatuottamisessa sekä musiikissa ja pop/jazzmusiikissa. Yksikön muut koulutusohjelmat ovat elokuva ja televisio, esittävä taide, muotoilu, vaatetusala ja viestintä.

Metropolian kulttuurialan tutkimus- ja kehitystoiminnan lähtökohtia ovat mm. luovuus- ja taideperusteinen kehitysoasaaminen, uusien luovien sisältöjen tuotteistaminen ja jakelu, asiakas- ja käyttäjälähtöisyys sekä moniammatillinen luovuusajattelu.

Metropolian kulttuurin ja luovan alan yksikkö on mukana useissa alan tutkimus- ja kehityshankkeissa sekä koordinaattorina että osatoteuttajana. Kulttuurituotannon koulutusohjelma toteuttaa *Tuottaja2020*-hankkeen (2009–2012) yhdessä Kulttuuripoliittikan tutkimuksen edistämissätiö Cuporen, Humanistisen ammattikorkeakoulun, Yrkeshögskola Novian, Mikkelin ammattikorkeakoulun sekä Taide- ja kulttuurialan ammattiliitto Taku:n ja *Luova Suomi* -hankkeen kanssa. *Tuottaja2020* ennakoii kulttuuritapahtumien tuotannon muutosta ja muutoksen myötä tulevia haasteita tuottajan osaamiseen. Koulutuskentän aiempaa selkeämpään profiloitumiseen tähtäävä hanke saa Opetushallituksen hallinnoimaa ESR-rahoitusta.

Metropolia hallinnoi osallistavan konserttitoiminnan ja yleisöyhteistyön alueellista kehityshanketta *Musiikki elämään* (2011–2013). *Kolmas lähde* -hankekokonaisuuteen kuuluvan hankkeen tavoitteena on kehittää kolmannen sektorin, kuntatoimijoiden ja ammattikorkeakoulujen väliseen yhteistyöhön pohjautuva palvelumalli, jolla edistetään taiteen käyttöä sosiaalisen hyvinvoinnin välineenä.

Vuonna 2007 käynnistyneessä *Urbaani luovuus* -hankkeessa rakennetaan kulttuurin avulla Helsingin Arabianrantaan elinvoimaista kaupunkiympäristöä¹³⁹. Muissa hankkeissa mm. edistetään taiteen käyttöä hyvinvoinnin välineenä, kulttuuripalveluiden tavoitettavuutta ja vaikuttavuutta, suomalaisen elokuvan elinkelpoisuutta kansainvälisessä kilpailussa sekä digimedia-alan yritysten tarinallista tuotekehitysoasaamista.

Mikkelin ammattikorkeakoulun TKI-toiminnan painoalat ovat hyvinvointi, materiaalit ja ympäristö, matkailu ja tapahtumatuotanto sekä sähköiset palvelut. Painoalat läpäiseviä vahvuuksia ovat Venäjä-osaaminen ja liiketaloudellinen osaaminen. Kulttuuripoliittisesti relevantteja tutkimus- ja kehityshankkeita toteutetaan sekä **hyvinvoinnin** että **matkailun ja tapahtumatuotannon painoaloilla**.

ESR-rahoitteen hankkeen *HAKKU – Hyvinvointia ja kuntoa kulttuurista* (2004–2006) tavoitteena oli vahvistaa kulttuurin ja taiteen roolia sosiaali- ja terveysalan hoito- ja kuntoutusyksiköiden arjessa. Luovan toimialan tutkimus- ja kehittämistoiminta Etelä-Savossa käynnistettiin *Luja*-hankkeen avulla (2006–2007), ja hanke-toimintana luotiin myös maakunnan taiteilijaresidenssiverkosto.

Matkailu ja tapahtumatuotannon TKI-toiminnan painoaloja ovat mm. hyvinvointi- ja elämysmatkailu, kulttuuritapahtumat ja luontoon perustuvat ohjelmapalvelut. Mikkelin ammattikorkeakoulun matkailun, muotoilun ja liiketalouden laitos hallinnoi *Elämykselliset verkostotuotteet Etelä-Savon matkailun vetovoimatekijänä – ELMO* -esiselvityshanketta (2009–2011). Hankkeessa selvitettiin monialaisten elämyspalvelujen – luontoaktiiviteettien, kulttuuripalvelujen ja luovien alojen – yhdistämis- ja kehittämismahdollisuuksia Etelä-Savossa.

Luova Suomi Etelä-Savossa -hankkeessa (2011–2012) selvitetään eteläsavolaisten alojen yritysten ja toimijoiden olemassa olevat Venäjä-yhteistyön muodot, tarpeet ja mahdollisuudet sekä valmistellaan kulttuurivientiä ja -vaihtoa edistävä itäsuomalainen tukiverkosto. Selvitys on osa kansallista *Luova Suomi* -hanketta (ks. Aalto-yliopiston kaupparkeakoulu, Pienyrityskeskus).

---

139 Hankkeen julkaisu: Vilkuna, Anna-Maria; Kallio, Pilvi & Ranta-Meyer, Tuire (toim.) (2011) *Rikas kulttuuri, rakas naapuri – yhteisön luomisvoima Arabianrannassa*.

Seinäjoen ammattikorkeakoulussa kulttuurialaa voi opiskella Jurvassa ja Seinäjoella. Kulttuurituotannon koulutusohjelman lisäksi kulttuurialaan kuuluvat konservoinnin, muotoilun sekä kirjasto- ja tietopalvelun koulutusohjelmat.

ESR-rahoitteisen *Agentti akademia – luovien alojen liiketoimintaosaamisen kehittämishankeen* (2009–2012) tavoitteena on kulttuurituotannon toimialan innovaatio-, liiketoiminta- ja markkinointiosaamisen laaja-alainen kehittäminen.

Muotoilun koulutusohjelma koordinoi valtakunnallista, vuoden 2011 loppuun kestävä *Kokeellinen tuotekehitys-laboratorio* -hanketta, joka toteuttaa ideoivaa, kokeellista ja tuotteistavaa tuotekehitystä sekä tukee sisustus- ja kalustealan tutkimusta ja koulutusta.

Helsingissä, Pietarsaareissa, Turussa, Uusikaarlepyyssä ja Vaasassa toimivan **Yrkeshögskolan Novian kulttuurialan koulutusohjelmat** ovat kulttuurituottajan lisäksi kuvataide, muotoilu, mediakulttuuri, musiikki ja esiintymistaito (scenkonst).

Novian tutkimus- ja kehitystyön viidestä painoalasta yksi on taide, terveys ja hyvinvointi. Tutkimus kohdistuu sekä esteettiseen ympäristöön että taiteen ja kulttuurin terveys- ja hyvinvointivaikutuksiin arkielämässä, sosiaali- ja terveyspalveluissa, työelämässä ja yhteiskunnassa. Tutkimuksessa painotetaan pohjoismaista yhteistyötä; esimerkiksi *Kultur i vården* -hankeessa (2008–) Novian yhteistyökumppaneita ovat Tukholman Karoliininen instituutti ja Akershusin yliopisto (Norja). Hankkeessa tutkitaan, miten esteettinen ympäristö ja kulttuurielämykset vaikuttavat ihmisen psyykkiseen ja fyysiseen terveyteen.

Useissa ammattikorkeakouluissa toteutetaan kulttuuripoliittisesti relevanttia tutkimus- ja kehitystoimintaa erityisesti matkailun ja liiketoiminnan mutta myös muilla koulutusaloilla.

Helsingin Arabianrannassa sijaitseva **Arcada** tarjoaa opetusta ruotsin- ja englanninkielisissä koulutusohjelmissa, joita ovat mm. ruotsinkieliset elokuva ja televisio sekä matkailu (AMK) ja englanninkielinen Media Management (YAMK).

Arcadan TKI-toiminta on jaettu neljään tutkimusalueeseen, joista yksi on kulttuuri- ja käyttäytymistieteet. Alueella on käynnissä mm. *Sociokulturell Inspiration* -projekti (2009–2012), jossa edistetään vanhusten terveyttä ja hyvinvointia sosiokulttuurisen innostamisen sekä taiteen ja kulttuurin avulla.

Kulttuuri- ja käyttäytymistieteiden sekä talous- ja yhteiskuntatieteiden alueelle sijoittuvassa *Strategies for creative business networks* -hankkeessa (2006–2010) tutkittiin verkostopohjaista arvonmuodostusta musiikkiteollisuudessa.

HAAGA-HELIA ammattikorkeakoulu kouluttaa liike-elämän ja palveluelinkeinojen asiantuntijoita Helsingissä, Porvoossa ja Vierumäellä. Mm. **matkailualaa** Haaga-Heliassa voi opiskella niin suomeksi, ruotsiksi kuin englanniksi ja joko liiketalouden tai elämystuotannon näkökulmista. Myös matkailualan tutkimus- ja kehitysprojektit yhdistävät usein kulttuurituotannon, elämystalouden ja liiketalouden osaamista. Viimeaikaisissa hankkeissa on mm. rakennettu Suomenlinnan maailmanperintökohteen arvon mukaista brändiä, tutkittu kulttuuriviennin erityispiirteitä ja sen vaatimia kompetensseja, Helsingin imagoa matkailukohteenä sekä kaupunkibrändien rakentamista.

Haaga-Helia toimii Kaupunki- ja metropolipolitiikka -yhteistyöohjelman talous- ja kilpailukyky-teemaryhmän kotipesänä (ks. Helsingin yliopisto) ja toteuttaa yhdessä Aalto-yliopiston kauppakorkeakoulun kanssa *Metropolibrändi* -hankkeen (2010–2011). Hankkeessa on tutkittu metropolialueen vetovoimaa korkeakoulujen kansainvälisten opiskelijoiden ja tutkijoiden näkökulmasta (2010) sekä sosiaalisen median ja muiden nykyaikaisten viestintätarkaisujen merkitystä metropolialueesta kansainvälisesti muodostetuille mielikuville (2011). Hanke jatkuu vuonna 2012, jolloin selvitetään, miten World Design Capital -tapahtumavuosi vaikuttaa aluebrändiin. Haaga-Heliassa hankkeen vastuullisena johtajana toimii projektipäällikkö Tarja Koskinen-Nisula.

Jyväskylän ammattikorkeakoulun (JAMK) **kulttuurialan koulutusohjelmia** ovat musiikki sekä englanninkielinen Music and Media Management -ohjelma, joka kouluttaa asiantuntijoita kansainvälisen musiikki- ja media-teollisuuden alalle. **Matkailu-, ravitsemis- ja talousalan** matkailun koulutusohjelmassa on mahdollista opiskella mm. elämyspalvelujen tuotantoa ja johtamista.

JAMK:n TKI-toiminta on jaettu neljään painolaan, joista osaamisintensiivisen palveluliiketoiminnan alan ydinalueita ovat mm. innovaatiotoiminta, elämyspalvelut ja vastuullinen liiketoiminta. Alan tutkimus- ja kehitysprojekteissa kehitetään mm. hyvinvointi- ja maaseutumatkailua sekä kestävää, perinnekulttuureja vahvistavaa matkailua. *Pro Ruokakulttuuri* -hanke (2010–2013) puolestaan edistää valtakunnallisen Suomalaisen ruokakulttuurin edistämishojelman mukaisesti keskisuomalaista ruokakulttuuria. *Lutakko Living Lab* -projektissa (2008–2012) kehitetään Jyväskylän Lutakosta innovatiivista ja käyttäjäkeskeistä palvelukonseptien innovaatio-, kehittämis- ja oppimisympäristöä.

Myös **Kajaanin ammattikorkeakoulussa** (KAMK) voi opiskella **matkailualaa** sekä suomen- että englanninkielisissä koulutusohjelmissa. Opintoissa voi suuntautua joko aktiviteettimatkailuun tai matkailupalvelujen tuottamiseen ja kehittämiseen. Matkailualan projekteissa on kehitetty Oulun ja Kainuun seutujen elämys-, kulttuuri- ja luontomatkailua mm. paikallista kulttuurihistoriaa ja -perinnettä hyödyntäen.

KAMK:n **tekniikan ala** tarjoaa mm. tietotekniikan koulutusohjelman, jossa voi erikoistua peliteknologiaan. Alan kehitysprojekteissa on pyritty luomaan Kajaaniin kasvavaa peli- ja simulaatioalan teollisuutta sekä kehittämään Kajaaniin pelikehitysalan keskittymä.

Laurea-ammattikorkeakoulu toimii Uudellamaalla seitsemässä eri yksikössä. Yksiköillä on myös yhteistä TKI-toimintaa, kuten sosiaali-, terveys-, viestintä-, matkailu- ja liiketalouden alojen toteuttama 'moniaistisen tilan' kehittäminen. Lähtökohtana oli luoda tila, jossa maahanmuuttajat voivat ikään kuin palata hetkeksi kotimaahansa ja näin tukea maahanmuuttajien hyvinvointia ja oman kulttuurin siirtymistä sukupolvelta toiselle sekä lisätä kulttuurienvälistä ymmärrystä.

Vuonna 2009 sisäasiainministeriön hallinnoimasta EU:n Kotouttamisrahastosta myönnettiin rahoitus *Kohtaamisista moniaistisessa tilassa* -hankkeelle, jonka tavoitteena oli mm. moniaistisen tilaidean testaaminen ja kulttuurienvälistä ymmärrystä lisäävien menetelmien kehittäminen. Hankkeen aikana on rakennettu kiinteiden moniaististen tilojen lisäksi myös liikuteltavia tiloja, joita voidaan käyttää esimerkiksi kirjastoissa, päiväkodeissa ja palvelutaloissa.

Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulun (PKAMK) toiminnot on keskitetty Joensuuun viiteen monialaiseen keskukseseen. **Luovien alojen keskus** koostuu PKAMK:n luovan talouden ja elämyspalveluiden koulutusaloista, ja siellä annetaan opetusta matkailun, viestinnän, musiikin ja tietojenkäsittelyn koulutusohjelmissa.

Luovien alojen keskuksen osaamisalueelle sijoittuvat myös monimediaiset elämyspalvelut, joka on yksi Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulun TKI-toiminnan painoaloista. Alan TKI-toiminnassa kehitetään monimediaisia sisältöjä, presentaatiotekniikoita ja digitaalisen jakelun esitysteknisiä ratkaisuja, joilla voidaan vahvistaa kulttuurin, median ja matkailun elämyksellistä kokemista ja joita voidaan hyödyntää alueen matkailu- ja kulttuuritoiminnassa.

Toteutettuja hankkeita ovat mm. *Elokuva- ja elämysmatkailun kehittäminen Pohjois-Karjalassa* (2008–2010), jonka päätavoitteena oli nimensä mukaisesti kehittää elokuva- ja elämysteollisuuteen liittyvää matkailua, liiketoimintaa ja palvelurakennetta sekä *Uuden teknologian hyödyntäminen elokuvan kuvaamisessa, äänityksessä, jälkituotannossa sekä markkinoinnissa* (2009–2011), jossa toteutettiin testipilotteja uuden teknologian käyttöönottoon, osaamisen siirtoon ja hyödyntämiseen liittyen.

Luovien alojen keskus on ollut mukana myös hankkeessa, jonka tavoitteena oli luoda Outokumpuun uudenlainen toimintaympäristö kansainväliselle peli- ja simulaatioalan liiketoiminnalle ja hautomotoiminnalle. Tällä hetkellä Luovien alojen keskus toteuttaa yhteistyössä Itä-Suomen yliopiston kanssa Joensuun kaupungin koordinoimaa *Kortteli 48 – luova osaamisyhteisö* -hanketta (2011–2012). Se on osa *KOKO Kehittyvä kaupunkitila* -hanketta, jossa kehitetään Joensuun kaupunkitilaa eläväksi ja vetovoimaiseksi toimintakokonaisuudeksi. Myös Luovien alojen keskuksen hallinnoima valtakunnalliseen luovien alojen kehittämiseen tähtäävä hanke *KuTu – Kulttuurista tulevaisuutta* (2011–2012) on mukana *KOKO Kehittyvä kaupunkitila* -hankkeessa.

Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulu ja lisäalassa, Kuopiossa ja Varkaudessa toimiva **Savonia-ammattikorkeakoulu** hyväksyivät vuonna 2010 kumppanuusstrategian, joka tähtää niiden syvenevään yhteistyöhön vuosina 2010–2012. Ammattikorkeakouluilla on yhteisiä TKI-toiminnan painoaloja, joista yksi on **Venäjä-osaaminen**. Kehittämistyötä tehdään tällä hetkellä matkailualalla tavoitteena venäläisten matkailuun liittyvän liiketoimintaosaamisen vahvistaminen.

Savonian matkailualan painopisteitä ovat mm. hyvinvointi- ja tapahtumamatkailu. Savoniassa toteutettiin vuosina 2008–2011 opetusministeriön rahoittama hanke, jonka tavoitteena oli kasvattaa Venäjältä ja Baltiasta tulevien matkailijoiden määrää Pohjois-Savossa sekä rakennettiin alueen matkailutarjonnan tunteva matkanjärjestäjäverkosto.

Satakunnan ammattikorkeakoulu (SAMK) toimii neljällä paikkakunnalla: Huittisissa, Kankaanpäässä, Porissa ja Raumalla. **Liiketoiminnan ja kulttuurin toimialan** koulutusta järjestetään Kankaanpäässä, jossa koulutetaan kuvataiteilijoita sekä Porissa, jossa on liiketalouden, matkailun, tietojenkäsittelyn ja viestinnän koulutusohjelmat sekä englanninkielinen Innovative Business Services -ohjelma.

Liiketoiminnan ja kulttuurin toimialan kehittämishankkeisiin lukeutuu valtakunnallinen *ART360* -hanke, jota SAMK koordinoi. Hankkeen tavoitteena on kehittää kuvataiteen toimijoiden käytännönläheistä managerointi- ja liiketoimintaosaamista. Hankkeen osatoteuttajia ovat AV-arkki ry, Helsingin Taiteilijaseura ry, Kuvasto ry, Oulun Taiteilijaseura -63 ry, PROTO ry, Suomen Taiteilijaseura, Taidemaalariiliitto ja Tampereen Taiteilijaseura ry., jotka luovat kuvataidealalle valtakunnallisen yhteistyöverkoston.

Kesällä 2009 alkoi *Pohjois-Savon ART360-kuvataidehanke*, jonka tavoitteena on kehittää alueen kuvataiteen palvelujen tuotteistamista sekä synnyttää alueelle kuvataiteen aluekeskus. Kuopion osahanketta koordinoi Kuopion kuvataiteilijat ry Ars Libera.

Turun ammattikorkeakoulun kulttuurialan koulutusohjelmia ovat elokuva ja televisio, esittävä taide (sirkus, tanssi, teatteri ja nukketeatteri), kuvataide, musiikki ja journalismi, jotka muodostavat Taideakatemian yksikön sekä Tietoliikenteen ja sähköisen kaupan yksikköön kuuluva kirjasto- ja tietopalvelu (myös YAMK) ja Tekniikan, ympäristön ja talouden yksikköön kuuluva muotoilu.

Taideakatemian TKI-toimintaa kokoaa ja ohjaa *InnoArtem – Innovaatio-osaamisesta luovien alojen liiketoimintaan* -ohjelma, jonka puitteissa eri hankkeet toimivat. Yhteistyössä Eesti Kunstiakadeemin kanssa toteutettavan *Mobiilianimaatiot*-hankkeen tavoitteena on luoda uudenlaista sisältöä matkapuhelinalustoihin sekä löytää animaatioille uusia jakelukanavia ja uutta yleisöä.

Yhteistyössä Suomen Kulttuuriperinnön Säätiön omistaman Brinkhallin kartanon kanssa toteutetaan projekti, jossa mm. kehitetään tuotantomalli siitä, miten kulttuurihistoriallisesti merkittävä paikka luodaan esityspaikaksi.

Taideakatemia, Hyvinvointipalvelut ja Terveysala ovat mukana suomalaisten ja virolaisten partnereiden kolmi-vuotisessa yhteistyöhankkeessa *MIMO – Moving In, Moving On!* (2010–2013), jonka päätavoitteena on innovatiivisesti soveltaa taidelähtöisiä menetelmiä sosiaali- ja nuorisotyön käyttöön yhteistyössä eri alojen ammat-

tilaisten kanssa. Moniammatillisen tiimityöskentelyn ohella MIMON painopisteitä ovat mediakasvatukselliset näkökulmat sekä sosiaalisen median hyödyntäminen. Hankkeelle myönnettiin vuoden 2010 lopulla rahoitus EU:n Central Baltic -rahoitusohjelmasta.

Kirjasto- ja tietopalvelun koulutusohjelma on mukana kansainvälisessä *Turku–Dakar* -kirjastohankkeessa, jossa konkreettisesti rakennetaan kirjasto ja kehitetään sen toimintaa Senegalin pääkaupungin Dakarin köyhän korttelin toimintakeskukseen. Projektin tavoitteena on kehittää toimintakeskuksen kirjastoa ja kirjastoalan opiskelijoita tukeva elävä vuorovaikutteinen kirjastoalan verkosto senegalilaisten ja suomalaisten toimijoiden välille. Projekti on osa ulkoministeriön rahoittamaa *Kirjasto- ja lukutaitohanke* -kehitysyhteistyöhanketta, jota koordinoi Turun taiteilijaseura. Hankkeen muita yhteistyökumppaneita ovat Ulkoasiainministeriö, Dakarin yliopisto, Senegalin kirjastoseura, Suomen lähetysseura, Bibliothèques Lettre Développement ja Blaise Senghor -kulttuurikeskus.

Verkkokirjasto Theseus sisältää ammattikorkeakoulujen opinnäytetöitä ja muita julkaisuja pdf-tiedostoina. Julkaisuja voi selata nimikkeen, tekijän, julkaisuajan ja asiasanan mukaan sekä ammattikorkeakouluittain.

1.3 Kulttuuripoliittista tutkimusta tekevät tutkimuslaitokset

Kulttuuripoliittisen tutkimuksen edistämissäätiö Cupore

Kulttuuripoliittisen tutkimuksen edistämissäätiö Cupore on kulttuuripoliittista tutkimusta edistävä ja toteutettava sektoritutkimuslaitos. Cupore perustettiin vuonna 2002 Jyväskylän yliopiston ja Suomen Kulttuurirahaston toimesta. Yksi säätiön perustamisen aloitteentekijöistä oli opetus- ja kulttuuriministeriö, joka myös vastaa osaltaan säätiön tutkimustoiminnan rahoittamisesta.

Cuporen oman tutkimusryhmän työn lisäksi säätiön rahoittamaa tutkimusta tehdään myös sopimustutkimuksena yliopistoissa ja tutkimuslaitoksissa. Omien tutkimusprojektien lisäksi Cupore tekee selvityksiä ja arvioiteja sekä osallistuu asiantuntijana tai osatoteuttajana erilaisiin hankkeisiin. Läheistä yhteistyötä tehdään Jyväskylän yliopiston kulttuuripoliittikan koulutusohjelman kanssa ja tutkija- ja asiantuntijaverkostoja pyritään laajentamaan.

Säätiö osallistuu myös kansainvälisiin yhteishankkeisiin, joihin haetaan rahoitusta esimerkiksi EU:lta. Vuosina 2005–2007 Cupore oli mukana EU:n Leonardo da Vinci -ohjelman rahoittamassa Vania-projektissa, jossa selvitettiin minkälaisia pätevyysvaatimuksia eurooppalainen kulttuuriyhteistyö asettaa kulttuurikentän toimijoille. Vuosina 2007–2008 Cupore osallistui EU-rahoitteiseen yhteistyöprojektiin *Sharing Diversities*, jossa analysoitiin Euroopan maiden kulttuurien välisen vuoropuhelun edistämistoimenpiteitä kulttuuri-, nuoriso- ja liikuntapolitiikassa. Cupore järjesti EU:n kulttuuriohjelman rahoituksella yhteistyössä CIRCLE-verkoston kanssa vuonna 2006 pyöreän pöydän kokouksen ”European Art and Culture Between Free Trade and Cultural Diversity. A delicate dialogue?”

Cupore on toiminut perustamisestaan alkaen Compendium authors -verkostossa, joka kehittää ja päivittää Euroopan neuvoston ja eurooppalaisen ERICarts-tutkimuslaitoksen ylläpitämää kulttuuripoliittista tietojärjestelmää (kompendiumia) Compendium of Cultural Policies and Trends in Europe. Vuoden 2012 Compendium-kokous järjestetään Cuporen toimesta Helsingissä.

Compendium on kulttuuripolitiikan instrumentteja, toimenpiteitä ja trendejä tarkasteleva internet-pohjainen tieto- ja monitorointijärjestelmä, joka luotiin vuonna 1999 Euroopan neuvoston aloitteesta ja rahoituksella. Hanke laajentui IFACCAN (International Federation of Art Councils and Culture Agencies) aloitteesta maailmanlaajuiseksi vuonna 2011 ja on nimeltään [WorldCP](#).

Cuporen tutkimuspoliittinen ohjelma kohdentuu yhtäältä laajoihin kulttuuripolitiikan kannalta keskeisiin kulttuuri-kehityksen ongelmiin, toisaalta kulttuuripolitiittisen päätöksenteon ja lainsäädännön kannalta strategisesti tärkeisiin kysymyksiin. Tutkimuksen keskeinen painopistealue on kulttuurisen moninaisuuden edistäminen. Säätiön tutkimushankkeisiin kytkeytyy keskeisesti myös kulttuuripolitiittisen tutkimuksen menetelmien kehittäminen. Cuporen toiminnan piirissä toteutettuja tutkimuksia, selvityksiä, raportteja ja työpapereita julkaistaan [Cuporen julkaisusarjoissa](#).

Cuporen käynnissä olevat tutkimushankkeet voidaan jakaa kolmen pääotsikon alle: • luovat toimialat • taide- ja kulttuurialan laitokset ja ryhmät sekä • kuntien kulttuuritoiminnan rakenteet ja rahoitus.

Laajin luoviin toimialoihin liittyvä hanke on opetus- ja kulttuuriministeriön vuonna 2009 myöntämällä rahoituksella käynnistynyt *Tekijänoikeuden arviointimenetelmän kehittäminen*, jonka tavoitteena on kehittää kansallisten tekijänoikeusjärjestelmien arviointia ja kehittämistä palveleva metodologia. Hanke toteutetaan yhteistyössä maailman henkisen omaisuuden järjestön (World Intellectual Property Organization) sihteeristön kanssa kansainvälisen näkökulman huomioimiseksi.

Muita luovan toimialan tutkimushankkeiden aiheita ovat luovat keskittymät ja alueet sekä luovien alojen välitysammatit, erityisesti visuaalisen alan kuraattorit. Cupore osallistuu myös ESR-rahoitteeseen kulttuurituottajien osaamistarpeita ja urakehitystä tarkastelemaan *Tuottaja 2020* -projektiin, jota koordinoi Metropolia Ammattikorkeakoulu. *Luova Suomi* -hankkeessa Cupore on ollut mukana luoden tietoperustaa okm:n ESR-rahoitteelle kehittämisohjelmalle. Myös *Musiikkialan toimintaympäristöt ja osaamistarve Toive* -hankkeessa Cupore on toiminut tutkimuspartnerina.

Taide- ja kulttuurialan laitoksia ja ryhmiä tarkastellaan kahdessa hankkeessa. Opetus- ja kulttuuriministeriön toimeksiannosta arvioidaan valtion kulttuurimäärärahojen vaikutuksia valtionosuusjärjestelmään kuuluvien teattereiden, orkesterien ja museoiden toimintaan. *Esittävän taiteen vapaat ryhmät* -tutkimuksessa selvitetään mm. esittävän taiteen alojen vapaan kentän toimintalogiikoita ja kentälle työllistyvien taiteilijoiden määrää.

Cupore on tuottanut runsaasti kuntien kulttuuritoimintaa käsittelevää tutkimusta, jota on hyödynnetty mm. Suomen Kuntaliiton vuonna 2010 tilaamassa kuntien kulttuuritoiminnan seurantaan ja arviointiin tarvittavien ydinindikaattoreiden kehittämishankkeessa. Cuporen tutkija on mukana Jyväskylän yliopiston kulttuuripolitiikan oppiaineessa ja liikuntatieteellisessä tiedekunnassa toteutettavassa *Käyttäjälähtöisyys ja kulttuuri- ja liikunta-palvelujen haasteet muuttuvassa kuntarakenteessa* (ks. Jyväskylän yliopisto). Kulttuuri-, liikunta- ja nuorisalojen kolmas sektori hyvinvointipalvelujen tarjoajana -kehittämishjelmaa koordinoivaan *Kolmas lähde* -hankkeeseen Cupore osallistui ennakointi- ja tutkimustietoa tuottavana asiantuntijana.

Cupore on rahoittanut vuodesta 2004 alkaen *Suomen kulttuuripolitiikan historiaa* selvittävää tutkimushanketta, joka toteutetaan Jyväskylän yliopistossa kulttuuripolitiikan professori Anita Kankaan johdolla. Tutkimustulokset julkaistaan Cuporen julkaisusarjassa.

Monikulttuurisuus on tutkimusteema, josta Cuporen tutkijat ovat julkaisseet runsaasti artikkeleita sekä tieteellisissä julkaisuissa että artikkelikokoelmissa. Cuporen verkkojulkaisuja -sarjassa on ilmestynyt kaksi teemaan liittyvää julkaisua. Monikulttuurisuuden kysymyksiä liittyy myös muihin Cuporen tutkimusteemoihin.

Cuporen aikaisemmin toteuttamissa tai rahoittamissa tutkimushankkeissa on tarkasteltu taiteilijoiden ja kulttuuri-alan työntekijöiden liikkuvuutta ja liikkuvuuden esteitä, kulttuurin ja liikunnan elinkeinorakennetta ja osaamistarpeita, Suomen taiteen ja kulttuurin rahoitusta ja ohjausta sekä kulttuurisen vaikuttavuuden analyysin ja arvioinnin käsitteitä ja menettelytapoja.

Cuporen tekemistä arviointitutkimuksista tuoreimmat ovat opetus- ja kulttuuriministeriön rahoittamien media-kasvatushankkeiden arviointi ja Audiovisuaalisen kulttuurin edistämiskeskuksen AVEKin hallinnoiman ja okm:n rahoittaman DigiDemo-ohjelman arviointitutkimus. Parhailaan Cuporessa tehdään Suomen kulttuuri- ja tiedeinstituutit ry:n toimeksiannosta Suomen ulkomailla sijaitsevien instituuttien vaikuttavuustutkimusta.

Cupore on vuodesta 2005 järjestänyt Cable Factory Talks -seminaarisarjaa, jossa aiheina ovat olleet mm. tekijänoikeudet, monikulttuurisuus ja kulttuurien välinen vuoropuhelu.

Taiteen keskustoimikunnan tutkimusyksikkö

Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalla toimiva Taiteen keskustoimikunnan tutkimusyksikkö tekee ja edistää taide- ja kulttuuripolitiikan alan tutkimus- ja selvitystyötä sekä tilastointia. Toiminnan painopistealueita ovat mm. taiteellisen työn tuotantoedellytykset, taidekentän muutokset ja taiteen rahoitus. Lisäksi yksikössä seurataan säännöllisesti valtion taiteen ja kulttuurin tukea, yritysten tukea taiteelle, apurahojen vaikuttavuutta sekä taiteilijoiden asemaa. Tilastoja tuotetaan säännöllisesti taidepolitiikan kannalta kiinnostavista teemoista sekä taidetoimikuntalaitoksen kautta myönnetyn tuen kehittymisestä ja kohdentumisesta eri taiteenaloille ja hakijaryhmille.

Ensimmäinen valtion harkinnanvaraisen taidetuen kohdentumista ja vaikuttavuutta selvittävä projekti tarkasteli kulttuuri- ja taideyhteisöille myönnettyjen harkinnanvaraisten valtionavustusmäärärahojen kehitystä ja kohdentumista. Muissa projekteissa on selvitetty valokuvan laatutuen vaikutuksia suomalaisen valokuvakirjallisuuteen, valtion tanssitaide-toimikunnan myöntämän produktiotuen taustaa, kehitystä ja kohdentumista sekä lastenkulttuuriin kohdistuneen tuen kehitystä ja jakautumista. Parhailaan käynnissä oleva tutkimushanke Taiteilijatuiki ja monikulttuurisuus sisältää kaksi erillistä tutkimusprojektia. Toisessa kartoitetaan maahanmuuttaneiden taiteilijoiden osuutta ja määrää sekä maahanmuuttaneille taiteilijoille tai monikulttuurisiin hankkeisiin kohdistetun tuen määrää ja kehitystä. Toisessa projektissa kartoitetaan Suomessa vaikuttavia saamelastaiteilijoita¹⁴⁰.

Keväällä 2011 käynnistyneen Taiteilijan asema 2010 -hankkeen tavoitteena on tuottaa tietoa taiteilijakunnan rakenteesta, taiteilijoiden tulotasosta sekä tulonmuodostukseen ja työmarkkina-asemaan liittyvistä ilmiöistä. Vastaava, kaikkien taiteenalojen taiteilijoita koskeva kyselytutkimus tehtiin kymmenen vuotta sitten. Käynnissä ovat myös tutkimukset muotoilun kansainvälistymisestä, läänintaiteilijajärjestelmän kehityksestä aikavälillä 1972–2010 sekä kaunokirjallisuuden kääntäjien tilanteesta kentällään ja suhteessa kulttuuripolitiikkaan. Vastikään on julkaistu myös tutkimus rakennustaiteen rahoituksesta 2000-luvulla ja arkkitehtien aseman muutoksesta rakennushankkeissa¹⁴¹.

Tutkimukset ja tilastot julkaistaan Taiteen keskustoimikunnan julkaisusarjoissa. Osa tutkimuksista on vapaasti ladattavia verkkojulkaisuja.

Taide- ja kulttuuripolitiikan tiedotuslehti ARSIS ilmestyi vuodesta 1984 lähtien neljä kertaa vuodessa. Viimeinen painettu ARSIS ilmestyi vuonna 2009 ja tällä hetkellä lehdestä on kehitteillä verkkolehti.

---

140 RensuJeff, Kaija (2011) *Käsin, sävelin, sanoin ja kuvin. Saamelaiset taiteilijat Suomessa*.

141 Oksanen-Särelä, Katja (2011) *Taiteen ja tekniikan välimaastossa. Rakennustaiteen rahoitus 2000-luvulla ja arkkitehdin työn muutokset*.

Taiteen keskustoimikunnan kirjasto on kaikille avoin taide- ja kulttuuripolitiikan alan erikoiskirjasto. Kirjaston kokoelmat ovat lehtiä lukuun ottamatta lainattavissa. Kirjaston kokoelma on tallennettu taiteen keskustoimikunnan ja taidekorkeakoulujen kirjastojen yhteiseen ARSCA-tietokantaan, joka on osa korkeakoulukirjastojen yhteistä LINDA-tietokantaa. Kirjastotunnus Tkt kertoo, että kirja kuuluu kulttuuripolitiikan kirjaston kokoelmaan.

Tilastokeskus

Tilastokeskus tuottaa yhteiskuntaoloja koskevia tilastoja ja selvityksiä sekä tietopalveluita yhteiskunnan tarpeisiin, edistää tilastojen käyttöä ja kehittää kansallista tilastotoimintaa. Tilastokeskus tuottaa noin 200 tilastoa, joiden tiedot julkaistaan Tilastot-sivustolla. Tilastoista voi hakea tietoa hakutoiminnolla ja niitä voi myös selata aakkosittain järjestetyn asiasanalistan avulla. Kulttuuripolitiikan kannalta keskeisimpien tilastojen aihealueet ovat kulttuuri ja viestintä, elinolot sekä tiede, teknologia ja tietoyhteiskunta.

Kulttuurin ja viestinnän tilastot kuvaavat joukkoviestinnän ja kulttuurin taloutta, rakenteita ja käyttöä. Aihealueen tilastoissa kuvataan väestön ajankäytön jakautumista mm. ansiotyöhön, kotitöihin ja harrastuksiin, väestön medioitten käyttöä, kulttuuri- ja muita harrastuksia, liikuntaa, yhteiskunnallista osallistumista ja sosiaalisia suhteita.

Kulttuuritilasto kuvaa eri taiteen- ja kulttuurinalojen tuotantoa, tarjontaa, taloutta, julkista tukea, työvoimaa, koulutusta, harrastusta ja kulutusta. Tietojen pohjalta ilmestyy joka toinen vuosi kokoomajulkaisu *Kulttuuritilasto – Cultural Statistics*¹⁴². Lisäksi laaditaan muita tilastoraportteja sekä erillisselvityksiä ajankohtaisista aiheista.

Joukkoviestintätilastot kuvaavat joukkoviestinnän eri sektoreiden taloutta, yritysraakenteita, sisältöjä, kulutusta, yleisöjä, kansainvälistymistä ja työvoimaa.

Elinolot-aihealueeseen kuuluvat ihmissuhteita, hyvinvointia, elämänlaatua, sosiaalista osallistumista ja turvallisuutta kuvaavat tilastot sekä eri väestöryhmien elinoloja koskevat tilastot. Aihealueen tilastot ovat ajankäyttötutkimus, jossa selvitetään eri toimintoihin käytetyn ajan lisäksi ajankäytön päivä- ja viikkorytmejä sekä yhdessä-oloa ja vapaa-aikatutkimus, jossa selvitetään väestön vapaa-ajan harrastuksia ja yhteiskunnallista osallistumista, niiden kehitystä ja eri väestöryhmien osallistumista. *Ajankäyttötutkimus 2009* sisältää tietoa kulttuuritilaisuuksiin osallistumisesta, kulttuuriharrastuksista, lukemisesta sekä tietokone- ja liikuntaharrastuksista aikavälillä 1981–2009.

Tiede, teknologia ja tietoyhteiskunta -aihealueeseen kuuluvat tietoyhteiskuntaa kuvaavat tilastot, mm. tutkimus- ja kehittämistoimintaa, toiminnan rahoitusta ja tutkimukseen käytettyjä resursseja sekä yritysten hakemia patenteja ja innovaatiotoimintaa kuvaavat tilastot. Aihealue sisältää myös tilastoja tieto- ja viestintätekniikan käytöstä sekä televiestinnästä.

Tilastokeskus teki vuonna 2006 aikuiskoulutustutkimuksen, jossa selvitettiin myös 25–64-vuotiaiden suomalaisten käyntejä kulttuuritapahtumissa (teatteri, konsertti, ooppera, baletti, tanssinäytös, museot, taidenäyttelyt, elokuvat) sekä aikuiskoulutukseen osallistumisen vaikutusta kulttuuri- ja urheilutapahtumissa käynteihin.

Tilastokeskuksen ja opetus- ja kulttuuriministeriön yhteishankkeena tuotettiin vuonna 2008 OECD-maiden ensimmäinen kulttuuritilinpito (ns. kulttuurin satelliittitilinpito)¹⁴³. Kansantalouden tilinpidon tiedoista okm:n tilauksesta tuotettu *kulttuurin aluetilinpito* julkaistiin helmikuussa 2010.

¹⁴² Uusin: *Kulttuuritilasto 2011 – Cultural Statistics*.

¹⁴³ *Kulttuurin satelliittitilinpito. Pilottiprojektin loppuraportti*.

Tilastokeskuksen ja valtioneuvoston kanslian yhteisprojektina rakennettu Findikaattori on jo käytössä olevista tilastoista ja indikaattoreista koostettu ja toimitettu kokoelma yhteiskunnan kehitystä kuvaavia indikaattoreita. Palvelun kulttuuri-indikaattorit kuvaavat kirjastokäyntejä, kulttuurin arvonlisäystä ja kulttuuriosallistumista tietoverkoissa.

1.4 Sektoritutkimuslaitokset

1.4.1 OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖN ALAISET SEKTORITUTKIMUSLAITOKSET

Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalla toimii kaksi tutkimuslaitosta: Kotimaisten kielten tutkimuskeskus Kotus ja Museovirasto. Kotimaisten kielten tutkimuskeskuksessa tutkitaan ja huolletaan suomea, ruotsia, saamea, suomalaista viittomakieltä ja romanikieltä. Suurin osa tutkimustuloksista julkaistaan sanakirjoina. Syksyllä 2011 Kotuksen tehtäviä päätettiin tarkentaa siten, että muutos vahvistaa keskuksen asemaa kielen ja kielenhuollon asiantuntijaviranomaisena. Tarkennuksella pyritään myös välttämään päällekkäisyyttä yliopistojen tutkimustoiminnan kanssa. Uudistuksen yhteydessä Kotimaisten kielten tutkimuskeskuksen nimi muuttuu Kotimaisten kielten keskuksiksi. Muutoksen vahvistavan lain on tarkoitus tulla voimaan 1.1.2012.

Museovirasto on kulttuuri- ja tutkimuslaitos sekä suojeluviranomainen, joka tallentaa ja tutkii Suomen aineellista kulttuuriperintöä ja jakaa sitä koskevaa tietoa. Museovirasto vastaa myös Suomen museoalan yleisestä kehittämisestä, valtionavustusten jakamisesta sekä museotilaston ylläpidosta kokoamalla vuosittain tilastotietoa ammatillisesti hoidettujen museoiden taloudesta, henkilökunnasta ja toiminnasta. Museoviraston kirjasto on kaikille avoin kulttuurihistorian ja kulttuuriperinnön suojelun erikoiskirjasto.

Suomen arkeologisen kulttuuriperinnön vaaliminen on Museoviraston ja eräiden maakuntamuseoiden vastuulla. Museoviraston arkeologiseen tutkimukseen kuuluvat löytöpaikkojen tarkastukset, arkeologinen inventointi, kaivaukset sekä näin saadun aineiston käsittely ja tulkinta. Lisäksi virasto myöntää tutkimuslupia mm. yliopistojen arkeologisille laitoksille ja museoille. Arkeologisen tutkimuksen tuloksia voidaan käyttää myös paikallistasolla esimerkiksi matkailun kehittämis- ja tuotteistamishankkeissa.

Museovirasto koordinoi vuosina 2011–2013 toteutettavaa Museot hyvinvoinnin edistäjinä -hanketta. Hankkeessa kehitetään museoalalle uudenlaisia johtamis- ja yhteistyömalleja sekä työkaluja asiakaslähtöisten, asiakkaiden tarpeita paremmin vastaavien palvelujen rakentamiseen. Hanke toteutetaan yhteistyössä Sitran Julkishallinnon johtamisohjelman sekä Hämeenlinnan ja Kotkan kaupunkien kanssa.

Museovirasto on kartoittanut yhteistyössä Lapin maakuntamuseon ja Turun museokeskuksen kanssa säätiö- ja yhdistyspohjaisten sekä kunnallisten, ei-ammattisesti ylläpidettyjen paikallismuseoiden tilannetta, kokoelmia ja museorakennusten tilaa. Vuosina 2010–2011 toteutettu kartoitus- ja selvitystyö liittyy opetus- ja kulttuuriministeriön käynnistämään Paikallismuseotoiminnan kehittäminen -hankkeeseen, jonka tavoitteena on parantaa paikallismuseoiden toimintaedellytyksiä mm. alueellisen omaleimaisuuden ja elinvoimaisuuden vahvistajina.

Rakennusperintöä tutkitaan Museoviraston käynnistämässä Rakennettu hyvinvointi -hankkeessa, jossa tarkastellaan vuoden 1945 jälkeen rakennettuja ympäristöjä. Hanke koostuu useista teemahankkeista, ja sen tavoitteena on mm. tuottaa päätöksenteon tueksi tietoa rakennusperintökohteiden suojeluun ja säilymiseen liittyvien kysymysten ratkaisemiseen.

Museovirasto osallistuu myös kansainvälisiin tutkimushankkeisiin. Tärkeimmät yhteistyötahot ovat Euroopan neuvosto ja UK:n kasvatusta, tiede- ja kulttuurijärjestö UNESCO sekä Pohjoismaiden ministerineuvoston alaiset elimet. Keskeisellä sijalla on Itämeren piirin kulttuuriperintöyhteistyö. Toteutetuissa yhteistyöhankkeissa on mm. edistetty kulttuurin saavutettavuutta ja kulttuuriperinnön sähköistä saatavuutta, tutkittu rakennusperinnön taloudellista merkitystä, eurooppalaisen kulttuurimaiseman syntyä ja kehitystä sekä kulttuuriperintöä kestävä kehityksen ja kasvun voimavarana.

1.4.2. MUUT SEKTORITUTKIMUSLAITOKSET

Kuluttajatutkimuskeskus toimii **työ- ja elinkeinoministeriön** alaisuudessa. Se tutkii, ennakoii ja tunnistaa kulutusyhteiskunnan, kuluttajakäyttäytymisen ja markkinoiden muutos- ja riskitekijöitä sekä välittää kulutus-tutkimustietoa. Tutkimuksen pysyvät sisältöalueet ovat • kotitalouksien toiminta ja kulutusmuutokset • tuotteiden ja palvelujen laatu sekä • markkinoiden toimivuus ja hintarakenteet.

Tutkimusta toteutetaan vaihtuvilla teema-alueilla erilaisina projekteina. Teema-alueet ovat • hyvinvoinnin tekniikat ja kulttuurit • kestävä elinympäristöt ja innovaatiot sekä • toimivat markkinat kuluttajien arjessa.

Kestävä elinympäristö ja innovaatiot -teema-alueen tutkimus keskittyy kestävään elinympäristöön, käyttäjä-lähtöisiin innovaatioihin, teknologian ja politiikan arviointiin sekä markkinoiden muutosten ennakointiin. *Hyvillä palveluilla laadukkaaseen lähiöasumiseen* -hankkeessa selvitettiin, miten julkisia ja yksityisiä palveluita tulisi kehittää tavoiteltaessa viihtyisiä ja kestävä yhdyskuntarakenteen mukaisia lähiöitä. Hanke liittyi Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskuksen Lähiöohjelmaan 2008–2011 ja se toteutettiin yhteistyössä Espoon ja Vantaan kaupunkien kanssa.¹⁴⁴

Kuluttajatutkimuskeskus johtaa Tekesin rahoittamaa hanketta *Elävä esikaupunki – Asuinalueiden kestävä elinkaari ja asumisratkaisut tulevaisuuden perustana* (2011–2013). Hankkeessa tarkastellaan esikaupunkeja mm. alueellisen toimijuuden ja kaupunkitilan käytön sekä joustavan käyttäjälähtöisen tilatarjonnan näkökulmista ja etsitään keinoja lisätä asuinalueiden elinkaarikestävyyttä ja tilojen monikäyttöisyyttä. Tavoitteena on toimijoiden, kuten kolmannen sektorin, omaehtoisuuden lisääminen. Tutkimushankkeessa ovat mukana myös Aalto-yliopiston yhteiskuntasuunnittelun tutkimus- ja koulutuskeskus VTK sekä Turun yliopiston tulevaisuuden tutkimuskeskus.

Tutkimuskeskuksessa on toteutettu myös laajahko hanke, jossa tutkittiin maaseudun vetovoimatekijöitä ja mm. palvelujen merkitystä maaseudun vetovoimaisuuden vahvistamisessa. Vapaa-ajan klusteria kuluttajamarkkinoiden näkökulmasta on tutkittu osana Tekesin Suomessa koordinoimaa OECD:n *Knowledge Intensive Service Activities* -tutkimushanketta.¹⁴⁵

Toimivat markkinat kuluttajien arjessa -tutkimuskokonaisuudessa tarkastellaan mm. poliittisten ohjauskeinojen, kuten alv-päätösten, vaikutuksia markkinoilla sekä julkisen palvelutuotannon murroksen vaikutuksia kuluttajien resurssien käyttöön ja palveluiden saatavuuteen.

Tutkimusaineistojen keruuta varten Kuluttajatutkimuskeskus on koonnut henkilörekisterin, jota kutsutaan Kuluttajaneeliksi. Paneeliin kuuluu noin 600 yli 18-vuotiasta henkilöä. Kuluttajatutkimuskeskus seuraa kotimaassa tehtyjä tutkimuksia kuluttajan näkökulmasta. Tutkimukset kerätään kaikille avoimeen KULTU-tutkimus-tietokantaan, jossa on yli 6000 tutkimusta vuodesta 1990 lähtien.

¹⁴⁴ Kytö, Hannu; Väliniemi-Laurson, Jenni & Tuorila, Helena (2011) *Hyvillä palveluilla laadukkaaseen lähiöasumiseen*.

¹⁴⁵ Hankkeiden loppuraportit: Kytö, Hannu; Tuorila, Helena & Leskinen, Johanna (2006) *Maaseudun vetovoimaisuus ja kuluttajien yksilölliset elämäntavat*; Kotro, Tanja; Timonen, Päivi & Heiskanen, Eva (2005) *The Leisure Business and Lifestyle*.

Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalaan kuuluva **Valtion teknillinen tutkimuskeskus VTT** tekee soveltavaa tutkimusta ja tuottaa teknologia- ja tutkimuspalveluja sekä kotimaisille että kansainvälisille asiakkaille, yrityksille ja julkiselle sektorille. Tutkimustyössä mm. ennakoidaan teknologioiden ja markkinoiden kehityssuuntia, kehitetään teknologioita ja konsepteja sekä tehostetaan niiden siirtoa ja hyödyntämistä. Tutkimustyötä tehdään sekä kansainvälisten yliopistojen ja tutkimuslaitosten että kotimaisten yliopistojen kanssa. Tärkeimmät julkiset tutkimusrahoittajat ovat EU-komissio, Tekes ja Suomen Akatemia.

Tieto- ja viestintäteknologiat on yksi VTT:n kahdeksasta teknologiapainoalueesta. Alueella tutkitaan digitaalisen informaation tuottamista, siirtämistä ja hyödyntämistä. Tutkimusprojekteissa tarkastellaan mm. media-teknologioita, peliteknologiaa, semanttista mediaa sekä sosiaalisen median ilmiöitä, seurauksia ja tulevaisuuden mahdollisuuksia.

Suomen ympäristökeskus SYKE on **ympäristöministeriön** hallinnonalalla toimiva tutkimus- ja asiantuntijalaitos. SYKE tutkii ympäristön muutoksiin liittyviä ilmiöitä ja kehittää ratkaisuja muutosten hallintaan. Keskeisten aiheiden tutkimus on organisoitu neljään tutkimusohjelmaan, jotka ovat • ilmastonmuutos • ekosysteemipalvelut • kestävä yhdyskunta sekä • Itämeri, vesistöt ja vesivarat.

Ympäristöministeriön hallinnonalaan kuuluva **Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus ARA** ei ole sektoritutkimuslaitos, mutta se on mukana asumisen kehittämiseen liittyvissä hankkeissa ja tuottaa alan tietopalvelua. ARA vastaa ympäristöministeriön koordinoiman *Lähiöstä kaupunginosiksi – Lähiöohjelma 2008–2011* -kumppanuushankkeen käytännön toteutuksesta. Ohjelman tavoitteena on lähiöiden kilpailukyvyyn lisääminen sekä myönteisten mielikuvien ja lähiöiden alueidentiteetin vahvistaminen. Ohjelmaan valituissa tutkimus- ja selvityshankkeissa tarkastellaan mm. asukkaiden paikkamielikuvia, lähiöiden vahvuuksia ja monimuotoisuutta vetovoimatekijänä sekä palveluiden roolia lähiöiden kehittämisessä. Lähiö- ja teemalähtöisissä kehittämissankkeissa kohteena ovat esimerkiksi monikulttuurisen asumisen kehittäminen, asukasosallisuus ja asukas-toiminta sekä lähiöiden liittäminen toiminnalliseen kaupunkiin. Lähiöohjelman loppuseminaari järjestetään marraskuussa 2011.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos THL on **sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön** hallinnonalalla toimiva tutkimus- ja kehittämislaitos. Se aloitti toimintansa vuoden 2009 alussa, kun Kansanterveyslaitos ja Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskus Stakes yhdistettiin.

THL tekee väestön terveyteen ja hyvinvointiin liittyvää tutkimusta ja kehittämistä. Laitos kehittää myös uusia palvelujen järjestämismalleja sosiaali- ja terveysalalle sekä hyviä käytäntöjä hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi. Valtaosa THL:n tutkimus- ja kehittämishankkeista toteutetaan yhteistyössä kotimaisten tai kansainvälisten kumppaneiden kanssa.

Opetus- ja kulttuuriministeriön *Taiteesta ja kulttuurista hyvinvointia -toimintaohjelma 2010–2014* on osa Terveyden edistämisen politiikkaohjelmaa. Toimintaohjelmaa valmisteli VTT Hanna-Liisa Liikanen tukeaan laajapohjainen asiantuntijaryhmä ja sitä ohjaa seuranta- ja koordinaatioryhmä, jonka puheenjohtajana toimii ylijohtaja Marja Vaaramaa Terveyden ja hyvinvoinnin laitokselta. Toimintaohjelma pyrkii edistämään terveyttä ja hyvinvointia sekä lisäämään osallisuutta taiteen ja kulttuurin keinoin. Ohjelman painopistealueet ovat • kulttuuri osallisuuden, yhteisöllisyyden, arjen toimintojen ja ympäristön edistäjänä • taide ja kulttuuri osana sosiaali- ja terveydenhuoltoa sekä • työhyvinvoinnin tukeminen taiteen ja kulttuurin keinoin.

THL julkaisee Yhteiskuntapolitiikka-lehteä, joka on alan tutkijoille ja opiskelijoille sekä hyvinvointipolitiikan suunnittelijoille ja päättäjille suunnattu hyvinvointitutkimuksen aikakausjulkaisu. Yhteistyössä Nuorisosaian neuvotelukunnan ja Nuorisotutkimusverkoston kanssa THL julkaisee *Nuorten elinolot* -vuosikirjaa. Julkaisussa käsitellään nuoruuden olennaisia siirtymävaiheita yhdistämällä nuorten hyvinvoinnin ja terveyden kannalta keskeistä tilastotietoa ja tieteellistä tutkimusta.

Työterveyslaitos on työterveys- ja työsuojelualan tutkimus- ja asiantuntijalaitos. Se toimii **sosiaali- ja terveysministeriön** johdon ja valvonnan alaisena. Työterveyslaitoksen toiminnan keskiössä on monitieteinen työelämän tarpeita ja haasteita palveleva tutkimus- ja kehittämistoiminta, joka tähtää käytännön ratkaisuihin. Tutkimustuloksia voidaan hyödyntää työelämän laadun kehittämisessä ja työhyvinvoinnin edistämässä. Laitoksen asiantuntijat ja tutkijat osallistuvat kansainväliseen yhteistyöhön.

Työterveyslaitos toteuttaa vuosina 2009–2011 *Työinto, organisaatiomuutokset ja sukupolvet teatterityössä* -tutkimushankkeen, jonka tavoitteena on selvittää, miten työinto rakentuu sosiaalisesti ottaen huomioon teatterityöntekijöiden ammatilliset sukupolvet ja miten työinto on kestänyt ja kestää teatterityön organisoinnin muutokset. Tutkimus paneutuu erityisesti käynnissä olevaan muutokseen, joka ilmenee muun muassa laitosteattereiden uusina organisaatiomalleina. Työsuojelurahaston osittain rahoittaman tutkimusprojektin tulokset julkaistaan sekä refereeartikkeleina että ammatillisina ja yleistajuisina julkaisuina. Tutkimustulokset ovat osittain siirrettävissä muille luoville aloille ja ”uudesta työstä” käytävään keskusteluun.¹⁴⁶

Työterveyslaitos on mukana arvioimassa Itä-Suomen yliopiston *Työhyvinvointia kulttuurista* -hankkeen vaikutuksia (ks. Itä-Suomen yliopisto). Mittauksessa hyödynnetään Työterveyslaitoksella kehitettyä Parempi Työyhteisö® -ilmapiirikyselyä.

Valtion taloudellinen tutkimuskeskus VATT on **valtionvarainministeriön** alaisuudessa toimiva julkisen talouden tutkimuslaitos, joka tuottaa tutkimustietoa talouspoliittisen päätöksenteon ja sen vaihtoehtoja koskevan keskustelun tueksi. VATT tutkii hyvinvointia taloudellisesta näkökulmasta sekä hyvinvointiin vaikuttavia osatekijöitä kuten kansalaisten palveluja sekä elinkeinotoiminnan ja ympäristön kannalta kestävää kehitystä.

Vuosina 2009–2011 tutkimustoimintaa on ohjannut *Julkinen talous ja kestävä kasvun edellytykset* -tutkimusohjelma, jonka teemat ovat • julkisten palveluiden vaikuttavuus • julkisen talouden rahoitus ja tulonsiirrot sekä • työmarkkinat ja kasvua tukeva politiikka. Käynnissä olevissa projekteissa tutkitaan mm. kuntaliitosten vaikutusta palvelujen saavutettavuuteen sekä laajassa kansainvälisessä tutkijakonsortiossa maahanmuuton taloudellisia vaikutuksia, Suomen osalta erityisesti mm. maahanmuuttajien kotoutumista ja maahanmuuttopolitiikan vaikuttavuutta.

Opetus- ja kulttuuriministeriön korkeakouluverkoston uudistustyöhön liittyen VATT on selvittänyt koulutuksen tarjontaa, ammattikorkeakoulujen tehokkuutta ja tutkinnon suorittaneiden työmarkkina-asemaa. Myös kirjastojen, taiteen perusopetuksen ja yleisen kulttuuritoimen kustannuksiin vaikuttavia tekijöitä on selvitetty kuntien valtionosuusjärjestelmän uudistamisen tarpeisiin¹⁴⁷.

---

¹⁴⁶ Pirttilä, Ilkka & Houni, Pia (2011) *Miten sujuu suomalainen teatterityö*.

¹⁴⁷ Lehtonen, Sanna; Moisio, Antti & Lyytikäinen, Teemu (2008) *Kuntien valtionosuuskriteerit tarkastelussa: Esi- ja perusopetus, päivähoido, kirjastot ja kulttuuritoimi*.

1.5 Muut kulttuuripoliittisesti relevanttia tutkimusta ja tilastointia tekevät ja teettävät organisaatiot ja tutkimusverkostot

1.5.1 TAITEEN ALOJEN EDISTÄMISORGANISAATIOT JA TIEDOTUSKESKUKSET

Opetus- ja kulttuuriministeriön alainen **Kansallinen audiovisuaalinen arkisto KAVA** on lakisääteinen valtion laitos, jonka ensisijainen tarkoitus on suomalaisen audiovisuaalisen kulttuuriperinnön pelastaminen ja säilyttäminen.

KAVAN kokoelmissa on elokuva-, radio- ja televisioaineistoja. Radio- ja televisio-arkisto aloitti toimintansa vuoden 2008 alussa, jolloin myös laitoksen nimi vaihtui Suomen elokuva-arkistosta nykyiseksi. Kokoelmat on tarkoitettu tutkijoiden, ohjelmantekijöiden ja yritysten käyttöön.

KAVA tekee elokuvaan liittyvää tutkimusta ja julkaisee vuosittain useita alaan liittyviä teoksia, mm. väitöskirjoja. Tuorein, Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran ja KAVAN yhteisjulkaisu on mediakasvattajille suunnattu lasten- ja nuortenelokuvaklassikkoja käsittelevä opaskirja.

KAVAN kirjasto on Suomen suurin elokuva-alan tietokeskus, ja se palvelee kaikkia audiovisuaalisesta kulttuurista kiinnostuneita.

Suomen elokuvasäätiö on itsenäinen säätiö, joka kuuluu opetus- ja kulttuuriministeriön kulttuuripolitiikan toimialan ohjaukseen. Säätiön tehtävänä on tukea ja kehittää kotimaista elokuvatuotantoa ja elokuvien levittämistä ja esittämistä.

Suomen elokuvasäätiö julkaisee vuosittain julkaisun, jossa on tilastotietoa mm. elokuvasäätiön myöntämistä tuista, kotimaisista ensi-illoista, katsotuimmista elokuvista ja niiden lipputuloista, levittäjien markkinaosuuksista sekä elokuvien televisio- ja DVD-levityksestä.

Suomen elokuvasäätiön toimeksiannosta on vuosina 2008 ja 2010 tehty tutkimus elokuvien katselusta eri jakelukanavissa ja katselutottumuksista 15–79-vuotiaiden suomalaisten keskuudessa¹⁴⁸. Samoin elokuvasäätiön toimeksiannosta on selvitetty elokuvatuotannon, erityisesti pitkien näytelmäelokuvien rahoituskannan vahvistamista¹⁴⁹.

Selvitys kansainvälisistä elokuva-alan yhteistuotannoista (2003) toimeenpantiin yhdessä **Audiovisuaalisen kulttuurin edistämiskeskuksen AVEK**in kanssa, samoin kuin selvitys suomalaisen elokuvan kansainvälisestä myynnistä¹⁵⁰. AVEK toimii tekijänoikeusjärjestö Kopioston yhteydessä ja tukee tekijänoikeusvaroilla audiovisuaalista kulttuuria.

Music Export Finland (Musex) on rekisteröity yhdistys, jonka tavoitteena on edistää suomalaisen musiikin vientiä kansainvälisille markkinoille. Se mm. tuottaa omia vientihankkeita ja tarjoaa tutkimus-, konsultointi- ja verkostoitumispalveluita sekä koulutusta musiikkiteollisuuden eri osa-alueilla työskenteleville ammattilaisille. Musex toimii myös kanavana eri ministeriöiden tarjoamalle tukirahoitukselle, esim. opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisukiertuuelle.

Musex (selvitystyön ohjausryhmän johto), Suomalaisen musiikin tiedotuskeskus Fimic ja Sibelius-Akatemia ovat teettäneet selvityksen suomalaisen musiikkialan liiketoiminnan ja viennin nykytilasta, kehitysnäkymistä ja ongelmakohdista osana ESR-rahoitteista *Musiikkiviennin liiketoiminnan strateginen kehittäminen 2009* -projektia.

148 *Kotimaisen elokuvan yleisöt* -tutkimus 2010; *Kotimaisen elokuvan yleisöt* -tutkimus (2008).

149 Vilhunen, Jukka (2008) *Elokuvatuotannon rahoitusrakenteen vahvistaminen*.

150 Venäläinen, Taru (toim.) (2004) *Matkalla maailmalle. Kokemuksia suomalaisen elokuvan kansainvälisestä myynnistä*.

Musiikkiala 2009 -selvitys kuvaa musiikkialan toimijoita ja toimintaympäristöjä erityisesti liiketoiminnan näkökulmasta. Selvityksen tietoja on tarkoitus hyödyntää musiikkialan strategiatyössä sekä alan kehittämishankkeiden suunnittelussa.¹⁵¹

Suomalaisen musiikin tiedotuskeskus Fimic toimi Säveltäjien Tekijänoikeustoimisto Teoston yksikkönä vuoden 2010 alkuun saakka, jolloin siitä tuli itsenäinen yhdistys. Fimicin tehtävä on edistää suomalaisen musiikin ja musiikin tekijöiden tunnettuutta sekä luoda edellytyksiä suomalaisen musiikin esittämiselle kotimaassa ja ulkomailla. Tiedotus- ja konsultaatiotoiminnan lisäksi Fimic toimii käynnistäjänä, koordinoijana ja yhteistyökumppanina erilaisissa musiikin alan erityishankkeissa ja vientitapahtumissa. Fimicin toiminta kattaa kaikki musiikin lajit.

Fimic ylläpitää laajaa suomalaisen musiikin nuottikokoelmaa, joka sisältää erityisesti konserttimusiikkia mutta myös populaarimusiikkia. Musiikkimyynnin tilastoista vastaa Musiikkituottajat ry., joka on Fimicin jäsenorganisaatio.

Musexin ja Fimicin toiminnot kootaan yhden organisaation alle vuoden 2012 kuluessa. Lokakuussa 2011 perustetun **Music Finland ry:n** tarkoituksena on edistää laaja-alaisesti suomalaisen musiikin tunnettuutta, suomalaisen elävän musiikin, tallenteiden ja nuottien saatavuutta ja käyttöä Suomessa ja ulkomailla sekä musiikkivientiä.

Suomalaisen Kirjallisuuden Seura (SKS) on paitsi kansallinen muistiorganisaatio ja valtakunnallinen kulttuurijärjestö myös kansainvälinen tutkimuslaitos, joka sekä toteuttaa että tukee suomalaista kulttuuria, kirjallisuutta ja suomen kieltä koskevia monitieteisiä tutkimushankkeita. Tutkimus kohdistuu erityisesti suomalaiseen kulttuuriperinteeseen ja monissa tutkimushankkeissa hyödynnetään SKS:n omia arkistoaineistoja. Keskeisiä tutkimusteemoja ovat mm. kirjallisen ja suullisen kulttuurin vuorovaikutus, muistitietotutkimus sekä kulttuurinen monimuotoisuus.

Dosentti Anu Koivusen johtamassa tutkimus- ja julkaisuhankkeessa Suomi sisältä ja ulkoa (2008–2011) on päivitetty kansallisuuden ja kansakuntaisuuden tutkimusta ja selvitetty, mitä ”suomalainen kulttuuri” tarkoittaa ja merkitsee Suomessa 2000-luvulla. Kordelinin säätiön rahoittaman hankkeen lähtökohtana on monikulttuurisuuden ja ylijärjestyksen merkitysten erittelemine suomalaisen kulttuurin tutkimuksen ja ns. kansallisten tieteiden kannalta. Hankkeen tuloksia esittelevä monitieteinen julkaisu ilmestyy vuoden 2012 alussa.

Suomen romanien historia (2009–2011) on hanke, jonka keskeinen tavoite on monitieteisen kokonaisuutensa kirjoittaminen Suomen romanien historiasta. Erytistavoitteena yhteistyössä Romaniasiain neuvottelukunnan kanssa toteutetussa hankkeessa on etsiä romanien omaa näkökulmaa historiaansa. Opetus- ja kulttuuriministeriön rahoittamaa hanketta johtaa dosentti Panu Pulma Helsingin yliopistosta.

Suomalaisen Kirjallisuuden Seuralla on useita julkaisusarjoja, ja se kustantaa humanistisen alan tiede- ja tietokirjoja. SKS:n kirjasto on kaikille avoin, kotimaisen kirjallisuuden tutkimukseen ja kulttuurien tutkimukseen erikoistunut tieteellinen kirjasto, jonka kokoelmaluettelo on Helsingin yliopiston Helka-tietokannassa.

FILI - Suomen kirjallisuuden tiedotuskeskus on osa Suomalaisen Kirjallisuuden Seuraa. FILI on kirjallisuuden asiantuntija- ja vientiorganisaatio, joka edistää suomalaisen kirjallisuuden tuntemusta maailmalla mm. tukemalla sen kääntämistä ja julkaisemista. Se jakaa vuosittain käännös- ja painatustukea noin 300 eri hankkeelle ja tarjoaa ulkomaisille kirjallisuusinstituutioille tapahtumatukea suomalaisten kirjailijoiden esiintymismatkoja varten. FILI tekee ehdotuksen valtion ulkomaisen kääntäjäpalkinnon saajasta ja ylläpitää käännöstietokantaa Suomen kirjallisuuden käännöksistä.

FILI on yhteistyökumppanina *Luova Suomi* -hankekokonaisuuteen kuuluvassa TAIVEX-vientivalmennuksessa (2009–2011, 2012–2013). Se osallistuu myös kansainvälisiin erillishankkeisiin ja mm. koordinoi Pohjoismaiden kunnavierailun vuoden 2011 Pariisiin kirjamessuilla.

---

151 Argillander, Timo & Martikainen, Virpi; Digital Media Oy (2009) Musiikkiala 2009.

FILI on mukana eurooppalaisten kirjallisuuden tiedotuskeskusten yhteisprojektissa *Literature Across Frontiers – LAF* (2009–2013), joka edistää kirjallisuuden kääntämistä pienillä kielialueilla.

Sirkuksen tiedotuskeskus kerää ja dokumentoi tietoa suomalaisesta ammattisirkuksesta ja harjoittaa julkaisu- ja käännöstoimintaa. Se tekee myös tilastoja ja selontekoja sirkusalan toiminnasta kulttuuripoliittisen päätöksenteon tueksi. Selvitys sirkusalalle koulutettujen työllistymisestä ja suomalaisen sirkuskoulutuksen kehittämistarpeista teetettiin vuonna 2010, ja se ilmestyi Taiteen keskustoimikunnan työpapereita -sarjassa¹⁵². Sirkuksen esitys- ja katsojatilastointi on aloitettu vuoden 2006 toiminnasta. Tilastot julkaistaan Teatterin tiedotuskeskuksen *Teatteritilastot*-julkaisussa.

Tanssin tiedotuskeskuksen tehtävä on edistää suomalaisen tanssitaiteen kehitystä ja parantaa sen yhteiskunnallista asemaa ja toimintaedellytyksiä. Tiedotuskeskus toimii laaja-alaisena asiantuntijaorganisaationa, joka pyrkii lisäämään ja edistämään tanssialan tutkimusta. Tanssin tiedotuskeskus toteuttaa vuonna 2011 opetus- ja kulttuuriministeriön erillisrahoituksella pilottiprojektin, jossa selvitetään esittävien taiteiden toimialojen arvonnäyttäytymistä. Ostopalveluna toteutettavan projektin tavoitteena on mm. tehdä näkyväksi sitä toimintaa, joka ei näy nykyisissä tilastoinneissa sekä luoda myös lähialoille sovellettavia mittareita. Omassa toiminnassa keskeistä on tilastotietojen kerääminen, analysointi ja julkaiseminen.

TINFO – Teatterin tiedotuskeskus tukee taiteilijoiden verkottumista ja kansainvälistä liikkuvuutta sekä edistää esittävien taiteiden yhteistuotantoja ja kumppanuuksia. Toimintaan kuuluu myös erilaisten vaihtuvien hankkeiden hallinnointi ja hankkeisiin osallistuminen.

TINFO vastaa taiteen välittäjätahon toimijoille suunnatun TAIVEX-vientivalmennusohjelman (2009–2011) hallinnosta ja toteutuksesta. Ohjelman tavoitteena on lisätä taiteen välittäjinä työskentelevien ammattilaisten valmiuksia toimia kansainvälisellä kentällä. Ohjelma kuuluu *Luova Suomi* -hankekokonaisuuteen (ks. Aalto-yliopiston kauppa- korkeakoulu, Pienyrityskeskus).¹⁵³ TAIVEX jatkuu vuosina 2012–2013 toteutettavalla teatterin, tanssin ja sirkuksen ammattilaisten työvaihto-ohjelmalla.

Teatterin tiedotuskeskus julkaisee vuosittain sekä ammatti- että harrastajateattereiden tilastot ohjelmistoista sekä katsoja-, henkilöstö- ja talousluvuista.

1.5.2 MUITA ALAN TUTKIMUS- JA SELVITYSTYÖTÄ TEKEVIÄ ORGANISAATIOITA

Nuorisotutkimusseura ry. / Nuorisotutkimusverkosto

Nuorisotutkimusseura ry. edistää monitieteistä nuorisotutkimusta Suomessa ja harjoittaa tutkimustoimintaa seuran yhteydessä toimivan Nuorisotutkimusverkoston kautta. Nuorisotutkimusseuran alaisuudessa toimii vuonna 2006 perustettu itsenäinen Tyttö tutkimusverkosto, joka kokoaa yhteen eri alojen feministisesti suuntautuneita tyttö tutkijoita sekä kartoittaa, seuraa ja edistää suomalaista tyttö tutkimusta.

Nuorisotutkimusverkoston tutkijayhteisö tekee yhteistyötä yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen sekä tutkimuslaitosten ja nuorisotalan eri ammattilaisten kanssa koordinoimalla tutkimusohjelmia ja -hankkeita ja olemalla niissä yhteistyökumppanina. Tutkimuksilla pyritään vaikuttamaan nuorisopolitiikkaan ja nuorisotyön kehittämiseen. Nuorisotutkimusverkoston päärahoittaja on opetus- ja kulttuuriministeriön nuorisoyksikkö, mutta tutkimusta rahoittavat myös useat muut tahot.

152 Åstrand, Riikka (2010) *Sirkusalan ammatillinen koulutus ja työelämä*.

153 Leo, Nea (2012) *Tuottajien kansainvälinen osaaminen avainasemassa. Ajatuksia suomalaisen taiteen kansainvälistymisestä ja viennistä*.

Loppuraportti: TAIVEX-vientivalmennus 2009–2011.

Nuorisotutkimusverkoston koordinoimassa ja Suomen Kulttuurirahaston rahoittamassa tutkimushankkeessa *Nuoret taiteen tekijöinä* (2008–2011) arvioitiin Suomen Kulttuurirahaston *Myrsky*-hankkeen vaikuttavuutta nuorten elämässä. Tutkimuksen tavoitteena oli selvittää ja ymmärtää taiteen tekemisen näkökulmasta nuorten käsityksiä ja kokemuksia oman identiteetin ja hyvinvoinnin rakentumisesta. Tutkimus on julkaistu Nuorisotutkimusseuran ja -verkoston verkkojulkaisusarjassa¹⁵⁴.

Nuoret taiteen tekijöinä oli yhteistyöhanke, joka liittyi Nuorisotutkimusverkoston Nuorten vapaa-ajankäytännöt ja nuorisotyö -tutkimusohjelmaan (2008–2010). Ohjelman tavoitteena oli selvittää nuorten vapaa-ajan nykypiirteitä ja käytäntöjä Suomessa sekä organisoidun että nuorten omaehtoisen toiminnan näkökulmista. Ohjelman tuloksista on julkaistu tutkimusantologia¹⁵⁵.

Nuorisotutkimusverkoston ja opetusministeriön yhteisessä tutkimushankkeessa *Monikulttuuriset nuoret, vapaa-aika ja kansalaistoimintaan osallistuminen* tarkasteltiin laajasti Suomessa asuvien monikulttuuristen 13–25-vuotiaiden nuorten osallistumista nuorille järjestettyihin vapaa-ajan toimintoihin. Hanke tuotti useita julkaisuja¹⁵⁶.

Monikulttuurista nuorisotyötä sukupuolen näkökulmasta on tarkasteltu väitöstutkimuksessa¹⁵⁷.

Valtion nuorisoasiain neuvottelukunta on julkaissut suomalaisten arvoja ja asenteita mittaavan ja selvittävän Nuorisobarometrin vuodesta 1994 lähtien. Yhteistyössä Nuorisotutkimusverkoston kanssa Nuorisobarometri on tehty vuodesta 2004 lähtien. Vuoden 2009 Nuorisobarometrin *Taidekohtia* teeman oli taide ja kulttuuri: sekä taiteeseen ja kulttuuriin liittyvät kokemukset ja käsitykset että nuorten oma tekeminen¹⁵⁸.

Nuorisotutkimusseura järjestää vuosittain Nuorisotutkimuspäivät. Seura julkaisee Nuorisotutkimus-lehteä ja julkaisusarjaa ja verkkojulkaisusarjaa nuorisotutkimuksesta. Seuran ylläpitämään tutkijarekisteriin kootaan tietoja suomalaisista nuorisotutkimusta tekevästä tutkijoista (heidän itsensä antamien tietojen pohjalta). Rekisteristä voi etsiä tutkijaa avainsanan, sukunimen tai tieteenalan mukaan.

Nuorisotiedon kirjasto on kaikille avoin valtakunnallinen ja monitieteellinen nuorisoalan erikoiskirjasto. Kirjastoa ylläpitää valtakunnallinen nuorisotyön palvelu- ja vaikuttajajärjestö [Suomen Nuorisoyhteistyö – Allianssi](#).

Valtion taidemuseon Kehittäminen ja yhteiskuntasuhteet Kehys

Kehittäminen ja yhteiskuntasuhteet Kehys on Valtion taidemuseoon kuuluva taidemuseoalan kehittämysyksikkö. Kehys toimii myös linkkinä Suomen taidemuseoiden ja erilaisten kulttuuritoimijoiden välillä erityisesti kehittämissuhteissa ja niiden koordinoimisessa. Valtion taidemuseon kehittämisessä korostuvat ydinprosessien kehittäminen ja strategiatyö; lisäksi Kehys luo toimintamalleja ja välineitä koko taidemuseokentän käyttöön.

---

154 Siivonen, Katriina; Kotilainen, Sirkku & Suoninen, Annikka (2011) [Iloa ja voimaa elämään – Nuorten taiteen tekemisen merkitykset Myrsky-hankkeessa](#).

155 Määttä, Mirja & Tolonen, Tarja (toim.) (2011) *Annettu, otettu, itse tehty. Nuorten vapaa-aika tänään*.

156 Esim. Harinen, Päivi; Honkasalo, Veronika; Souto, Anne-Mari & Suurpää, Leena (toim.) (2009) *Ovet auki! Monikulttuuriset nuoret, vapaa-aika ja kansalaistoimintaan osallistuminen*; Honkasalo, Veronika; Harinen, Päivi & Anttila, Reetta (2007) [Yhdessä vai yksin erilaisina? Monikulttuuristen nuorten arkea, ajatuksia ja ajankäyttöä](#).

157 Honkasalo, Veronika (2011) *Tyttöjen kesken. Monikulttuurisuus ja sukupuolten tasa-arvo nuorisotyössä*.

158 Myllyniemi, Sami (2009) [Taidekohtia. Nuorisobarometri 2009](#).

Kehyksen toiminnassa painotetaan vaikuttavuutta ja yhteiskuntasuhteita, yleisölähtöisen museotyön tukemista ja palvelukokonaisuuksia, museoammattilisen osaamisen kehittämistä sekä taidemuseoalan valtakunnallisen yhteistyön edellytysten vahvistamista. Kehys mm. tuottaa työvälineitä taidemuseoalan arvioinnin ja vaikuttavuuden tutkimiseksi, lisää kulttuurin saavutettavuutta sekä monikulttuurisuusosaamista koskevaa asiantuntemusta, vahvistaa korkeakoulujen ja museon välistä yhteistyötä ja edistää kokoelmien liikkuvuutta.

Kehys vastaa vuonna 2003 käynnistyneestä **Kulttuuria kaikille** -palvelusta. Hanketta tukevat Suomen museoliitto sekä opetus- ja kulttuuriministeriö. Valtakunnallisesti taiteen ja kulttuurin alalla toimivan palvelun tehtävä on tarjota tietoa ja tukea kulttuuritoimijoille saavutettavuuden ja moninaisuuden kysymyksissä. Kulttuuria kaikille -palvelu kehittää monenlaisten yleisöryhmien osallisuutta yhteistyössä sekä taide- ja kulttuuriorganisaatioiden että eri yleisöryhmien kanssa.

Palvelun puitteissa tehdään myös tilaustyönä kulttuurikohteiden saavutettavuuskartoituksia, jotka antavat tietoa kulttuurikohteen – museon, teatterin, kirjaston tai tapahtuman – toimivuudesta erityisesti toimimisesteisten käyttäjien näkökulmasta ja auttavat kehittämään kohteen saavutettavuutta.

Kulttuuria kaikille -palvelu on tuottanut kulttuurin saavutettavuuteen liittyviä verkkojulkaisuja vuodesta 2004 lähtien. Julkaisut on listattu palvelun verkkosivulle ja ne ovat vapaasti tulostettavissa. Sivustolta löytyy myös muiden tahojen julkaisemaa tieto- ja ohjemateriaalia.

Suomen valokuvataiteen museo

Suomen valokuvataiteen museo on yksi Suomen 16 valtakunnallisesta erikoismuseosta. Sen tehtävänä on edistää ja vaalia suomalaista valokuvataidetta ja -kulttuuria. Näyttelytoiminnan lisäksi museo harjoittaa omaa tutkimustoimintaa sekä edistää ulkopuolista valokuvatutkimusta toteuttamalla yhteistyöhankkeita yliopistojen ja muiden tutkimusta tekevien laitosten kanssa, ylläpitämällä valtakunnallista valokuvatutkijoiden verkostoa ja jakamalla apurahoja. Tutkimuksessa etusijalla ovat aiheet, joissa voidaan hyödyntää museon omia kokoelmia ja jotka tuottavat uutta tietoa suomalaisen valokuvahistorian kannalta keskeisistä valokuvataiteen ja valokuvakulttuurin ilmiöistä.

Suomen Akatemian rahoituksella toteutetussa *Pohjan tähdet – Polar Stars* -tutkimushankkeessa (2005–2009) tarkasteltiin 2000-luvun vaihteessa lisääntyntä suomalaisen valokuva- ja videotaiteen näkyvyyttä kansainvälisessä nykytaiteen kentässä sekä tämän kansainvälistymisen vaikutuksia kotimaisessa taidekentässä. Hankkeessa analysoitiin myös kansainvälisille markkinoille hakeutumisessa käytettyjä taiteellisia ja markkinointistrategioita.

Pohjan tähdet -hankkeen monitieteistä tutkimusryhmää johti FT Leena-Maija Rossi. Hankkeeseen liittyi kaksi väitöstutkimusta ja sen tuloksena on valmistunut keväällä 2012 ilmestynyt artikkelikokoelma sekä useita muita julkaisuja¹⁵⁹. Hankkeeseen liittyen järjestettiin myös useita kotimaisia ja kansainvälisiä tutkijatapaamisia.

Valokuvataiteen museo ylläpitää tietokantaa suomalaisista valokuvaajista ja sillä on suomalaisia kuva-arkistoja kartoittavaan selvitykseen perustuva kuva-arkistotietokanta. Museo julkaisee erityisesti näyttelyihin liittyvää, tutkimuksellisesti painottunutta valokuvakirjallisuutta ja mm. alan kotimaisia väitöskirjoja. Museolla on myös tutkijoille tarkoitettu valokuva-alan kirjasto.

---

159 Mm. Karttunen, Sari (2009) ”Kun lumipallo lähtee pyörimään.” Nuorten kuvataiteilijoiden kansainvälistyminen 2000-luvun alussa; Rastenberger, Anna-Kaisa (2008) Kuvataiteen brändäys – The Helsinki School; Suonpää, Juha (2011) *Valokuva on in*.

Suomen museoliitto

Suomen museoliitto on museoalan keskusjärjestö, joka valvoo museoiden etuja ja edustaa niitä alan yhteisissä kysymyksissä. Keskeiset toimintamuodot ovat koulutus, tiedotus- ja julkaisu-toiminta, kehittämissuoritukset ja konsultointi. Museoliitto käynnistää ja koordinoi erilaisia projekteja sekä tekee museoalan tutkimuksia ja selvityksiä. Hankkeiden tavoitteena on lisäksi edistää museoiden välistä yhteistyötä ja tehdä museotyötä tunnetuksi.

Suomen museohistorian kirjoittamiseen tähtäävä valtakunnallinen museohistoriahanke käynnistyi vuonna 2005. Kysymyksessä oli aineistonkeruu-, tutkimus- ja koulutushanke, jonka kuluessa järjestettiin myös laajoja museohistoriaseminaareja. Museoliiton sivuille avattiin tietokanta, johon museot saivat päivittää omat museohistoriaa koskevat tietonsa. Hankkeessa toteutettiin myös museoalan muistitiedon keruu. Hankkeen tuloksena syntynyt teos *Suomen museohistoria* ilmestyi keväällä 2010 Suomen Kirjallisuuden Seuran kustantamana. Hankkeesta vastasivat Suomen museoliitto (ohjusryhmän puheenjohtajuus), Museovirasto, Luonnontieteellinen keskusmuseo, Valtion taidemuseon Kuvataiteen keskusarkisto ja Kehys (projektipäällikkö) sekä Helsingin, Jyväskylän ja Turun yliopistojen museologian oppiaineet.

Suomen museoliitto teki vuonna 2011 neljännen valtakunnallisen kävijätutkimuksen, johon osallistui 149 ammattillisesti hoidettua ympäri vuoden auki olevaa museota. Aikaisemmat tutkimukset on tehty vuosina 1982, 1992 ja 2002. Kävijätutkimuksella kartoitettiin museoiden yleisörakenteen jakautumista ja kävijöiden valikoitumista erilaisiin museoihin, miten kävijät käyttävät museoiden palveluja ja mitä odottavat niiltä. Tutkimustuloksia käytetään museotoiminnan kehittämiseen. Kävijätutkimukseen liittyi myös helmikuussa 2011 Facebookin kautta tehty kysely museomielikuvista¹⁶⁰. Valtakunnallisen tutkimuksen tulokset valmistuvat vuonna 2012.

Suomen museoliitto on mukana vuonna 2010 alkaneessa LEM – The Learning Museum -verkostoprojektissa, joka on osa EU:n elinikäisen oppimisen Grundtvig-ohjelmaa. Kolmivuotisen projektin tavoitteena on rakentaa pysyvä verkosto elinikäisestä oppimisesta kiinnostuneiden museoiden, kulttuuriperintöorganisaatioiden ja aikuis-kouluttajien käyttöön.

Museoliiton koordinoimassa Avara museo – kehittyvä oppimisympäristö aikuisille -hankkeessa pyritään kehittämään museoista erilaisille aikuisryhmille entistä avoimempia ja kiinnostavampia oppimisen paikkoja. Hankkeen muut toteuttajat ovat Porin taidemuseo, Satakunnan Museo, Tampereen museoiden museopedagoginen TAITE-yksikkö, Tekniikan museo, Työväenmuseo Werstas sekä CICERO Learning -verkosto/Helsingin yliopisto. Hanke on Euroopan sosiaalirahaston osittain rahoittama.

Suomen Kuntaliitto

Suomen Kuntaliitto on kaksikielinen kuntatiedon keskus, joka koostuu Suomen kunnista ja kaupungeista. Kuntaliiton päätehtävät ovat kuntien ja niiden yhteistyöorganisaatioiden edunvalvonta, palvelu ja kehittäminen. Liitto toteuttaa tutkimus- ja kehittämistoimintaa, jolla pyritään edistämään kuntien peruspalveluja, demokratiaa ja kestävästä elinympäristöstä. Vuosien 2011–2013 tutkimus- ja kehittämissuoritukseen sisältyy mm. opetus- ja kulttuuri-yksikössä toteutettava Kirjastoinnovaatiot-hanke (2010–2011), jonka avulla edistetään kunnallisten kirjastojen innovaatioiden tunnistamista, kehittämistä ja käyttöönottoa.

Kuntaliiton opetus- ja kulttuuriyksikön asiantuntijapalvelut kattavat kuntien vastuulla olevan opetuksen ja koulutuksen, mukaan lukien kuntien ylläpitämien kansalais- ja työväenopistojen toteuttaman vapaan sivistystyön sekä kuntien kirjasto-, kulttuuri- ja liikuntapalvelut ja nuorisotyön. Yhteistyössä opetus- ja kulttuuriministeriön kanssa on käynnistetty hanke Taidekasvatus 2011, jonka tavoitteena on selvittää taidekasvatuspalvelujen järjestämisen

---

160 Joensuu, Elina & Viik-Kajander, Maarit (2011) Mikä museoissa on tärkeää? Suuren yleisön käsitykset tämän päivän museosta.

edellytyksiä muuttuneessa toimintaympäristössä. Lisäksi hankkeessa etsitään keinoja turvata taidekasvatuspalvelujen alueellista saatavuutta ja varmistaa koulutetun opettajakunnan tarjontaa. Tavoitteena on taidekasvatuspalvelujen uudistaminen vastaamaan paremmin tulevaisuuden asiakaslähtöisiä palvelutarpeita.

Kuntaliitto on tehnyt useita selvityksiä kuntien ja kaupunkien kulttuuritoiminnasta ja -palveluista. Esimerkiksi vuonna 2004 julkaistiin tutkimus kuntien kirjasto-, kulttuuri-, nuoriso- ja liikuntapalveluista vuosina 1996–2002. Vuonna 2008 opetus- ja kulttuuriyksikkö käynnisti hankkeen *Kirjasto-, kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopalvelut Parasuudistuksessa*, jonka tavoitteena oli selvittää kunta- ja palvelurakennemuutoksen ensi vaiheiden vaikutuksia kirjasto-, kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopalveluiden järjestämiseen¹⁶¹.

Selvityksiä on tehty myös yhteistyössä Kulttuuripoliittisen tutkimuksen edistämissätiö Cuporen kanssa mm. kuntien kulttuuritoiminnan seurantaan ja arviointiin tarvittavien ydinindikaattoreiden kehittämiseksi. Tutkimuksia ja selvityksiä julkaistaan sekä painettuina että vapaasti ladattavina e-julkaisuina. Linkit sähköisiin julkaisuihin ovat [Kuntaliiton verkkokaupassa](#), josta julkaisuja voi etsiä hakusanalla.

Suomen Tekijänoikeudellinen Yhdistys r.y.

Suomen Tekijänoikeudellisen Yhdistyksen tavoitteena on lisätä tekijänoikeustietoa sekä toimia alan yleisenä keskustelufoorumina. Yhdistyksen pysyviä toimintayksiköitä ovat Tekijänoikeusinstituutti ja Tekijänoikeuden tietokeskus.

Tekijänoikeusinstituutti harjoittaa ja edistää tällä hetkellä mm. Euroopan integraatioon, teknologiakehityksen vaikutuksiin, kansainväliseen kehitykseen ja tekijänoikeuden talouteen liittyvää tekijänoikeuden tutkimus- ja selvitystoimintaa, toimittaa julkaisusarjaa Tekijänoikeusinstituutin julkaisuja sekä ylläpitää Tekijänoikeuden tietokeskusta.

Tekijänoikeuden tietokeskus on tekijänoikeuden alan erikoiskirjasto, johon on koottuna keskeinen, sekä kotimainen että kansainvälinen tekijänoikeuskirjallisuus. Tietokeskuksen kokoelmissa on n. 6 000 monografiaa, yli 11 000 artikkeliviitettä ja noin 400 elektronista viitettä. Yhdistyksen jäsenet voivat käyttää kirjastoa jäsenpalveluna. Muille tiedon tarvitsijoille se on avoin käytettävissä olevien voimavarojen mukaan.

Luovien alojen liiketoiminnan kehittämissyhdystys Diges ry

Diges on vuonna 2003 perustettu valtakunnallinen yhdistys, joka tarjoaa sparraus- ja neuvontapalveluja luovien alojen yrittäjille, yrittäjiksi aikoville ja alan kehittäjätahoille. Diges on tehnyt myös luovia aloja käsitteleviä raportteja ja selvityksiä mm. eri ministeriöille ja alan oppilaitoksille.

Diges osallistui vuonna 2007 silloisen kauppaja- ja teollisuusministeriön toimeksiannosta perustetun Luovien alojen yrittäjyyden kehittämissstrategia -työryhmän toimintaan ja kehittämissstrategian laatimiseen. Esiselvitys luovien alojen innovaatio- ja kehitystarpeista toteutettiin yhteistyössä Åbo Akademin Vaasan yksikön MediaCityn ja Aalto-yliopiston kanssa vuonna 2009.

---

¹⁶¹ Huhtanen, Kerkko (toim.) (2009) *Kunta- ja palvelurakennemuutuu, mitä tapahtuu kulttuuripalveluille? Kirjasto-, kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopalvelut Parasuudistuksessa.*

Opetus- ja kulttuuriministeriön valtakunnallista ESR-kehittämisohjelmaa koordinoivan *Kolmas lähde* -hankkeen tilauksesta Diges on tehnyt selvityksen kulttuuri-, liikunta- ja nuorisoalan kolmannen sektorin hyvinvointipalveluiden tuki-, neuvonta- ja hautomomalleista¹⁶². Lisäksi se on selvittänyt liikunta-alan yritys- ja seuratoimintaa sekä laatinut liikunta-alan yrittäjyyden kehittämisstrategian yhteistyössä valtakunnallisten ja alueellisten toimijoiden kanssa.¹⁶³

Demos Helsinki

Demos on vuonna 2005 perustettu riippumaton ajatushautomo. Demoksen ydintoimintaa on laaja-alainen tutkimus, joka tuottaa skenaarioita, toimintaehdotuksia ja kokeiluja. Tutkimuksen keskeiset teemat ovat hyvinvointi, tulevaisuuden kaupungit ja vähähiilinen yhteiskunta. Projekteissaan Demos on mm. pohtinut lasten ja nuorten liikuntaa edistäviä ratkaisuja yhteistyössä Nuori Suomi ry:n kanssa. Demoksen tutkimustoiminnan tuloksena syntyneet raportit ovat saatavilla vapaasti ladattavina [verkkopublicoituina](#) ajatushautomon kotisivuilla.

Helsingin kaupungin tietokeskus

Helsingin kaupungin tietokeskuksen [Kaupunkitutkimusosastossa](#) tehdään soveltavaa tutkimusta, jonka kohteena ovat mm. Helsingin seudun • väestö ja asuminen • elinolot • alue- ja kunnallistalous • hallinto sekä • kaupunkikulttuuri ja -ympäristö. Tutkimus palvelee kaupungin ja koko seudun kehittämistä. Kaupunkitutkimusosastossa koordinoidaan myös Helsingin kaupungin ja seudun yliopistojen, korkeakoulujen sekä muiden tutkimustahojen välistä tutkimus- ja oppinäyteyhteistyötä.

Kaupunkitutkimusosaston toiminnan päälinjat ja keskeiset tutkimushankkeet määrittävät kaupunginhallituksen hyväksymässä Helsingin kaupungin tutkimusohjelmassa. [Vuosiksi 2011–2015 laaditussa tilasto- ja tutkimusohjelmassa](#) tutkimus- ja kehittämishankkeita toteutetaan viiden teema-alueen puitteissa, joista yksi on kaupunkikulttuuri. Teema-alueen tutkimushankkeissa tarkastellaan sekä kulttuuritoimintojen taloudellisia ja imago vaikutuksia että kulttuurisektorin omalakisista toimintaa ja merkitystä kaupunkilaisten näkökulmasta.

Kuluvalla ohjelmakaudella tarkastellaan mm. Helsingin designpääkaupunkivuoden merkityksiä ja vaikutuksia sekä yleisesti Helsinkiä designkaupunkina yhteistyössä alueen korkeakoulujen kanssa. Korkeakoulut osallistuvat myös Musiikkitalon tutkimukseen eri näkökulmista sekä selvitykseen luovan talouden ammattiryhmien työpaikkojen ja asuinalueiden sijoittumisesta pääkaupunkiseudulle.

Lisäksi tutkitaan erilaisten kaupunkikulttuuriin liittyvien ilmiöiden ja perinteisempien kulttuurirakenteiden sijaintia kaupungin sisällä, Kalasataman ja Suvilahden alueille rakentuvien uusien asuinalueiden kehitystä kaupunkikulttuurien ja elämäntapojen näkökulmasta sekä vapaa-ajan kuluttamista ja kulutusrakenteita Helsingissä ja muualla pääkaupunkiseudulla. Myös musiikki-, urheilu- ja kaupunkitapahtumia tutkitaan eri näkökulmista.

Tietokeskus osallistuu myös [Kaupunkitutkimus ja metropolipolitiikka](#) -ohjelman (KatuMetro) toteuttamiseen sekä ohjelman jatkovalmistelutyöhön. (Ks. Helsingin yliopisto.)

Päätyneissä tutkimushankkeissa on tarkasteltu mm. pääkaupunkiseudun kulttuurista monimuotoisuutta ja kulttuuripolitiikkaa (myös yhteistyössä Kulttuuripoliittisen tutkimuksen edistämisyhteistyö Cuporen kanssa), Eurovision laulukilpailuja Helsingissä, kulttuuriklustereita, lasten ja nuorten taidekasvatusta, taidetoiminnan edellytyksiä lähiöissä, urbaania festivaalikulttuuria sekä konserttitarjontaa.

---

¹⁶² Kosonen, Hanna (2010) *Selvitys kulttuuri-, nuoriso- ja liikunta-alojen kolmannen sektorin hyvinvointipalveluiden tuki-, neuvonta- ja hautomomalleista*. Diges.

¹⁶³ [Digesin raportteja ja selvityksiä](#).

Tutkimustuloksia julkaistaan tietokeskuksen omissa [julkaisusarjoissa](#). Julkaisut on pääosin saatavissa sekä painettuina että vapaasti ladattavina pdf-tiedostoina.

Tietokeskuksen **[Tilasto- ja tietopalveluosasto](#)** julkaisee tilastoja sekä kehittää ja ylläpitää rekistereitä ja tilastollisia tietokantoja. Helsinki-tilastot kuvaavat ja ennustavat kaupungin kehitystä ja muutosta. Tilastoja tehdään useista eri aiheista, joista keskeisimpiä ovat mm. • alue ja kaupunkirakenne • elinolot ja hyvinvointi • elinkeino- ja yritystoiminta • työvoima ja työllisyys • väestö ja väestönmuutokset sekä • ympäristö ja kestävä kehitys.

Tilastotietoja julkaistaan tietokeskuksen [Tilastoja-sarjassa](#), kokoomajulkaisuissa sekä tilastollisina tietokantoina. Suurin osa tilastojulkaisuista ilmestyy verkossa. Tuoreita Tilastoja-sarjassa julkaistuja tilastoja ovat mm. [Kulttuurialan yritysten henkilöstö ja talous Helsingissä 2007–2009](#) sekä [Helsingin seutu innovaatiotoimintaa mittaavissa tilastoissa](#).

Tietokeskuksen julkaisut luetteloidaan [Tietokeskuksen kirjaston kokoelmatietokantaan](#), josta niitä voi hakea myös asiasanalla. Tietokeskuksen kirjasto on kaikille avoin Helsinki-tilaston ja -tutkimuksen erikoiskirjasto.

[Elinkeinoelämän Tutkimuslaitos ETLA](#)

ETLA on yksityinen, voittoa tavoittelematon talouden tutkimus- ja ennustelaitos. ETLAN tutkimustoiminta on ryhmitelty neljäksi tutkimusohjelmaksi, jotka ovat • työmarkkinat ja osaaminen • kilpailu, innovaatio ja tuottavuus • julkinen talous ja talouspolitiikka sekä • kasvu, rakenteet ja suhdanteet. Tutkimustoiminta on sekä kansallisesti että kansainvälisesti verkostoitunutta. Vuosittain valmistuu 10–15 suurempaa tutkimushanketta, joiden tuloksia julkaistaan sekä kirjoina että Keskusteluaiheita-sarjassa.

Tutkimuksia on [julkaistu](#) mm. luovien toimialojen ja kulttuurialojen merkityksestä Suomen kansantaloudessa sekä teknologian, muotoilun ja luovuuden yhteisvaikutuksista yritysten ja kansantalouksien menestymiseen.

ETLAN Kasvu, rakenteet ja suhdanteet -tutkimusohjelma on partnerina EU:n rahoittamassa [BaltMet Promo](#) -hankkeessa (2010–2011), jossa tarkastellaan Itämeren alueen taloudellista houkuttelevuutta investointien, matkailun ja luova alan osajien kannalta. (Ks. Aalto-yliopiston kauppakorkeakoulu.)

ETLAN ennusteryhmä seuraa ja ennakoii taloudellista kehitystä ja raportoi siitä julkaisuissaan, arvioi talouspolitiikan vaikutuksia ja kehittää ennustetyön menetelmiä.

[Elinkeinoelämän valtuuskunta EVA](#)

EVA on suomalaisen elinkeinoelämän rahoittama toimija, jonka tavoitteena on edistää suomalaisen yhteiskunnan pitkän aikavälin menestystä. EVA selvittää ja arvioi yrityksille ja yhteiskunnalle tärkeitä kehityssuuntia tavoitteenaan ajankohtaisen tiedon tuottaminen vallitsevista ilmiöistä sekä tuoreiden näkökulmien saattaminen yleiseen yhteiskunnalliseen keskusteluun. Keskeisiä kysymyksiä ovat Suomen rooli kansainvälisessä toimintaympäristössä sekä suomalaisten hyvinvoinnin ja kilpailukyvyn kehittäminen.

EVA tekee tai teettää yhteiskunnallisiin ilmiöihin liittyviä tutkimuksia ja selvityksiä sekä [julkistaa](#) niitä raporttien muodossa. EVAN vuodesta 1984 lähtien vuosittain tekemät arvo- ja asennetutkimukset ilmestyvät EVA Raporttien julkaisusarjassa. Kyselytutkimuksissa on selvitetty suomalaisten suhtautumista muun muassa politiikkaan ja poliittikkoihin, yhteiskunnan rakenteisiin, markkinatalouteen, yrittäjyyteen, luonnonsuojeluun, työelämän kysymyksiin sekä kansainvälisiin asioihin, esimerkiksi Euroopan unioniin ja suomalaiseen ulkomaalaispolitiikkaan. Kaikki tutkimustulokset ovat julkisia ja kaikkien hyödynnettävissä.

EVA työskentelee läheisessä yhteistyössä Elinkeinoelämän Tutkimuslaitoksen ETLAN kanssa.

2. TUTKIMUSTA RAHOITAVAT TAHOT

2.1 Varsinaiset tutkimusta rahoittavat tahot

Suomen Akatemia

Suomen Akatemia rahoittaa korkeatasoista tieteellistä tutkimusta, toimii tieteen ja tiedepolitiikan asiantuntijana sekä vahvistaa tieteen ja tutkimuksen asemaa. Suomen Akatemia tekee rahoituspäätöksiä yli 300 miljoonalla eurolla vuodessa, ja sen osuus valtion tutkimus- ja kehitysrahoituksesta on 16 prosenttia. Tärkein yhteistyötaho tieteellisen tutkimuksen kehittämisessä ovat yliopistot. Humanististen tieteiden ja yhteiskuntatieteiden tutkimusrahoituksessa, josta päättää kulttuurin ja yhteiskunnan tutkimuksen toimikunta, Suomen Akatemia osuus yliopistojen ulkopuolisesta rahoituksesta on keskeinen.

Tutkimusohjelmillaan Suomen Akatemia suuntaa tutkimusta ja tutkimusrahoitusta aloille, joita pidetään keskeisinä tieteelle ja yhteiskunnalle. Ohjelmissa korostetaan monitieteistä ja tieteidenvälistä tutkimusotetta sekä kansainvälistä yhteistyötä. Tutkimusohjelmissa rahoitettavat hankkeet voivat olla konsortioita tai yksittäisiä hankkeita, ja niiden rahoitusaika on vähintään neljä vuotta.

Tällä hetkellä on käynnissä 11 tutkimusohjelmaa. Niistä kaksi sisältää myös kulttuuripoliittisesti relevantteja teemoja ja tutkimushankkeita. MOTIVE: jokapaikan tietotekniikka ja monimuotoinen viestintä (2009–2012) on monitieteinen tutkimusohjelma, jossa tarkastellaan, miten ympäristöön sulautettu, uusia vuorovaikutustapoja mahdollistava jokapaikan tietotekniikka vaikuttaa sekä työhön että vapaa-aikaan. Tavoitteena on tuottaa uutta tietoa viestinnästä sekä uusia teknologisia ratkaisuja ja sovelluksia, joita voidaan käyttää mm. kulttuurissa ja viihteessä. MOTIVE-ohjelmaan kuuluu 11 konsortiohanketta ja viisi yksittäistä tutkimushanketta. Esimerkiksi Aalto-yliopiston ja Helsingin yliopiston yhteisessä Tietotekniikan tutkimuslaitoksessa (Helsinki Institute for Information Technology HIIT) tutkitaan jokipaikan liikkuvaa musiikkia professori Martti Mäntylän johdolla ja Tampereen yliopiston yhteiskunta- ja kulttuuritieteiden yksikössä jokipaikan tietotekniikan kotouttamista akatemiaprofessori Pertti Alasuutarin johdolla.

SKIDI-KIDS: Lasten ja nuorten hyvinvointi ja terveys -tutkimusohjelman (2010–2013) teemat ovat lapsuuden kasvuympäristöt, palvelujärjestelmät sekä lasten terveyden edistämisen haasteet. Ohjelman puitteissa tehdään Terveystieteiden- ja hyvinvoinnin laitoksen johdolla huostaan otetuista lapsista pitkittäistutkimus, jossa tarkastellaan myös lasten toimijuutta mielikuvituksen, taiteen ja toiminnallisten menetelmien avulla mm. Suomen Kulttuurirahaston Myrsky-hankkeen kokemuksia hyödyntäen. Tampereen yliopiston tutkimushankkeessa Lasten marginalisoinnin ehkäisy paikkalähtöisen osallistumisen keinoin selvitetään, miten kuntien lapsi- ja nuorisopoliittiset strategiat tunnistavat syrjäytyvien lasten ja nuorten erityisryhmiä sekä arvioidaan, miten osallistumista tukevat hankkeet onnistuvat tavoittamaan heidät. Hanketta johtaa professori Jouni Häkli. Oulun ja Helsingin yliopistojen konsortiohanke Lapset kertovat hyvinvoinnistaan – Kuka kuuntelee? tuottaa tietoa lasten kokemasta hyvinvoinnista erilaisissa arjen kasvuympäristöissä lasten omien kertomusten avulla. Konsortiota johtaa professori Leena Syrjälä Oulun yliopistosta. Akatemia toteuttaa SKIDI-KIDS-ohjelman yhteistyössä opetus- ja kulttuuriministeriön sekä kanadalaisen tutkimusrahoittajan kanssa. Akatemian rahoitusosuus on 8,5 miljoonaa euroa ja okm:n 575 000 euroa.

Myös päättyneistä tutkimusohjelmista löytyy kulttuuripoliittisesti relevantteja aiheita ja tutkimushankkeita.

Teollinen muotoilu -tutkimusohjelman (2004–2007) tavoitteena oli lisätä monitieteistä ja monialaista tutkimusta teollisen muotoilun alalla, ja sen kohteena oli koko teollisen muotoilun järjestelmä. Tutkimusohjelman teemoja olivat mm. teollisen muotoilun taiteellisen aspektin tutkimus, kulttuurintutkimus ja siihen liittyen semiotiikka

ja trenditutkimus sekä kestävä kehitys muotoilussa. Ohjelmassa rahoitettiin kahdeksaa eri hanketta yhteensä 2 miljoonalla eurolla. Hankkeista kolme toteutettiin Taideteollisessa korkeakoulussa, jossa tutkittiin mm. suomalaisen muotoiluammattilaisuuden kehittymistä 1900-luvun alusta nykypäivään. *Teollinen muotoilu* -tutkimusohjelma oli Tekesin *Muoto 2005* -teknologiaohjelman sisarohjelma, ja ne koordinoitiin yhdessä.

Kahden puolen Pohjanlahtea / Svenskt i Finland – finskt i Sverige -tutkimusohjelmassa (2000–2003) tutkittiin suomalaisuuden ja ruotsalaisuuden rinnakkaiseloa Suomessa ja Ruotsissa sekä maiden välistä vuorovaikutusta ja keskinäisiä jännitteitä. Ohjelman lähtökohta oli Länsi-Euroopan yhdentyminen ja talouden globalisoituminen, jotka asettavat Suomelle ja Ruotsille samanlaisia haasteita tulevaisuudessa. Humanistis-yhteiskuntatieteellisessä tutkimusohjelmassa tutkittiin ja verrattiin toisiinsa maiden yhteiskuntaelämää, hallintoa ja kulttuuria sekä historiallisessa että nykypäivän kontekstissa. Tutkimuskohteena olivat myös maiden väestöjen enemmistö-vähemmistö-kysymykset ja niiden seurauksena syntyvät sosiaaliset, psykologiset ja kielelliset prosessit. Kaikissa ohjelman 17 hankkeessa oli tutkijoita molemmista maista, ja ohjelman yhtenä tavoitteena olikin lisätä maiden välistä tutkimusyhteistyötä. Suomen Akatemia rahoitti ohjelmaa 7,5 miljoonalla markalla ja ruotsalaiset tahot 14 miljoonalla markalla. Suomessa ohjelmaa rahoittivat myös Svenska litteratursällskapet i Finland, Stiftelsen för Åbo Akademi ja Svenska kulturfonden yhteensä 7,5 miljoonalla markalla.¹⁶⁴

Monitieteisen *SoCa: Sosiaalinen pääoma ja luottamusverkostot* -tutkimusohjelman (2004–2007) hankkeissa tutkittiin sosiaalisen pääoman yhteyksiä mm. demokratiaan, terveyteen, työelämään, yhteisöihin ja yhdistyksiin. Ohjelman 31 tutkimushankkeesta voidaan nostaa esille erityisesti tutkimusprofessori Helena Helven johtama hanke *Yhteiskunnan kulisseissa – Nuoret, identiteetti ja sosiaalinen pääoma*, jossa tutkittiin erilaisista lähtökohdista ja kulttuuritaustoista tulevien nuorten perhesuhteita ja sosiaalisia verkostoja. Tutkimus osoitti, että nuoret pitävät vapaa-aikaa tärkeämpänä kuin aikaisemmin ja harrastukset antavat nuorille sosiaalista, kulttuurista ja identiteettipääomaa, joka auttaa heitä aikuistumisessa ja myöhemmässä elämässä. Tutkimuksessa selvitettiin myös maahanmuuttajataustaisten tyttöjen sekä uskonnollisten vähemmistönuorten identiteetin muodostumista.¹⁶⁵ *SoCa* -tutkimusohjelmaa rahoittivat Suomen Akatemian lisäksi Tekes, Työsuojelurahasto sekä Sosiaali- ja terveysministeriö. Yhteensä 7,5 miljoonan euron rahoituksesta Suomen Akatemian osuus oli 6 miljoonaa euroa.¹⁶⁶

Valta Suomessa -tutkimusohjelman (2007–2010) taustalla olivat ne muutospaineet, joita Euroopan Unioniin liittyminen, suomalaisten yritysten kansainvälistyminen, talouselämän integroituminen globaaliin talouteen ja kulttuurin moniarvoistuminen ovat aiheuttaneet suomalaisen yhteiskunnan valtajärjestelmälle. Ohjelmassa tutkittiin em. muutosten vaikutusta valtaan ja vallan käyttäjiin. Tampereen yliopiston mediakulttuurin professori Mikko Lehtosen johtamassa monitieteisessä tutkimushankkeessa *Kulttuurin valta ja hyväksynnän tuottaminen (The Power of Culture in Producing Common Sense POWCULT)* tutkittiin sitä, miten hyväksyntää on tuotettu kulttuurin, median ja taiteen kentillä 1990-luvun alusta lähtien. *POWCULT* koostui seitsemästä itsenäisestä tutkimusprojektista, joissa tutkittiin mm. televisiota muistiteknologiana ja sitä miten kulttuurisissa representaatioissa tuotetaan ja ”myydään” käsitystä normatiivisesta, valkoisesta, keskiluokkaisesta, heteroseksuaalisesta suomalaisuudesta. Suomen Akatemia rahoitti *Valta Suomessa* -tutkimusohjelmassa 24 hanketta yhteensä 6,5 miljoonalla eurolla.

Suomen Akatemian **huippuyksiköt** ovat oman tieteenalansa parhaimpia edustajia, joissa tehdään erittäin korkealaatuisia tieteellistä tutkimusta kuusivuotisen rahoituksen turvin. Suomen Akatemian lisäksi huippuyksikköjen rahoitukseen osallistuvat yliopistot ja tutkimuslaitokset, muut rahoittajat, säätiöt ja yritykset.

Monitieteisen musiikintutkimuksen huippuyksikköä (2008–2013) johtaa musiikin professori Petri Toiviainen Jyväskylän yliopiston musiikin laitoksella, jossa toimii huippuyksikön kahdesta tutkimusryhmästä toinen, Music Cognition Team. Toinen ryhmä, Brain and Music Team, sijoittuu Helsingin yliopiston psykologian laitokselle.

---

¹⁶⁴ Tarkiainen, Kari; Ruin, Olof; Nesser, Anne & Eng, Torbjörn (2005) *Kahden puolen Pohjanlahtea – Svenskt i Finland – finskt i Sverige*. Arviointiraportti.

¹⁶⁵ Helve, Helena & Bynner, John (eds.) (2007) *Youth and Social Capital*.

¹⁶⁶ Evaluation Panel (2008) *Research Programme on Social Capital and Networks of Trust*. Arviointiraportti.

Huippuyksikössä tutkitaan ihmistä musiikin kuulijana, kokijana ja esittäjänä. Useat yksikön tutkimusaiheet liittyvät läheisesti musiikin vaikutukseen hyvinvoinnin edistäjänä. Tutkimustuloksia voidaan soveltaa useilla eri alueilla: uusia musiikillisia käyttöliittymiä voidaan käyttää mm. musiikkiterapiassa mahdollistamaan liikunta-rajotteisten ihmisten musiikillista ilmaisua ja musiikin laskennallisia analyysimenetelmiä voidaan soveltaa musiikkiteollisuudessa, mm. erilaisissa musiikin sisältöön perustuvissa hakukoneissa. Myös vieraiden kielten ja musiikin opetusta edistävät sovellukset ovat mahdollisia.

Jyväskylän yliopiston valtio-opin professori, akatemiaprofessori (2008–2012) Kari Palosen johtama *Poliittinen ajattelu ja käsittemuutokset* -huippuyksikkö (2006–2011) koostuu kolmesta tutkimusryhmästä. Professori Palonen johtaa Poliittinen ajattelu ja käsitehistoria -ryhmää. Filosofian ja sukupuolen politiikka -ryhmän johdossa on Helsingin yliopiston naistutkimuksen professori, akatemiaprofessori (2011–2015) Tuija Pulkkinen. Hän on myös huippuyksikön varajohtaja. Tampereen yliopiston sosiologian professori Matti Hyvärinen johtaa Poliitiikka ja taide -ryhmää, jossa tarkastellaan ja analysoidaan eri taiteenlajeja poliittisena toimintana.

Yliopistojen tutkimusta kartoittavassa osiossa nostetaan esille ja esitellään useita Suomen Akatemian rahoittamia tutkimushankkeita.

Kartoituksessa mainitut Suomen Akatemian rahoittamat hankkeet siinä järjestyksessä kuin ne esiintyvät tekstissä. (Hankkeen nimi, rahoitusaika, vastuhenkilö/t):

Jyväskylän yliopisto (JY)

Construction and Reconstruction of Authorship in the Arts – COREAA (Suomen Akatemian rahoitus 2003–2006). Kangas, Anita, Waenerberg, Annika

Resurssit, paikallisuus ja elämänkulku (2005–2008). Siisiäinen, Martti

Strangers from the East – Narratives of Karelian Exiles and Re-immigrants from Russia Regarding their Integration in Finland (Vieraita idästä – siirtokarjalaisten ja venäläisten paluumuuttajien kertomuksia kotitumisesta Suomeen, 2009–2012). Fingerroos, Outi

Global Aspects of Youth Media Participation (Globaali vertaileva tutkimus nuorten mediaosallistumisesta, 2009–2011). Kotilainen, Sirkku

Spaces for Children. Artistic practices, children's life-world and agency (Suomen Akatemian rahoitus 2007–2010). von Bonsdorff, Pauline

Digitaalisten pelikulttuurien synty Suomessa (2009–2012), konsortiohanke. Koskimaa, Raine

Palko – Palvelut ja kansalaisosallistuminen (Hyvinvointipalvelut ja marginalisoitujen kansalaisten osallistuminen, 2011–2014). Matthies, Aila-Leena

Itä-Suomen yliopisto (ISY)

Culture Stayed. The declining mining community of Outokumpu as an intermediary of cultural capital (2007–2009). Häyrynen, Simo

Paikallisuuden representointi Neuvostoliiton ja Venäjän kontekstissa. Kieli-, kirjallisuus- ja musiikkitoiminta karjalaisuuden konstruoijina (2007–2010). Suutari, Pekka

Joustavat etnisyydet: Etnisyysprosessit Petroskoissa ja Karjalan tasavallassa 2010-luvulla (2011–2015). Suutari, Pekka

Äänimaisemat, kulttuurinen kestävyys ja paikallisen toiminnan strategia (2009–2012). Järviluoma-Mäkelä, Helmi

Sivuuttaa, mukautua, käyttää hyväksi vai vastustaa? Miten taidemaailma on reagoinut markkinaperusteiseen tai uusliberalistiseen käännteeseen yhteiskunta- ja kulttuuripolitiikassa 1980-luvulta lähtien. Suomen tapaus (2011–2014). Sevänen, Erkki

Helsingin yliopisto (HY)

The Other Russia. Cultural Multiplicity in the Making (Toinen Venäjä. Kulttuurisen moninaisuuden tuottaminen. Suomen Akatemian Muuttuva Venäjä -tutkimusohjelma 2004–2007). Siikala, Anna-Leena

Transnationaalinen suomalaisen elokuvan historia (2011–2014). Bacon, Henry
Luonnon, maiseman ja sukupuolen esittäminen ja aistiminen (2007–2010). Saarikangas, Kirsi
The Governance of Transnational Islam. The Case of Finland, Ireland and Canada (Ylikansallisen isalmin hallinta: Tapausesimerkinä Suomi, Irlanti ja Kanada, 2010–2013). Sakaranaho, Tuula
Cultural Capital and Social Differentiation in Contemporary Finland: An international comparison (Kulttuuripääoma ja sosiaalinen differentaatio 2000-luvun Suomessa: kansainvälinen vertailu. Suomen Akatemian rahoitus 2007–2009). Rahkonen, Keijo
Sukupolvien ketju – Tutkimus sukupolvien välisestä vuorovaikutuksesta Suomessa (2006–2009, 2011–2015). Roos, J. P.
Spaces of Democracy (2005–2009). Alapuro, Risto, akatemiaprofessori
Challenging Power: Equality, Diversity and the Integration of Ethnic and National Minorities in Finland (Valtaa haastamassa: Etnisten ja kansallisten vähemmistöjen tasa-arvo, moninaisuus ja integraatio Suomessa. Suomen Akatemian Valta Suomessa -tutkimusohjelma 2007–2010). Kraus, Peter
Geography and Innovative Competitiveness? Finnish Knowledge Regions in European and Global Economy (2009–2012). Inkinen, Tommi

Tampereen yliopisto (TaY)

Digitaalisten pelikulttuurien synty Suomessa (2009–2012), konsortiohanke. Mäyrä, Frans
Johtajuus luovassa taloudessa (Suomen Akatemian Liiketoimintaosaamisen tutkimusohjelma Liike2 2006–2009). Ropo, Arja
Lasten marginalisoitumisen ehkäisy paikkalähtöisen osallistumisen keinoin (Suomen Akatemian SKIDI-KIDS: Lasten ja nuorten hyvinvointi ja terveys -tutkimusohjelma 2010–2013). Häkli, Jouni
Sulkeutuuko Suomi? Kulttuurien välinen vuorovaikutus kohtaamisen areenoilla (2008–2010) (rahoittajina myös opetusministeriö ja Kuntaliitto). Pitkänen, Pirkko
CAPCULT – Capitalizing Culture. Transnational Re-articulations of Economy and Culture (Kulttuurin hyötykäyttö. Talouden ja kulttuurin transnationaaliset uudelleenartikulaatiot, 2010–2012). Lehtonen, Mikko
Kulttuurin valta ja hyväksynnän tuottaminen (The Power of Culture in Producing Common Sense POWCULT) (Suomen Akatemian Valta Suomessa – VALTA -tutkimusohjelma 2007–2010). Lehtonen, Mikko
Nuoret, lukutaito ja muuttuva mediaympäristö (2007–2008, tutkijatohtorirahoitus 2009–2011) Kupiainen, Reijo
INTERMEDIA – From Convergence to Intermediality: Continuity and Change in the Development of Finnish Media (2008–2010), konsortiohanke. Hujanen, Taisto
Maahanmuuttajanuoret ja median käyttö (2007–2009). Nikunen, Kaarina
Media, perheen vuorovaikutus ja lasten hyvinvointi (2011–2014). Lahikainen, Anja Riitta

Turun yliopisto (TY)

INTERMEDIA – From Convergence to Intermediality: Continuity and Change in the Development of Finnish Media (2008–2010), konsortiohanke. Salmi, Hannu
Rajalla. Etnologinen tutkimus ylirajaisesta arjesta ja identiteettien konstruoinnista Tornio-Haaparannan kaksoiskaupungissa (2009–2014). Ruotsala, Helena
Säännellyt vapaudet taiteessa ja kulttuurissa 1960-luvulta lähtien (2009–2012). Liljeström, Marianne
Sukupuolten tuottaminen lasten kulttuureissa (2008–2011). Leppänen, Taru
Digitaalisten pelikulttuurien synty Suomessa (2009–2012), konsortiohanke. Suominen, Jaakko
Periytyvä huono-osaisuus (2008–2010). Melin, Harri
Hybridioorganisaatio – Mediabrändit yhteistuotannon kenttänä (2011–2012). Taalas, Saara

Oulun yliopisto (OY)

Saamelaisten historiaa Suomessa – erityisesti kulttuurien kohtaamisen näkökulmasta (2002–2005). Vahtola, Jouko
Region-building, Boundaries and Identity in a Globalizing World (2008–2012). Paasi, Anssi, akatemiaprofessori

Crossing Borders, Building Identities: New Regionalizations, Tourism and Everyday Life in Northern Europe (2005–2009). Löytynoja, Tanja

Aalto-yliopiston kauppakorkeakoulu (Aalto ECON)

Suomalaisen rock-viennin toimintatavat – SuoRoviot (Best practices of Globalization in Finnish Rock Exports – BogFires) (2009–2012), Ainamo, Antti, Karjalainen, Toni-Matti

Aalto-yliopiston taideteollinen korkeakoulu (Aalto TAIK)

Taiteistuminen ja sen vaikutukset taiteeseen (2009–2012). Naukkarinen, Ossi

Aalto-yliopiston perustieteiden korkeakoulu (Aalto sci)

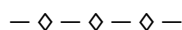
Enactive Media (2009–2011). Takala, Tapio

Teatterikorkeakoulu (TeaK)

Liikkuvaksi Mosaiikiksi – Tanssinopettajien kollegiaalisuus ammatillisena opetuskuulttuurin tunnistamisen ja uudistamisen välineenä (2008–2010, rahoittajana myös Työsuojelurahasto) Löytönen, Teija
Shifting Dialogues: Asian Performance and Fine Arts (2011–2014). Kirkkopelto, Esa

Suomen Akatemia ja Taiteen keskustoimikunta ovat yhteistyössä toteuttaneet vuosina 1998 ja 2004 suunnatun haun *Taiteen ja tutkimuksen välinen vuorovaikutus*, jossa rahoitusta kohdennettiin taiteellista työskentelyä sisältäviin tutkimushankkeisiin. Tavoitteena oli taidealojen tutkimuksen ja tutkijakoulutuksen vahvistaminen sekä rahoitushankkeen nimen mukaisesti taiteen ja tutkimuksen välisen vuorovaikutuksen edistäminen. Suomen Akatemia rahoitti hankkeiden tutkimusosioita ja taiteen keskustoimikunta niiden taiteellisia osioita.

Suomen Akatemia toimii **strategisen huippuosaamisen keskittymien** (SHOK) kehittämisessä, rahoituksessa ja toiminnan seurannassa yhteistyössä Tekesin kanssa (ks. Tekes). Akatemia käyttää kaikkia rahoitusmuotojaan keskittymien ja niiden aihealueiden tutkimuksen tukemiseen.

Useat rahastot ja säätiöt rahoittavat kulttuuripoliittisesti relevanttia tutkimusta. Seuraavassa on esitelty niistä muutamia merkittävimpiä. [Säätiöiden ja rahastojen neuvottelukunnan verkkosivuille](#) on koottu linkitetty luettelon suomalaisista apurahoista jakavista tahoista. Sivulla on myös tietokanta, josta apurahan myöntäjiä voi hakea sekä jakoaloittain että tekstihaulla.

Suomen Kulttuurirahasto

Suomen Kulttuurirahasto on säätiö, jonka tehtävänä on sääntöjen mukaisesti ”suomalaiskansallisen henkisen ja taloudellisen viljelyn vaaliminen ja kehittäminen”. Kulttuurirahasto toteuttaa tehtävänsä myöntämällä apurahoja tieteen ja taiteen tekijöille ja työryhmille sekä kulttuurielämän eri aloilla toimiville henkilöille ja yhteisöille keskusrahaston ja 17 maakuntarahaston kautta.

2000-luvulla Kulttuurirahasto alkoi jälleen aktiivisemmin käynnistää myös itse hankkeita, jotka kuitenkin toteutetaan yhteistyössä muiden tahojen kanssa. Hankkeiden pyrkimyksenä on kiinnittää huomiota tärkeisiin kysymyksiin ja vaikuttaa kulttuuripolitiikkaan. Tällainen hanke oli esimerkiksi vuosina 2008–2011 toteutettu [Myrsky-hanke](#), jolla tuettiin erityisesti eri syistä syrjäytymisuhan alla olevia nuoria taiteen ja kulttuurin avulla. *Myrskyn* puitteissa rahoitettiin 83 ammattitaiteilijoiden ohjaamaa taidehanketta, joihin osallistui yli 14 000 nuorta. *Myrskyn* toimintaa jatkaa Suomen lasten ja nuorten säätiö, joka tekee ensimmäiset rahoituspäätökset joulukuussa 2011. *Myrsky-hanketta* on tutkittu ja arvioitu Nuorisotutkimusverkoston tutkimusohjelmassa (ks. Nuorisotutkimusverkosto).

Svenska kulturfonden

Svenska kulturfonden tukee ruotsinkielistä kulttuuria ja koulutusta, ruotsin kieltä ja suomenruotsalaista toimintaa Suomessa. Rahaston tavoitteena on luoda edellytykset suomenruotsalaisten yhteenkuuluvuudelle ja identiteetille, osaamiselle, asiantuntemukselle ja luovuudelle sekä mahdollisuuksille elää ja toimia ruotsin kielellä Suomessa. Svenska kulturfondenin omistaa ja sitä hallinnoi Svenska litteratursällskapet (ks. jäljempänä).

Rahasto tukee sellaista yliopistollista humanistista, yhteiskuntatieteellistä ja kasvatustieteellistä tutkimusta, joka käsittelee suomenruotsalaisuutta tai on sen kannalta relevanttia. Tukea voidaan myöntää sekä lisensiaatin-työhön tai väitöskirjaan johtavaan tutkimukseen että suuremmille tutkimushankkeille.

Svenskt i Finland – en lång historia (2002–2010). Villstrand, Nils Erik ÅA, Engman, Max ÅA, Meinander, Henrik HY. (Hanketta rahoittivat myös Svenska litteratursällskapet, Föreningen Konstsamfundet ja Stiftelsen för Åbo Akademi.)

Svenska litteratursällskapet i Finland

Svenska litteratursällskapet i Finland r.f. (SLS) on tieteellinen seura, joka säilyttää, kehittää ja välittää Suomen ruotsinkielistä kulttuuriperintöä. SLS jakaa hakemuksesta apurahoja ja tutkimusrahoitusta hankkeisiin, jotka liittyvät SLS:n tavoitteisiin ja painopistealueisiin historian, kirjallisuustieteen, ruotsin kielen, perinnetieteiden ja yhteiskuntatieteiden saralla.

Omaan tutkimukseen panostamalla SLS on kehittynyt 2000-luvun alusta alkaen yhdeksi Suomen suurimmista humanistisen ja yhteiskuntatieteellisen tutkimuksen rahoittajista. Tutkimussektori on nykyään SLS:n toiminnan suurin haara. Tutkijat työskentelevät palkattuina työntekijöinä projekteissa ja tieteellisissä toimikunnissa.

Tutkimussektori luo ja ylläpitää kontakteja toisten tutkimuslaitosten ja tutkimuksen rahoittajien kanssa Suomessa ja muissa Pohjoismaissa sekä järjestää seminaareja ja muita ajankohtaiseen tutkimukseen liittyviä tapahtumia.

Kartoituksessa esitellyt SLS:n rahoittamat hankkeet:

Finlandssvenskhet framställd genom musik (2007–2010). Moisala, Pirkko HY

Tvåspråkigheten och det mångkulturella Finland – möjligheter och utmaningar i ett framtidsperspektiv (2010–2014). Pilke, Nina VY

Bitar av samma pussel? Intersektionella perspektiv på det svenska i Finland (2010–2013). Klinkmann, Sven-Erik ÅA

Koneen Säätiö

Koneen Säätiö myöntää tutkimusapurahoja humanistiseen, yhteiskuntatieteelliseen ja ympäristötutkimukseen sekä taiteelliseen tutkimukseen niin henkilökohtaisina tutkijastipendeinä kuin tutkimusryhmien hankeapurahoina. Taiteen ja kulttuurin alan hankkeisiin myönnettäviä apurahoja voivat saada myös hankkeet, jotka yhdistävät tieteen ja taiteen näkökulmia.

Koneen Säätiön järjestää myös kohdennettuja hakuja. Kohdennettujen hankeapurahojen tarkoituksena on edistää monitieteisiä tutkimushankkeita sekä kiinnittää huomiota ajankohtaisiin ilmiöihin suomalaisen tieteen ja kulttuurin kentällä. Vuonna 2011 kohdennetun hankerahoituksen aihe oli väestönmuutos kattaen tutkimusaiheet globaalista väestönkasvusta paikallisiin väestönmuutoksiin. Vuonna 2005 rahoitettiin monitieteisiä humanistis-yhteiskuntatieteellisiä hankkeita, joissa tutkittiin vuonna 1905 puhjenneen suuren murroksen poliittisia ja kulttuurisia vaikutuksia.

tuksia. *1905 – suuren murroksen vuodet* -hankkeeseen kuului mm. Turun yliopiston kotimaisen kirjallisuuden, kulttuurihistorian ja taidehistorian tutkimusprojekti *Kuviteltu kansa, kuviteltu sivistyneistö – suomalaisen omakuvan murros* (2006–2008). (Ks. Turun yliopisto.)

Koneen Säätiö on käynnistänyt kieliohjelman, jonka tavoitteena on mm. suomen kielen ja Suomessa puhuttavien vähemmistökielten sekä suomalais-ugrialaisten kielten aseman vahvistaminen.

Jenny ja Antti Wihurin rahasto

Jenny ja Antti Wihurin rahasto on yleishyödyllinen kulttuurisäätiö, joka jakaa vuosittain palkintoja ja apurahoja tieteen, taiteen ja muun yhteiskunnallisen toiminnan edistämiseen. Tieteen apurahat myönnetään ensisijaisesti väitöskirjatyöhön, väitöskirjan jälkeiseen tutkimukseen sekä tutkimusryhmille. Kuvataiteen apurahat kohdistetaan taiteen tutkimukseen.

2.2 Muut tutkimusta rahoittavat tahot

Suomen itsenäisyyden juhlarahasto Sitra

Suomen itsenäisyyden juhlarahasto Sitra on eduskunnan alainen rahasto, jonka tehtävänä on edistää Suomen vakaata ja tasapainoista kehitystä, talouden kasvua sekä Suomen kansainvälistä kilpailukykyä ja yhteistyötä. Sitran toiminta on perustunut ohjelmiin, jotka koostuvat erilaisista hankkeista ja toimenpiteistä ja jotka tuottavat ja välittävät puolueetonta tietoa yhteiskunnallisen päätöksenteon tueksi. Sitra ei tee tutkimustyötä itse, vaan toimii tutkijoiden ja asiantuntijoiden kanssa. Sitra myös rahoittaa kestävään hyvinvointiin tähtäävää liiketoimintaa.

Vuoden 2012 aikana Sitra siirtyy ohjelmista kolmea hyvinvoinnin teema-alueella toteuttavaan projektiorganisaatioon. Teema-alueet ovat • kestävät elämäntavat ja älykäs luonnonvarojen käyttö • uudistuva johtaminen ja hyvinvointipalvelut sekä • talouskasvun kapeikot ja uudet mahdollisuudet. Käynnissä olevat viisi ohjelmaa saatetaan loppuun vuoden 2012 kuluessa siten, että osa ohjelmien sisällöistä ja hankkeista jatkuu erillisinä projekteina.

Käynnissä olevassa *Maamerkit-ohjelmassa* (2010–2014) etsitään uusia näkökulmia siihen, millainen rooli maaseudulla voi olla tulevaisuuden suomalaisten hyvässä elämässä ja kestävän kehityksen ratkaisuihin. Ohjelman hankkeissa on mm. selvitetty maaseudun merkitystä suomalaisessa julkisessa keskustelussa (akatemiaprofessori Pertti Alasuutari), hiljaisuuden merkitystä matkailutuotteena (Aalto-yliopiston kauppakorkeakoulu) sekä maiseman tuotteistamista luontoon perustuvan matkailu-, virkistys- ja muun vastaavan liiketoiminnan edistämiseksi (Maa- ja kotitalousnaisten keskus ry).

Innovaatio-ohjelman (2004–2006) puitteissa toteutettiin useita kokeilu- ja kehittämishankkeita sekä tutkimuksia ja selvityksiä. *Luovuuden ja innovaatioiden johtaminen* -hankkeessa tuotettiin ajankohtaiseen, johtamista, luovuutta ja innovatiivisuutta koskevaan keskusteluun perustuva kirja *Innovatiivisuuden johtaminen* (2006).

Teknologian ja innovaatioiden kehittämiskeskus Tekes

Teknologian ja innovaatioiden kehittämiskeskus Tekes rahoittaa yliopistojen, korkeakoulujen ja tutkimuslaitosten sekä yritysten haastavia tutkimus- ja kehitysprojekteja ja edistää yritysten kehittymistä. Rahoitusta annetaan merkittävää uutuusarvoa sisältäviin tutkimus- ja kehitysprojekteihin, joiden tulokset ovat julkisia.

Tekes käynnistää Suomen elinkeinoelämän ja yhteiskunnan kannalta tärkeiden aihealueiden vauhdittamiseksi ohjelmia, jotka ovat yrityksille ja julkisille tutkimusyksiköille tarkoitettuja rahoitus- ja asiantuntijapalvelujen kokonaisuuksia. Käynnissä olevista ohjelmista voidaan nostaa esiin esimerkiksi Vapaa-ajan palvelut (2006–2012), jossa edistetään vapaa-ajan palveluja tuottavien yritysten tutkimus- ja kehitystyötä tarjoamalla rahoitusta matkailun, kulttuurin, viihteen sekä liikunta- ja hyvinvointipalvelualan yrityksille ja tutkimusorganisaatioille. Tila-ohjelmassa (2008–2012) kehitetään tiloihin liittyvää käyttäjäosaamista sekä tilojen elämyksellisyyttä ja kokemuksellisuutta. Painopiste on käyttäjäkeskeisyydessä, esimerkiksi hyvinvoinnin ja viihteen tilojen muuttuvissa käyttäjätarpeissa. Ubicom – Sulautettu tietotekniikka (2007–2013) kehittää sulautetun tietotekniikan osaamis pohjaa. Vuosina 2002–2005 oli käynnissä MUOTO 2005 – Teollisen muotoilun teknologiaohjelma, joka yhdessä Suomen Akatemian Teollinen muotoilu -tutkimusohjelman kanssa toteutti käytännössä valtioneuvoston vuonna 2000 tekemää periaatepäättöstä muotoilupolitiikasta. Ohjelman loppuraportti on julkaistu Tekesin verkkosivuilla (päättäneet ohjelmat).

Tekes rahoittaa strategisten huippuosaamisen keskittymien (SHOK) tutkimusohjelmia ja hankkeita sekä osallistuu keskittymäkokoaisuuden koordinointiin. Strategisen huippuosaamisen keskittymien käynnistäminen perustuu tiede- ja teknologianeuvoston (nykyisin innovaatio- ja tutkimusneuvosto) vuonna 2006 tekemään linjaukseen, ja niitä perustetaan alueille, joiden katsotaan parhaiten vastaavan Suomen elinkeinoelämän ja yhteiskunnan tarpeisiin pitkällä aikavälillä. Tekesin ja Suomen Akatemian lisäksi yritykset, yliopistot ja tutkimuslaitokset ovat olleet keskeisessä asemassa keskittymien rakentamisessa.

Yksi huippuosaamisen keskittymistä on vuonna 2008 perustettu Tieto- ja viestintäteollisuuden tutkimus TIVIT OY, jonka 46 omistajan joukossa on mm. useita yliopistoja ja ammattikorkeakouluja. TIVIT edistää suomalaista tieto- ja viestintäteknologian osaamista. TIVITissä on käynnissä neljä ohjelmaa. Next Media -tutkimusohjelman (2010–2013) tavoitteena on kehittää innovatiivisia liiketoimintamalleja, konsepteja ja teknologioita, jotka helpottavat ihmisten arkielämää, herättävät ja tukevat vuorovaikutteisuutta sekä tarjoavat uudenlaisia mediaelämyksiä.

Tekesin aktivointihankkeet herättelevät jollakin ajankohtaisella alueella toimivia pieniä ja keskisuuria yrityksiä tutkimus-, kehitys- ja innovaatio toimintaan. Medialla maailmalle -hanke tarjoaa media- ja viihdealan huippu-yrityksille ja tutkimusorganisaatioille mahdollisuuden kansainvälisen liiketoiminnan luomiseen ja tutkimukseen.

Kartoituksessa esitellyt Tekesin rahoittamat hankkeet ja ohjelmat:

Erika2020 (2011–2012). Wilska, Terhi-Anna JY sekä TaY ja TY

Future Play (2010–2011). Sotamaa, Olli TaY

CoEX: Yhteisöllistä tekemistä tukevat tilat kokemusten jakamisessa (2009–2011) Viteli, Jarmo TaY, Suominen, Jaakko TY, Multisilta, Jari TTY

Käyttäjyhteisöt ja tuotekonseptit visuaalisen viestinnän ja uusien verkkojen mahdollistajina (2005–2007).

Suominen, Jaakko TY, Seppä, Anita Aalto TAIK, Multisilta, Jari TTY

Mobile Social Media – Video applications for entertainment and learning (2008–2010). Mäenpää, Marjo Aalto

TAIK, Multisilta, Jari TTY, Suominen Jaakko TY

Tietotekniikka toisen maailmansodan jälkeen: toimijat ja kokemukset (2002–2005). Salmi, Hannu TY. (Kauppa- ja teollisuusministeriön ja Tekesin rahoittamaan ProACT – teknologian, elinkeinoelämän ja yhteiskunnan vuorovaikutuksen tutkimusohjelmaan 2001–2005 liittynyt tutkimushanke.)

Suomen aineeton pääoma kansallisen talouden ajurina – SAIKA (2010–2011). Stähle, Pirjo TY, Tulevaisuuden tutkimuskeskus

Kulutustutkimus ja asiakasarvon luonti -ohjelma (rahoittajina myös Suomen Akatemia ja EU). Laaksonen, Martti, Laasonen Pirjo, Luomala, Harri VY

CityInnoNets (2011–2012) Jyrämä, Annukka Aalto ECON
Tieto- ja viestintäteollisuuden tutkimus TIVIT Oy, strategisen huippuosaamisen keskittymä: *Next Media*
-ohjelma (2010–2013): Aalto, HY, OY, TTY, TY, VTT, Laurea-amk, Metropolia-amk
Suomalaisen semanttisen webin ontologiat (2003–2012). Hyvönen, Eero Aalto SCI, HY
Teksin *Kestävä yhdyskunta* -ohjelma (2007–2012). Aalto ENG
Urban Diversity -hanke (2010–2012). Haila, Yrjö TaY, Korpela, Kalevi TaY, Joutsiniemi, Anssi TTY
Elävä esikaupunki – Asuinalueiden kestävä elinkaari ja asumisratkaisut tulevaisuuden perustana (2011–2013).
Kuluttajatutkimuskeskus

Kunnallisan kehittämissäätiö

Vuonna 1990 perustettu Kunnallisan kehittämissäätiö rahoittaa kuntia palvelevaa tutkimustoimintaa tavoitteenaan tukea kuntien itsehallintoa ja parantaa niiden toimintamahdollisuuksia. Tukea suunnataan hankkeisiin, joiden merkityksen säätiö arvioi kuntien tulevaisuuden kannalta keskeisimmiksi. Säätiö myöntää sekä rahoitusta tutkimushankkeisiin että apurahoja tutkijoille. Tieteenalaa ei ole rajattu. Osa säätiön rahoittamista tutkimuksista julkaistaan Kunnallisan kehittämissäätiön [Tutkimusjulkaisut](#)-sarjassa.

Säätiön myöntämällä rahoituksella tutkitaan tällä hetkellä mm. museoiden hyvinvointi- ja terveysvaikutuksia (pro gradu), rakennerahastohankkeita kuntien kulttuuritoiminnan innovaationa (väitöskirja) sekä miten kulttuuripääomaa ja luovia ilmiöitä voidaan hallita strategisesti alueellisessa kehittämisessä (väitöskirja). Kunnallisan kehittämissäätiön rahoitusta ovat saaneet esimerkiksi väitöstutkimus, jossa tarkastellaan etnistä rajankäyntiä saamelaisten ja muun paikallisen väestön keskuudessa (Oulun yliopiston Thule-insituutti) sekä tutkimus ikäntyvien kulttuuritoiminnasta maaseutukuntien voimavarana (Chydenius-instituutti, nyk. Kokkolan yliopistokeskus Chydenius).

Maaseutupolitiikan yhteistyöryhmä

Maaseutupolitiikan yhteistyöryhmä YTR on valtioneuvoston asettama useiden ministeriöiden ja muiden organisaatioiden yhteistyöelin, jonka tehtävänä on sovittaa yhteen maaseudun kehittämistoimia. Yhteistyöryhmä tukee valtakunnallista, alueellista ja paikallista maaseudun kehitystyötä ja edistää EU-osarahoitteisten ohjelmien ja muiden maaseudun kehittämisvälineiden hyödyntämistä. Yhteistyöryhmä on asetettu ajalle 17.7.2008–16.7.2013, ja se jatkaa aiemmin toimineiden maaseutupolitiikan yhteistyöryhmien työtä.

Maaseutupoliittinen kokonaisuohjelma on YTR:n toiminnan perusta ja toimintaohjelma. Nykyinen kokonaisuohjelma [Maaseutu ja hyvinvoiva Suomi](#) on tehty vuosille 2009–2013.

YTR:n nimittämät teemaryhmät ovat tietyn asiakokonaisuuden parissa työskenteleviä poikkihallinnollisia yhteensyntyviä, jotka asetetaan määrääjäksi. Tällä hetkellä toimii 13 teemaryhmää asiakokonaisuuksinaan mm. kulttuuri, luonto- ja maisemapalvelut, matkailu ja Ruoka-Suomi. Ryhmien rahoitus tulee maa- ja metsätalousministeriöltä sekä muista julkisista tai yksityisistä lähteistä.

Kulttuuriteemaryhmän ohjelma vuosille 2010–2014 on [Luovien vastakohtaisuuksien maaseutu](#). Ohjelma tuo esiin maaseudun kannalta kulttuuripolitiikan ja kulttuurin kehittämisen keskeisiä kysymyksiä, ja se on tarkoitettu avuksi kulttuuri- ja maaseutupolitiikan sekä aluekehittämisen parissa kansallisella ja paikallisella tasolla toimiville.

Maaseutupolitiikan yhteistyöryhmä suunnittelee ja valmistelee valtakunnallisia tutkimus- ja kehittämishankkeita, joilla on maaseutupoliittista merkitystä. Kukin teemaryhmä rakentaa ja arvioi oman alansa hankkeita. Suositukset hankkeiden rahoittamiseksi maa- ja metsätalousministeriölle tekee hankeryhmä, joka myös pitää yhteyttä projekteihin sekä alueellisiin maaseuturyhmiin ja useisiin rahastoihin. Useimmissa hankkeissa vastuutahona on yliopisto.

Matkailun edistämiskeskus MEK

Työ- ja elinkeinoministeriön alainen Matkailun edistämiskeskus MEK on virasto, joka vastaa valtakunnallisena matkailualan asiantuntijana ja toimijana Suomen matkailun kansainvälisestä edistämisestä. Se tukee alan yrityksiä kansainvälisille markkinoille suunnattujen matkailupalvelujen kehittämisessä ja markkinoinnissa.

MEK teettää vuosittain useita matkailututkimuksia. Niistä laajin on Tilastokeskuksen tekemä Rajahaastattelututkimus, joka antaa tietoja Suomeen saapuvien matkailijoiden motiiveista, ajan- ja rahankäytöstä sekä mm. matkan syistä. MEK on julkaissut vuosina 1985–2007 myös suomalaisten matkailukohteiden kävijämäärätutkimuksen. Lisäksi MEK tekee ja teettää markkinatutkimuksia ja tilastollisia analyysyjä Suomeen suuntautuvan matkailun kehityksestä ja merkityksestä maamme kansantaloudelle.

MEKin tutkimukset, kartoitukset ja tilastot on koottu viraston verkkosivuille, josta niitä voi hakea aiheittain. Kulttuurimatkailuaiheisia tutkimuksia tai kartoituksia löytyy tällä hetkellä kahdeksan kappaletta, ja ne kaikki ovat vapaasti ladattavissa sähköisinä tiedostoina. Esimerkiksi opetus- ja kulttuuriministeriön Kulttuurin matkailullinen tuotteistaminen -toimintaohjelmaan (2009–2013) liittyen MEK on teettänyt kartoituksen kulttuurimatkailun nykytilasta ja kehittämistarpeista toimenpide-ehdotuksineen. Myös Suomen kiinnostavuutta kulttuurimatkailukohteena on selvitetty, samoin kuin suomalaisten kulttuuritapahtumien matkailullista merkittävyyttä ja kansainvälistä potentiaalia.

2.3 ESR-rahoitusta koordinoivat viranomaiset

Suomessa toteutetaan EU:n rakennerahastojen ohjelmakaudella 2007–2013 yhtä valtakunnallista Euroopan sosiaalirahaston (ESR) toimenpideohjelmaa, Manner-Suomen ESR-ohjelmaa, joka jakaantuu yhteen valtakunnalliseen ja neljään suuralueittaiseen osioon. Kansallisista tavoitteista lähtevää valtakunnallista ESR-ohjelmaa toteutetaan hallinnonalakohtaisilla kehittämisohjelmilla, jotka perustuvat ministeriöiden kehittämisstrategioihin.

Opetus- ja kulttuuriministeriön toimialalla päätökset rakennerahastohankkeista tehdään Opetushallituksessa sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksissa (31.12.2009 saakka lääninhallituksissa). Muut rahoittavat viranomaiset ovat maakuntien liitot, työ- ja elinkeinoministeriö sekä sosiaali- ja terveysministeriö. ESR-ohjelman rahoitukseen osallistuvat sosiaalirahaston ohella valtio, kunnat ja yksityinen sektori. Rahoitusta voivat hakea kunnat, kuntien elinkeino-organisaatiot, yritykset, koulutuslaitokset, kehittämisorganisaatiot, järjestöt, säätiöt ja muut oikeuskelpoiset yhteisöt.

Opetus- ja kulttuuriministeriöllä on yksitoista kehittämisohjelmaa. Kartoituksessa on esitelty seuraaviin kehittämisohjelmiin liittyviä hankkeita:

Luovien alojen yritystoiminnan kasvun ja kansainvälistymisen kehittämisohjelma, jota koordinoi Luova Suomi -hanke (ks. Aalto-yliopiston kauppakorkeakoulu, Pienyrityskeskus). Rahoittava viranomainen on Hämeen ELY-keskus.

Kulttuuri-, liikunta- ja nuorisoalojen kolmas sektori hyvinvointipalveluiden tarjoajana -ohjelma, jota koordinoi Kolmas lähde -hanke: ensimmäinen kausi 2008–2010 (ks. Teatterikorkeakoulun Kokos-palvelut), toinen kausi 2011–2013 (ks. Aalto-yliopiston kauppakorkeakoulu, Pienyrityskeskus). Rahoittava viranomainen on Lapin ELY-keskus.

Innovaatio- ja osaamisjärjestelmien kehittäminen -ohjelma, jota koordinoi Orkesterointi-Inno -hanke (ks. Aalto PRO). Rahoittava viranomaisena on Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus. Ohjelmasta on rahoitettu mm. taiteen työelämäyhteyksiin liittyvää TAIKA-hanketta.

Opetus- ja kulttuuriministeriö sekä työ- ja elinkeinoministeriö vastaavat yhdessä Osaamisklustereiden kasvu- ja kansainvälistymisohjelmasta. Ohjelmalla toteutetaan hankkeita, jotka tukevat ja edistävät osaamisen laaja-alaista hyödyntämistä sekä osaamisintensiivisten yritysten kasvua ja kansainvälistymistä. Rahoittavat viranomaiset ovat Pohjois-Pohjanmaan ja Uudenmaan ELY-keskukset.

Opetushallitus

Opetushallitus on opetus- ja kulttuuriministeriön alainen opetuksen kehittämisvirasto, joka vastaa myös vapaan sivistystyön ja taiteen perusopetuksen kehittämisestä. Opetushallitus jakaa valtionavustuksia erityisesti laajoihin, kokoaviin ja verkostomaisiin kehittämis-, kokeilu- ja käynnistämishankkeisiin. Se toimii myös Euroopan sosiaalirahaston ohjelmakauden 2007–2013 rahoittavana viranomaisena. Opetushallituksen rahoittamia hankkeita ovat esimerkiksi Musiikkialan toimintaympäristöt ja osaamistarve – Toive (ks. Sibelius-Akatemia) ja tuottajien tulevaisuuden osaamishaasteita tarkasteleva Tuottaja 2020 (ks. Metropolia ammattikorkeakoulu).

Opetushallitus toteuttaa kehittämissankkeita, joiden tavoitteena on kehittää oppimista oppijan näkökulmasta. Vuonna 2008 alkanut TaiTai -hanke pyrkii edistämään taide- ja taitokasvatuksen monipuolista kehittämistä kaikissa koulumuodoissa. Hankkeen puitteissa on tarkoitus kehittää taide- ja taitokasvatuksen verkkosivusto, joka mm. edistäisi alan opettajien ja muiden toimijoiden verkostoitumista ja yhteistyötä. Hankkeeseen liittyy myös julkaisu, jonka yhtenä tavoitteena on selkiyttää taide- ja taitokasvatuksen käsitteitä ja tukea koulujen toimintakulttuurin kehittämistyötä¹⁶⁷. Vuosittain järjestetään alan toimijat yhteen kokoava taide- ja taitokasvatuksen foorumi.

Luovuus- ja kulttuurikasvatushanke Lähde (2004–2007) käynnistettiin tukemaan opettajien ja kulttuuritoimijoiden yhteistyötä, ja sen yhtenä tavoitteena oli löytää sopivia toimintamuotoja oppilaitosten sekä taide- ja kulttuurilaitosten, kansalaisjärjestöjen ja elinkeinoelämän välille.

Opetushallituksen, Museoviraston ja ympäristöministeriön yhteisen Suomen Tammi -hankkeen (1998–2008) tavoitteena oli lisätä suomalaisten tietoutta omasta kulttuuriperinnöstään ja vahvistaa kulttuuriperinnön asemaa opetuksessa. Se kehitti kulttuuriperintöopetuksen periaatteita, käsitteitä ja käytäntöjä. Hankkeen puitteissa julkaistussa teoksessa käsitellään mm. erilaisia taito- ja taideaineisiin liittyviä menetelmiä¹⁶⁸.

Opetushallitus tarjoaa monenlaisia tietopalveluja. Se mm. ennakoi valtakunnallisia pitkän aikavälin työvoima- ja koulutustarpeita sekä kehittää osaamistarpeiden ennakointia. Se ylläpitää ennakoinnin sähköistä tietopalvelua (ENSTI), joka on kaikille avoin ennakoinnin tietopankki. ENSTI sisältää tietoa mm. koulutuksen ennakoinnista aloittain (ml. kulttuuriala sekä muotoilu- ja kulttuurintuotanto, kulttuuriteollisuus ja uusmedia) ja kulttuurialan ennakointahankkeista.

Opetushallituksen ylläpitämä Koulutuksen tutkimusrekisteri KOTU sisältää tietoa maamme yliopistoissa, korkeakouluissa, ammattikorkeakouluissa sekä tutkimus- ja kehittämiskeskuksissa toteutetuista ja meneillään olevista kasvatukseen ja koulutukseen liittyvistä tutkimuksista vuodesta 1991 lähtien. KOTUsta voi hakea tietoa mm. asianalla tai valmiiksi luokiteltujen tieteenalojen mukaan. Esimerkiksi tieteenala 'taiteet, kirjallisuus, musiikki, arkkitehtuuri' sisältää 120 tutkimusta.

---

¹⁶⁷ Opetushallituksen taide- ja taitokasvatuksen asiantuntijaryhmä (toim.) (2009) Taide ja taito – kiinni elämässä!

¹⁶⁸ Venäläinen, Päivi (toim.) (2008) Kulttuuriperintö ja oppiminen.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset

Valtion aluehallinnon toimeenpano- ja kehittämistehtäviä hoitavat elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset eli ELY-keskukset aloittivat toimintansa vuoden 2010 alussa. Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalaan kuuluvia ELY-keskuksia on 15, ja niiden tehtäviä ovat mm. yritysten neuvonta-, rahoitus- ja kehittämispalvelut, maahanmuuttoasiat, EU:n rakennerahastohankkeet, kirjasto-, liikunta-, opetus- ja nuorisotoimen tehtävät sekä ympäristönsuojelu ml. kulttuuriympäristön hoito. Tehtävät on jaettu kolmeen vastuualueeseen: • elinkeino, työvoima, osaaminen ja kulttuuri • liikenne ja infrastruktuuri sekä • ympäristö ja luonnonvarat.

ELY-keskukset myöntävät harkinnanvaraisia valtionavustuksia sekä tukia Euroopan sosiaalirahastosta (ESR) ja Euroopan aluekehitysrahastosta (EAKR). ELY-keskukset tekevät yhteistyötä Maakuntien liittojen kanssa.

Maakuntien liitot

Maakunnan liitto on alueensa kuntayhtymä, jossa jokaisen kunnan on oltava jäsen. Maakuntia ja maakuntien liittoja on 18. Maakuntien liittojen lakisääteiset tehtävät ovat alueiden kehittäminen ja maakuntakaavoitus. Liitto vastaa maakuntansa yleisestä aluepoliittisesta suunnittelusta ja ohjelmista, jotka se valmistelee yhteistyössä valtion ja kuntien viranomaisten sekä alueella toimivien yritysten ja järjestöjen kanssa. Liitot hoitavat myös tehtäviinsä liittyviä kansainvälisiä asioita ja mm. vastaavat suurelta osin EU:n rakennerahastojen ohjelmista ja niiden täytäntöönpanosta.

Lisäksi liitot ajavat moni tavoin maakuntansa etua omiin vahvuuksiinsa nojaten; ne mm. kehittävät ja koordinoivat maakunnan kulttuuritoimintaa, koulutusta ja kotiseututyötä sekä edistävät elinkeinoelämää ja matkailua. Toiminnan tueksi liitot tuottavat erilaisia tutkimuksia, selvityksiä ja tilastoja. Esimerkiksi maisema- ja kulttuurialue-selvityksiä ovat tehneet ainakin Etelä-Karjalan liitto, Etelä-Savon maakuntaliitto, Pirkanmaan liitto, Pohjois-Karjalan maakuntaliitto ja Pohjois-Savon liitto. Myös erilaisia luovan alan kehittämisohjelmia ja -strategioita sekä kirjasto- ja teatterien ja museoiden tilastokatsauksia on laadittu.

LIITE 1.

Tekstiin linkitetty luettelo kartoituksessa esitellyistä kulttuuripoliittista ja kulttuuripoliittisesti relevanttia tutkimusta tekevästä ja rahoittavista tahoista. Yliopistojen monitieteiset tutkimusyksiköt ja -keskukset, osaamiskeskittymät ja tutkimusverkostot on sijoitettu niitä koordinoivan yliopiston / laitoksen alle.

TÄRKEIMMÄT KULTTUURIPOLIITTISTA TUTKIMUSTA TEKEVÄT TAHOT

[Jyväskylän yliopisto, kulttuuripoliitiikka](#)
[Kulttuuripoliittisen tutkimuksen edistämisyhteistyö Cupore](#)
[Taiteen keskustoimikunnan tutkimusyksikkö](#)
[Tilastokeskus](#)

1. [TUTKIMUSTA TEKEVÄT TAHOT](#)

1.1 [Yliopistot](#)

[Jyväskylän yliopisto \(JY\)](#)

[Yhteiskuntatieteellinen tiedekunta](#)

Yhteiskuntatieteiden ja filosofian laitos

[Kulttuuripoliitiikka](#)

Psykologian laitos

[Liikunta- ja terveystieteiden tiedekunta](#)

[Humanistinen tiedekunta](#)

Historian ja etnologian laitos

Monikulttuurisuus ja vuorovaikutus -osaamiskeskus

Musiikin laitos

Taiteiden ja kulttuurin tutkimuksen laitos

Nykykulttuurin tutkimuskeskus

Viestintätieteiden laitos

[Kasvatustieteiden tiedekunta](#)

Lapset, nuoret ja kasvamisen ympäristöt – LaNKA -osaamiskeskittymä

[Kauppakorkeakoulu](#)

[ERILLISLAITOKSET](#)

Agora Center

Kokkolan yliopistokeskus Chydenius

Koulutuksen tutkimuslaitos

[Itä-Suomen yliopisto \(ISY\)](#)

[Yhteiskuntatieteiden ja kauppatieteiden tiedekunta](#)

Yhteiskuntatieteiden laitos

Historia- ja maantieteiden laitos

Kauppatieteiden laitos

[Karjalan tutkimuslaitos](#)

Alue- ja kuntatutkimuskeskus Spatia

Matkailualan opetus- ja tutkimuslaitos MOT

[Filosofinen tiedekunta](#)

Humanistinen osasto

Suomen kielen ja kulttuuritieteiden oppiaineryhmä

Soveltavan kasvatustieteen ja opettajankoulutuksen osasto

[Koulutus- ja kehittämisspalvelu Aducate](#)

Helsingin yliopisto (HY)

Humanistinen tiedekunta

Filosofian, historian, kulttuurin ja taiteiden tutkimuksen laitos

Maailman kulttuurien laitos

Pohjoismaiden tutkimuksen keskus CENS

Suomen kielen, suomalais-ugrilaisten ja pohjoismaisten kielten ja kirjallisuksien laitos

Käyttäytymistieteellinen tiedekunta

Käyttäytymistieteiden laitos

Opettajankoulutuslaitos

Oikeustieteellinen tiedekunta

Kansainvälisen talousoikeuden instituutti KATTI

IPR University Center (neljän yliopiston yhteinen immateriaalioikeuden instituutti)

Valtiotieteellinen tiedekunta

Politiikan ja talouden tutkimuksen laitos

Sosiaalitieteiden laitos

YUNET – Nuorisotutkimuksen valtakunnallinen yliopistoverkosto (sociologia)

Kaupunkitutkimus- ja metropolipolitiikka -yhteistyöohjelma (yhteiskuntapolitiikka)

Viestinnän tutkimuskeskus CRC (viestintä)

Svenska social- och kommunalhögskolan

Etnisten suhteiden ja nationalismin tutkimuskeskus CEREN

Tutkimus- ja yhteistyökeskus FO-RUM

Matemaattis-luonnontieteellinen tiedekunta

Geotieteiden ja maantieteen laitos

Bio- ja ympäristötieteellinen tiedekunta

Kilpisjärven biologinen asema

ERILLISET LAITOKSET

Aleksanteri-instituutti

Ruralia-instituutti

Tutkijakollegium

Koulutus- ja kehittämiskeskus Palmenia

Kansainvälisen soveltavan estetiikan instituutti KSEI

VERKOSTOT JA MUUT YKSIKÖT

Eurooppa-tutkimuksen verkosto

Helsinki Institute of Science and Technology Studies HIST (Helsingin yliopisto ja Aalto- yliopisto)

Kaupunkitutkimusverkosto

Lapin yliopisto (LY)

Taiteiden tiedekunta

Kasvatustieteiden tiedekunta

Mediapedagogiikkakeskus MPK

Yhteiskuntatieteiden tiedekunta

Pohjoisen yhteiskunnan tutkimusinstituutti LAPPEA

Oikeustieteiden tiedekunta

Varallisoikeuden instituutti

Arktinen keskus

Matkailualan tutkimus- ja koulutusinstituutti (Lapin yliopiston, Rovaniemen ammattikorkeakoulun ja Lapin ammattiopiston yhteinen instituutti)

Tampereen yliopisto (TaY)

Informaatiotieteiden yksikkö

Informaatiotutkimuksen ja interaktiivisen median tutkimuskeskus TRIM
Vuorovaikutteisen teknologian tutkimuskeskus TAUCHI

Johtamiskorkeakoulu

Alueellisen kehittämisen tutkimusryhmä Sente
Jean Monnet -keskus

Kasvatustieteiden yksikkö

Kieli-, käännös- ja kirjallisuustieteiden yksikkö

Viestinnän, median ja teatterin yksikkö

Journalismin, viestinnän ja median tutkimuskeskus COMET
Tutkivan teatterityön keskus T7

Yhteiskunta- ja kulttuuritieteiden yksikkö

Sosiaalitutkimuksen keskus
Lapsuuden ja perheen tutkimuksen yksikkö PerLa
Tieteen-, teknologian- ja innovaatiotutkimuksen yksikkö Tasti
Työelämän tutkimuskeskus
Kansanperinteen arkisto

MONITIETEISET TUTKIMUSKESKUKSET JA ERILLISYKSIKÖT

Yhteiskuntatutkimuksen instituutti YTI

Tampereen yliopiston kulttuurintutkimuksen keskus

Research Network on Transnational Socio-Cultural Processes TRAP

Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto

Turun yliopisto (TY)

Humanistinen tiedekunta

Historian, kulttuurin ja taiteiden tutkimuksen laitos
The International Institute for Popular Culture IIPC (kulttuurihistoria)
Monikulttuurisuuden ja yhteiskunnallisen vuorovaikutuksen tutkimusverkosto (yleinen historia)
Kalevala-instituutti

Kasvatustieteiden tiedekunta

Lääketieteellinen tiedekunta: kulttuurisen terveys- ja hyvinvointitutkimuksen professori

Matemaattis-luonnontieteellinen tiedekunta

Maantieteen ja geologian laitos (Ihmismaantieteen tutkimusryhmä)

Oikeustieteellinen tiedekunta

Yhteiskuntatieteellinen tiedekunta

Politiikan tutkimuksen laitos
Itä-Aasian tutkimus- ja koulutuskeskus
Sosiaalitieteiden laitos

Turun kauppakorkeakoulu

BID Innovaatiot ja yrityskehitys (Turun yliopiston erillinen laitos kauppakorkeakoululla)

ERILLISET LAITOKSET JA TUTKIMUSKESKUKSET

Tulevaisuuden tutkimuskeskus

Media Futures Network
Tulevaisuudentutkimuksen verkostoakatemia
Turun lapsi- ja nuorisotutkimuskeskus (Turun yliopisto koordinoi)

Oulun yliopisto (OY)

Humanistinen tiedekunta

Giellagas-instituutti: saamen kielen ja kulttuurin tutkimus

Kasvatustieteiden tiedekunta

Kasvatustieteiden ja opettajankoulutuksen yksikkö

Luonnontieteellinen tiedekunta

Maantieteen laitos

Teknillinen tiedekunta

Arkkitehtuurin osasto

TUTKIMUSYKSIKÖT JA ERILLISET LAITOKSET

Thule-instituutti

Oulangan tutkimusasema

Kajaanin yliopistokeskus

Aikuis- ja täydennyskoulutuspalvelut AIKOPA

Koulutus- ja tutkimuspalvelut KOTU

Vaasan yliopisto (VY)

Filosofinen tiedekunta

Hallintotieteiden tiedealue

Kielet ja viestintä tiedealue

Kauppätieteellinen tiedekunta

Levón-instituutti (erillislaitos)

Svenska handelshögskolan (SHH)

Laskentatoimen ja kauppaoikeuden laitos (Institutionen för redovisning och handelsrätt)

Johtamisen ja organisaation laitos (Företagsledning och organisation)

Markkinoinnin laitos (Institutionen för marknadsföring)

Centre for Service Marketing and Relationship Management CERS -osaamiskeskus

Vaasan markkinoinnin yksikkö

Kansantaloustieteen laitos (Institutionen för nationalekonomi)

Åbo Akademi (ÅA)

Humanistinen tiedekunta

Yhteiskuntatieteellinen tiedekunta-ala

Valtiotieteiden laitos

Yhteiskuntatutkimuksen instituutti (Institutet för samhällsforskning Samforsk)

Sosiaalitieteiden laitos

Kauppakorkeakoulu

ERILLISLAITOKSET

Ihmisoikeusinstituutti (Institutet för mänskliga rättigheter)

MediaCity

Skärgårdsinstitutet vid Åbo Akademi SIÅA

Aalto-yliopisto

Kauppakorkeakoulu (Aalto ECON)

Markkinoinnin laitos

Johtamisen ja kansainvälisen liiketoiminnan laitos

International Design Business Management -maisteriohjelma (Aalto-yliopiston koulujen yhteinen, poikkitieteellinen opintokokonaisuus)

Tieto- ja palvelutalouden laitos

MUUT YKSIKÖT

Pienyrityskeskus

Kansainvälisten markkinoiden tutkimuskeskus CEMAT

Tiedon ja innovaatioiden tutkimuskeskus CKIR

Taideteollinen korkeakoulu (Aalto TAIK) (1.1.2012 lähtien Taiteiden ja suunnittelun korkeakoulu)

Elokuvataiteen ja lavastustaiteen laitos ELO

Median laitos

Muotoilun laitos

Taiteen laitos

Hollo-instituutti (taiteiden pedagogisen tutkimuksen yhteistyöverkosto)

Porin taiteen ja median laitos

MUUT YKSIKÖT

Länsi-Suomen muotoilukeskus Muova

Innovaatiokeskus Desigium

Perustieteiden korkeakoulu (Aalto sci)

Mediatekniikan laitos

Tietotekniikan tutkimuslaitos HIIT

Insinöörیتieteiden korkeakoulu (Aalto ENG)

Arkkitehtuurin laitos

Yhdyskuntasuunnittelun tutkimus- ja koulutuskeskus YTK (1.1.2012 lähtien YTK Yhdyskuntasuunnittelun tutkimus- ja koulutusryhmä)

Aalto University Professional Development – Aalto PRO

Kuvataideakatemia (KuvA)

Sibelius-Akatemia (SibA)

Musiikkikasvatus

Sibelius-Akatemian täydennyskoulutus

Teatterikorkeakoulu (TeaK)

Esittävien taiteiden tutkimuskeskus Tutke

Kokos-palvelut

Lappeenrannan teknillinen yliopisto (LTY)

Etelä-Karjala-instituutti

Pohjoisen ulottuvuuden tutkimuskeskus NORDI

Tampereen teknillinen yliopisto (TTY)

Rakennetun ympäristön tiedekunta

Arkkitehtuurin laitos

Porin yksikkö

1.2 **Ammattikorkeakoulut**

Kulttuurituotannon koulutusohjelma

Humanistinen ammattikorkeakoulu

Metropolia Ammattikorkeakoulu

Mikkelin ammattikorkeakoulu

Seinäjoen ammattikorkeakoulu

Yrkeshögskolan Novia

Muut

Arcada

HAAGA-HELIA ammattikorkeakoulu

Jyväskylän ammattikorkeakoulu

Kajaanin ammattikorkeakoulu

Laurea-ammattikorkeakoulu

Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulu

Savonia-ammattikorkeakoulu

Satakunnan ammattikorkeakoulu

Turun ammattikorkeakoulu

1.3 Kulttuuripoliittista tutkimusta tekevät tutkimuslaitokset

Kulttuuripoliittisen tutkimuksen edistämisyhtiö Cupore

Taiteen keskustoimikunnan tutkimusyksikkö

Tilastokeskus

1.4 Sektoritutkimuslaitokset

1.4.1 OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖN ALAISET SEKTORITUTKIMUSLAITOKSET

Kotimaisten kielten tutkimuskeskus (1.1.2012 lähtien Kotimaisten kielten keskus)

Museovirasto

1.4.2 MUUT SEKTORITUTKIMUSLAITOKSET

Kuluttajatutkimuskeskus (TEM)

Valtion teknillinen tutkimuskeskus VTT (TEM)

Suomen ympäristökeskus SYKE (YM)

Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus ARA

Terveysten ja hyvinvoinnin laitos THL (STM)

Työterveyslaitos (STM)

Valtion taloudellinen tutkimuskeskus VATT (VVM)

1.5 Muut kulttuuripoliittisesti relevanttia tutkimusta ja tilastointia tekevät ja teettävät organisaatiot ja tutkimusverkostot

1.5.1 TAITEEN ALOJEN EDISTÄMISORGANISAATIOIJA TIEDOTUSKESKUKSET

Kansallinen audiovisuaalinen arkisto KAVA

Suomen elokuvasäätiö

Audiovisuaalisen kulttuurin edistämiskeskus AVEK

Music Export Finland MUSEX

Suomalaisen musiikin tiedotuskeskus Fimic

Suomalaisen Kirjallisuuden Seura

FILI – Suomen kirjallisuuden tiedotuskeskus

Sirkuksen tiedotuskeskus

Tanssin tiedotuskeskus

Teatterin tiedotuskeskus

1.5.2 MUITA ALAN TUTKIMUS- JA SELVITYSTYÖTÄ TEKEVIÄ ORGANISAATIOITA

Nuorisotutkimusseura ry. / Nuorisotutkimusverkosto

Valtion taidemuseon Kehittäminen ja yhteiskuntasuhteet Kehys

Suomen valokuvataiteen museo

Suomen museoliitto
Suomen Kuntaliitto
Suomen Tekijänoikeudellinen Yhdistys r.y.
Luovien alojen liiketoiminnan kehittämissyhdystys Diges ry
Demos Helsinki
Helsingin kaupungin tietokeskus: Kaupunkitutkimusosasto, Tieto- ja tietopalveluosasto
Elinkeinoelämän Tutkimuslaitos ETLA
Elinkeinoelämän valtuuskunta EVA

2. TUTKIMUSTA RAHOITTAVAT TAHOT

2.1 Varsinaiset tutkimusta rahoittavat tahot

Suomen Akatemia
Suomen Kulttuurirahasto
Svenska kulturfonden
Svenska litteratursällskapet i Finland
Koneen Säätiö
Jenny ja Antti Wihurin rahasto

2.2 Muut tutkimusta rahoittavat tahot

Suomen itsenäisyyden juhlarahasto Sitra
Teknologian ja innovaatioiden kehittämiskeskus Tekes
Kunnallisalan kehittämissäätiö
Maaseutupolitiikan yhteistyöryhmä
Matkailun edistämiskeskus MEK

2.3 ESR-rahoitusta koordinoivat viranomaiset

Opetushallitus
Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset
Maakuntien liitot

LIITE 2.

Julkaisuluettelo

Tunnuksella [P] merkityistä julkaisuista on olemassa hyperlinkitetyn sähköisen version lisäksi myös painettu laitos, johon bibliografiset tiedot viittaavat. Hyperlinkit on tarkastettu 1.3.2012.

VÄITÖSKIRJAT JA LISENSIAATINTYÖT

Aaltonen, Terhi (2010) *"Taiteilija ei vanhene": Haastattelututkimus kuvataiteilijoiden ikääntymiskokemuksista taidemaailmassa.* Jyväskylä studies in education, psychology and social research 397. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto. [P]

Aarola, Lasse (2007) *Within the Idioms of Art, Authorship and Technological Neutrality as a Representation of Copyright and Culture.* Turun yliopisto, oikeustieteellinen tiedekunta. Licensiaatintyö.

Aarrevaara, Eeva (2009) *Maaseudun kulttuuriympäristön muutos ja suunnitteluprofessio 1900-luvulla.* Arkkitehtuurin tutkimuksia 2009/37. Espoo: Teknillinen korkeakoulu. [P]

Ahlqvist, Kirsti (2010) *Kulutus, tieto, hallinta. Kulutuksen tilastoinnin muutokset 1900-luvun Suomessa.* Helsinki: Tilastokeskus, Tutkimuksia 252. Väitöskirja Helsingin yliopisto. [P]

Ahola, Eeva-Katri (2007) *Producing Experience in Marketplace Encounters. A Study of Consumption Experience in Art Exhibitions and Trade Fairs.* Acta Universitatis oeconomicae Helsingiensis A-299. Helsinki: Helsinki School of Economics. [P]

Autti, Mervi (2010) *Etsimessä neitikulttuuri. 1900-luvun alun valokuvaajanaisia Rovaniemellä.* Helsinki: Musta taide. Väitöskirja Lapin yliopisto).

Björkholm, Johanna (2011) *Immateriell kulturarv som begrepp och process. Folkloristiska perspektiv på kulturarv i Finlands Svenskbygder med folkmusik som exempel.* Åbo: Åbo Akademis förlag. [P]

Davydova, Olga (2009) *Suomalaisena, venäläisenä ja kolmantena. Etnisyysdiskursseja transnationaalissa tilassa.* Joensuun yliopiston humanistisia julkaisuja n:o 57. Joensuu: Joensuun yliopisto.

Einiö, Elias (2010) *Essays on Innovation Policy, Technology, and Skills.* Helsingin yliopiston kansantaloustieteen tutkimuksia 121. Helsinki: Helsingin yliopisto.

Ekström, Nora (2011) *Kirjoittamisen opettajan kertomus. Kirjoittamisen opettamisesta kognitiiviselta pohjalta.* Jyväskylä studies in humanities 160. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto. [P]

El Harouny, Elisa (2008) *Historiallinen puukaupunki suojelukohteena ja elinympäristönä. Esimerkkeinä Vanha Porvoo ja Vanha Raahe. Osa 1. / Historiallinen puukaupunki suojelukohteena ja elinympäristönä. Esimerkkeinä Vanha Porvoo ja Vanha Raahe. Osa 2.* Acta Universitatis Ouluensis C312. Oulu: Oulun yliopisto. [P]

Fewster, Derek (2006) *Visions of Past Glory. Nationalism and the construction of early Finnish history.* Studia Fennica, Historica 11. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura. Väitöskirja Helsingin yliopisto.

- Goryunova, Olga (2007) *Art Platforms. The Constitution of Cultural and Artistic Currents on the Internet*. Moskva: Tipografija. Väitöskirja Taideteollinen korkeakoulu.
- Halonen, Katri (2011) *Kulttuurituottajat taiteen ja talouden risteyskohdassa*. Jyväskylä studies in education, psychology and social research 411. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto. [P]
- Heikkilä, Riie (2011) *Bättre folk, bättre smak? Suomenruotsalaisten maku ja kulttuuripääoma*. Sosiaalitieteiden laitoksen julkaisuja 2011:5. Helsinki: Helsingin yliopisto. (Verkkojulkaisuna artikkeliväitöskirjan yhteenveto-osa.) [P]
- Heikkinen, Merja (2007) *Valtion taiteilijatuki taiteilijan määrittelijänä. Määrittelyvallan ehtoja ja ulottuvuuksia pohjoismaisen tukimallin suomalaisessa muunnelmassa*. Tutkimusyksikön julkaisuja n:o 32. Helsinki: Taiteen keskustoimikunta. Väitöskirja Helsingin yliopisto.
- Herkman, Juha (2005) *Kaupallisen television ja iltapäivälehtien avoliitto. Median markkinoituminen ja televisioituminen*. Tampere: Vastapaino. Väitöskirja Tampereen yliopisto.
- Herler, Brita (2001) *Upphovrättsligt skydd av digitala musikaliska verk vid marknadsföring i Internet*. Acta Wasensia no 89. Vaasa: Vaasan yliopisto.
- Hiltunen, Mirja (2009) *Yhteisöllinen taidekasvatus. Performatiivisesti pohjoisen sosiokulttuurisissa ympäristöissä*. Acta Universitatis Lapponiensis 160. Rovaniemi: Lapin yliopistokustannus. [P]
- Hirsijärvi, Irma (2009) *Faniuden siirtymä. Suomalaisen science fiction -fandomin verkostot*. Nykykulttuurin tutkimuskeskuksen julkaisuja 98. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto. [P]
- Honkasalo, Veronika (2011) *Tyttöjen kesken. Monikulttuurisuus ja sukupuolten tasa-arvo nuorisotyössä*. Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura, julkaisuja 109. Helsinki. Väitöskirja Helsingin yliopisto.
- Huuskonen, Mikko (2008) *Copyright, Mass Use and Exclusivity. On the Industry Initiated Limitations to Copyright Exclusivity, Especially Regarding Sound Recording and Broadcasting*. Helsinki: Helsingin yliopisto. [P]
- Hänninen, Kirsi (2006) *Visiosta toimintaan. Museoiden ympäristökasvatus sosiokulttuurisena jatkumona, säätelymekanismina ja innovatiivisena viestintänä*. Jyväskylä studies in humanities 57. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto. [P]
- Häti-Korkeila, Marjatta (2010) *Teatterijohtamisen dramaturgiaa. Keskeiset tehtävät, arjen ongelmat ja rakenteelliset muutostarpeet*. Vantaa: Marjatta Häti-Korkeila. Väitöskirja Helsingin yliopisto.
- Häyrynen, Simo (2002) *Kansakunnan ja maakunnan välissä. Pohjois-Karjalan alueyhteisön rakentuminen kulttuuripoliittisen edunvalvonnan keskus/periferiasuhteessa*. Joensuun yliopiston yhteiskuntatieteellisiä julkaisuja n:o 57. Joensuu: Joensuun yliopisto.
- Ikävalko, Minna (2004) *Pas de deux of Art and Business. A Study of Commitment in Art Sponsorship Relationships*. Acta Universitatis Lappeenrantaensis 181. Lappeenranta: Lappeenrannan teknillinen yliopisto.
- Jokinen, Elina (2010) *Vallan kirjailijat. Valtion apurahoituksen merkitys kirjailijoille vuosituhaten vaihteen Suomessa*. Helsinki: Avain. Väitöskirja Jyväskylän yliopisto.
- Kahma, Nina (2011) *Yhteiskuntaluokka ja maku*. Sosiaalitieteiden laitoksen julkaisuja 2011:8. Helsinki: Helsingin yliopisto. (Verkkojulkaisuna artikkeliväitöskirjan yhteenveto-osa.) [P]

- Kainulainen, Kimmo (2005) *Kunta ja kulttuurin talous. Tulkintoja kulttuuripääoman ja festivaalien aluetaloudellisista merkityksistä*. Acta Electronica Universitatis Tampereensis 475. Tampere: Tampereen yliopisto. [P]
- Kangaspunta, Seppo (2006) *Yhteisöllinen digi-tv. Digitaalisen television uusi yhteisöllisyys, yhteisöllisyyden tuotestaminen ja yhteisötelevisiön vaihtoehto*. Acta Electronica Universitatis Tampereensis 560. Tampere: Tampereen yliopisto. [P]
- Kankainen, Tomi (2007) *Yhdistykset, instituutit ja luottamus*. Jyväskylä studies in education, psychology and social research 362. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto. [P]
- Kankkunen, Tarja (2004) *Tytöt, pojat ja 'erojen leikki'. Sukupuolen rakentuminen koulun kuvataideopetuksen arjessa*. Taideteollisen korkeakoulun julkaisusarja A 52. Helsinki: Taideteollinen korkeakoulu.
- Karttunen, Sari (2002) *Taitelijan määrittely. Refleksiivisyyden esteitä ja edellytyksiä taidepoliittisessa tutkimuksessa*. Joensuun yliopiston yhteiskuntatieteellisiä julkaisuja n:o 53. Joensuu: Joensuun yliopisto.
- Kecskeméti, Istvan (2008) *Papyruksesta megabitteihin. Arkisto- ja valokuvakokoelmien konservoinnin prosessin hallinta*. Jyväskylä studies in humanities 93, Arkistolaitoksen toimituksia 3. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto.
- Kesänen, Juha (2009) *Asumisviihtyvyys sekä taide- ja kulttuurilähtöinen lähiökehittäminen: tapaustutkimus Siilitieltä*. Helsingin yliopisto, Yhteiskuntapolitiikan laitos. Lisensiaatintyö.
- Ketovuori, Mikko (2007) *Two Cultures of Arts Education, Finland and Canada? An integrated view*. Turun yliopiston julkaisuja. Sarja B, Humaniora, osa 301. Turku: Turun yliopisto. [P]
- Kiema, Ilkka (2008) *Essays on the Economics of Intellectual Property Rights*. Kansantaloustieteen laitoksen tutkimuksia no. 114. Helsinki: Helsingin yliopisto. [P]
- Knuutinen, Ulla (2009) *Kulttuurihistoriallisten materiaalien menneisyys ja tulevaisuus. Konservoinnin materiaalitutkimuksen heritologiset funktiot*. Jyväskylä studies in humanities 114. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto.
- Koivunen, Niina (2003) *Leadership in Symphony Orchestra. Discursive and Aesthetic Practices*. Tampere: Tampere University Press. [P]
- Kokkonen, Lotta (2010) *Pakolaisten vuorovaikutussuhteet. Keski-Suomeen muuttaneiden pakolaisten kokemuksia vuorovaikutussuhteistaan ja kiinnittymisestäään uuteen sosiaaliseen ympäristöön*. Jyväskylä studies in humanities 143. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto.
- Konttinen, Anu (2008) *Conducting Gestures. Institutional and Educational Construction of Conductorship in Finland 1973–1993*. Helsinki: Helsingin yliopisto. [P]
- Korhonen, Pirkko (2007) *Suomalainen sinfoniaorkesteri: menneisyys, nykyisyys ja tulevaisuus johtamisen näkökulmasta. Tapaustutkimus Jyväskylä Sinfoniasta*. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto.
- Kupiainen, Reijo (2005) *Mediakasvatuksen eetos. Fenomenologinen tutkimus mediakasvatuksen etiikasta*. Acta Universitatis Lappeensis 86. Rovaniemi: Lapin yliopisto. [P]
- Kärki, Anita (2004) *Sivusta seuraten. Sanomalehti lukijoiden kertomuksissa*. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto: Minerva (SoPhi).

- Lehdonvirta, Vili (2009) *Virtual Consumption*. Turun kauppakorkeakoulun julkaisuja. Sarja A 11:2009. Turku: Turun kauppakorkeakoulu. [P]
- Leppämäki, Laura (2006) *Tekijänoikeuden oikeuttaminen*. Jyväskylä studies in education, psychology and social research 284. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto. [P]
- Liikanen, Hanna-Liisa (2002) *Taide kohtaa elämän. Arts in Hospital -hanke ja kulttuuritoiminta itäsuomalaisten hoitoyksiköiden arjessa ja juhlassa*. Helsinki: Helsingin yliopisto.
- Lillbroända-Annala, Sanna (2010) *Från kåk till kulturarv. En etnologisk studie av omväderingen av historiska trädstadsområden i Karleby och Ekenäs*. Åbo: Åbo Akademis förlag. [P]
- Lilja-Viherlampi, Liisa-Maria (2007) *"Minunkin sisällä soi!" Musiikin ja sen parissa toimimisen terapeuttisia merkityksiä ja mahdollisuuksia musiikkikasvatuksessa*. Turun ammattikorkeakoulun tutkimuksia 24. Turku: Turun ammattikorkeakoulu. Väitöskirja Turun yliopisto.
- Loisa, Raija-Leena (2003) *The Polysemous Contemporary Concept. The Rhetoric of the Cultural Industry*. Jyväskylä studies in education, psychology and social research 217. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto. [P]
- Longén, Anne (2007) *Kuvataiteilijuus – ihanteita ja odotuksia. Kuvataiteilijoiden konstruoituminen ja suhde modernihin taidekäsityksiin Taide-lehdessä ja Helsingin Sanomien kulttuurisivuilla vuosina 2000–2005*. Humanistinen tiedekunta, kulttuurintutkimus. Joensuu: Joensuun yliopisto. Lisensiaatintyö.
- Luttinen, Jaana (1997) *Fragmentoituva kulttuuripoliikka. Paikallisen kulttuuripoliitikan tulkintakehykset Ylä-Savossa*. Jyväskylä studies in education, psychology and social research. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto.
- Markkula, Annu (2011) *Consumers as Ecological Citizens in Clothing Markets*. Aalto University publication series DOCTORAL DISSERTATIONS 22/2011. Helsinki: Aalto University. [P]
- Mikkonen, Ilona (2010) *Consumer resistance as struggle over subjectivity*. Acta Universitatis oeconomicae Helsingiensis A-375. Helsinki: Aalto University School of Economics.
- Mäenpää, Pasi (2005) *Narkissos kaupungissa. Tutkimus kuluttaja-kaupunkilaisesta ja julkisesta tilasta*. Helsinki: Tammi. Väitöskirja Helsingin yliopisto.
- Mäkinen, Jarmo (2005) *Säätiö ja maakunta. Maakuntarahastojärjestelmän kentät ja verkostot*. Jyväskylä studies in education, psychology and social research 265. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto. [P]
- Mäkiranta, Mari (2008) *Kerrotut kuvat. Omaelämäkerralliset valokuvat yksilön, yhteisön ja kulttuurin kohtaamispaikkoina*. Rovaniemi: Lapin yliopistokustannus. Väitöskirja Lapin yliopisto.
- Nietosvuori, Leena (2004) *Tukea ja voimaa arkipäivään. Toimintatutkimus vanhusten lukupiiristä*. Humanistinen tiedekunta, kulttuurintutkimus. Joensuu: Joensuun yliopisto. Ammatillinen lisensiaatintyö.
- Nikkinen, Ahti (2004) *Ravintolamusiikon ammatin nousu ja tuho*. Suomen etnomusikologisen seuran julkaisuja 11. Helsinki: Suomen etnomusikologinen seura. Väitöskirja Helsingin yliopisto. [P]
- Olkkonen, Rami (2002) *On the Same Wavelength? A Study of the Dynamics of Sponsorship Relations Between Firms and Cultural Organizations*. Turun kauppakorkeakoulun julkaisuja. Sarja A 7:2002. Turku: Turun kauppakorkeakoulu.

- Pesonen, Sinikka (2006) *Luonto liiketoiminnassa ja ekologia elämäntavassa: kertomuksia muutoksen mahdollisuudesta ja mahdottomuudesta*. Acta Universitatis oeconomicae Helsingiensis A-279. Helsinki: Helsinki School of Economics. [P]
- Petterson, Susanna (2008) *Suomen taideyhdistyksestä Ateneumiin. Fredrik Cygnaeus, Carl Gustaf Estlander ja taidekokoelman rooli*. Historiallisia tutkimuksia 240. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura : Valtion taidemuseo. Väitöskirja Helsingin yliopisto.
- Pirnes, Esa (2008) *Merkityksellinen kulttuuri ja kulttuuripolitiikka. Laaja kulttuurin käsite kulttuuripolitiikan perusteluna*. Jyväskylä studies in education, psychology and social research 327. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto. [P]
- Prokkola, Eeva-Kaisa (2008) *Making Borders, Removing Barriers. Cross-border Cooperation, Regionalization and Identity at Finnish-Swedish Border*. Nordia Geographical Publications 37:3. Oulu: Oulun yliopisto.
- Purontaus, Sampo (2008) *Toiveiden tynnyri. Osallisuus Kokkolan kaupungin kulttuuripoliittisessa suunnittelussa*. Joensuun yliopiston humanistisia julkaisuja n:o 54. Joensuu: Joensuun yliopisto. [P]
- Puupponen, Antti (2009) *Maaseutuyrittäjyys, verkostot ja paikallisuus. Tapaustutkimus pienimuotoisen elintarviketuotannon kestävydestä Keski-Suomessa*. Jyväskylä studies in education, psychology and social research 374. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto. [P]
- Pyykkönen, Miikka (2007) *Järjestäytyvät diasporat. Etnisyys, kansalaisuus, integraatio ja hallinta maahanmuuttajien yhdistystoiminnassa*. Jyväskylä studies in education, psychology and social research 306. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto. [P]
- Pääjoki, Tarja (2004) *Taide kulttuurisena kohtaamispaikkana taidekasvatuksessa*. Jyväskylä studies in humanities 28. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto. [P]
- Pääkkönen, Erkki (2008) *Saamelainen etnisyys ja pohjoinen paikallisuus. Saamelaisten etninen mobilisaatio ja paikallisperustainen vastaliike*. Rovaniemi: Lapin yliopistokustannus. Väitöskirja Lapin yliopisto. [P]
- Rokka, Joonas (2010) *Exploring the Cultural Logic of Translocal Marketplace Cultures. Essays on New Methods and Empirical Insights*. Acta Universitatis oeconomicae Helsingiensis A-364. Helsinki: Aalto University School of Economics. [P]
- Saarikallio, Suvi (2007) *Music as Mood Regulation in Adolescence*. Jyväskylä studies in humanities 67. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto. [P]
- Salgado, Mariana (2009) *Designing for an Open Museum. An Exploration of Content Creation and Sharing through Interactive Pieces*. Publication series of the University of Art and Design Helsinki A-98. Helsinki: University of Art and Design. [P]
- Salimäki, Markku (2003) *Suomalaisen design-teollisuuden kansainvälinen kilpailukyky ja kansainvälistyminen*. Acta Universitatis oeconomicae Helsingiensis A-220. Helsinki: Helsinki School of Economics.
- Salokoski, Tarja (2005) *Tietokonepelit ja niiden pelaaminen*. Jyväskylä studies in education, psychology and social research 277. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto. [P]
- Sanaksenaho, Sanna (2006) *Eriarvoisuus ja luottamus 2000-luvun taitteen Suomessa. Bourdieulainen näkökulma*. Jyväskylä studies in education, psychology and social research 285. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto. [P]

- Sankari, Anne (2004) *Ikääntyviä tietoyhteiskunnassa. Kulttuuriset ajattelutavat ja sosiaalinen tila*. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto: Minerva (SoPhi).
- Saresma, Tuija (2007) *Omaelämäkerran rajapinnoilla. Tekstuaalisuus, subjektius ja sukupuoli taideomaelämäkerroissa*. Nykykulttuurin tutkimuskeskuksen julkaisuja 92. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto.
- Sauer, Erika (2005) *Emotions in Leadership: Leading a Dramatic Ensemble*. Tampere: Tampere University Press. [P]
- Scheible, Jürgen (2010) *Empowering Mobile Art Practice. A Recontextualization of Mobile and Ubiquitous Computing*. Aalto University School of Art and Design Publication series A-107. Helsinki: Aalto University of Art and Design. [P]
- Sevänen, Erkki (2008) *The Modern and Contemporary Sphere of Art and Its Place in Societal-cultural Reality in the Light of System-theoretical and Systemic Sociology. A Study of a Sociological Research Tradition and Its Art-theoretical Contribution*. Joensuun yliopiston yhteiskuntatieteellisiä julkaisuja n:o 87. Joensuu: Joensuun yliopisto. [P]
- Sihvonen, Tanja (2009) *Players Unleashed! Modding The Sims and Culture of Gaming*. Turun yliopiston julkaisuja. Sarja B, Humaniora, osa 320. Turku: Turun yliopisto. [P]
- Siivonen, Katriina (2008) *Saaristoidentiteetit merkkien virtoina. Varsinaissuomalainen arki ja aluekehitystyö globalisaation murroksessa*. Kansantieteellinen Arkisto 51. Helsinki: Suomen muinaismuistoyhdistys. Väitöskirja Turun yliopisto. [P]
- Sjöberg-Pietarinen, Solveig (2004) *Museer ger mening. Friluftsmuseerna Klosterbacken och Amuri som representationer*. Åbo: Åbo Akademis förlag. [P]
- Solitander, Nikodeemus (2011) *Designing Creativity Through Clusters. A Periodisation of Cluster Discourse*. Economics and society nr 229. Helsinki: Hanken School of Economics. [P]
- Sorjonen, Hilppa (2005) *Taideorganisaation markkinaorientaatio. Markkinaorientaation edellytykset ja ilmeneminen esitystaideorganisaation ohjelmistosuunnittelussa*. Acta Universitatis oeconomicae Helsingiensis A-247. Helsinki: Helsinki School of Economics. [P]
- Sotamaa, Olli (2009) *The Player's Game: Towards Understanding Player Production Among Computer Game Cultures*. Acta Universitatis Tamperensis 1393. Tampere: Tampere University Press. [P]
- Storgårds, Jan Henrik (2011) *Brand Equity of Digital Games. The Influence of Product Brand and Consumer Experience as Sources of Unique Value*. Aalto University publication series DOCTORAL DISSERTATIONS 29/2011. Helsinki: Aalto University. [P]
- Streng, Alfred (2007) *Ideella rättigheter i digital miljö*. Acta Wasaensia Nr 172, Rättsvetenskap 5. Vaasa: Vaasan yliopisto. [P]
- Suominen, Jaakko (2003) *Koneen kokemus. Tietoteknistyvä kulttuuri modernisoituvassa Suomessa 1920-luvulta 1970-luvulle*. Tampere: Vastapaino. Väitöskirja Turun yliopisto.
- Suoninen, Annikka (2004) *Mediakielitaidon jäljillä. Lapset ja nuoret valikoivina mediakäyttäjinä*. Nykykulttuurin tutkimuskeskuksen julkaisuja 81. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto. Pohjautuu Jyväskylän yliopistossa 2003 hyväksytyyn väitöskirjaan.

- Taipale, Sakari (2009) *Transformative Technologies, Spatial Changes. Essays on Mobile Phones and the Internet.* Jyväskylä studies in education, psychology and social research 362. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto. [P]
- Tapio, Tarja (2010) "*Meilä on kaikilla samanlaiset tarinat.*" *Tarinankerronnantutkimus tornionlaaksolaisuudesta vanhimpien aapualaisten arjessa ja tulevaisuudessa.* Jyväskylä studies in education, psychology and social research 395. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto. [P]
- Teräväinen, Helena (2006) *Lapuan Vanha Paukku – uudeksi rakennettu ja puhuttu. Kulttuuriympäristön diskursiivinen muodostuminen tapaustutkimuksessa.* Teknillisen korkeakoulun arkkitehtiosaston tutkimuksia 2006/24. Espoo: Teknillinen korkeakoulu. [P]
- Tohmo, Timo (2007) *Regional Economic Structures in Finland. Analyses of Location and Regional Economic Impact.* Jyväskylä studies in business and economics 57. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto. [P]
- Tohmo, Timo (2002) *Kulttuuri ja aluetalous: vaikutukset ja käyttäjien kokema hyöty.* Taloustieteiden tiedekunta. Julkaisuja 131. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto. Lisensiaatintyö. [P]
- Turunen, Juha (2004) *On the Acceptability and Justification of Intellectual Property.* Turun yliopisto, Oikeustieteellinen tiedekunta. Lisensiaatintyö.
- Turunen, Risto (2003) *Uhon ja armon aika. Suomalainen kirjallisuusjärjestelmä, sen yhteiskuntasuhteet ja rakentuminen vuosina 1944–1952.* Joensuun yliopiston humanistisia julkaisuja n:o 31. Joensuu: Joensuun yliopisto.
- Uimonen, Heikki (2005) *Ääntä kohti. Ääniympäristön kuuntelu, muutos ja merkitys.* Acta Universitatis Tamperensis 1110. Tampere: Tampereen yliopisto. [P]
- Uzsály-Pécsi, Rita (2008) *Die Förderung der emotionalen Intelligenz durch Musik. Darstellung einer musikpädagogischen Erziehungskonzeption.* Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto.
- Valtonen, Anna (2007) *Redefining Industrial Design. Changes in the Design Practices in Finland.* Publication series of the University of Art and Design Helsinki A: 74. Helsinki: University of Art and Design Helsinki.
- Valtonen, Hannu (2006) *Tavallisesta kurioositeetiksi. Kahden Keski-Suomen Ilmailumuseon Messerschmitt Bf 109 -lentokoneen museoarvo.* Jyväskylä studies in humanities 49. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto.
- Vanhatapio, Tuula (2010) *Poikavoimaa kuvataideharrastukseen. Pohjoinen näkökulma poikien ja lasten vanhempien näkemyksiin kuvataideharrastuksesta ja kuvataideopetuksesta.* Acta Universitatis Lapponiensis 189. Rovaniemi: Lapin yliopistokustannus. [P]
- Váradi, Judit (2010) *Hogyan neveljünk értő közönséget a komolyzenének? How to Educate an Audience to Acquire a Taste for Classical Music?* Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto. [P]
- Vartiainen, Leena (2010) *Yhteisöllinen käsityö. Verkostoja, taitoja ja yhteisiä elämyksiä.* Publications of the University of Eastern Finland. Dissertations in education, humanities, and theology 4. Joensuu: Itä-Suomen yliopisto. [P]
- Virtanen, Taru (2007) *Across and Beyond the Bounds of Taste. On Cultural Consumption Patterns in the European Union.* Turun kauppakorkeakoulun julkaisuja. Sarja A 11:2007. Turku: Turku School of Economics. [P]
- Yli-Mäyry, Soile (2011) *Esteettinen kokemus kulttuurisiltana. Soile Yli-Mäyryn taide kiinalaisen, japanilaisen ja suomalaisen kokemana.* Sosiaalitieteiden laitoksen julkaisuja 2011:7. Helsinki: Helsingin yliopisto. [P]

Äyväri, Anne (2006) *Käsityörittäjien verkosto-osaaminen*. Acta Universitatis oeconomicae Helsingiensis A-276. Helsinki: Helsinki School of Economics.

Muu yliopistoissa ja tutkimuslaitoksissa tehty tutkimus sekä vastaavia julkaisuja

Ahponen, Pirkkoliisa & Kangas, Anita (eds.) (2004) *Construction of Cultural Policy*. SoPhi 94, Minerva: Jyväskylä.

Alén, Anette; Huttunen, Anniina; Pihlajarinne, Taina & Tiilikka, Päivi (2011) *Tekijän oikeudet? Viestintäoikeuden vuosikirja 2010*. Helsinki: Forum Juris.

Anttila, Anna & Rensujeff, Kaija (2009) *Taiteen taskurahat. Lastenkulttuurin käsite, linjaukset ja edistäminen*. Tutkimusyksikön julkaisuja n:o 35. Helsinki: Taiteen keskustoimikunta.

Anttiroiko, Ari-Veikko (2010) *Luova kaupunkikehittäminen. Kaupunkikonseptit innovatiivisen kaupunkikehittämisen apuna*. Sente-julkaisu 32/2010. Tampereen yliopisto, Alueellisen kehittämisen tutkimusyksikkö.

Arpo, Robert & Oesch, Pekka (2006) *Kansanmusiikin ammattilaiset. Taloudellinen tilanne ja toimintaympäristö*. Tutkimusyksikön julkaisuja n:o 30. Helsinki: Taiteen keskustoimikunta.

Arpo, Robert (toim.) (2004) *Taiteilija Suomessa. Taiteellisen työn muuttuvat edellytykset*. Tutkimusyksikön julkaisuja n:o 28. Helsinki: Taiteen keskustoimikunta.

Ermi, Laura; Heliö, Satu & Mäyrä, Frans (2004) *Pelien voima ja pelaamisen hallinta. Lapset ja nuoret pelikulttuurien toimijoina*. Hypermedialaboratorion verkkojulkaisuja 6. Tampere: Tampereen yliopisto.

Grahn, Maarit & Häyrynen, Maunu (toim.) (2009) *Kulttuurituotanto. Kehykset, käytäntö, prosessit*. Tietolipas 230. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.

Harinen, Päivi; Honkasalo, Veronika; Souto, Anne-Mari & Suurpää, Leena (toim.) (2009) *Ovet auki! Monikulttuuriset nuoret, vapaa-aika ja kansalaistoimintaan osallistuminen*. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto/ Nuorisotutkimusseura, julkaisuja 91.

Hautamäki, Antti & al. (2010) *Metropolin hyvinvointi*. Tutkimusraportti. Demos Helsinki ja Jyväskylän yliopiston Agora Center. [P]

Hautamäki, Antti & Oksanen, Kaisa (2011) *Tulevaisuuden kulttuuriosaajat. Näkökulmia moderniin elämään ja työhön*. Eduskunnan tulevaisuusvaliokunnan julkaisu 5/2011. [P]

Heikkilä, Suvi (2010) *Viisi vuosikymmentä vaikuttamista. Suomen Kulttuurirahaston Satakunnan rahasto 1959–2009*. Kulttuurituotannon ja maisemantutkimuksen koulutusohjelman julkaisuja 25. Pori: Turun yliopisto.

Heiskanen, Ilkka; Ahonen, Pertti & Oulasvirta, Lasse (2005) *Taiteen ja kulttuurin rahoitus ja ohjaus: kipupisteet ja kehitysvaihtoehdot*. Cuporen julkaisuja 6. Helsinki: Kulttuuripoliittisen tutkimuksen edistämissätiö Cupore.

Heiskanen, Ilkka; Kangas, Anita & Mitchell, Ritva (toim.) (2002) *Taiteen ja kulttuurin kentät. Perusrakenteet, hallinta, lainsäädäntö ja uudet haasteet*. Helsinki: Tietosanoma. [Uudistettu laitos tulossa 2012.]

Helminen, Minna (2007) *Säätyläisten huvista koko kansan taiteeksi*. Cuporen julkaisuja 13. Helsinki: Kulttuuripoliittisen tutkimuksen edistämissätiö Cupore.

- Helve, Helena & Bynner, John (eds.) (2007) *Youth and Social Capital*. London: Tufnell Press.
- Honkasalo, Veronika; Harinen, Päivi & Anttila, Reetta (2007) *Yhdessä vai yksin erilaisina? Monikulttuuristen nuorten arkea, ajatuksia ja ajankäyttöä.* Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto/ Nuorisotutkimusseura, verkkojulkaisuja 15.
- Hyyryläinen, Torsti; Katajamäki, Hannu; Piispanen, Sirkku; Pylkkänen, Päivi & Rouhiainen, Vesa (2011) *Kylätoiminnan tila 2010.* Julkaisuja 22. Mikkeli & Seinäjoki: Helsingin yliopisto, Ruralia-instituutti.
- Hänninen, Sakari; Kangas, Anita & Siisiäinen, Martti (2003) *Mitä yhdistykset välittävät. Tutkimuskohteena kolmas sektori.* Jyväskylä: Atena.
- Häyrynen, Maunu (2005) *Kuvitettu maa. Suomen kansallisten maisemakuvastojen rakentuminen.* Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran Toimituksia 834. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- Häyrynen, Simo (2010) *Kulttuuri jää. Outokumpu kaivosteollisuuden jälkeen.* Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran Toimituksia 1294. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- Häyrynen, Simo (2006) *Suomalaisen yhteiskunnan kulttuuripolitiikka.* SoPhi 99, Minerva: Jyväskylä.
- Häyrynen, Simo (toim.) (2005) *Kulttuurin arviointi ja vaikutusten väylät.* Cuporen julkaisuja 12. Helsinki: Kulttuuripoliittisen tutkimuksen edistämisseitio Cupore.
- Ilmonen, Kari (2003) *Soittajille soppaa. Koulutuksen haasteet rytmimusiikissa.* Chydenius-instituutin tutkimuksia 2/2003. Helsinki: Like.
- Ilmonen, Kari; Luoto, Ilkka & Rosenqvist, Olli (2010) *Maaseutumaisen kulttuuritapahtuman olemus, kehitys ja menestys. Kymmenen kehityskertomusta Suomesta, Skotlannista, Norjasta ja Uudesta-Seelannista.* Maaseutupolitiikan yhteistyöryhmän julkaisuja 4/2010. [P]
- Inkinen, Sam & Karkulehto, Sanna (toim.) (2007) *Puhepidot Tornissa ja muita näkökulmia luovien toimialojen nykyhetkeen.* Taideaineiden ja antropologian laitoksen julkaisuja A. Kirjallisuus 16. Oulu: Oulun yliopisto. [P]
- Inkinen, Sam; Karkulehto, Sanna; Mäenpää, Marjo & Timonen, Eija (toim.) (2006) *Minne matka, luova talous?* Pello: Kustannus Oy Rajalla.
- Jyrämä, Annukka & Vilén, Tanja (2011) *Helsinki Music Centre: Reflections on the processes of creating organizational identity, image and brand in a cultural joint venture.* 11th AIMAC, July 3–6, University of Antwerpen, proceedings.
- Jyrämä, Annukka & Äyväri, Anne (2010) Marketing Contemporary Visual Art. *Marketing Intelligence & Planning* 28 (6), 723–735.
- Järvelä, Pirkko & Rosenqvist, Olli (2007) *Ikääntyvien kulttuuritoiminta maaseutukuntien voimavarana.* Kokkola: Jyväskylän yliopisto, Kokkolan yliopistokeskus Chydenius.
- Järvi, Antti & Laitio, Tommi (2010) *Saa koskea. 10 konstia väkevämpään kulttuuriin.* Helsinki: Tammi.
- Kainulainen, Kimmo (2005) *Kulttuuriala kaupunkien menestystekijänä. Visioita ja näköaloja Jyväskylästä, Oulusta, Porista, Tampereelta ja Turusta.* Sente-julkaisu 19/2005. Tampereen yliopisto, Alueellisen kehittämisen tutkimusyksikkö. [P]

- Karhunen, Paula & Rensujeff, Kaija (2006) *Taidealan koulutus ja työmarkkinat. Ammatillisen koulutuksen määrä ja valmistuneiden sijoittuminen*. Tutkimusyksikön julkaisuja n:o 31. Helsinki: Taiteen keskustoimikunta.
- Karttunen, Sari (2009) "Kun lumipallo lähtee pyörimään." *Nuorten kuvataiteilijoiden kansainvälistyminen 2000-luvun alussa*. Tutkimusyksikön julkaisuja n:o 36. Helsinki: Taiteen keskustoimikunta.
- Karttunen, Sari (2005) *Valokuvakirja Suomessa. Valtion jakaman laatutuen vaikutukset valokuvakirjallisuuteen*. Tutkimusyksikön julkaisuja n:o 29. Helsinki: Taiteen keskustoimikunta.
- Karvinen, Juho & Mäyrä, Frans (2011) *Pelaajabarometri 2011: Pelaamisen muutos*. Tampere: Tampereen yliopisto. [Kyselytutkimus tehty myös 2009 ja 2010.]
- Kepsu, Kaisa; Vaattovaara, Mari; Bernelius, Venla & Itälahti, Mikko (2010) *Vetävä Helsinki. Luovien ja tietointensiivisten alojen osajien näkemyksiä seudusta – kotimainen ja kansainvälinen näkökulma*. Tutkimuksia 4:2010. Helsinki: Helsingin kaupungin tietokeskus. [P]
- Koivunen, Leila & Tunturi, Janne (toim.) (2008) *Papyrksesta PDF:ään. Tutkielmia kirjan historiasta*. Turku: Turun yliopisto. [P]
- Koivunen, Leila; Syrjämaa, Taina & Söderholm, Ilse-Mari (2006) *Turistin tilat. Tilallisuus modernin matkustajan kokemuksena*. Turun historiallinen arkisto 58. Turku: Turun historiallinen yhdistys.
- Koivunen, Niina & Rehn, Alf (eds.) (2009) *Creativity and the contemporary economy*. Malmö: Liber.
- Koivunen, Niina & Wennes, Grete (2011) Show us the sound! Aesthetic leadership of symphony orchestra conductors. *Leadership* 7(1): 51–71.
- Kokko, Kai T. (toim.) (2010) *Kysymyksiä saamelaisten oikeusasemasta*. Lapin yliopiston oikeustieteellisiä julkaisuja. Sarja B no 30. Rovaniemi: Lapin yliopisto. [P]
- Kotilainen, Sirkku (toim.) (2011) *Lasten mediabarometri 2010: 0–8-vuotiaiden lasten mediankäyttö Suomessa*. Mediakasvatusseuran julkaisuja 1/2011. Helsinki: Mediakasvatusseura. [P]
- Kotilainen, Sirkku; Kovala, Urpo & Vainikkala, Erkki (toim.) (2011) *Media, kasvatus ja kulttuurin kierto*. Nykykulttuurin tutkimuskeskuksen julkaisuja 106. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto. [P]
- Kotro, Tanja; Timonen, Päivi & Heiskanen, Eva (2005) *The Leisure Business and Lifestyle*. Publications 2:2005. Helsinki: National Consumer Research Centre. [P]
- Kuparinen, Eero (toim.) (2004) *Maailmankulttuurin synty*. Uudistettu laitos. Turku: Kirja-Aurora.
- Kytö, Hannu; Väliniemi-Laurson, Jenni & Tuorila, Helena (2011) *Hyvillä palveluilla laadukkaaseen lähiöasumiseen*. Kuluttajatutkimuskeskus, julkaisuja 2:2011. Helsinki: Kuluttajatutkimuskeskus. [P]
- Kytö, Hannu; Tuorila, Helena & Leskinen, Johanna (2006) *Maaseudun vetovoimaisuus ja kuluttajien yksilölliset elämäntavat*. Tutkimuskokonaisuuden loppuraportti. Kuluttajatutkimuskeskus, julkaisuja 5:2006. Helsinki: Kuluttajatutkimuskeskus.
- Kärjä, Antti-Ville (2009) Kuvaajia ja faneja, muttei muusikoita: lasten toimijuus musiikkivideoissa. *Nuorisotutkimus* Vol 27, 21–35.

- Lahikainen, Anja Riitta; Punamäki, Raija-Leena & Tamminen, Tuula (toim.) (2008) *Kulttuuri lapsen kasvattajana*. Helsinki: wsoy.
- Lahikainen, Anja Riitta; Hietala, Pentti; Inkinen, Tommi; Kangassalo, Marjatta; Kivimäki, Riikka & Mäyrä, Frans (toim.) (2005) *Lapsuus mediamaailmassa. Näkökulmia lasten tietoyhteiskuntaan*. Helsinki: Gaudeamus.
- Lehtonen, Sanna; Lyytikäinen, Teemu & Moisio, Antti (2008) *Kuntien valtionosuuskriteerit tarkastelussa: Esi- ja perusopetus, päivähoito, kirjastot ja kulttuuritoimi*. VATT-keskustelualoitteita 451. Helsinki: Valtion taloudellinen tutkimuskeskus. [P]
- Leppänen, Taru (2010) *Vallatonta musiikkia. Lastenmusiikkikulttuuri 2000-luvun Suomessa*. Helsinki: Gaudeamus.
- Linko, Maaria (2007) "Ilman festivaaleja stadi ei olisi stadi" Festivaalit pääkaupunkiseudun asukkaiden silmin. Teoksessa Satu Silvanto (toim.) *Festivaalien Helsinki. Urbanin festivaalikulttuurin kehitys, tekijät ja kokijat*. Helsingin kaupungin kulttuuriasiakeskus.
- Luoto, Ilkka (2011) *Genius loci – Paikkoja, kertomuksia ja kulttuuria. Kartoitusvaiheen tuloksia*. Kokkola: Jyväskylän yliopisto, Kokkolan yliopistokeskus Chydenius.
- Löytönen, Teija (2010) *Moving Mosaic. Exploring collegial collaboration as a way of identifying and transforming the culture of dance teaching*. Liikkuvaksi Mosaiikiksi – tanssinopettajien kollegiaalisuus ammatillisen opetus-kulttuurin tunnistamisen ja uudistamisen välineenä -tutkimus- ja kehittämishankkeen loppuraportti.
- Martikainen, Janne (2009) *Sosiaalisen ja perinteisen median rajalla*. Viestinnän laitoksen tutkimusraportteja 3/2009. Viestinnän tutkimuskeskus CRC, Helsingin yliopisto. [P]
- Mertanen, Tomi (2009) *Harkinnanvaraisuudesta lakisääteiseen. Suomen valtiollisen taidehallinnon sekä taiteenalojen tukijärjestelmien muotoutuminen 1960–1980-luvulla*. Cuporen julkaisuja 17. Helsinki: Kulttuuripoliittisen tutkimuksen edistämissätiö Cupore.
- Mertanen, Tomi (2010) *Taiteen tukijat ja tekijät. Valtion taidelautakunnat sekä valtiollinen kulttuuri- ja taidepolitiikka 1940–1950-luvun Suomessa*. Cuporen julkaisuja 18. Helsinki: Kulttuuripoliittisen tutkimuksen edistämissätiö Cupore.
- Moisala, Pirkko (2011) *Finlandssvenskhet framställd genom musik 2007–2010. Slutrapport*. (Helsingin yliopisto)
- Multisilta, Jari; Mäenpää, Marjo & Suominen, Jaakko (toim.) (2010) *Yhdessä ja liikkeellä. Mobiili sosiaalinen media*. Aalto-yliopisto, Taideteollisen korkeakoulun julkaisusarja C 10. / Tampereen teknillinen yliopisto, Porin yksikkö, Julkaisu 14. / Turun yliopisto, Kulttuurituotannon ja maisematutkimuksen koulutusohjelman julkaisuja 21. [P]
- Multisilta, Jari; Seppä, Anita & Suominen, Jaakko (toim.) (2007) *Käyttäjyhteisöt ja tuotekonseptit. Tutkimuksia ihmiskeskeisestä teknologiasta ja visuaalisuudesta*. Kulttuurituotannon ja maisematutkimuksen laitos. Julkaisu n:o 11. Pori: Turun yliopisto. [P]
- Musterd, Sako & Murie, Alan (eds.) (2010) *Making Competitive Cities*. Chichester: Wiley-Blackwell.
- Mustikkamäki, Nina & Sotarauta, Markku (toim.) (2008) *Innovaatioympäristön monet kasvot*. Tampere: Tampere University Press.

- Mylly, Tuomas; Lavapuro, Juha & Karo, Marko (2007) *Tekemisen vapaus. Luovuuden ehdot ja tekijänoikeus*. Helsinki: Gaudeamus.
- Myllyniemi, Sami (2009) *Taidekohtia. Nuorisobarometri 2009*. Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura, julkaisuja 97. Nuorisosiain neuvottelukunta, julkaisuja 41. Helsinki: Opetusministeriö, Nuorisotutkimusseura. [P]
- Määttä, Mirja & Tolonen, Tarja (toim.) (2011) *Annettu, otettu, itse tehty. Nuorten vapaa-aika tänään*. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura, julkaisuja 112.
- Noppiari, Elina; Uusitalo, Niina; Kupiainen, Reijo & Luostarinen, Heikki (2008) *"Mä oon nyt online!" Lasten mediaympäristö muutoksessa*. Tiedotusopin laitos. Julkaisuja. Sarja A 104. Tampere: Tampereen yliopisto. [P]
- Oksanen-Särelä, Katja (2011) *Taiteen ja tekniikan välimaastossa. Rakennustaiteen rahoitus 2000-luvulla ja arkkitehdin työn muutokset*. Tutkimusyksikön julkaisuja n:o 37. Helsinki: Taiteen keskustoimikunta.
- Olsson, Pia & Ruotsala, Helena (2009) *Gendered Rural Spaces*. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- Pehkonen, Marika (2003) *Kulttuuri ja tietoyhteiskunta. Esitutkimus digitaalisen median käytöstä taideinstituutioissa*. Hypermedialaboratorion verkkojulkaisu 5. Tampere: Tampereen yliopisto.
- Pettersson, Susanna (2009) *Tulevaisuuden taidemuseo*. Museologia: Valtion taidemuseon julkaisusarja, 3. Helsinki: Valtion taidemuseo, KEHYS.
- Pettersson, Susanna & Kinanen, Pauliina (2010) *Suomen museohistoria*. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- Pihlaja, Ritva (2010) *Kolmas sektori maaseutukunnissa*. Julkaisuja 19. Seinäjoki & Mikkeli: Helsingin yliopisto, Ruralia-instituutti. [P]
- Pirttilä, Ilkka & Houni, Pia (2011) *Miten sujuu suomalainen teatterityö*. Työterveyslaitos.
- Pitkänen, Pirkko (toim.) (2011) *Kulttuurien kohtaamisia arjessa*. Tampere: Vastapaino.
- Pohjola, Kirsi & Johnson, Elina (2009) *Lasten mediakulttuuri ja koulu vuoropuheluun*. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto, Koulutuksen tutkimuslaitos.
- Pyykkönen, Miikka; Simanainen, Niina & Sokka, Sakarias (eds.) (2009) *What About Cultural Policy? Interdisciplinary perspectives on culture and politics*. SoPhi 114. Minerva: Jyväskylä.
- Rastenberger, Anna-Kaisa (2008) *Kuvataiteen brändäys – The Helsinki School*. Teoksessa Ojajarvi, Jussi & Steinby, Liisa (toim.) *Minä ja markkinavoimat. Yksilö, kulttuuri ja yhteiskunta uusliberalismin valtakaudella*. Helsinki: Avain.
- Rautiainen, Pauli (2008) *Suomalainen taiteilijatuki. Valtion suora ja välillinen taiteilijatuki taidetoimikuntien perustamisesta tähän päivään*. Tutkimusyksikön julkaisuja n:o 34. Helsinki: Taiteen keskustoimikunta.
- Rautiainen, Pauli (2007) *Taiteen vapaus perusoikeutena*. Tutkimusyksikön julkaisuja n:o 33. Helsinki: Taiteen keskustoimikunta.

- Rehn, Alf (2010) *Vaaralliset ideat. Kun sopimaton ajattelu on tärkein voimavarasi. [Toisenlainen kirja luovuudesta]*. Suom. Veijo Kiuru. Helsinki: Talentum. Alkuperäinen teos (2010) *Farliga idéer. När det opassande tänkandet är din värdefullaste resurs. [En annorlunda bok om kreativitet]*. Stockholm: Bookhouse, 2010.
- Rensujeff, Kaija (2011) *Käsin, sävelin, sanoin ja kuvin. Saamelaiset taiteilijat Suomessa*. Tutkimusyksikön julkaisu n:o 38. Helsinki: Taiteen keskustoimikunta.
- Rensujeff, Kaija (2003) *Taiteilijan asema. Raportti työstä ja tulonmuodostuksesta eri taiteenaloilla*. Tutkimusyksikön julkaisu n:o 27. Helsinki: Taiteen keskustoimikunta.
- Saarikangas, Kirsi (2006) *Eletyt tilat ja sukupuoli. Asukkaiden ja ympäristön kulttuurisia kohtaamisia*. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- Sallinen, Minna (2009) *Kaupungin kulttuurivelvollisuudesta kulttuuripalveluksi. Kunnallisten teattereiden ja orkestereiden kehittyminen 1940–1980*. Cuporen julkaisu n:o 16. Helsinki: Kulttuuripoliittisen tutkimuksen edistämissäätiö Cupore.
- Salmi, Hannu; Paju, Petri; Parikka, Jussi; Saarikoski, Petri; Sihvonen, Tanja & Suominen, Jaakko (2006) *Väli-muistiin kirjoitettu. Lukuja Suomen tietoteknistymisen kulttuurihistoriasta*. Turun yliopisto: k&h-kustannus.
- Sarvas, Risto & Frolich, David M. (2011) *From Snapshot to Social Media – The Changing Picture of Domestic Photography*. London, Dordrecht, Heidelberg & New York: Springer.
- Sauer, Erika; Salovaara, Perttu; Mikkonen, Anne-Maria ja Ropo, Arja (2010) *Johtajuuden uusi taide*. Tampere: Tampere University Press.
- Saukkonen, Pasi (2010) *Kotouttaminen ja kulttuuripolitiikka: tutkimus maahanmuutosta ja monikulttuurisuudesta suomalaisella taiteen ja kulttuurin kentällä*. Cuporen julkaisu n:o 19. Helsinki: Kulttuuripoliittisen tutkimuksen edistämissäätiö Cupore.
- Saukkonen, Pasi & Ruusuvirta, Minna (2009) *Toiveet, tavoitteet ja todellisuus – tutkimus kulttuuripolitiikasta 23 kaupungissa*. Cuporen julkaisu n:o 15. Helsinki: Kulttuuripoliittisen tutkimuksen edistämissäätiö Cupore.
- Siivonen, Katriina; Kotilainen, Sirkku & Suoninen, Annikka (2011) *Iloa ja voimaa elämään. Nuorten taiteen tekemisen merkitykset Myrsky-hankkeessa*. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto/ Nuorisotutkimusseura, verkkojulkaisu n:o 44.
- Silvanto, Satu; Linko, Maria & Cantell, Timo (2008) From enlightenment to experience: cultural centres in Helsinki neighbourhoods. *International Journal of Cultural Policy* 14(2) 2008, 165–178.
- Soini, Katriina & Kangas, Anita: *KULKEMA – kulttuurinen kestävyys maaseudulla. Kulttuurinen kestävyys maaseudulla -tutkijakoulutusohjelma (2007–2010). Yhteenveto tuloksista*. Jyväskylän yliopisto.
- Sokka, Sakarias (2005) *Sisältöä kansallisvaltiolle: taide-elämän järjestäytyminen ja asiantuntijavaltaistuva taiteen tukeminen*. Cuporen julkaisu n:o 8. Helsinki: Kulttuuripoliittisen tutkimuksen edistämissäätiö Cupore.
- Sotamaa, Olli; Tyni, Heikki; Toivonen, Saara; Malinen, Tiina & Rautio, Erka (2011) *New Paradigms for Digital Games: The Finnish Perspective*. Future Play Project, Final Report. TRIM research report 3. Tampere: Tampereen yliopisto, informaatiotieteiden yksikkö.

- Stähle, Pirjo (2011) SAIKA. Suomen aineeton pääoma kansallisen talouden ajurina. SAIKAN välituloksia 10.11.2011. Tulevaisuuden tutkimuskeskus, Turun yliopisto.
- Suominen, Jaakko & al. (toim.) (2011) Kokemuksen jaetut tilat. Näkökulmia yhteisöllisyyteen ja vuorovaikutukseen. Turun yliopisto. Kulttuurituotannon ja maisematutkimuksen koulutusohjelman julkaisuja 32. / Tampereen teknillinen yliopisto. Porin yksikkö. Julkaisu 15. / Tampereen yliopisto. TRIM Research Reports 7. Turku: Turun yliopisto. [P]
- Suutari, Pekka & Shikalov, Yury (2010) Karelia Written and Sung. Representations of Locality in Soviet and Russian Context. Aleksanteri-sarja 3/2010. Helsinki: Kikimora Publications.
- Suutari, Timo (2007) Kulttuuriyrittäjyyden kehittäminen ja luovien alojen klusteroituminen kulttuurikeskus Vanhassa Paukussa. Raportteja 22. Seinäjoki: Helsingin yliopisto, Ruralia-instituutti. [P]
- Uusitalo, Liisa & Joutsenvirta, Maria (toim.) (2009) Kulttuuriosaaminen—Tietotalouden taitolaji. Helsinki: Gaudeamus.
- Uusitalo, Liisa (toim.) (2008) Museum and visual art markets. Helsingin kauppakorkeakoulun julkaisuja B-96. Helsinki: Helsinki School of Economics. [P]
- Uusitalo, Niina; Vehmas, Susanna & Kupiainen, Reijo (2011) Naamatusten verkossa. Lasten ja nuorten media-ympäristön muutos, osa 2. Tampere: Tampereen yliopisto, Journalismin tutkimusyksikkö, Viestinnän, median ja teatterin yksikkö. [P]

Selvitykset, arvioinnit ja kehittämishankkeet

- Argillander, Timo & Martikainen, Virpi; Digital Media Oy (2009) Musiikkiala 2009. Sibelius-Akatemia Täydennyskoulutus, Music Export Finland Musex & Fimic.
- Björkqvist, Leena (2011) Kulttuuri kutoo. Yhteistyö ja verkostot vapaan kulttuurikentän tukena ja innostajana. Tuottaja2020 – Osaraportti 4. Helsinki: Metropolia Ammattikorkeakoulu, Kulttuuri ja luova ala.
- Grönlund, Mikko; Pönni, Veijo; Toivonen, Timo E. & Sinervo, Petteri (2010) Economic Contribution of Copyright-Basel Industries in Finland 2005–2008. Publications No 29. The Finnish Copyright Society / The Finnish Copyright Institute.
- Halonen, Katri (toim.) (2010) Kulttuuri kokoaa. Kulttuuritapahtumien muuttuvat verkostot. Tuottaja2020 – Osaraportti 1. Helsinki: Metropolia Ammattikorkeakoulu, Kulttuuri ja luova ala.
- Halonen, Katri (2011) Kulttuuri katalysoi. Megatrendien tärahtäminen kulttuurituotannon kenttään. Tuottaja2020 – Osaraportti 2. Helsinki: Metropolia Ammattikorkeakoulu, Kulttuuri ja luova ala.
- Halonen, Katri & Hero, Laura-Maija (eds.) (2011) Cultural Manager 2020. Visions of Future. Cultural manager 2020 – Partial report 11. Helsinki: Metropolia University of Applied Sciences, Culture & Creative Industries, Degree Programme in Cultural Management.
- Halonen, Katri & Teye, Outi (2011) Kulttuuri kannattelee. Takulaisten näkemyksiä kulttuurituotannon tulevaisuudesta. Tuottaja2020 – Osaraportti 3. Helsinki: Metropolia Ammattikorkeakoulu, Kulttuuri ja luova ala.

- Handelberg, Jari & Karhunen, Päivi (toim.) (2009) Suomalaisella luovuudella läpimurto maailmalle? Luovien alojen yritysten kansainvälistymisen ja rahoituksen selvityshanke. Yhteenvetoraportti. Helsinki School of Economics. Mikkeli Business Campus. Publications N-90. Mikkeli: Helsingin kauppakorkeakoulu, Pienyrityskeskus. [P]
- Heimonen, Kirsi & al. (2011) TAIKA – Taide kohtaamisalustana sektorirajat ylittävälle kulttuurisille innovaatioille. TAIKA-hankkeen loppuraportti.
- Hero, Laura-Maija (2011) Kulttuuri kipinä. Tulevaisuusajattelu pedagogisena haasteena. Tuottajaz2020 – Osaraportti 5. Helsinki: Metropolia Ammattikorkeakoulu, Kulttuuri ja luova ala.
- Hero, Laura-Maija (2011) Kulttuuri kokeilee. Ennakoinnin menetelmien arviointi. Tuottajaz2020 – Osaraportti 8. Helsinki: Metropolia Ammattikorkeakoulu, Kulttuuri ja luova ala.
- Hiltunen, Mirja & Huhmarniemi, Maria (toim.) (2010) Rälläkkä ja sivellin – taidetoimintaa nuorten hyvinvoinnin tueksi. Lapin yliopiston taiteiden tiedekunnan julkaisuja. Sarja C. Katsauksia ja puheenvuoroja 33. [P]
- Huhtanen, Kerkko (toim.) (2009) Kunta- ja palvelurakenne uudistuu, mitä tapahtuu kulttuuripalveluille? Kirjasto-, kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopalvelut Paras-uudistuksessa. Kuntaliiton verkkojulkaisu. Helsinki: Suomen Kuntaliitto.
- Hynynen, Ari & Kolehmainen, Jari (2011) Keskikokoinen metapolis? Näköaloja osaamisvetoiseen kehittämiseen Seinäjoella. SENTE-työpapereita 32/2011. Tampereen yliopisto, Alueellisen kehittämisen tutkimusyksikkö.
- Hyttinen, Hilikka & al. (2011) Sosiaalisen sirkuksen hyvien käytäntöjen opas. Tampereen yliopisto, Tutkivan teatterityön keskuksen julkaisu. [P]
- Iso-Aho, Juha (2011) Kulttuuri kutsuu. Vapaaehtoiset tapahtumien voimavarana ja hengenluojina. Tuottajaz2020 - Osaraportti 6. Helsinki: Metropolia Ammattikorkeakoulu, Kulttuuri ja luova ala.
- Joensuu, Elina & Viik-Kajander, Maarit (2011) Mikä museoissa on tärkeää? Suuren yleisön käsitykset tämän päivän museosta. Fountain Park Oy, 25.3.2011.
- Kangas, Anita & Kivistö, Kalevi (2011) Kuntien kulttuuritoiminnan tuki- ja kehittämiss politiikka. Selvittäjien Anita Kangas ja Kalevi Kivistö laatima raportti. Opetus- ja kulttuuriministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2011:12. Opetus- ja kulttuuriministeriö, Kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopolitiikan osasto.
- Kiinnostaako Suomi kulttuurimatkoille? Kartoitusta Isossa-Britanniassa, Ranskassa, Ruotsissa, Saksassa ja Venäjällä. MEK A: 167. Helsinki: Matkailun edistämiskeskus, 2010. [P]
- Koivisto, Nelli & al. (toim.) (2010) Kolmannella lähteellä. Hyvinvointipalveluja kulttuurin, liikunnan ja nuorisotyön aloilta. Kolmas lähde -hankkeen ensimmäisen kauden päätösjulkaisu. Kokos julkaisuja 1. Helsinki: Teatteri- korkeakoulu. [P]
- Korjonen-Kuusipuro, Kristiina (2011) Samaa seittiä kutomaan. Visuaalisten alojen ammattitaitelijoiden verkostoitumisedellytykset Kaakkois-Suomessa. Raportti 16. Etelä-Karjala-instituutti, Lappeenrannan teknillinen yliopisto.
- Kosonen, Hanna (2010) Selvitys kulttuuri-, nuoriso- ja liikunta-alojen kolmannen sektorin hyvinvointipalveluiden tuki-, neuvonta- ja hautomomalleista. Diges.

- Kotilainen, Sirkku & Sintonen, Sara (2005) *Mediakasvatus 2005. Kansalliset kehittämistarpeet*. Oikeusministeriön julkaisu 2005:5. Helsinki: Oikeusministeriö. [P]
- Kupiainen, Reijo; Niinistö, Hanna; Pohjola, Kirsi & Kotilainen, Sirkku (2006) *Mediakasvatusta alle 8-vuotiaille. Keväällä 2006 toteutetun Mediamuffinssi-kokeilun arviointia*. Tampere: Tampereen yliopisto, Journalismin tutkimusyksikkö.
- Lagerspetz, Mikko (2011) *Vironkielisten maahanmuuttajien osallistuminen kulttuuri- ja yhdistyselämään*. [Opetus- ja kulttuuriministeriön tilaama selvitys, jonka toteuttamisesta vastasi Tuglas-seura.]
- Lagerström, Samu & Mitchell, Ritva (2005) *KLEROT I. Taide- ja kulttuurialojen elinkeinorakenteen muutos ja lähitulevaisuuden osaamistarpeet*. Cuporen julkaisuja 9. Helsinki: Kulttuuripoliittisen tutkimuksen edistämissäätiö Cupore. [P]
- Lammi, Anelma & Protassova, Ekaterina (2011) *Suomen venäjänkieliset kulttuuripalveluiden käyttäjinä ja tuottajina*. [Opetus- ja kulttuuriministeriön tilaama selvitys, joka laatimisesta vastasi Helsingin yliopiston nykykielten laitos yhteistyössä Venäjän ja Itä-Euroopan instituutin kanssa.]
- Leo, Nea (2012) *Tuottajien kansainvälinen osaaminen avainasemassa. Ajatuksia suomalaisen taiteen kansainvälistymisestä ja viennistä*. Loppuraportti: TAIVEX-vientivalmennus 2009–2011.
- Lonkila, Helena (ed.) *3D-Bridge. Transferring of cultural heritage with new technology*. Hankkeen loppuraportti.
- Luovan kentän yritystoiminta. Elinkelpoisuus ja kehityssuunnat*. Sevitys. Turun kauppakorkeakoulu, Mediaryhmä. (2007)
- Mansala, Marja-Leena (2009) *Suomen teollis- ja tekijänoikeuksien toimintakenttä. Suomen IPR-strategian perusselvitys*. IPR Series B:2. IPR University Center Publications.
- Mitchell, Ritva & Kanerva, Anna (2004) *Onko sukupuoli merkitystä, onko toimenpiteillä vaikutusta taiteissa ja kulttuurissa? Sukupuolivaikutusten arviointia taiteen ja kulttuurin toimialalla*. Cuporen julkaisuja 2. Helsinki: Kulttuuripoliittisen tutkimuksen edistämissäätiö Cupore. [P]
- Mäkiranta, Eija (2009) *Taidetaustaisen osaamisen hyödyntäminen yritysten kilpailukyvyyn vahvistamisessa*. Luovan Suomen julkaisuja 1. Luova Suomi / Cupore. [PDF ladattavissa: <http://www.luovasuomi.fi/tietoa/julkaisuja>]
- Muukkonen, Minna; Pesonen, Mirja & Pohjannoro, Ulla (toim.) (2011) *Muusikko eilen, tänään ja huomenna. Näkökulmia musiikkialan osaamistarpeisiin. Musiikkialan toimintaympäristöt ja osaamistarve – Toive, loppuraportti*. Sibelius-Akatemian selvityksiä ja raportteja 13/2011.
- Nikula, Pia; Penttilä, Anu; Kupi, Otto; Urmas, Juhana & Kommonen, Kirsi (2009) *Sirpaleisuudesta kilpailukyvyyn keskiöön. Asiantuntijoiden näkemyksiä luovien alojen kansainvälistymisestä*. Helsinki School of Economics. Mikkeli Business Campus. Publications N-84. Mikkeli: Helsingin kauppakorkeakoulu, Pienyrityskeskus. [P]
- Opetushallituksen taide- ja taitokasvatuksen asiantuntijaryhmä: Annamaija Aro & al. (toim.) (2009) *Taide ja taito – kiinni elämässä! TaiTai Taide ja taitokasvatus*. Moniste 2/2009. Taide- ja taitokasvatuksen julkaisu 2009. Helsinki: Opetushallitus. [P]
- Pasanen, Katja & Hakola, Eva-Maria (2009) *Suomalaisten kulttuuritapahtumien matkailullinen merkittävyys ja kansainvälinen potentiaali*. MEK A: 166. Helsinki: Matkailun edistämiskeskus. [P]

- Research Programme on Social Capital and Networks of Trust (SoCa) 2004–2007. Evaluation Report.* Publications of the Academy of Finland 4/08. (2008)
- Ruokolainen, Olli (2011) *Strategic Development of the Regional Cultural Economy: Four Forms of Cultural Capital.* Sente Working Papers 33/2011. University of Tampere, Research Unit for Urban and Regional Development Studies.
- Ruutu, Katja; Panfilo, Alexander & Karhunen, Päivi (2009) *Cultural Industries in Russia. Northern Dimension Partnership on Culture.* TemaNord 2009:590. Copenhagen: Nordic Council of Ministers. [P]
- Salomäenpää, Ilkka (2011) *Yhteistyöllä eteenpäin. Selvitys taiteen ja kulttuurin aluekeskusten ja alueellisten toimijoiden yhteistyön kehittämisestä.* Levón-instituutin tutkimuksia 133. Vaasa: Vaasan yliopisto, Levón-instituutti.
- Savolainen, Tarja (2011) *Digidemo-ohjelmasta tuetut hankkeet 2007–2011.* Cuporen verkkojulkaisu 9. Helsinki: Kulttuuripoliittisen tutkimuksen edistämissäätiö Cupore.
- Savolainen, Tarja (2011) *Lapset ja media. Kolmen hankekokonaisuuden arviointi.* Cuporen verkkojulkaisu 7. Helsinki: Kulttuuripoliittisen tutkimuksen edistämissäätiö Cupore.
- Sjöberg, Kira (2010) *Nykytaiteen markkinarakenne, ansaintalogiikka ja uudet liiketoimintamallit.* Luova Suomen julkaisu 2. Luova Suomi / Cupore. [PDF ladattavissa: <http://www.luovasuomi.fi/tietoa/julkaisuja>]
- Stenvall-Virtanen, Sari; Grönlund, Mikko; Norberg, Aarne; Pönni, Veijo & Toivonen, Timo, E. (2011) *Digitalisoinnin vaikutukset luovien toimialojen liiketoimintamalleihin.* Luovan Suomen julkaisu 4. Luova Suomi / Cupore. [PDF ladattavissa: <http://www.luovasuomi.fi/tietoa/julkaisuja>]
- Sutinen, Riikka (2010) *"Loistava perhe, mahtavat kaverit ja koulussa menee hyvin!" Lappilaisten nuorten hyvinvoinnin ankkurit.* Lapin yliopiston yhteiskuntatieteellisiä julkaisuja C. Työpapereita 53. Rovaniemi: Lapin yliopisto. [P]
- Tarkiainen, Kari; Ruin, Olof; Nesser, Anne & Eng, Torbjörn (2005) *Interaction across the Gulf of Bothnia. Evaluation Report. Kahden puolen Pohjanlahtea. Svenskt i Finland – finskt i Sverige. Evalueringsrapport.* Publications of the Academy of Finland 5/2005. [P]
- Uotila, Pekka (2011) *Kulttuuri kyydittää. Kulttuuriekosysteemi ja matkailu.* Tuottaja2020 –Osaraportti 7. Helsinki: Metropolia Ammattikorkeakoulu, Kulttuuri ja luova ala.
- Uotila, Hannu; Handelberg, Jari; Valtakari, Mikko; Riipinen, Toni & Huvio, Petteri (2011) *Julkisen hallinnon toimenpiteiden vaikutus luoviin aloihin.* Luovan Suomen julkaisu 5. Luova Suomi / Cupore. [PDF ladattavissa: <http://www.luovasuomi.fi/tietoa/julkaisuja>]
- Urmas, Juhana; Kupi, Otto; Nikula, Piia; Penttilä, Anu & Kommonen, Kirsi (2009) *"Kannattaa ottaa pienikin siivu" – Luovien alojen yritysten näkemyksiä kansainvälistymisestä.* Helsinki School of Economics. Mikkeli Business Campus. Publications N-85. Mikkeli: Helsingin kauppakorkeakoulu, Pienyrityskeskus. [P]
- Uusitalo, Liisa (2011) *Consumer Behavior in Information Society COBI.* Project Summary and Publications 2008–2011. Aalto University, Business + Economy. Working papers 14/2011.
- Venäläinen, Päivi (toim.) (2008) *Kulttuuriperintö ja oppiminen.* Suomen museoliiton julkaisu 58. Helsinki: Suomen museoliitto. [P]

Venäläinen, Taru (toim.) (2004) *Matkalla maailmalle. Kokemuksia suomalaisen elokuvan kansainvälisestä myynnistä*. Audiovisuaalisen kulttuurin edistämiskeskus, Suomen elokuvasäätiö.

Vesterinen, Nina (2010) *Yhteenveto kulttuurimatkailun nykytilasta & kehittämistarpeet toimenpide-esityksineen*. femEmare Oy [Matakailun edistämiskeskus MEKin toimeksiannosta].

Vilkuna, Anna-Maria; Kallio, Pilvi & Ranta-Meyer, Tuire (toim.) (2011) *Rikas kulttuuri, rakas naapuri – yhteisön luomisvoima Arabianrannassa. Arabian alueen kulttuurinen kehittäminen Urbaani luovuus -hankkeessa 2007–2010*. Metropolia Ammattikorkeakoulu, Kulttuuri ja luova ala. [P]

Åstrand, Riikka (2010) *Sirkusalan ammatillinen koulutus ja työelämä*. Työpapereita 49. Helsinki: Taiteen keskus-toimikunta. [PDF ladattavissa: <http://www.taiteenkeskustoimikunta.fi/fi/web/tkt/tyopaperit>]

Keskeiset tilastojulkaisut

Kulttuuritilasto 2011 – Cultural Statistics. Kulttuuri ja viestintä 2012. Helsinki: Tilastokeskus, 2012. [P]

Kulttuuritilasto 2007 – Cultural Statistics 2007. Kulttuuri ja viestintä 2009. Helsinki: Tilastokeskus, 2009.

Joukkoviestimet 2009 – Finnish mass media. Kulttuuri ja viestintä 2010. Helsinki: Tilastokeskus 2010.

Ajankäyttötutkimus 2009. Suomen virallinen tilasto (SVT): Ajankäyttötutkimus [verkojulkaisu]. ISSN=1799-5639. 2009. Helsinki: Tilastokeskus [viitattu: 8.3.2012].
Saantitapa: http://www.stat.fi/til/akay/2009/akay_2009_2011-05-17_tie_001_fi.html.

Tieto- ja viestintäteknikan käyttö 2010. Suomen virallinen tilasto (SVT): Tieto- ja viestintäteknikan käyttö [verkojulkaisu]. ISSN=1799-3504. 2010. Helsinki: Tilastokeskus [viitattu: 8.3.2012].
Saantitapa: http://tilastokeskus.fi/til/sutivi/2010/sutivi_2010_2010-10-26_tie_001_fi.html.

Kulttuurin satelliittitilinpito. Pilottiprojektin loppuraportti. Opetusministeriön julkaisuja 2008:20. [P]